

KESKKONNAAGENTUUR

ESTONIAN ENVIRONMENT AGENCY

ULUKIASURKONDADE SEISUND JA KÜTTIMISSOOVITUS 2022

*Status of Game populations in Estonia and proposal
for hunting in 2022*

Koostajad: Rauno Veeroja
Peep Männil
Inga Jõgisalu
Marko Kübarsepp

Tartu 2022

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	3
ANALÜÜSITUD MATERJAL JA SELLE KVALITEET	5
ASURKONDADE SEISUNDIT JA SELLE MUUTUSI KIRJELDAVAD NÄITAJAD	13
SEIRE TULEMUSED JA KÜTTIMISSOOVITUSED LIIGITI	17
PÕDER (ALCES ALCES)	17
METSSIGA (SUS SCROFA)	36
PUNAHIRV (CERVUS ELAPHUS)	49
METSKITIS (CAPREOLUS CAPREOLUS)	61
KARU (URSUS ARCTOS)	75
HUNT (CANIS LUPUS).....	85
ILVES (LYNX LYNX).....	94
HALLHÜLJES (HALICHOERUS GRYPUS)	101
HARILIK ŠAAKAL (CANIS AUREUS).....	103
REBANE (VULPES VULPES)	107
KÄHRIKKOER (NYCTEREUTES PROCYONOIDES)	110
KOBRAS (CASTOR FIBER).....	113
HALLJÄNES (LEPUS EUROPAEUS).....	118
VALGEJÄNES (LEPUS TIMIDUS)	121
METSNUGIS (MARTES MARTES).....	125
KIVINUGIS (MARTES FOINA)	128
MINK (NEOVISON VISON).....	131
TUHKUR (MUSTELA PUTORIUS)	134
MÄGER (MELES MELES)	137
JAHILINNUD	140
KOKKUVÕTE	150

SISSEJUHATUS

Kõiki jahilukeid tervikuna käsitlevaid ulukiseire aruandeid on koostatud alates 2009. aastast ning 2013. aastal jõustunud jahiseadusega anti iga-aastaselt koostatavatele dokumentidele ka seadusandlik alus. Aruanded, mis sisaldavad hinnanguid erinevate ulukipopulatsioonide seisundite ja nende muutuste kohta koos juurdekasvuprognoside ning kütmissoovitustega järgnevas jahihooajaks, on olulised teaduslikel alustel põhineval ulukiasurkondade kaitse ja jätkusuutliku kasutuse korraldamisel Eestis.

Erinevate meetoditega kogutud andmete (kütmisstatistika, ruutloendus, sõraliste pabulaloendus, jahimeeste hinnang arvukusele, ulukivaatlused, ulukikahjustused, kütitud isendite info) võrdleva analüüsi tulemusel antakse erinevate parameetrite (levik, arvukus, sooline-vanuseline struktuur) jälgimise kaudu hinnang asurkonna seisundis toimunud muutustele ja prognoositud juurdekasvu põhjal jahihooaja eelsele seisundile ning tehakse vastavalt sellele kütmissettepanekud.

Väikeulukite kohta tehtavad kütmissettepanekud ei ole numbrilised, vaid näitavad soovitatavate muudatuste suunda võrreldes varasemate aastatega. Suurkiskjate kohta tehtavad kütmissettepanekud on vastavalt seadusele mõeldud Keskkonnaametile, teiste suurulukite osas maakondade jahindusnõukogudele ja jahimaa kasutajatele ning väikeulukite osas jahimaa kasutajatele ja maaomanikele.

Ettepanekud puudutavad väikseima üksusena maakondi või loodusmaastike sidususe baasil moodustatud ohjamispiirkondi. Kuna maakondlikud jahindusnõukogud toimivad jätkuvalt enne haldusreformi kehtinud maakondade piiridest lähtuvalt ning säilitamiseks andmete võrreldavust eelnevate aastatega, on ka käesolevas aruandes esitatud maakondlike koondite koostamisel lähtunud maakondade endistest piiridest.

Nende liikide puhul, kelle kütmissettepanekud on väljendatud arvuliselt, peaks maakonnasisene kütmissahtude ja vajadusel ka -struktuuri jaotus saama korraldatud jahindusnõukogudes vastavalt olemasolevale kohalikule informatsioonile. Selle üheks olulisimaks osaks on teave vastavate liikide isendite tekitatud kahjustuste suuruse ja paiknemise kohta. Seepärast on käesolevas aruandes toodud lisana ka detailsem metsaregistri väljavõtte ulukikahjustest teadaandvatest metsateatistest ja metsakaitseeksperdiisidest, kus kahjustajateks on märgitud ulukid. Operatiivset infot suurkiskjate tekitatud kahjustuste kohta omab Keskkonnaamet ja ulukite seirearuannetes tuuakse välja vaid varasemate aastate koondid.

Tänavu veebruaris jõustus uus suurkiskjate kaitse- ja ohjamise tegevuskava (Keskkonnaamet, 2022; koostajad Jaanus Remm ja Maris Hindrikson). Muuhulgas on uues tegevuskavas aastateks 2022-2031 välja toodud soovitud hundi, ilvese ja pruunkaru sihtarvud: 20-30 hundi pesakonda (eelmisses kavas 15-25), vähemalt 80 ilvese pesakonda (eelmisses kavas 100) ning vähemalt 70 karu sama-aastaste poegade pesakonda (eelmisses kavas 60). Ilvese puhul on kavas lisaklausel, et ilvese küttimisega ei alustata enne kui pesakondade arv on vähemalt 100. Lisaks sellele on kava tegevuste raames moodustatud erinevaid huvirühmi koondav suurkiskjate koostöökogu, mis kava põhieesmärke järgides teeb ettepanekuid liikide kaitse ja ohjamise iga-aastaseks täpsemaks korraldamiseks ja mille suunistest (konkreetseks aastaks seatud eesmärgid) lähtuvalt koostatakse ka aruandega seotud suurkiskjate küttimisettepanekud.

Käesolevas aruandes kirjeldatakse jahiulukite asurkondade seisundis aastate jooksul toimunud muutusi ning analüüsitakse nende põhjusi, antakse hinnang asurkondade seisundile 2021. jahiaastal ning tehakse küttimisettepanekud 2022. aasta jahihooajaks. Küttimisettepanekud on liigiti erinevad ning sõltuvad vastava liigi kohta kogutava informatsiooni hulgast ja vajadusest. Hundi ja hallhülge kohta käesolevas aruandes küttimisettepanekuid ei tehta, need esitatakse aruande lisadena enne vastava jahihooaja algust.

Seireandmete kogumise meetodilised juhendid ja vormid on kättesaadavad Keskkonnaagentuuri kodulehelt www.keskkonnaagentuur.ee. Erinevad ulukiasurkondade seire, inventuuride ja rakendusuuringute aruanded on kättesaadavad Eesti keskkonna andmete portaalist <https://keskkonnaportaal.ee>, kuid aruannetele otse edasisuunavad lingid on olemas ka Keskkonnaagentuuri kodulehel keskkonnaseire ja analüüside rubriigis. Ulukiseire aastaaruannetega peaksid regulaarselt tutvuma kõik jahimaa kasutajad, jahindusnõukogude liikmed ning jahindusega seotud riigisektori töötajad. Lisaks regulaarsetele küttimissoovitustele tuuakse aruannetes välja ka muud meetmed, näiteks vajalikud muudatused seadusandluses.

Käesolev aruanne ja selle lisad on koostatud eluslooduseosakonna ulukiseire töörühma poolt, kuhu lisaks koostajatena märgitud isikutele andsid olulise panuse ka Jüri Tõnisson, Jaanus Jõemaa, Tõnu Talvi ja Kalev Männiste. Ulukiseire töörühm tänab kõiki seireandmete kogumisega seotud jahimehi, välitööde tegijaid ja andmete kogumisse panustanud Keskkonnaameti töötajaid ning teisi koostööpartnereid.

ANALÜÜSITUD MATERJAL JA SELLE KVALITEET

Seirearuande koostamisel on kasutatud erinevate ulukiliikide küttime, ruutloenduse, vaatluste, jahimeeste poolt antud arvukushinnangute, ulukikahjustuste ning hirvlaste pabulaloenduse andmeid. Põdra ja suurkiskjate puhul on kasutatud ka kogutud bioproovide analüüsidesaadud tulemusi. Enamuse seire algmaterjalidest on kogunud jahimehed vastavalt keskkonnaministri määrusele „Jahiulukite seireandmete loetelu ja kogumise kord ning seiret korraldama volitatud asutus“ (RT I, 29.05.2013, 7) järgides Keskkonnaagentuuri (KAUR) kodulehel (www.keskkonnaagentuur.ee) olevaid andmeedastusvorme ja metoodilisi juhendeid.

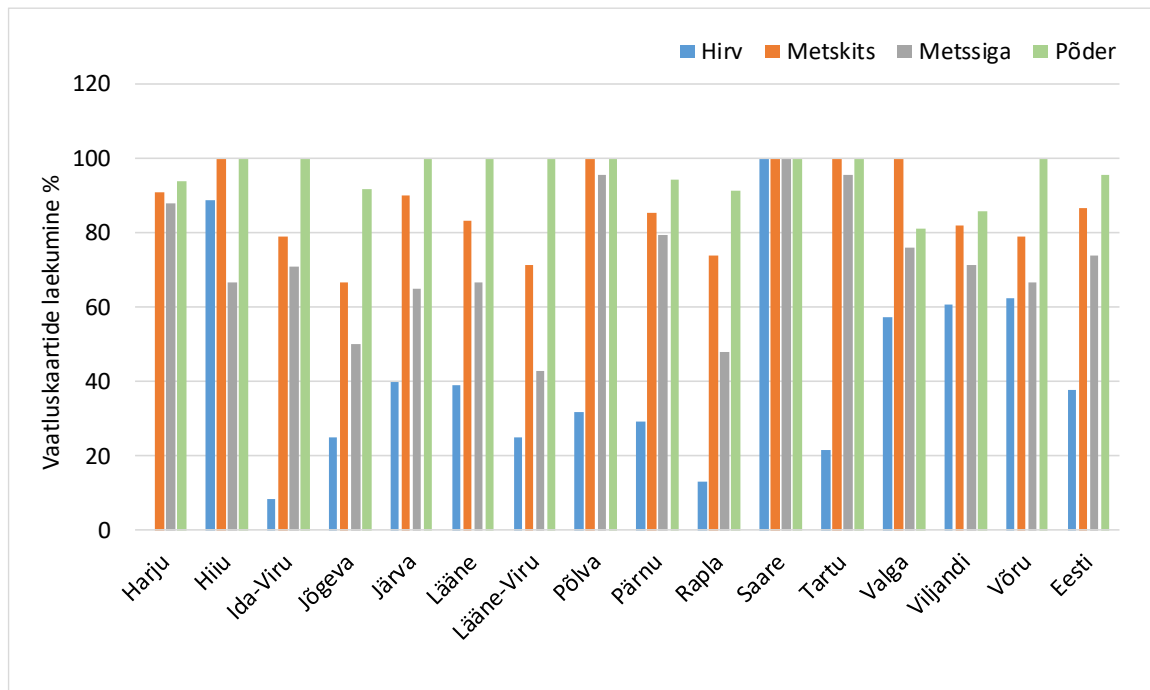
Kogutud andmed ja biomaterjal on analüüsitud KAUR eluslooduse osakonnas, v.a suurkiskjate ja haneliste kahjustuste ning metsakaitseeksperimentide andmed, mille kogumise ja analüüsiga tegeleb Keskkonnaamet. Hallhülge seire tulemused on võetud hallhülge 2021. aasta seirearuandest.

Järgnevalt anname ülevaate 2021-2022. aastal kogutud seireandmetest, mille analüüsides tulemustel ning eelnevatel aastatel samasuguse metoodikaga kogutud andmete võrdlusel tänavune aruanne põhineb. Lisaks kõikidest jahipiirkondadest laekunud küttimeandmetele ja arvukuse/arvukuse muutuse hinnangutele analüüsiti 408 põdra, 402 metskitse, 307 metssea, 152 punahirve, 344 hundi-ilvese-šaakali ja 294 karu vaatlustlehele märgitud või infosüsteemi JAHIS kaudu esitatud andmeid. Kütitud põtrade vanuse määramiseks hammaste arengu ja kulumise järgi analüüsiti 3793 isendi alalõualuud. Kütitud põdrালেহmade viljakusproove analüüsiti 588. Kütitud suurkiskjatelt ja šaakalilt on tänaseni laekunud vanuse määranguks 87 hambaproovi ning viljakusnäitajate määranguks 34 kütitud emaslooma sigimiselundkonda.

Erinevaid uluksõraliste vaatluskaarte kaasati andmeanalüüsi 2021. aasta jahiaastal üle 80% pea kõigist maakondadest, vaid kolme maakonna vaatluskaartide esitamine jäi alla selle. Siinkohal tuleb siiski ära märkida, ehkki kõikide vaatluskaartide esitamise numbrid näevad maakonniti kenad, on mitmetest jahipiirkondadest vaatluskaardid saabunud alles mai teises pooles.

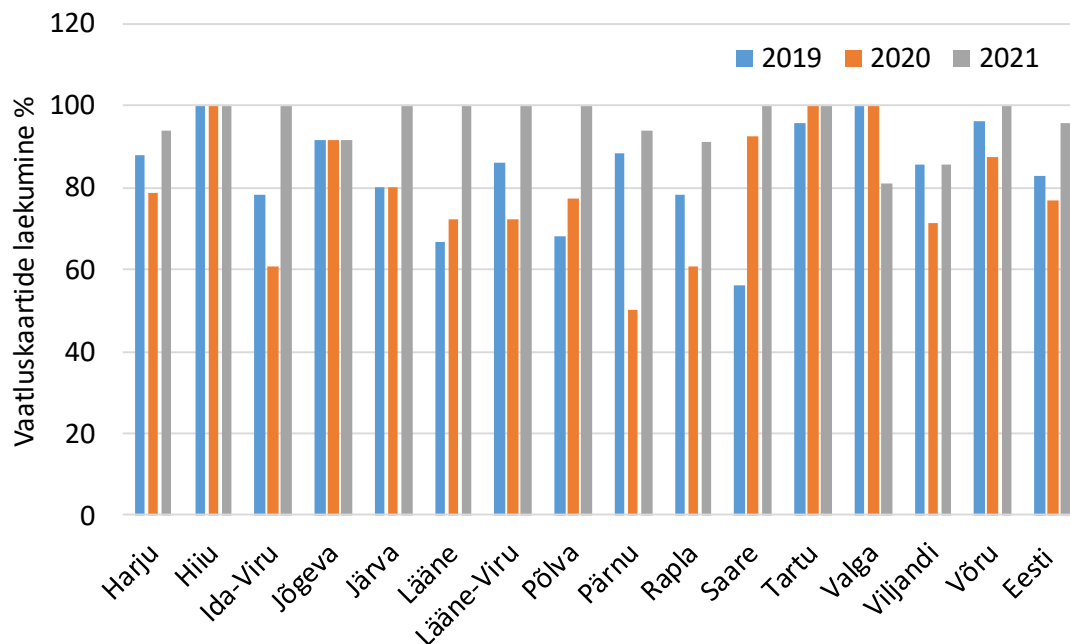
Põdravaatluskaarte esitasid 100% jahipiirkondadest Hiiu-, Ida-Viru-, Järva-, Lääne-, Lääne-Viru-, Põlva-, Saare-, Tartu ja Võrumaa. Teistes maakondades oli vaatluskaartide esitamise protsent üle 80. Hirvevaatluskaarte esitasid kõik Saaremaa jahipiirkonnad, Hiiumaal jäi vaatluskaart esitamata vaid ühel jahipiirkonnal. Metskitse vaatluskaarte esitasid kõik Hiiu-, Põlva-, Saare-, Tartu- ja Valgamaa jahipiirkonnad. Üle 80% metskitse

vaatluskaarte laekus Harju-, Järva-, Lääne-, Pärnu- ja Viljandimaa jahipiirkondadest. Metssea vaatluskaartide esitamine oli seevastu võrreldes teise sõraliste vaatlustega kesisem. Vaid Saaremaalt laekus vaatluskaarte 100% jahipiirkondadest ja üle 80% Harju-, Põlva- ja Tartumaa jahipiirkondadest. Jõgevamaalt laekus metssea vaatluskaarte ainult pooltest jahipiirkondadest.

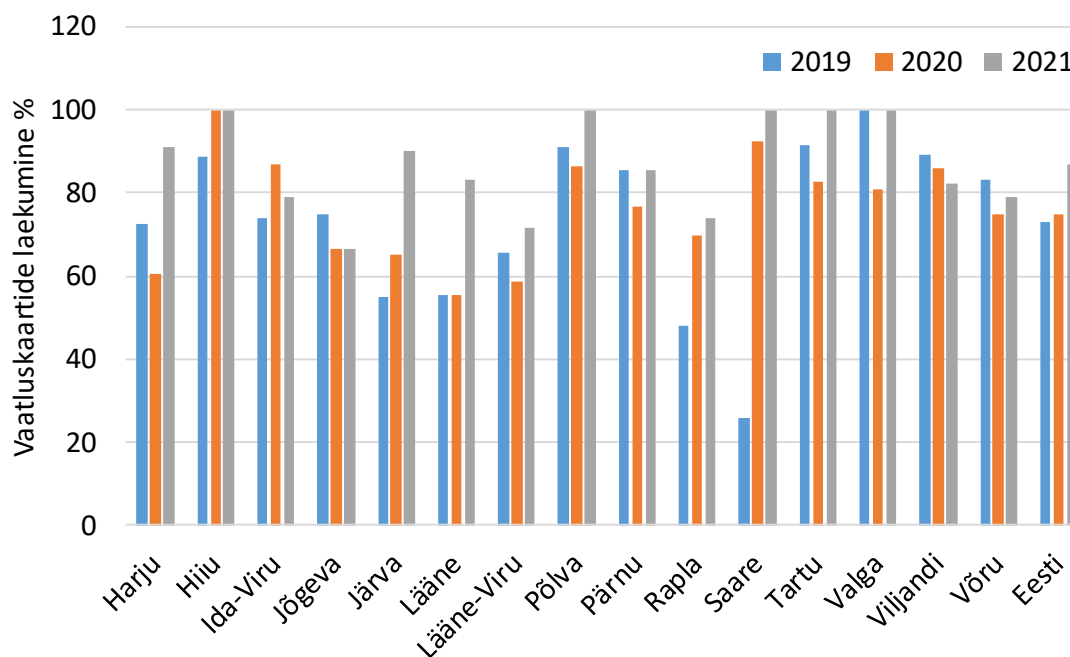

Uluksõraliste (põdra, metskitse, metssea ja hirve) vaatluskaarte esitanud jahipiirkondade % maakonniti 2021. aastal.

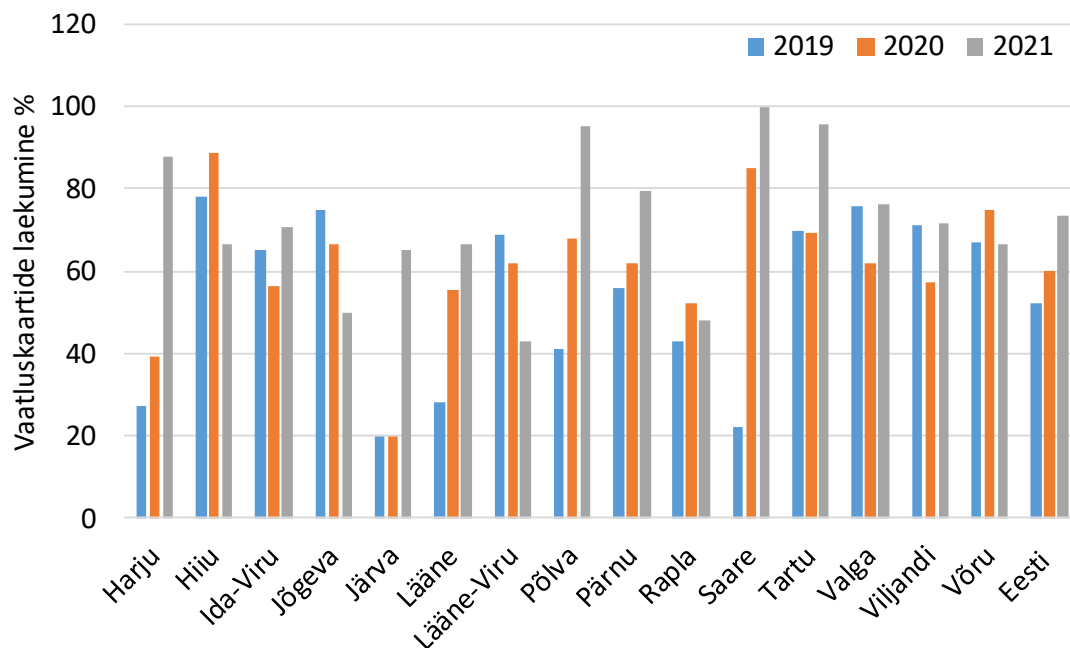
Proportion of hunting districts that have presented moose (green), roe deer (orange), wild boar (grey) and red deer (blue) observations in 2021.

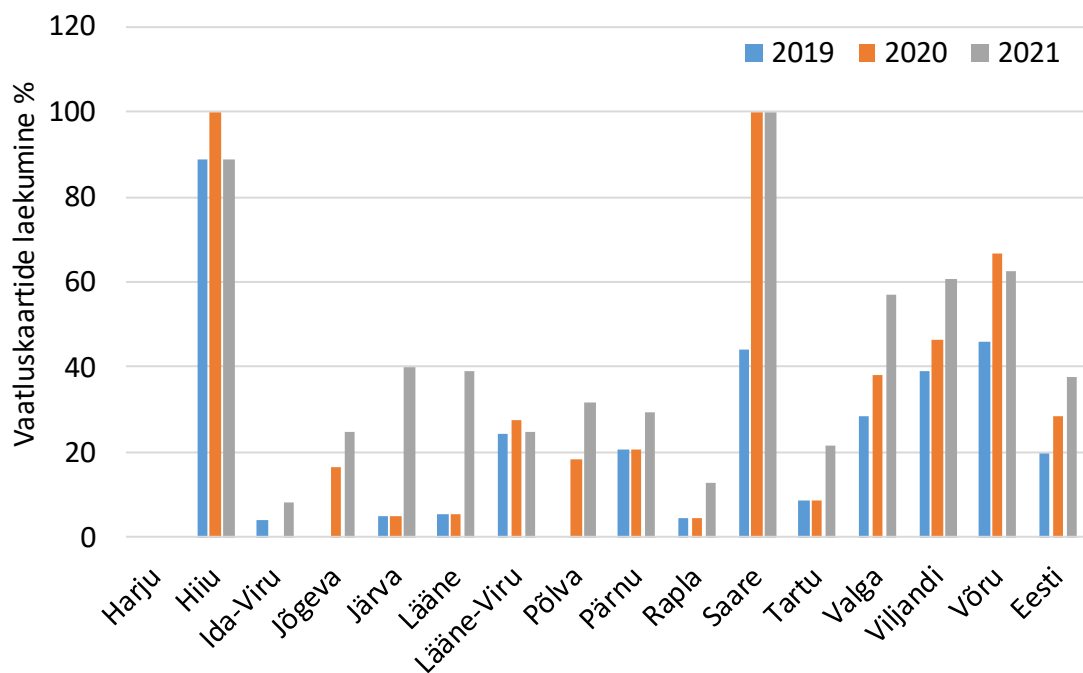
Põdra jahiaegseid vaatlusi esitanud jahipiirkondade % maakonniti aastatel 2019–2021.
Proportion of hunting districts that have presented moose observations in recent years.

Metskitse vaatlusi esitanud jahipiirkondade % aastatel maakonniti 2019-2021.
Proportion of hunting districts that have presented roe deer observations in recent years.

Metssea vaatluskaarte esitanud jahipiirkondade % aastatel 2019-2021 maakonniti.
Proportion of hunting districts that have presented wild boar observations in recent years.

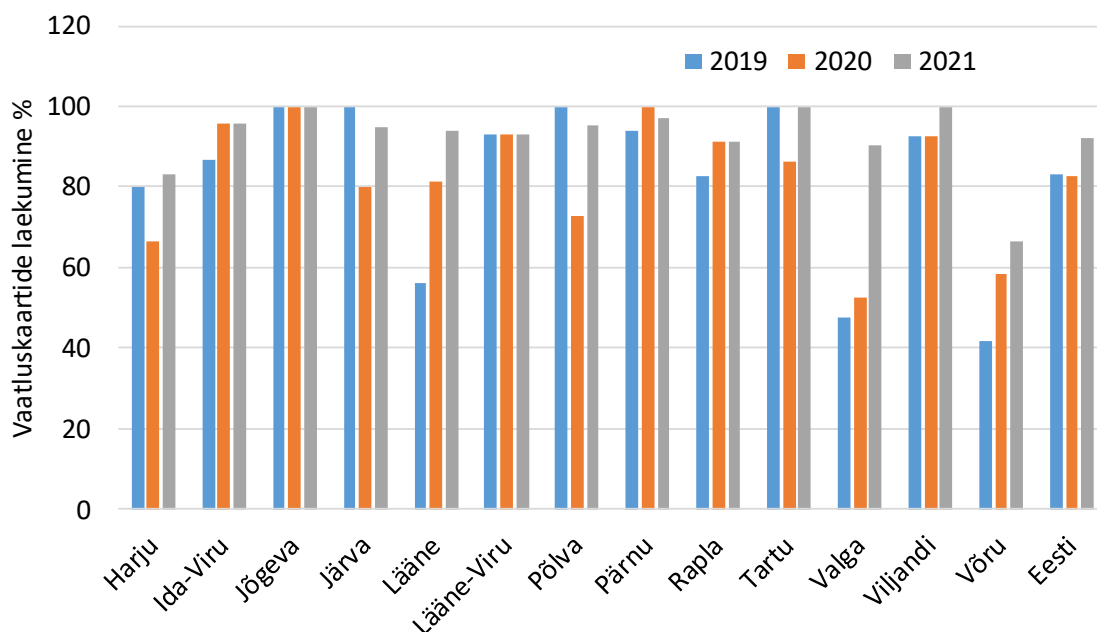

Hirve jahiaegseid vaatlusi esitanud jahipiirkondade % maakonniti aastatel 2019-2021.
Proportion of hunting districts that have presented red deer observations in recent years.

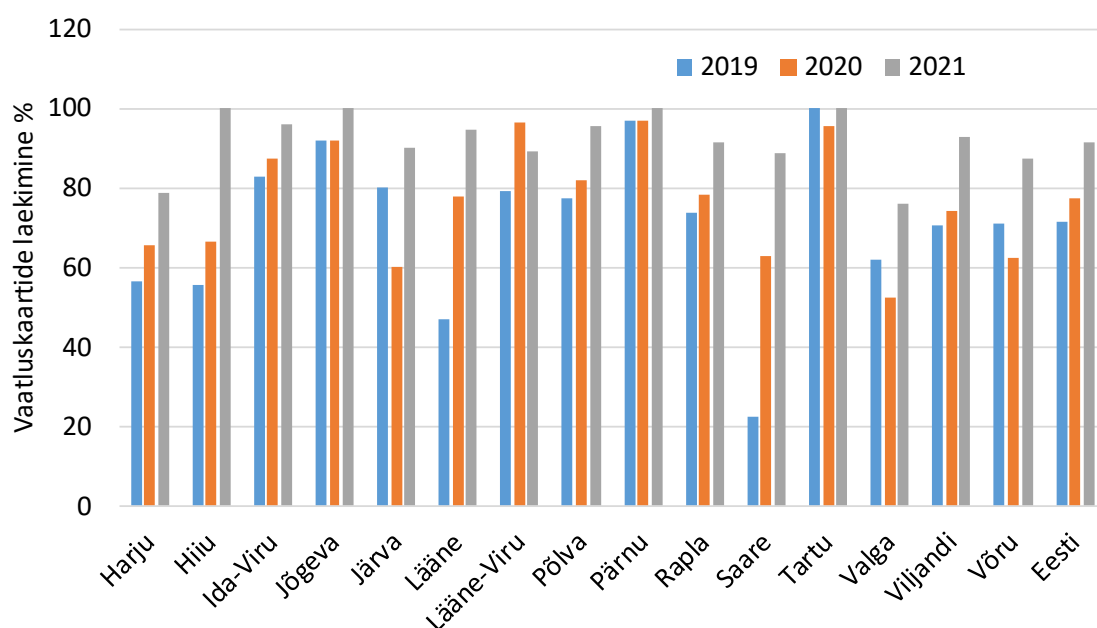
Nii karu kui ka hundi-ilvese vaatluslehti 2021. aasta kohta laekus võrreldes eelmiste aastatega rohkematest jahipiirkondadest kui paar aastat tagasi. Jõgeva-, Tartu- ja

Viljandimaalt esitati karu vaatluslehti 100% jahipiirkondadest ning üle 90% esitati karuvaatluslehti Ida-Viru-, Järva-, Lääne-, Lääne-Viru-, Põlva-, Pärnu- ja Raplamaalt.

Hundi-ilvese vaatluslehti esitati 100% Hiiumaa, Jõgeva-, Pärnu- ja Tartumaa jahipiirkondadest ning üle 90% jahipiirkondadest esitati vaatluslehti Ida-Viru-, Lääne-, Põlva-, Rapla- ja Viljandimaalt.

Karu vaatlusi esitanud jahipiirkondade % maakonniti aastatel 2019–2021 Mandri-Eestis.
Proportion of hunting districts that have presented bear brown observations in recent years on mainland part of Estonia.

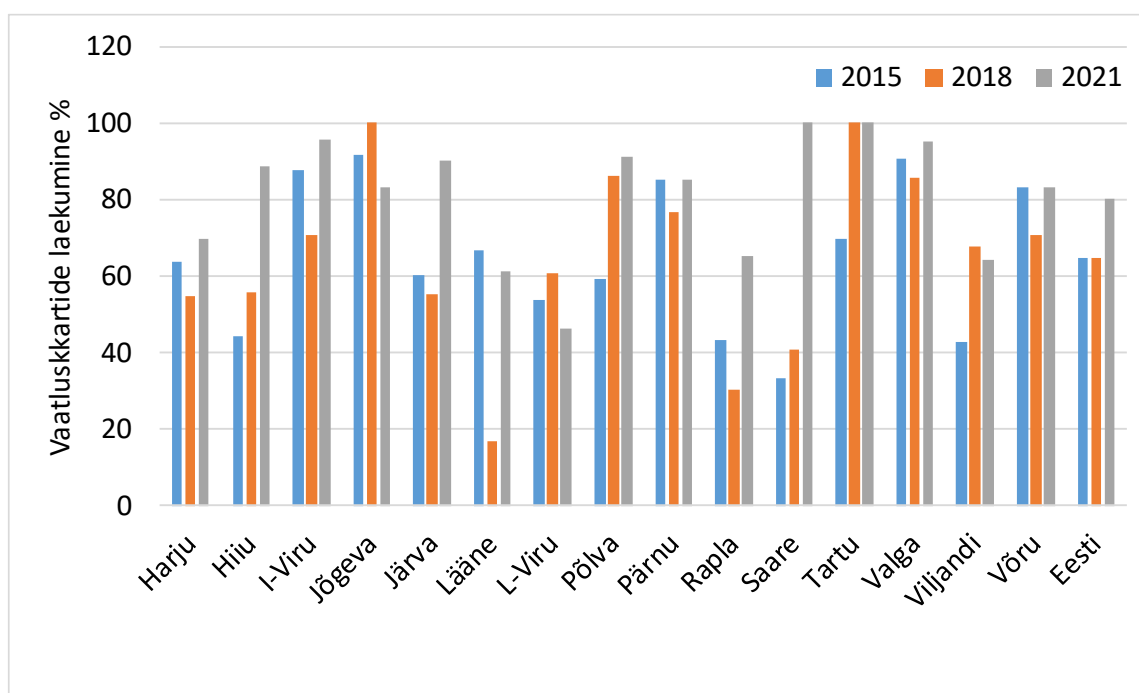

Hundi ja ilvese vaatlusi esitanud jahipiirkondade % maakonniti aastatel 2019–2021.
Proportion of hunting districts that have presented wolf and lynx observations in recent years.

Vanuse määranguks vajalikke hambaproove koguti kütitud huntidelt 32 (53%; 2020. aastal 71%, 2019. aastal 72%, ja 2018. aastal 95%), kütitud karudelt 48 (56%; 2020. aastal 70%, 2019. aastal 61% ja 2018. aastal 68%) ja šaakalilt 7 (10%, 2020. aastal 12%, 2019. aastal 11% ja 2018. aastal 41%).

Kütitud 26 emahundilt, 29 emakarult ja 23 emashaakalilt edastati sigimiselundkondade proove 35 (45%, hundi emakaid 9, karu emakaid 22 ja šaakali emakaid 4), millest hea kvaliteediga (terved emakad koos munasarjadega) ja arusaadavalt märgistatud proovideks osutus kogututest omakorda 22 (63%).

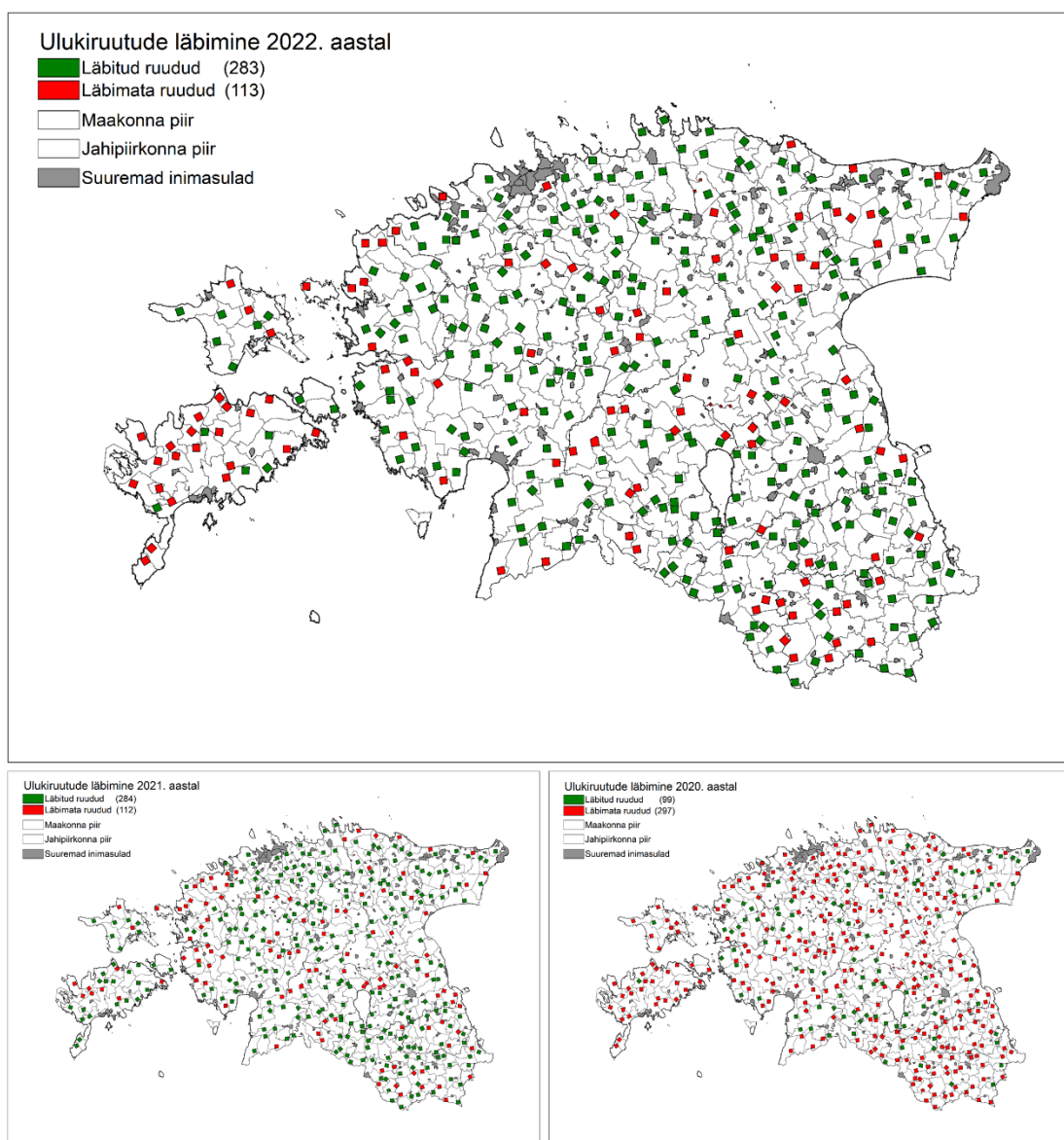
Kopra pesakondade loenduslehti esitati võrreldes eelmise, 2018. aastal toimunud, üleriigilise pesakondade kaardistamisega rohkem: loenduslehti laekus 80% jahipiirkondadest. Kolm aastat varem esitas vaatluseid 65% jahipiirkondadest. Kopra pesakondade loenduslehti saabus 100% Saare- ja Tartumaa jahipiirkondadest, üle 90% Ida-Viru-, Põlva- ja Valgamaalt ning alla 50% esitati vaatluseid Lääne-Virumaalt.

Kopra pesakondade vaatlusi esitanud jahipiirkondade % maakonniti aastatel 2019-2021.
Proportion of hunting districts that have presented beaver colonies observations in recent years.

Möödunud talv oli küll lumerohke, kuid jäljeloenduste läbiviimiseks ja saadud loendustulemuste võrreldavuse osas omajagu problemaatiline. Detsembris ja jaanuaris sadas maha korralik lumekiht, mis jaanuari teises pooles saavutas mitmel pool Mandri-Eestis juba paksuse, mis hakkas oluliselt piirama mitmete jahilukiliikide (näiteks metskits ja metssiga) ning ka neid küttivate ja loendavate jahimeeste liikumist. Talve teises pooles

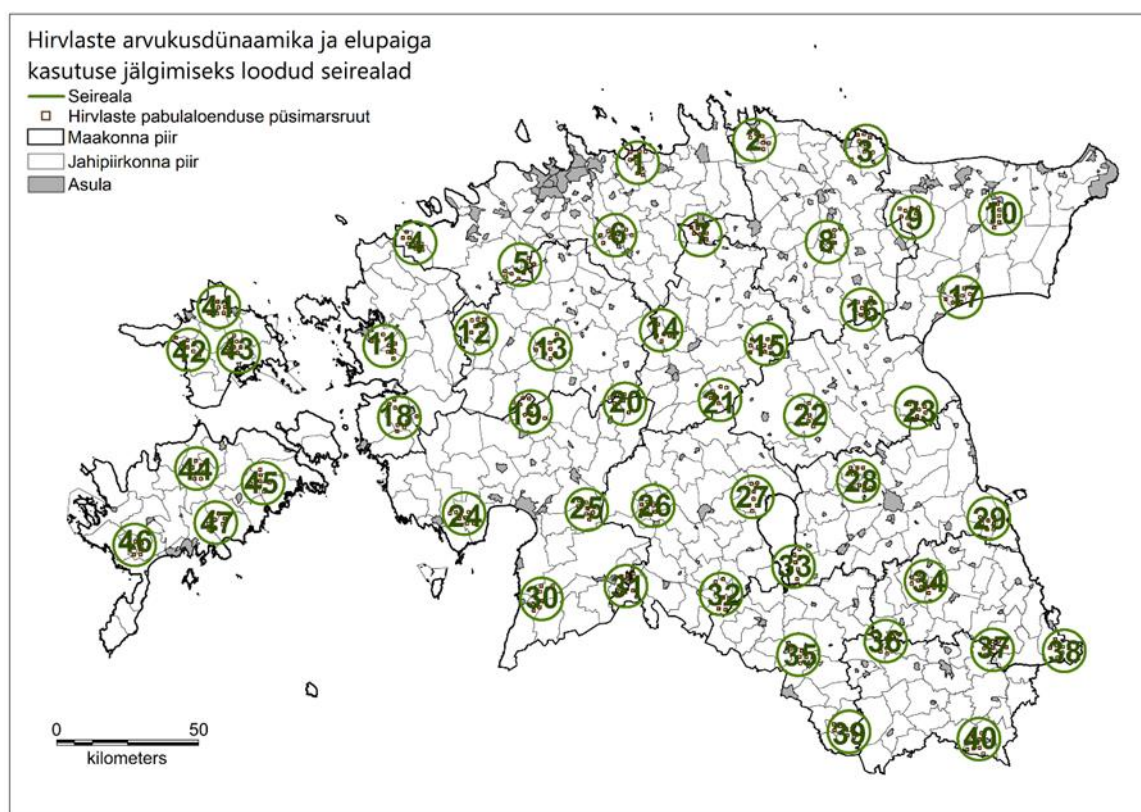
paks lumikate mandril püsis, kuid jäljeloenduste läbiviimiseks vajalikku värsket lumekihti sadas harva ning öösiti kippus lumele tekkima sõraliste jaoks ebameeldiv koorik. Saaremaal, kus talve esimese pooles maha sadanud lumikate veebruari kesksaigast alates olulist lisa ei saanud ja maas olevgi sulas, jäljeloenduste tegemiseks talve teises poolest võimalust praktiliselt ei olnudki ning nii jäigi seal jäljeinfo kogumata $\frac{3}{4}$ loendusruutudest. Pooled maakonna loendusruutudest jäid tõenäoliselt sarnastel põhjustel läbimata ka Läänemaa jahimeestel. Neis kahes maakonnas jäi jäljeloenduste maht maakonna tasemel jäljeindeksi muutuste osas järeldeuste tegemiseks selgelt ebapiisavaks. Kokku laekus 2022. aastal Keskkonnaagentuuri loendusinfo 282 loenduruudu kohta 396-st.

Ulukijälgede loendusruutude läbimine 2022. aastal ning võrdlus 2021. ja 2020. aasta loendustega.

Location of 12 km long (quadrat shape 4x3 km) permanent transects of winter track counts. The colour of the quadrats indicates whether the counts were carried out (green) or not (red) in current year.

Lisaks jahimeestelt kogutavate andmete ja biomaterjali analüüsile tehti 2022. aasta kevadel 47-l üle riigi paigutatud seirealal hirvlaste talviste pabulahunnikute loendus. Kõikidel valdavalt metsaaladel paiknevatel seirealadel on 32 km loendusmarsruuti (kaheksa ruudu kujulist 4 km pikkust transekti), kus loendatakse 2 m laiusel alal kõik hirvlaste poolt viimasel talvel tekitatud pabulahunnikud. Lisaks hirvlastele kogutakse pabulaloendustel analoogset infot ka metssea, jäneste ja kanaliste ekskrementide kohta. Pabulaloendust on tehtud kaheksa aastat järjest.

Hirvlaste arvukusdünaamika ja elupaiga kasutuse jälgimiseks 2015-2016 loodud seirealade ja nende märgitud pabulaloenduse transektide paiknemine.

Monitoring areas of cervids and permanent transects of pellet group counts.

Lisaks pabulaloendusele hinnati seirealadel ja nende lähiümbruses kümnes erinevas männinoorendikus ja viies koorimiseas ~ 30-50 aastases kuusikus värsked hirvlaste (peamiselt põdra) tekitatud metsakahjusid. Sama meetodika alusel koguti värsket infot põdra tekitatud kahjustuste kohta ka väljaspool nimetatud seirealaid. Seirealadelt ja väljaspool seirealaid kogutud andmed värskete kahjustuste kohta on esitatud peatükis „Põder“ olevates VUK-seire tabelites. Kokku tehti värsket ulukikahjustuse seire 1424 proovitükil, millest 946 paiknesid männinoorendikes ning 478 koorimiskahjustuste eas kuusikuis.

ASURKONDADE SEISUNDIT JA SELLE MUUTUSI KIRJELDAVAD NÄITAJAD

Küttimismahu muutus – kütitud isendite arvu suhteline muutus (KM) protsentides võrreldes eelneva jahihooajaga. $KM = 100 * (K_{(A)} - K_{(A-1)}) / K_{(A-1)}$, kus A on aasta. Aruandes on esitatud 2021. aasta küttimise muutus võrreldes 2020. aasta jahihooajaga ning on lisatud ajas kaugemale tagasivaatav võrdlus 2012. aasta jahihooajaga.

Pesakondade arv – kasutatakse karu, hundi, ilvese ja šaakali puhul. Välja on toodud vaatlusandmete analüüsi käigus saadud eraldi pesakonnad maakonniti. Kui pesakondade territooriumid asuvad mitme maakonna piires, on pesakond pandud maakonda, kuhu jäi suurem osa pesakonna territooriumist (kus oli tehtud suurem hulk vaatlusi). Karu puhul on välja toodud vaid sama-aastaste poegade pesakonnad. Šaakali puhul on eristatud isendipaarid või grupid, mis võivad olla pesakonnad, kuid ei pruugi seda alati olla.

Pesakondade arvu muutus – väljendatakse märkidega +, - või =. Muutuste hindamisel arvestatakse hundi ja ilvese puhul kahte viimast aastat. Karu puhul on võrdluses kasutatud kahe järjestikuse aasta pesakondade arvu keskmist $K = (P_{(A)} + P_{(A-1)}) / 2$, kuna sama emaste põlvkond sigib reeglina iga kahe aasta tagant.

Siinkohal tuleb arvestada sellega, et pesakondade arvu muutus väljendab olukorda enne jahihooaega, jäljeindeksi muutus ja jahimeeste hinnang arvukuse muutusele aga jahihooaja järgset olukorda.

Jäljeindeks (JI) – on loendusmarsruudiga ristuvate jäljeradade arv 1 km loendusmarsruudi kohta jagatud jälgede võimaliku maksimaalse vanusega päevades (24h - 1; 36h - 1,5; 48h - 2; 60h - 2,5). Jälgede võimaliku maksimaalse vanuse leidmisel on aluseks võetud viimase vanu jälgi katva lumesaju lõpu orienteeruv kellaaeg.

Pabulaindeks – hirvlaste pabulahunnikute (metssea puhul ekskrementide) arv 1 km transekti kohta. Transekti laius on 2 meetrit. Aruande tabelites esitatud pabulaindeksid on ühtlustatud arvestades iga konkreetse loendusruudu läbimise kuupäevaga. Tasanduskoefitsiendi arvutamisel on arvestatud pabulahunnikute akumulatsiooni perioodi pikkuseks 200 päeva ja selle alguseks võeti 1. oktoober.

Tuhnimislaikude pindala (m²) metssigade poolt viimase talve jooksul tekitatud tuhnimislaikude pindala 1 km pikkusel transektil. Hinnatakse ainult transektile ulatuvate tuhnimislaikude suurust 2 m laiuse pabulaloenduse transektiala piires.

Liikluses hukkunud isendid – käesolevas aruandes on kasutatud jahipiirkonna kasutaja esitatud jahindusstatistikas toodud andmeid liikluses hukkunud sõraliste kohta.

Värske ulukikahjustus (VUK) –aruandes on esitatud eeskätt põdra tekitatud värskete kahjustustega puude osakaal seirealadel. Värskest kahjustatud puude hulka loetakse edasise kasvu seisukohast nii olulisel kui ka ebaolulisel määral kahjustatud okaspuid.

Jahimeeste hinnang arvukusele – jahimeeste poolt antud hinnangud ulukite arvukuse kohta jahipiirkonnas. Maakondlikud isendite arvud näitavad jahipiirkondade hinnangute summat, mis on ümardatud kümneni (v.a punahirvel).

Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele – sõraliste puhul saadud jahimeeste 2022. aasta arvukuse hinnangu andmete võrdlemisel eelneva 2021. aasta omaga, väikeulukite ja suurkiskjate puhul väljendab jahimeeste otsest hinnangut arvukuse muutusele võrreldes eelneva aastaga.

Suurulukid

+ arvukus suurenenud rohkem kui 5% eelmise aasta loendusega võrreldes;

- arvukus langenud rohkem kui 5% eelmise aasta loendusega võrreldes;

= arvukus jäänud samaks. Muutus eelmise aasta loendusega võrreldes on olnud väiksem kui 5%.

Väikeulukid

Jahipiirkondlike hinnangute summana saadud näidu alusel iseloomustatakse arvukuse muutuse trendi järgnevalt:

+ arvukus suurenenud (tabelites heleroheline taust). Maakondliku loenduse summaarne tõus on olnud suurem kui 10% maakonna jahipiirkondade koguarvust;

++ arvukus oluliselt suurenenud (tabelites tumeroheline taust). Maakondliku loenduse summaarne tõus on olnud suurem kui 50% maakonna jahipiirkondade koguarvust;

= arvukus jäänud samaks (tabelites kahvatukollane). Maakondliku loenduse summaarne tõus või langus on olnud väiksem kui 10% maakonna jahipiirkondade koguarvust;

- arvukus vähenenud (tabelites pruunikaspunasel taustal). Maakondliku loenduse summaarne langus on olnud suurem kui 10% maakonna jahipiirkondade koguarvust;
- - arvukus oluliselt vähenenud (tabelites pruunil taustal). Maakondliku loenduse summaarne langus on olnud suurem kui 50% maakonna jahipiirkondade koguarvust.

Vaatluspäeva kohta vaadeldud isendite arv – vaatluskaartidel esitatud keskmine vaadeldud isendite arv ühe vaatluspäeva (vaatlusrea) kohta. Põdra kohta esitatud näitaja leidmisel on aluseks võetud 15. septembrist 31. oktoobrini, metsseal 1. septembrist detsembri lõpuni. Vaatluspäevadena on arvesse võetud vaid need vaatluspäevad, mil loomi kohati.

Küttimissoovitus

- ↑ – küttemist võrreldes eelmise jahihooajaga suurendada;
- ↑↑ – küttemist võrreldes eelmise jahihooajaga oluliselt suurendada;
- – küttemist eelmise jahihooajaga sarnaselt (pole põhjust muuta varasemat küttemisstrateegiat);
- / ↑ – küttemist samas mahus või veidi enam;
- / ↓ – küttemist samas mahus või veidi vähem;
- ↓ – küttemismahtu vähendada;
- ↓↓ – küttemist oluliselt vähendada.

Iga käsitletava liigi juures on valges kastis esitatud erinevates näitajates toimunud muutuste põhjal antud koondhinnang liigi üldseisundile, hallis kastis esitatud kokkuvõttev hinnang liigi arvukuse muutusele võrreldes eelneva aastaga ja kollases kastis üldistatud soovitus liigi küttemiseks eeloleval jahihooajal võrreldes eelmisega.

Aruande erinevates tabelites esitatud kollakas kirjas märgitud näitajad on arvutatud väga väikese andmete hulga põhjal, mistõttu ei saa neid pidada järelduste tegemisel piisavalt usaldusväärseks.

Aruandes esitatud küttemise tiheduskaardid on loodud Mapinfo Professional 2019 tarkvara abil. Küttemiskaartidel kasutatud Eesti kontuur ja maakondade piiride kihi on loonud Maaamet.

Sigade Aafrika katku levikukaartide alusandmed pärinevad Põllumajandus- ja Toiduametilt.

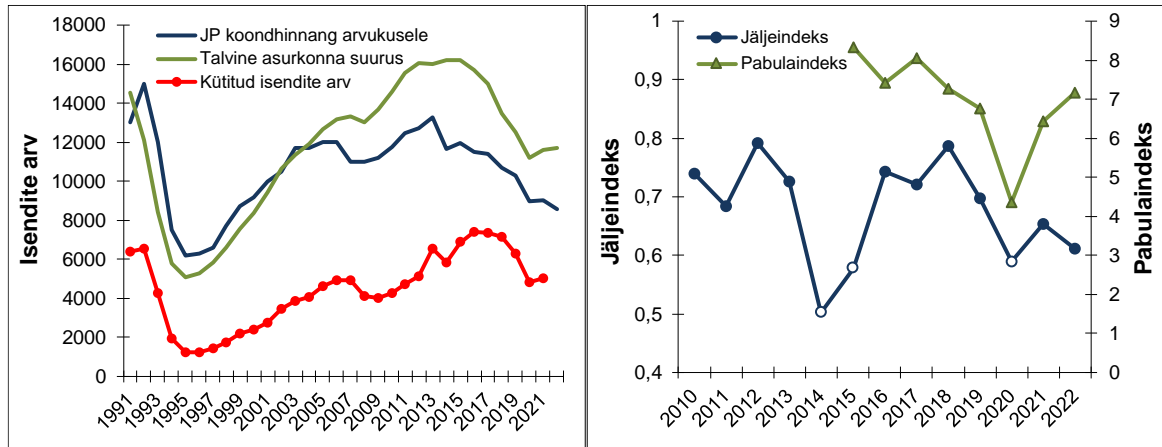
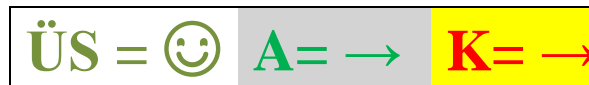
Andmed suurkiskjate ja haneliste kahjude kohta pärinevad Keskkonnaametilt.

Aruandes esitatud info hirvlaste tekitatud metsakahjustuste kohta (metsakaitseeksportiisid ja metsateatised) on kogutud Keskkonnaameti poolt ja pärinevad Metsaregistrist.

NB! Eelnevate aastate andmete võrreldavuse tagamiseks ja tulenevalt sellest, et maakondlikud jahindusnõukogud tegutsevad täna endiselt haldusreformi eelsetes piirides, on ka käesolevas aruandes maakondlike koondandmete esitamisel ja kütmissoovituste koostamisel lähtutud haldusreformi eelsetest maakonna piiridest.

SEIRE TULEMUSED JA KÜTTIMISSOOVITUSED LIIGITI

PÕDER (*Alces alces*)

Talvine asurkonna suuruse (Keskkonnaagentuuri hinnang ja jahipiirkonna kasutajate hinnangute summa), kütitud põtrade arv ja asustustiheduse muutusi iseloomustavate ruutloenduse jäljeindeks ja pabulaindeksi muutused. Population size (green line – wintering population size estimated by Estonian Environment Agency; blue line – based on estimates given by the users of hunting districts), hunting bag, winter track index (blue line second graph – tracks per 1 km per 24 hours) and pellet index (green line – n of pellet groups per 1 km of transects).

- Põdra asurkonna suurus oli 2022. aasta alguses vahemikus 11 000 – 12 500 isendit. Võrreldes eelmise aastaga on põdra arvukus püsinud enam-vähem samal tasemel.
- Asurkonna sooline struktuur on püsinud stabiilne, kuid 2021. aasta jahihooajal kütitud põtrade vanuselises jaotuses võib täheldada mõningast 6,5-aastaste ja vanemate isendite osakaalu suurenemist ja nooremate 1,5-3,5-aastaste osakaalu vähenemist.
- 2021. aasta jahihooajal kütitud põdralehmade viljakusnäitajad olid viimase 15 aasta ühed tagasihoidlikumad, mistõttu võib eeldada, et 2022. aasta kevadel oli eelnenud aastatega võrreldes veidi väiksem ka ühe põdralehma kohta asurkonda sündinud vasikate arv.
- Värskeid põdrakahjustusi esines seiratud männinoorendikes eelmise aastaga võrreldes samasugusel määral, kuid kahjustusi keskealistes 30-60-aastastes kuusikutes esines 2022. aasta kevadel märksa enam kui eelneval kümnel aastal.
- Põdra üldarvukuse hoidmiseks 2022. aasta alguse tasemel tuleks 2022. aasta jahihooajal küttida Eestis kokku ligi 4800 põtra. Arvukuse mõõdukaks langetamiseks 10 500 isendi tasemele võib põtrade küttimismahtu tõsta kuni 5400 isendini.
- Põdra küttimismahtu, võrreldes eelmise jahihooajaga, soovitame suurendada eeskätt kõrge põdra asustustiheduse ja/või sagedaste ja kõrgete põdrakahjustustega piirkondades. Madalama asustustihedusega piirkondades, kus olulised kahjustused puuduvad ja eelneval jahihooajal on esinenud suuri raskuseid jahindusnõukogude poolt määratud miinimumkvootide täitmisega, soovitame küttimismahte langetada.

2022. aasta esimesel poolel kogutud põdra arvukust iseloomustavad seireandmed on üksjagu vastuolulised. Jahipiirkonna kasutajate poolt antud hinnangud ja ruutloenduse jäljeindeks osutavad põdra üldarvukuse mõningasele vähenemisele, püsiseirealadel (47 erinevat seireala) tehtud hirvlaste pabulahunnikute loendused aga viitavad hoopis arvukuse tõusule.

Võrreldes 2021. aasta loenduste tulemusega kasvas 2022. aastal põdra pabulaindeks 26-l seirealal (tõus üle 10%), langes 13-l seirealal (langus üle 10%) ja püsis enam-vähem samal tasemel 8-l seirealal. Seirealade lõikes oli jätkuvalt ekstreemselt kõrge põdra asustustihedus Viljandimaal Sudiste-Veisjärve seirealal, millega kattuvates ja piirnevates jahipiirkondades tasuks küttimeissurvet eelseisval jahihooajal kindlasti suurendada. Väga kõrge, seirealade keskmisest enam kui kaks korda kõrgem oli möödunud talvel põtrade asustustihedus ka Sonda-Soonurme-Sirtsu, Haapsalu-Martna, Lõõla-Vahastu ja Järvelja seirealadel. Äärmiselt madala põdra asustustiheduse poolest torkab juba mitmendat aastat silma Lääne-Virumaal asuv Väike-Maarja - Viru-Jaagupi seireala. Selle seireala ümbruses paiknevatest jahipiirkondadest kogunenud seireinfo tervikuna osutab väga madalale põdra arvukusele piirkonnas ning seal tasuks kindlasti põtrade küttimeist oluliselt vähendada või sellest oluliste põdrakahjustuste puudumisel eeloleval hooajal pigem üldse loobuda.

2022. aasta kevadel loendati seirealadel iga läbitud 1 km loendusmarsruudi kohta keskmiselt 7,2 põdra pabulahunnikut, 2021. aasta kevadel 6,4. Mõlema aasta loendustulemustes on seirealade keskmiste pabulaindeksite mediaan 6,3. Tuletades pabulaindeksist põdra asustustiheduse seirealadel, saame pärast küttimeise mõjude arvesse võtmist keskmiseks talviseks asustustiheduseks seirealadel ~5,5 isendit 1000 ha kohta. 2021. aasta loenduse tulemused andsid sama arvutuskäigu alusel seirealade keskmiseks asustustiheduseks ~5,0 isendit 1000 ha kohta.

Kuigi hirvlaste asustustiheduse hindamiseks kasutatavad seirealad ja nendele paigutatud loendusmarsruutidel iga-aastaselt tehtavate pabulaloenduste esmaseks eesmärgiks on hirvlaste arvukusdünaamikas toimuvatest üldisematest muutustest ülevaate saamine, siis erinevalt näiteks jäljeloendustest kirjeldavad pabulaloenduste tulemused nii põdra talvise asustustiheduse piirkondlike erinevusi kui ka asustustiheduse muutuseid ajas üsna hästi. Kuigi seirealad katavad vaid väikest osa riigi territooriumist, tasub maakondlikel jahindusnõukogude liikmetel piirkondlike küttimeismahtude jaotuse üle otsustades kindlasti jälgida nii enda maakonnas asuvatel seirealade kui ka maakonna lähemas naabruses asuvate seirealade pabulaindeksites toimuvat ning seda infot nii seirealadega kattuvate kui lähimas naabruses asuvate jahipiirkondade küttimeiskohustuste määramisel ära kasutada.

Põdra suhteline asustustihedus ja selle muutused seirealadel aastatel 2015 - 2022 tehtud pabulaloenduste andmetel. Pabulaindeks – pabulahunnikute arv 1 km loendus-marsruudi kohta.

Results of moose pellet group counts in monitoring areas situated all over Estonia.

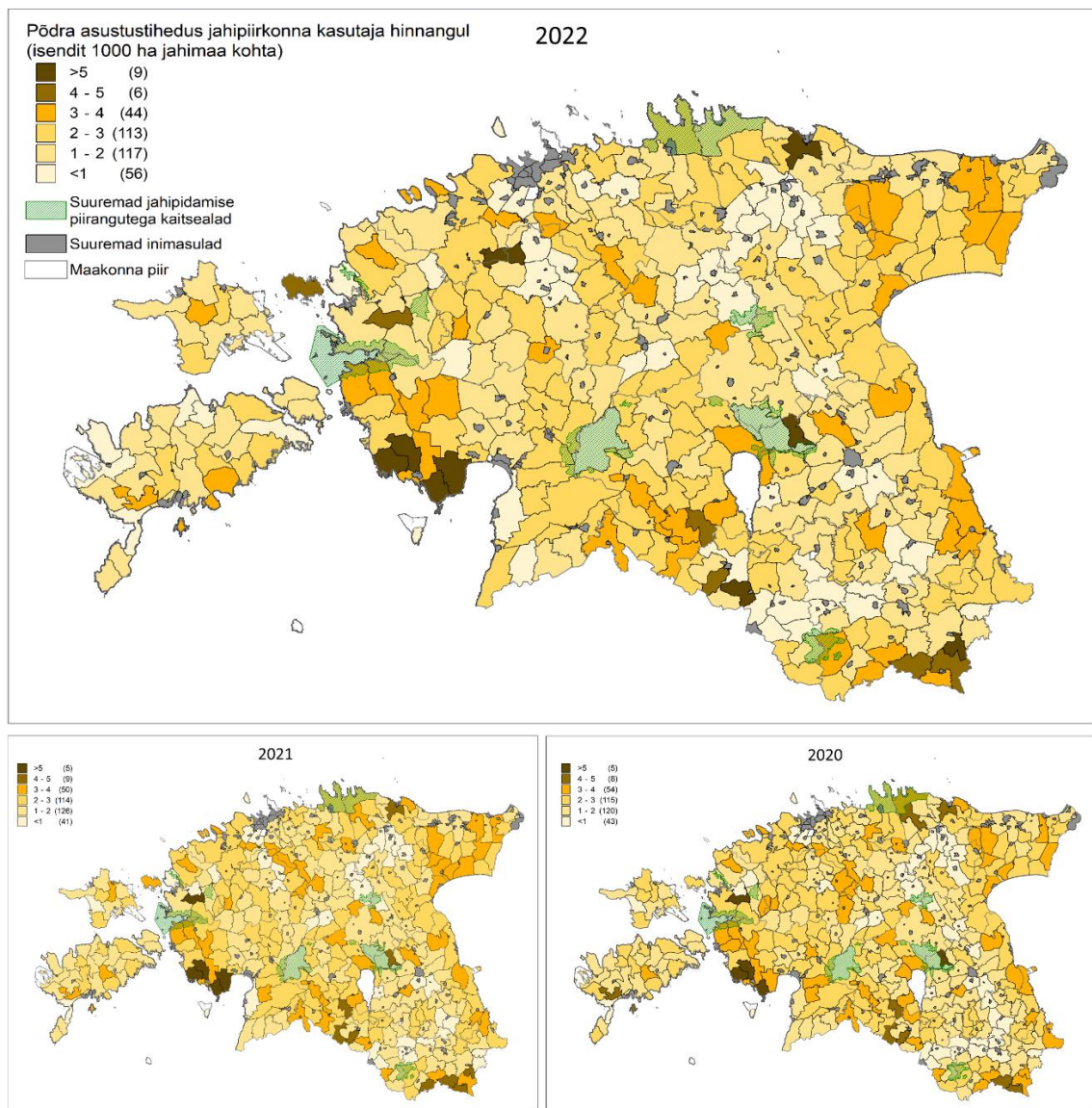
Seireala nr <i>No of monitoring area</i>	Maakond <i>County</i>	Seireala asupaik <i>Location of monitoring area</i>	Pabulaindeks <i>No of pellet groups per 1 km</i>								Muutus (vr 2021) <i>Change (%)</i>
			2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
1	Harju	Kaberneeme-Jägala	6,7	6,0	7,9	7,7	6,5	3,0	6,3	6,0	-4,2
4	Harju	Nõva-Keibu	8,4	7,7	5,2	6,6	7,0	2,6	7,5	6,3	-16,0
5	Harju	Haiba	5,5	2,5	4,2	2,9	7,5	2,2	4,4	4,9	10,2
6	Harju	Kose-Uuemõisa	10,3	10,6	10,6	7,4	6,1	3,2	5,2	7,9	52,1
2	Lääne-Viru	Palmse-Sagadi-Korjuse	11,4	3,2	5,0	3,1	2,7	2,1	2,7	2,9	5,8
3	Lääne-Viru	Kunda-Vasta	6,7	15,1	11,3	8,3	5,6	4,0	9,1	12,0	31,4
8	Lääne-Viru	Väike-Maarja-Viru-Jaagupi	4,2	2,3	1,8	1,9	0,8	0,8	0,2	0,2	45,4
16	Lääne-Viru	Laekvere-Venevere-Käru	15,7	11,5	12,2	16,3	12,8	7,4	7,3	8,3	13,8
9	Ida-Viru	Sonda-Soonurme-Sirtsu	6,3	5,3	6,6	6,9	6,6	4,3	11,0	15,1	37,4
10	Ida-Viru	Illuka-Kurtna-Pagari	3,0	2,7	2,9	4,3	5,4	3,6	2,6	2,0	-21,5
17	Ida-Viru	Kauksi-Rannapungerja	10,2	7,7	4,4	6,1	9,1	2,2	4,4	4,3	-1,8
11	Lääne	Haapsalu-Martna	23,2	15,0	16,3	14,5	9,6	8,0	8,6	15,8	84,9
18	Lääne	Matsalu-Lihula-Vatla	10,2	11,4	15,8	9,9	6,4	6,5	11,9	9,0	-24,4
12	Rapla	Sooniste-Risti-Märjamaa	8,7	8,4	8,8	3,7	7,0	5,3	5,9	9,9	67,5
13	Rapla	Valgu-Raikküla	11,2	11,2	17,0	17,3	11,2	5,7	9,2	9,8	6,6
20	Pärnu-Rapla	Eidapere-Kadjaste-Vändra	9,0	10,7	12,1	9,2	9,0	5,8	4,6	6,3	35,6
19	Pärnu	Halinga-Libatse	15,2	14,9	11,9	13,8	8,6	6,1	6,3	9,9	57,3
24	Pärnu	Kihlepa-Lindi-Tõstamaa	8,3	8,3	12,5	10,3	11,7	8,3	7,6	6,3	-17,1
25	Pärnu	Põlendmaa-Pöörikaasiku	10,7	8,5	10,5	8,7	3,5	4,2	8,6	9,8	13,6
26	Pärnu	Õordi	9,1	6,2	6,5	4,6	4,2	2,0	4,5	3,6	-20,1
30	Pärnu	Häädemeeste-Laiksaare	2,1	3,5	2,0	1,5	0,8	1,5	3,5	2,3	-33,9
31	Pärnu-Viljandi	Tihemetsa-Mõisaküla	8,1	5,9	4,1	8,5	6,4	4,4	3,9	5,7	46,7
27	Viljandi	Tänassilma-Oiu-Valma	4,8	8,6	5,7	6,2	7,9	6,2	9,8	11,4	16,7
32	Viljandi	Sudiste-Veisjärv	37,2	24,3	18,9	19,7	25,9	19,7	23,0	20,0	-12,9
7	Järva	Jäneda-Aegviidu	6,7	6,1	5,4	9,5	6,7	7,0	6,8	4,6	-31,7
14	Järva	Lõõla-Vahastu	17,3	13,3	15,4	9,7	11,5	9,3	9,8	16,6	68,8
15	Järva	Koigi-Koeru-Päinurme	16,8	15,5	10,0	12,1	10,0	5,9	7,8	6,6	-15,2
21	Järva	Kabala-Imavere	14,2	16,4	17,5	13,1	14,6	3,7	6,1	6,8	10,3
22	Jõgeva	Lustivere-Saduküla-Pikknurme	1,2	1,9	2,3	2,9	1,6	1,1	2,4	2,9	17,9
23	Jõgeva	Kullavere-Pala-Kaiu jv	16,4	12,8	15,9	11,1	7,9	3,7	6,9	6,3	-7,8
28	Tartu	Käravere-Sojamaa-Tähtvere	2,7	3,5	5,8	3,8	3,7	2,0	4,2	7,4	76,8
29	Tartu	Järvselja	9,3	10,7	12,2	5,3	10,6	4,2	13,2	15,6	18,4
33	Tartu	Rannu-Pühaste	0,9	1,2	0,7	0,5	0,3	1,6	1,5	1,6	5,7
34	Põlva	Karilatsi-Ihamaru	3,6	2,8	1,6	3,9	4,7	4,4	6,3	7,4	18,7
38	Põlva	Saatse	1,8	1,0	3,8	5,0	4,0	1,8	4,4	5,6	28,2
36	Põlva-Võru	Kooraste-Urvaste-Sulbi	3,3	1,6	3,4	1,2	0,4	0,9	2,0	0,9	-51,8
37	Põlva-Võru	Ilumetsa-Lasva	1,7	1,2	2,1	1,7	2,1	2,2	5,1	8,4	62,5
40	Võru	Misso	10,8	7,6	16,0	13,6	8,7	13,6	7,5	8,3	10,3
35	Valga	Valga-Õru	2,5	3,7	1,9	2,1	2,0	1,0	1,5	1,4	-7,0
39	Valga	Hargla-Karula	4,0	5,4	8,8	7,8	6,9	3,1	9,1	8,7	-4,3
41	Hiiu	Kanapeeksi-Tahkuna	2,2	1,8	1,7	2,4	1,9	0,7	1,3	1,8	30,9
42	Hiiu	Leluselja	1,5	2,1	2,1	2,2	2,4	1,1	2,1	3,7	81,0
43	Hiiu	Käina-Tubala	5,9	6,6	8,2	5,0	5,7	3,6	6,4	7,4	14,6
44	Saare	Linnuse (Eiklast põhjas)	3,8	4,0	4,8	4,9	6,0	2,9	6,9	4,3	-38,5
45	Saare	Valjala-Tagavere-Laimjala	8,3	9,6	13,8	7,1	12,4	4,2	7,4	12,9	75,7
46	Saare	Koimla-Kõrkküla	2,2	3,1	4,3	5,1	2,8	2,4	6,7	3,3	-50,2
47	Saare	Laugi		5,4	6,6	12,8	6,7	5,6	8,5	5,1	-39,3
1-40	Mandri-Eesti		9,0	7,9	8,4	7,6	7,0	4,6	6,6	7,5	13,8
41-43	Hiiumaa		3,2	3,5	4,0	3,2	3,4	1,8	3,3	4,3	30,7
44-47	Saaremaa		4,8	5,5	7,4	7,4	7,0	3,8	7,4	6,4	-12,9
	Eesti	Seirealade andmed kokku <i>All areas included</i>	8,3	7,4	8,1	7,3	6,8	4,4	6,4	7,2	11,8

Nagu eelnevalt juba mainitud, siis erinevalt pabulaineksist 2022. aasta talvel läbiviidud ruutloenduse jäljeindeks hoopis veidi langes. Loenduste käigus kohati põtrade jäljeridasid 87%-l ja 2021. aasta loendustel 89%-l läbitud loendusruutudest. Siinkohal tuleb esile tuua, et veerand kõikidest 2022. aasta talvel läbitud loendusruutudest, millel põtrade jäljeradasid ei kohatud, asus Lääne-Virumaal. See on selge märk sellest, et Lääne-Virumaal tuleks üldist küttimehahtu langetada allapoole kohaliku asurkonna juurdekasvu võimet ning küttime suunata peamiselt vaid kõrge põdra asustustihedusega jahipiirkondadesse. Väga madala põdra arvukusega jahipiirkondade puhul võiks aga jahindusnõukogu arvulise küttimekohustuse kehtestamisest isegi loobuda.

Põdra jäljeindeks (jäljeradade arv 1 km loendusmarsruudi kohta ööpäevas) aastatel 2012-2022 teostatud ruutloenduste põhjal. *Moose winter track index since 2012.*

Maakond <i>County</i>	Jäljeindeks (1 km kohta) <i>Track index (tracks per 1 km)</i>										
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Harjumaa	0,85	0,74	0,56	0,63	0,75	0,91	0,66	0,65		0,74	0,61
Hiiumaa	0,54	0,66				1,57	0,76			0,55	0,33
Ida-Virumaa	0,67	0,71	0,49	0,53	0,65	0,53	0,94	0,48	0,41	0,65	0,51
Jõgevamaa	0,52	0,68		0,86	0,79	1,01	1,51	0,86		0,54	0,67
Järvamaa	0,86	0,62	0,40	0,54	1,05	0,89	0,83	0,97	0,82	0,88	0,84
Läänemaa	1,31	1,45			1,23	1,07	0,90	1,16	0,75	0,66	0,86
Lääne-Virumaa	0,68	0,67	0,37	0,32	0,65	0,33	0,49	0,26		0,27	0,26
Põlvamaa	0,43	0,41			0,35	0,37	0,45	1,00		0,56	0,91
Pärnumaa	0,89	0,58			0,91	0,66	1,06	0,75	0,59	0,60	0,50
Raplamaa	1,25	1,11	0,70		1,08	0,67	0,72	0,92	0,92	0,75	0,60
Saaremaa	1,02	0,91	0,69				0,45	0,59		0,53	1,24
Tartumaa	0,48	0,60		0,40	0,52	0,68	1,03	0,44	0,44	0,54	0,65
Valgamaa	0,37	0,44			0,50	0,21	0,39	0,58	0,35	0,60	0,52
Viljandimaa	0,83	0,81			0,62	0,86	0,64	0,71	0,72	0,83	0,59
Võrumaa	0,54	0,39		0,75	0,87	0,98	0,70	0,62	0,63	0,95	0,51
Kokku Total	0,79	0,73	0,50	0,58	0,74	0,72	0,79	0,70	0,59	0,65	0,61

Jäljeloenduste tulemuste tõlgendamisel tasub silmas pidada, et möödunud talvel oli lumikate suures osas Mandri-Eestis märksa sügavam kui eelnenud aastal ning talve teises pooles kippus öösel sellele moodustuma sõraliste jaoks üsna ebameeldiv koorik. Kui möödunud talve lumikatte omadused on üsna selgelt mõjutanud metskitsede ja metssigade liikumisi ning talvist elupaigakasutust, siis mingil määral võis paks lumikate piirata ka põtrade talviseid liikumisi. Teisalt jällegi, võis just paks ja pikalt kevadeni maas püsinud lumikate aidata kaasa pabulaineksi tõusule, sest sellistes oludes pikeneb pabulahunnikute säilivusaeg ja kuna paksus lumes liikumisega kaasnev suurenenud energiakulu vajavad tarbitava toidu koguste suurenemise näol kompenseerimist, siis teatud määral võis see tõsta ka põtrade poolt talvel metsa alla jäetud hunnikute arvu.

Põdra asustustihedus (isendit 1000 ha jahimaa kohta) jahipiirkonna kasutajate poolt 2022., 2021. ja 2020. a kevadel antud arvukushinnangute põhjal. *Moose density (individuals per 1000 ha) according to population size estimated by the users of hunting districts.*

Jahipiirkondade kasutajate poolt 2022. aasta märtsis antud arvukuse hinnangute kogusumma võrreldes 2021. aastaga veidi langes. Maakonniti langes jahipiirkondade kasutajate koondhinnang kõige enam Lääne-, Lääne-Viru- ja Saaremaal. Märnatavalt suurenes see näitaja vaid Võrumaal. Võrreldes kümme aastat tagasi jahimeeste poolt põdra arvukusele antud hinnangutega, on tänavuse aasta vastavad numbrid keskeltläbi 35% võrra väiksemad.

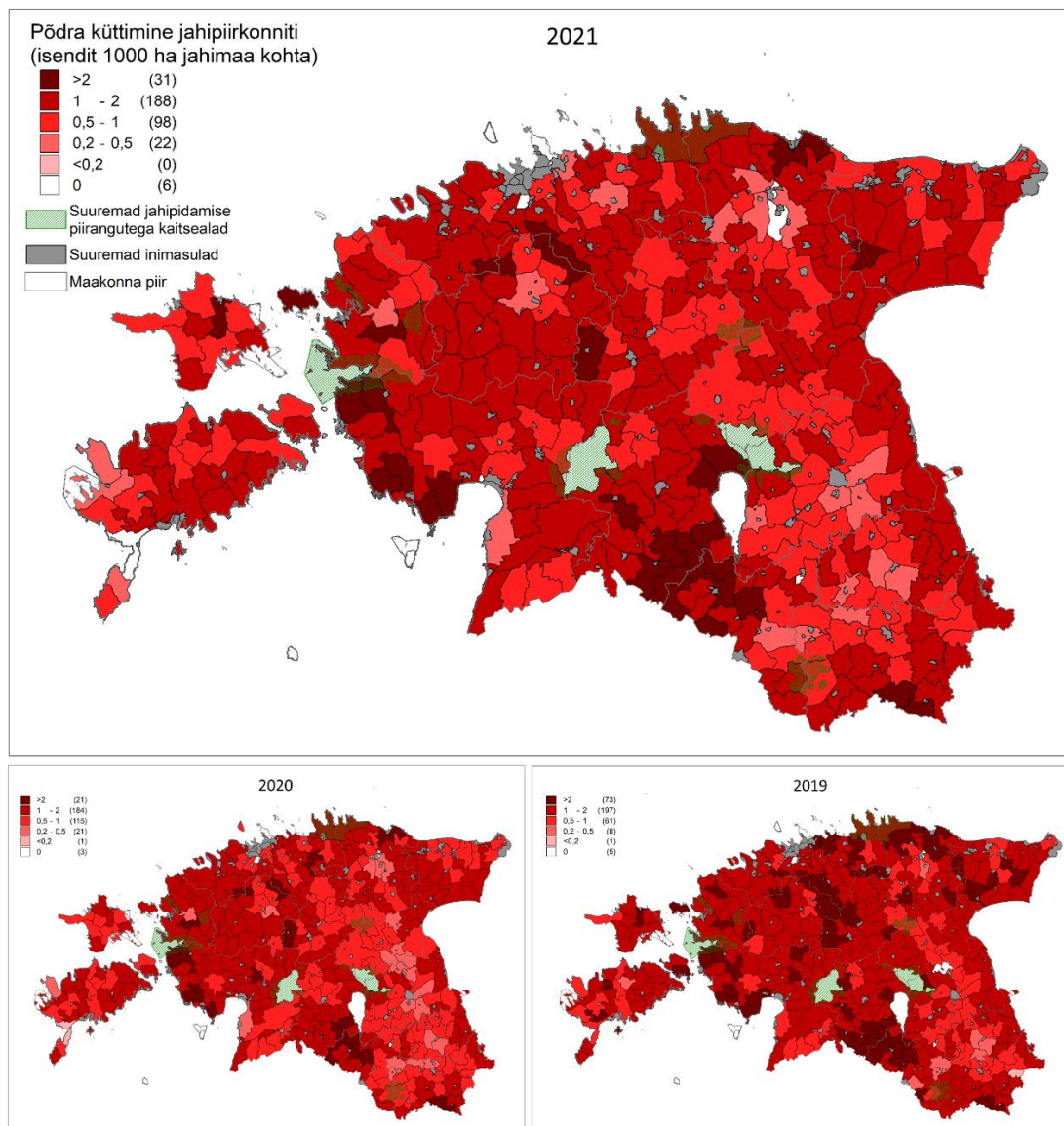
Jahipiirkonna kasutajate koondhinnang põdra arvukusele ja selle muutustele aastatel 2013-2022.
Hunters estimated moose population size (in winter, post harvest) in 2013-2022.

Maakond <i>County</i>	Jahimeeste hinnang arvukusele (n) <i>Hunter estimated population size (n)</i>										2022/2021 muutus (%)	2022/2013 muutus (%)
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	<i>Change in hunters estimation (%)</i>	<i>Change in hunters estimation (%)</i>
Harjumaa	1470	1310	1380	1220	1220	1060	1010	840	830	760	-8,4	-48,3
Hiiumaa	390	320	310	280	250	250	220	190	190	180	-5,3	-53,8
Ida-Virumaa	880	880	900	920	940	940	950	800	820	810	-1,2	-8,0
Jõgevamaa	720	610	660	600	570	510	480	410	460	450	-2,2	-37,5
Järvamaa	700	580	590	570	510	520	520	440	420	400	-4,8	-42,9
Läänemaa	950	870	880	910	960	850	720	620	610	500	-18,0	-47,4
Lääne-Virumaa	930	870	950	870	810	800	750	620	630	540	-14,3	-41,9
Põlvamaa	530	470	480	460	440	410	410	410	450	460	2,2	-13,2
Pärnumaa	1680	1440	1520	1390	1430	1370	1380	1280	1250	1210	-3,2	-28,0
Raplamaa	1140	920	960	930	1010	810	820	660	610	570	-6,6	-50,0
Saaremaa	830	800	800	800	770	700	640	560	530	480	-9,4	-42,2
Tartumaa	760	660	670	660	650	660	610	550	570	580	1,8	-23,7
Valgamaa	650	570	570	540	480	520	480	420	380	350	-7,9	-46,2
Viljandimaa	1110	840	880	850	870	800	800	760	800	800	0,0	-27,9
Võrumaa	520	510	510	490	500	530	480	430	460	500	8,7	-3,8
Kokku Total	13260	11650	12060	11490	11410	10730	10270	8990	9000	8590	-4,6	-35,2

2021. aasta jahihooajal kütiti Eestis 5031 põtra, mis on võrreldes eelnenud 2020. aasta jahihooajaga 223 isendi võrra enam. Küttimistulemus on üsna ligilähedane möödunud 2021. aasta ulukite seirearuandes soovitatud 5090 isendilisele küttimismahule. Võrreldes eelneva 2020. aasta jahihooajaga kütiti põtru 2021. aasta jahihooajal märgatavalt enam Viljandi-, Jõgeva- ja Põlvamaal. Küttimismahud vähenesid aga Lääne- ja Lääne-Virumaal.

Põdra kütmine aastatel 2012 -2021. *Hunting of moose in 2012-2021.*

Maakond <i>County</i>	Kütmine <i>Hunting bag</i>										2021/2020 muutus (%)	2021/2012 muutus (%)
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	<i>Change in hunting bag</i>	<i>Change in hunting bag</i>
Harjumaa	637	820	670	774	800	811	747	666	476	484	1,7	-24,0
Hiiumaa	168	222	165	170	164	183	171	145	106	112	5,7	-33,3
Ida-Virumaa	256	293	287	412	464	505	503	464	361	367	1,7	43,4
Jõgevamaa	204	262	261	321	372	355	351	288	177	236	33,3	15,7
Järvamaa	258	363	280	346	421	392	406	384	269	277	3,0	7,4
Läänemaa	384	547	468	515	594	653	579	475	378	350	-7,4	-8,9
Lääne-Virumaa	345	430	443	581	654	592	643	535	392	363	-7,4	5,2
Põlvamaa	154	199	180	216	289	265	222	214	183	210	14,8	36,4
Pärnumaa	752	894	842	945	933	891	840	755	596	627	5,2	-16,6
Raplamaa	459	631	511	582	589	589	609	533	403	408	1,2	-11,1
Saaremaa	316	357	362	382	406	414	398	348	287	301	4,9	-4,7
Tartumaa	269	357	320	363	388	404	398	329	233	249	6,9	-7,4
Valgamaa	212	315	271	390	393	379	412	363	290	289	-0,3	36,3
Viljandimaa	481	618	516	590	601	590	573	526	420	505	20,2	5,0
Võrumaa	231	224	239	286	322	314	311	279	237	253	6,8	9,5
Kokku Total	5126	6532	5815	6873	7390	7337	7163	6304	4808	5031	4,6	-1,9

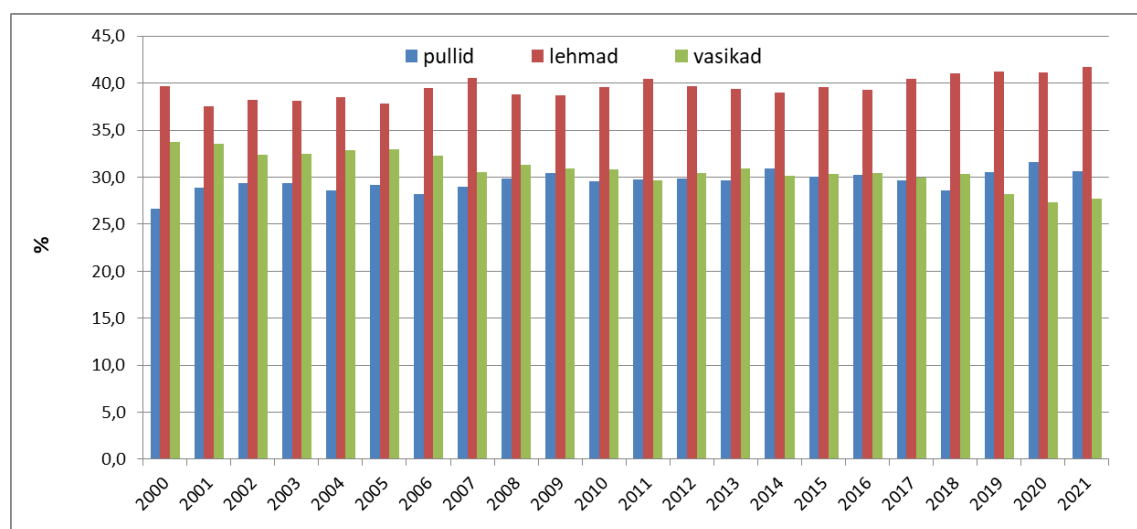
Põdra küttimine jahipiirkonniti 2021. ja kahel eelneval jahihooajal. *Hunting of moose (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2021 and in previous hunting season.*

Põdrajahi esimeses pooles kohtasid jahimehed jahtide käigus põtru veidi harvemini kui 2020. ja 2019. aastal. 2021. aastal jahtide käigus vaadeldud mullikate ja vanemate isendite seas domineerisid tavapäraselt põdralehmad (136 põdralehma 100 põdrapulli kohta), kütitud põtrade seas olid aga enamuses maakondades sarnaselt eelneva 2020. aasta jahihooajaga selges ülekaalus põdrapullid. Pullide eelisküttimine on tõenäoliselt suuresti tingitud jahimeeste soovist langenu arvukuse ja asurkonna juurdekasvu tingimustes emasloomi küttimisest säästa. Kui mõõdukas kõrvalekalle kütitud isendite soolises jaotuses suurt probleemi ei tekita, siis liialdada ühe või teise soorühma eelisküttimisega, eriti kui see on ristivastupidine soolise jaotusega looduses, ei tohiks.

Põtrade sooline jaotus, vasikate osakaal küttemises ja sügisestes vaatlusandmetes ning keskmine ühe vaatuspäeva jooksul vaadeldud isendite arv jahihooaja esimeses pooles (15. september-31. oktoober) tehtud põdravaatlustes aastatel 2019 - 2021.

Maakond County	Küttemisstruktuur Content of hunting bag						Jahiaegsed vaatlusandmed Observations in autumn								
	♀/♂ sugude suhe Sex ratio (adult+yearlings)			vasikate % calves			♀/♂ sugude suhe Sex ratio (adult+yearlings)			vasikate % calves			Ühe jahipäeva kohta vaadeldud isendite arv No. of observed ind. per day		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Harjumaa	0,89	0,81	0,72	23,6	24,2	25,2	1,21	1,13	1,33	25,5	24,8	27,0	2,3	3,3	2,3
Hiiumaa	0,88	0,60	0,95	32,4	27,4	33,9	1,44	1,20	1,52	28,2	28,6	23,3	3,7	3,0	2,7
Ida-Virumaa	0,92	0,72	0,82	30,8	26,6	27,0	1,48	1,22	1,39	27,4	24,4	27,7	3,6	4,2	4,2
Jõgevamaa	1,03	0,81	0,82	32,3	30,5	31,4	1,66	1,35	1,27	31,4	25,5	28,6	2,6	3,0	1,9
Järvamaa	0,96	0,81	0,83	30,2	29,4	30,7	1,30	1,32	1,47	25,5	23,0	27,3	2,1	2,1	2,3
Läänemaa	0,91	0,93	0,94	31,2	30,2	26,3	1,32	1,14	1,18	28,0	25,2	28,1	3,7	2,8	2,6
Lääne-Virumaa	0,99	0,85	0,91	30,5	31,9	29,5	1,64	1,48	1,91	29,2	26,1	24,3	3,3	3,7	3,7
Põlvamaa	0,83	0,65	0,71	35,0	33,3	32,4	1,17	1,01	1,03	25,5	27,0	26,2	3,3	3,7	2,8
Pärnumaa	0,86	0,91	0,87	31,0	30,9	31,3	1,23	1,32	1,32	27,2	28,2	27,4	4,0	3,8	4,5
Raplamaa	1,08	1,06	1,02	29,8	28,8	32,6	1,37	1,47	1,56	28,3	27,1	30,0	2,2	2,4	2,8
Saaremaa	1,09	1,01	1,08	30,2	33,4	30,2	1,30	1,44	1,46	23,5	26,4	22,3	2,5	3,9	2,8
Tartumaa	0,87	0,80	0,77	27,4	27,5	27,3	1,25	1,18	1,20	25,8	26,9	27,9	4,0	4,2	3,7
Valgamaa	0,96	0,83	0,91	23,7	30,0	29,4	1,25	1,37	1,20	29,8	32,6	27,4	2,6	2,2	2,1
Viljandimaa	1,01	0,89	0,98	30,2	32,4	31,1	1,39	1,57	1,79	31,6	31,2	29,3	4,5	4,4	4,7
Võrumaa	0,84	0,71	0,72	32,6	33,8	31,2	1,41	1,44	1,25	33,3	32,3	32,3	2,9	3,3	3,8
Kokku Total	0,94	0,85	0,87	29,6	29,9	29,7	1,35	1,30	1,36	28,2	27,3	27,7	3,1	3,2	3,0

Vasikate osakaal (27,7%) põdrajahtide käigus vaadeldud põtrade seas oli sarnane kahe eelneva hooaja tulemustega. Samas, pikema perioodi võrdluses on viimase kolme aasta vastavad näitajad selgelt viimase kahekümne aasta madalaimad.

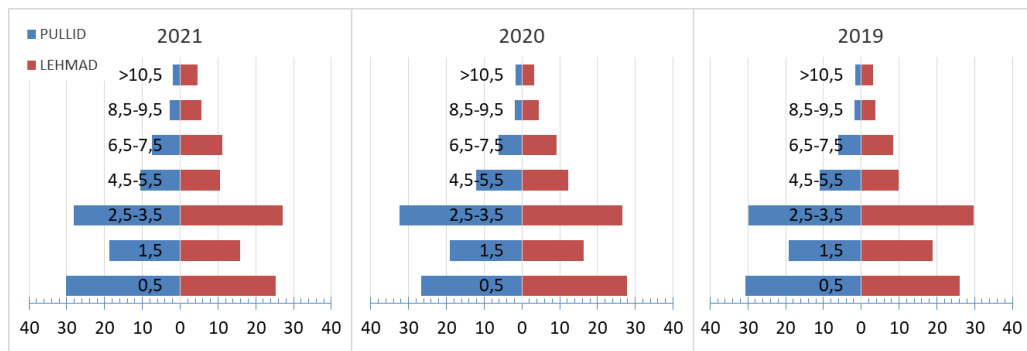

Põdraasurkonna koosseis jahiaegsetes vaatlustes (%).

Population composition of moose based on observations made by hunters during hunts.

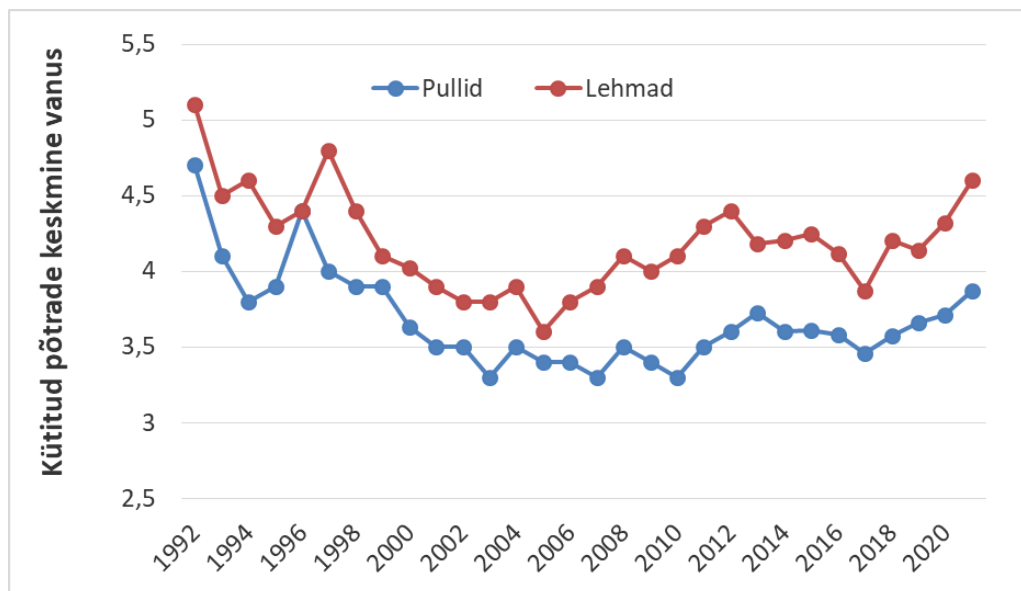
Adult males – blue; Adult females – red; calves – green.

Võrreldes mitme eelneva hooajaga võib 2021. aasta sügisel kütitud põtrade vanuselises jaotuses täheldada mõningast 6,5-aastaste ja vanemate isendite osakaalu suurenemist ja nooremate, 1,5-3,5-aastaste, osakaalu vähenemist, mis omakorda väljendub ka kütitud põtrade (v.a vasikad) keskmise vanuse suurenemises. Sellise muutuse peamiseks põhjuseks on tõenäoliselt 2019. ja 2020. aastal sündinud isendite arvult eelnevatega võrreldes märksa väiksemate põdrapõlvkondade esindajate jõudmine 2021. aastaks 1,5- ja 2,5-aastaste vanusegruppi.

Põdraasurkonna vanuseline struktuur. Mullikate ja vanemate isendite jaotus kütitud isendite vanuselise jaotuse põhjal. Vasikate osakaaluna kasutatud nende osakaalu jahiaegsetes vaatlustes.

Population age structure based on hunting data (yearlings and older individuals) and observation data (calves).

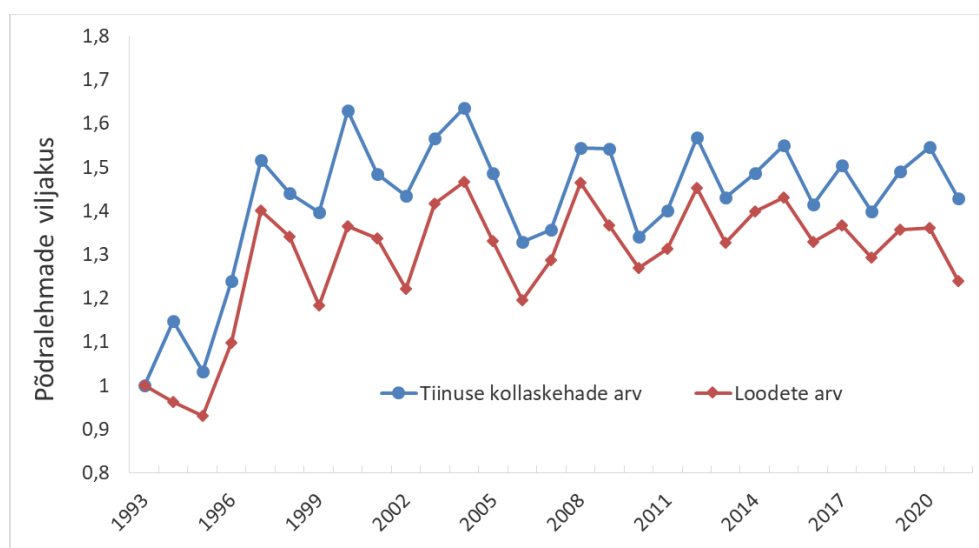

Kütitud põdrapullide- ja lehmade (v.a vasikad) keskmise vanuse muutused aastatel 1992-2021. Vanus määratud kütitud isendite hammaste kulumispildi alusel (jahimeeste poolt esitatud kütitud põtrade alalõualuud).

Dynamics of mean age (in years) of hunted male (blue) and female (red) moose in 1992-2021.

2021. aastal kütitud põdralehmade viljakusnäitajatest keskmine tiinuse kollaskehade arv ühe põdralehma kohta oli madalam kui eelneval kahel aastal, jäädes pikema perioodi võrdluses siiski üsna keskmisele tasemele. Keskmine loodete arv, mis on kevadel asurkonda lisanduvate vasikate arvu prognoosimisel tiinuse kollaskehade arvust märksa olulisem näitaja, oli 2021. aasta viljakusproovide põhjal otsustades üks viimase viieteistkümne aasta madalamatest.

Tõsist negatiivset mõju põtrade konditsioonile ja viljakusnäitajatele võis avalda 2021. aasta rekordiliselt kuum ja sademetevaene suvi. Eeskätt tugevat mõju põtrade konditsioonile võis avaldada just suve esimene pool, mil Eestit tabas koguni kaks kuumalainet. Ühelt poolt põhjustavad kõrged õhutemperatuurid eluks siinsete oludega võrreldes märksa külmemate oludega kohastunud põdrale otseselt väga tugevat kuumastressi ning teisest küljest langeb intensiivse päikesekiirguse ja sademete puudumisel kiiresti põtrade poolt tarbitavate toidutaimede kvaliteet.

Põdralehmade viljakusnäitajate dünaamika. Keskmine tiinuse kollaskehade arv ja keskmine loodete arv kütitud põdralehmadel.

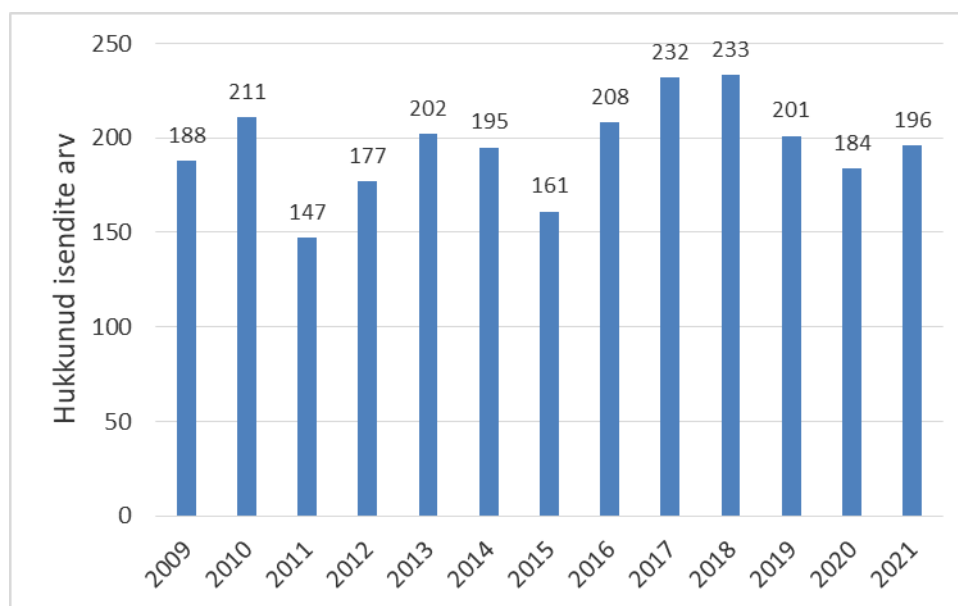
Estimates of potential productivity of moose. Mean number of corpora lutea (blue) and mean number of embryos (red) per female.

Maakondade tasemel on varieeruvus mõõdetud viljakusnäitajates sarnaselt eelnevate aastatega päris suur ja siin mängib olulist rolli valimi esinduslikkus: kui suur on maakonnas kogutud proovide arv ning milline on valimisse sattunud isendite vanuseline jaotus. Näiteks maakondade lõikes oli kõige madalama keskmise loodete arvuga Hiiumaa, kust laekunud kompleksetest proovidest oli loodete arvu määramine võimalik vaid viie proovi puhul ning neist kaks pärines viljastamata mullikatelt.

Kütitud põdralehmade (mullikad ja täiskasvanud) viljakusnäitajad (innelnu põdralehmade osakaal ja keskmine loodete arv ühe põdralehma kohta) erinevates maakondades viimasel kolmel aastal.

Maakond <i>County</i>	Analüüsitud proovide arv <i>No of analyzed samples</i>			Indlevate emaste osakaal <i>Proportion of females ovulating (yearlings+adults)</i>			Keskmine loodete arv ühe emaslooma kohta <i>No of embryos per female (yearlings+adults)</i>		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Harjumaa	47	38	40	93,6	78,9	82,5	1,33	0,97	1,20
Hiiumaa	9	9	9	77,8	88,9	66,7	0,89	1,00	0,60
Ida-Virumaa	38	24	37	92,1	95,8	89,2	1,41	1,58	0,95
Jõgevamaa	24	12	23	95,8	91,7	91,3	1,47	1,33	1,31
Järvamaa	32	27	18	81,3	92,6	100,0	1,17	1,38	1,67
Läänemaa	26	23	20	92,3	87,0	90,0	1,39	1,22	1,33
Lääne-Virumaa	52	37	26	90,4	97,3	92,3	1,48	1,55	1,30
Põlvamaa	17	17	17	94,1	94,1	94,1	1,56	1,67	1,56
Pärnumaa	40	30	40	97,5	86,7	90,0	1,41	1,38	1,15
Raplamaa	35	33	30	91,4	81,8	96,7	1,28	1,17	1,40
Saaremaa	12	17	27	91,7	94,1	88,9	1,33	1,29	1,05
Tartumaa	35	22	13	88,6	100,0	84,6	1,34	1,41	1,00
Valgamaa	13	17	20	100,0	100,0	100,0	1,80	1,91	1,56
Viljandimaa	23	25	31	95,7	96,0	83,9	1,44	1,41	0,96
Võrumaa	20	17	14	75,0	100,0	100,0	0,94	1,45	1,50
Kokku Total	423	353	364	91,0	91,5	90,1	1,36	1,36	1,24

Jahipiirkonna kasutajate andmetel hukkus autodega kokkupõrgete tagajärjel Eestis 2021. aastal vähemalt 196 ja aasta varem 184 põtra. Tavapäraselt toimus kõige rohkem põdraga seotud liiklusõnnetusi Harjumaal, mis on maakondadest kõrgeima liiklustihedusega ning seal hukkus 42 põtra. Harjumaale järgnes liikluses hukkunud põtrade arvult Ida-Virumaa 26 ja Pärnu- ja Raplamaa 18 liiklusõnnetustes elu kaotanud loomaga.

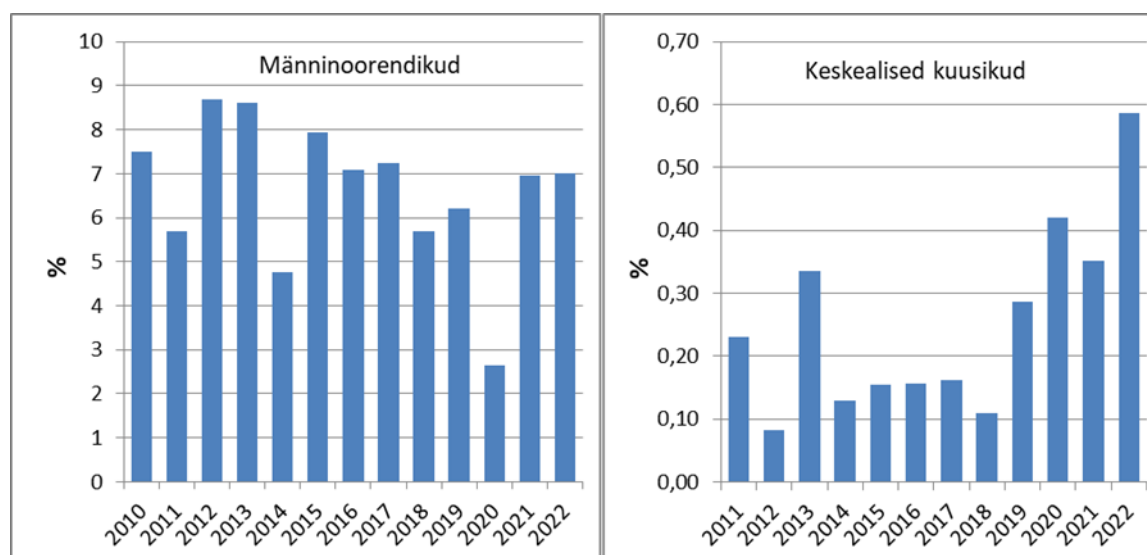

Jahipiirkondade kasutajate poolt registreeritud liiklusõnnetustes hukkunud põtrade arv aastatel 2009 - 2021.

The number of moose killed in traffic accidents in 2009 - 2021 (data registered by the users of hunting districts).

2022. aasta kevadel põdrakahjustuste seire käigus läbi vaadatud 946 männinoorendikus (5-15-aastased) esines värsked, põtrade poolt viimasel talvel tekitatud vigastusi 7,0%-l ja puu arengut oluliselt mõjutavaid kahjustusi 4,2%-l uuritud mändidest. Kõikide seiratud männinoorendike kokkuvõttes esines põtrade tekitatud värsked toitumisjärgi sama palju kui eelneval aastal. Maakondade võrdluses kõige enam kahjustatud mände kohati Saare-, Rapla-, Lääne- ja Pärnumaa proovitükkidel.

Värskete vigastustega mände esines 2022. aastal 48,4%-l kõigist läbi vaadatud proovitükkidest (2021. aastal 49,1%, 2020. aastal 26,8% ja 2019. aastal 45,4%), sealjuures oluliste uue vigastustega mände täheldati 41,9%-l (2021. aastal 41,8%, 2020. aastal 20,8%-l ja 2019. aastal 37,4 %) vaadeldud proovitükkidest.

Värsked kahjustused mändide osakaal (%) noortes männikutest ja kuuskede osakaal keskealistes kuusikutest seirealadel. *Proportion of newly damaged (by moose) pine trees in young pine stands and spruce trees in mid-aged spruce stands in studied survey plots.*

Värsked põtrade poolt vigastatud kuuski keskealistes 30-60-aastastes kuusikutest esines 2022. aasta kevadel märksa enam kui eelneval kümnel aastal. Kõige enam tuli kuuskede koorimist ette Saare- ja Ida-Virumaa proovitükkidel. Seiratud kuusikute kokkuvõttes esines värsked vigastusi 0,59%-l, sealjuures värsked olulisi vigastusi 0,26%-l seiratud kuuskedest. Seega olid põdrad viimasel aastal kahjustusi tekitanud kuuete kuusele tuhandest. Värskete vigastustega kuuski esines 14,9%-l kõikidest 2022. aastal seiratud proovitükkidest, sealjuures oluliste uute vigastustega kuuski täheldati 9,4% proovitükkidest. Aasta varem esines värsked põdrakahjustusi 13,10%-l kõigist läbi vaadatud proovitükkidest ja olulisi uusi vigastusi täheldati 10,8%-l vaadeldud proovitükkidest.

Värske kahjustusega mändide osakaal (%) noortes männikutes seirealadel ja inventeeritud noorendike arv (N). *Proportion of newly damaged (by moose) pine trees in young pine stands in survey plots and the number of studied survey plots.*

Maakond County	2011		2012		2013		2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020		2021		2022	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Harjumaa	24	2,3	49	6,8	67	6,7	75	0,8	92	8,1	87	5,8	88	4,3	100	2,0	95	2,5	91	1,3	102	7,0	77	6,1
Hiiumaa	7	35,4	18	29,1	5	34,2	31	21,9	54	8,7	65	9,0	59	11,7	63	6,4	63	8,7	62	4,8	50	8,2	50	5,9
Ida-Virumaa	44	4,2	43	1,7	54	5,3	52	1,9	49	4,9	55	3,2	65	7,9	54	1,9	65	6,9	75	3,2	61	4,1	73	6,8
Jõgevamaa	29	2,2	22	4,3	24	11,1	34	6,0	21	17,1	38	7,9	58	11,8	59	6,9	33	14,1	41	2,4	30	5,7	33	3,9
Järvamaa	20	5,3	26	9,8	10	10,0	25	2,2	26	27,4	30	24,6	25	28,5	33	10,2	46	7,9	47	2,7	24	5,5	32	11,4
Läänemaa	33	7,5	18	7,7	7	1,0	52	7,8	49	8,6	50	7,7	39	19,6	48	9,5	68	8,9	65	4,9	65	8,0	35	13,4
Lääne-Virumaa	55	4,7	58	12,4	53	10,2	68	3,0	84	8,1	119	8,5	128	6,4	129	4,8	166	3,7	123	1,8	102	4,8	72	7,5
Põlvamaa	15	4,3	36	0,1	69	2,7	44	0,2	85	1,5	77	1,7	82	0,3	72	1,2	74	0,7	115	1,1	116	2,0	116	0,5
Pärnumaa	12	23,3	32	28,7	52	10,3	48	1,9	39	4,3	49	7,3	75	2,1	95	6,1	104	6,9	83	2,4	74	11,1	51	12,5
Raplamaa	28	4,5	26	5,3	44	16,7	35	11,4	30	18,8	28	18,8	28	14,5	51	9,5	58	9,1	47	5,9	35	7,3	34	16,6
Saaremaa	47	4,1	35	7,4	56	13,6	83	9,4	72	8,6	71	10,1	76	6,2	55	7,4	87	8,8	73	6,6	75	14,9	68	18,3
Tartumaa	33	3,6	27	2,4	44	10,8	59	3,8	114	3,5	112	2,9	105	5,7	135	5,1	75	4,1	93	2,1	91	2,8	88	4,3
Valgamaa	39	4,3	28	6,3	31	2,2	56	2,9	77	11,9	59	5,8	105	6,7	95	9,8	87	7,6	118	1,8	91	8,0	80	3,1
Viljandimaa	22	18,4	24	14,5	29	14,3	33	3,6	32	14,0	34	10,3	44	7,3	39	9,9	44	11,4	99	1,4	51	14,2	77	8,0
Võrumaa	38	1,2	36	3,2	59	3,0	42	0,6	57	2,4	45	1,4	48	1,2	55	0,5	64	3,1	72	1,6	46	4,6	60	1,9
EV kokku Total	446	5,7	478	8,7	606	8,6	737	4,8	881	7,9	919	7,1	1025	7,3	1083	5,7	1129	6,2	1204	2,6	1013	7,0	946	7,0

Värske kahjustusega kuuskede osakaal (%) keskealistes kuusikutes seirealadel ja inventeeritud kuusikute arv (N). *Proportion of newly damaged (by moose) trees in the studied survey plots of mid-aged spruce stands and the number of studied spruce stands.*

Maakond County	2011		2012		2013		2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020		2021		2022	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Harjumaa	8	0,50	13	0,08	14	1,43	23	0,00	41	0,34	39	0,03	41	0,24	46	0,00	25	0,00	33	0,00	37	0,65	38	0,61
Hiiumaa	3	0,33	14	0,00			13	0,20	20	0,10	34	0,12	37	0,03	26	0,08	24	0,08	25	0,08	25	0,08	25	0,40
Ida-Virumaa	11	0,18	17	0,06	9	0,22	24	0,00	21	0,14	21	0,29	34	0,17	15	0,00	32	0,41	33	0,06	21	0,90	33	1,27
Jõgevamaa	7	0,00	27	0,00	22	0,23	21	0,00	34	0,21	39	0,10	53	0,10	60	0,03	40	0,00	33	0,06	33	0,03	27	0,33
Järvamaa	25	0,24	7	0,00	8	0,00	31	0,00	38	0,05	48	0,08	34	1,03	51	0,00	45	0,16	47	1,40	26	2,35	13	0,38
Läänemaa	3	0,33	2	0,00	1	0,00	37	0,40	36	0,36	19	0,00	30	0,20	22	0,00	25	1,08	22	2,36	24	1,17	21	0,14
Lääne-Virumaa	7	0,29	24	0,17	10	1,10	34	0,10	39	0,03	91	0,15	78	0,36	44	0,05	61	0,48	50	0,94	38	0,74	38	0,42
Põlvamaa	3	0,00	3	0,00	30	0,27	29	0,00	40	0,00	33	0,06	37	0,00	29	0,00	21	0,10	52	0,06	26	0,04	34	0,00
Pärnumaa	11	0,00	36	0,06	39	0,10	50	0,00	32	0,00	32	0,16	62	0,08	66	0,20	65	0,08	40	0,00	44	0,00	28	0,43
Raplamaa	19	0,68	23	0,26	29	0,76	42	0,70	34	0,29	27	0,30	24	0,33	28	0,29	33	0,39	23	0,48	13	0,15	26	1,08
Saaremaa	4	0,00	15	0,00	10	0,00	10	0,00	14	0,00	17	0,00	27	0,00	32	0,09	31	0,39	25	0,56	38	0,64	36	3,06
Tartumaa	6	0,00	12	0,42	23	0,00	51	0,10	125	0,22	113	0,12	122	0,05	72	0,53	65	0,11	54	0,24	66	0,06	47	0,21
Valgamaa	1	0,00	13	0,00	15	0,00	35	0,00	43	0,09	34	0,59	74	0,24	68	0,59	40	0,65	35	0,00	27	0,07	28	0,00
Viljandimaa	13	0,00	18	0,00	24	0,67	20	0,00	30	0,07	39	0,31	44	0,14	72	0,38	68	0,12	47	0,43	38	0,18	62	0,19
Võrumaa	5	0,00	8	0,00	29	0,00	11	0,00	11	0,00	16	0,00	10	0,00	26	0,00	23	0,87	30	0,00	18	0,61	22	0,00
EV kokku Total	126	0,23	232	0,08	263	0,33	431	0,13	558	0,15	602	0,16	707	0,16	657	0,11	598	0,29	549	0,42	474	0,35	478	0,59

Kuigi põdra asustihedus ja kahjustuste riskid on omavahel tihedalt seotud, siis okaspuude, eeskätt männi, kahjustusi tekitavad põdrad enamasti talve teises pooles, mil nende toidulaud on muutunud kasinaks ja talvised energiavarud ammendumas. Kahjustusi kipub palju tekkima just aastatel, mil paks lumikate ja madalad temperatuurid kestavad pikalt kevadeni välja.

Järgnevalt on esitatud ülevaatlik tabel erinevates maakondades aastatel 2016 – 2021 läbi viidud metsakaitseeksperimentide (MKE) arvu ja pindalade kohta, milles on värske kahjustuse peamiseks tekitajaks märgitud põder. Eraldi tabelina on välja toodud ka aastate 2016 – 2022 vastavad näitajad aasta algusest kuni juuni keskpaigani tehtud eksperimentidest.

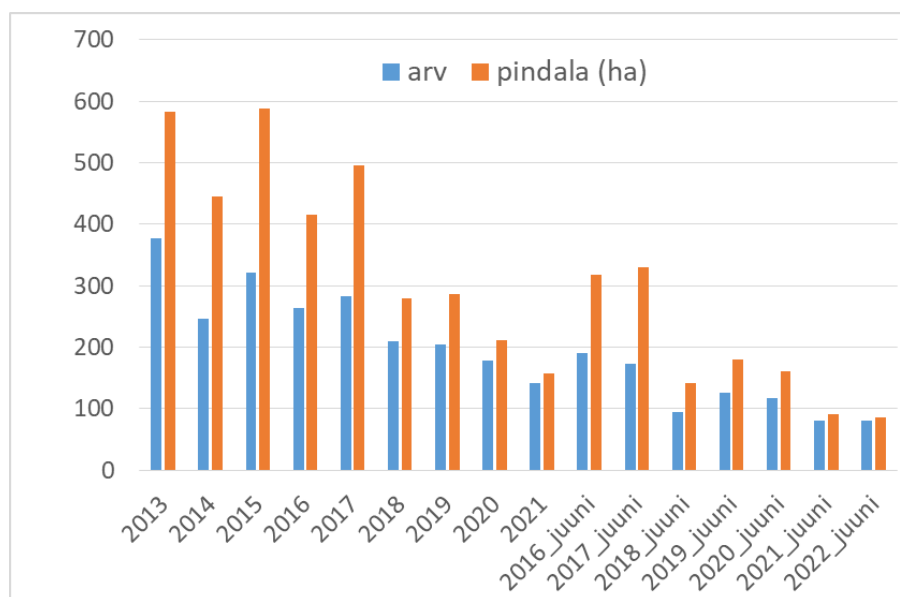
Metsakaitse ekspertiiside (MKE) andmed, milles peamiseks kahjustajaks on märgitud põder aastatel 2016 – 2021 ning eraldi aastate 2016 – 2022 vastavad näitajad aasta algusest kuni juuni keskpaigani. *Number of cases of moose damages and affected areas registered during forest damage expertise.*

Maakond County	2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020		2021	
	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)
Harjumaa	36	50,9	15	22,9	23	26,8	22	24,4	28	34,6	9	8,4	18	19,6	13	14,9
Hiiumaa	2	4,2	1	1,2	0	0,0	2	3,1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Ida-Virumaa	15	22,5	27	54,7	10	29,9	22	90,2	4	6,5	1	0,5	0	0,0	2	4,1
Jõgevamaa	18	48,7	16	32,9	14	19,3	24	46,5	16	17,7	9	12,1	2	0,7	8	7,6
Järvamaa	13	30,7	44	75,0	27	30,1	14	22,3	52	91,3	50	72,6	32	33,1	32	45,0
Läänemaa	17	21,9	4	5,1	11	17,6	6	10,7	1	0,9	10	13,8	19	25,9	0	0,0
Lääne-Virumaa	7	6,7	17	48,1	5	30,9	5	3,9	1	0,6	6	5,7	4	3,0	8	5,7
Põlvamaa	8	15,5	19	31,4	22	30,8	11	17,1	5	3,5	11	19,0	3	4,0	7	6,8
Pärnumaa	18	33,8	45	102,9	36	54,8	29	44,9	13	17,2	13	21,8	17	17,5	19	17,6
Raplamaa	13	21,0	12	13,3	17	22,8	21	24,1	20	18,3	21	35,2	29	27,6	18	16,2
Saaremaa	1	1,1	6	6,4	0	0,0	2	4,2	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Tartumaa	24	69,8	38	68,7	20	45,8	45	88,0	14	13,5	13	14,4	10	7,2	10	7,4
Valgamaa	17	28,5	44	68,7	26	37,7	22	31,9	12	16,5	18	28,5	5	8,8	10	10,7
Viljandimaa	44	71,2	30	51,9	36	48,5	45	65,2	27	38,6	16	19,2	18	24,0	3	5,2
Võrumaa	14	18,1	4	5,3	16	19,8	13	18,7	17	20,6	28	35,0	21	40,6	11	17,0
Kokku Total	247	444,6	322	588,5	263	414,8	283	495,2	210	279,9	205	286,1	178	211,9	141	158,1

Maakond County	2016 juuni 2016 until June		2017 juuni 2017 until June		2018 juuni 2018 until June		2019 juuni 2019 until June		2020 juuni 2020 until June		2021 juuni 2021 until June		2022 juuni 2022 until June	
	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)
Harjumaa	12	17,4	14	13,3	14	19,7	8	7,3	8	11,7	5	7,5	10	9,9
Hiiumaa	0	0	1	2,1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Ida-Virumaa	8	24,3	19	85,8	2	5,3	1	0,5	0	0,0	1	2,9	0	0,0
Jõgevamaa	11	17,3	13	27,5	10	9,9	5	8,0	1	1,2	6	4,4	13	11,6
Järvamaa	14	20,5	6	10,5	26	52,3	30	49,7	8	6,4	20	31,5	8	13,7
Läänemaa	10	15,3	6	10,5	0	0,0	6	6,3	19	25,9	0	0,0	4	1,7
Lääne-Virumaa	4	30,6	2	1,3	1	0,6	1	1,4	4	3,0	4	2,4	1	0,2
Põlvamaa	20	26,8	10	14,6	0	0,0	7	15,2	3	4,0	6	5,2	2	4,0
Pärnumaa	23	30,2	19	31,4	7	12,3	6	9,8	14	16,2	15	14,9	12	20,1
Raplamaa	8	8,5	6	9,5	8	5,9	13	18,2	14	18,3	7	7,0	16	13,4
Saaremaa	0	0	0	0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Tartumaa	20	45,8	32	66,8	6	6,3	12	12,3	3	2,6	3	3,9	0	0,0
Valgamaa	23	30,7	19	26,2	9	13,9	12	22,0	5	8,8	9	8,7	0	0,0
Viljandimaa	25	35,1	26	29,9	9	9,8	2	2,4	18	24,4	1	1,3	5	2,8
Võrumaa	12	15,3	0	0	3	6,3	23	27,7	20	39,5	3	2,1	9	7,9
Kokku Total	190	317,8	173	329,4	95	142,2	126	180,8	117	161,76	80	91,7	80	85,21

Siinkohal tuleb aga märkida, et metsakaitse ekspertiisi algatamiseks tuleb metsaomanikul Keskkonnaametile esitada metsateatis kahjustuste esinemise kohta, mis tähendab seda, et ulukite tekitatud kahjustuste info vastavasse andmestikku jõudmine sõltub suuresti metsaomanike endi aktiivsusest. Seega kajastub MKE andmestikus vaid osa ulukite tekitatud metsakahjustustest. Eraldi võiks siinkohal välja tuua kentsaka vastuolu Saaremaa seirealadel tehtud värskete ulukikahjustuse seire (VUK) tulemuste ja MKE-de andmestiku vahel. Nimelt, kui MKE kohaselt ei ole juba mitu aastat Saaremaal ühtegi põdrakahjustust registreeritud ning tagasihoidlikud on ka teiste ulukiliikidega seotud kahjud, siis VUK seire

käigus on värskeid kahjustusi männinoorendikes ja keskealiste kuusikutes täheldatud Saaremaal päris palju.

Põdra tekitatud metsakahjustuste (kahjustatud metsaeraldiste arv ja pindala) muutused metsakaitseekspertheiiside (MKE) andmetel aastatel 2013 – 2021 ning lisaks aastate 2016 - 2022 vastavad näitajad aasta algusest kuni juuni keskpaigani.

Number of cases of moose damages (blue) and affected areas (orange) registered during forest damage expertise.

Põhjalikumad jahipiirkondade tasemel tehtud väljavõtted metsakahjustuste ekspertiisidest, esitatud metsateatistest ning ka RMK poolt fikseeritud olulistest ulukikahjustustest leiab aruande lisana Keskkonnaagentuuri kodulehelt www.keskkonnaagentuur.ee ning need edastatakse abimaterjalidena ka maakondlikele jahindusnõukogudele.

Kokkuvõtteks

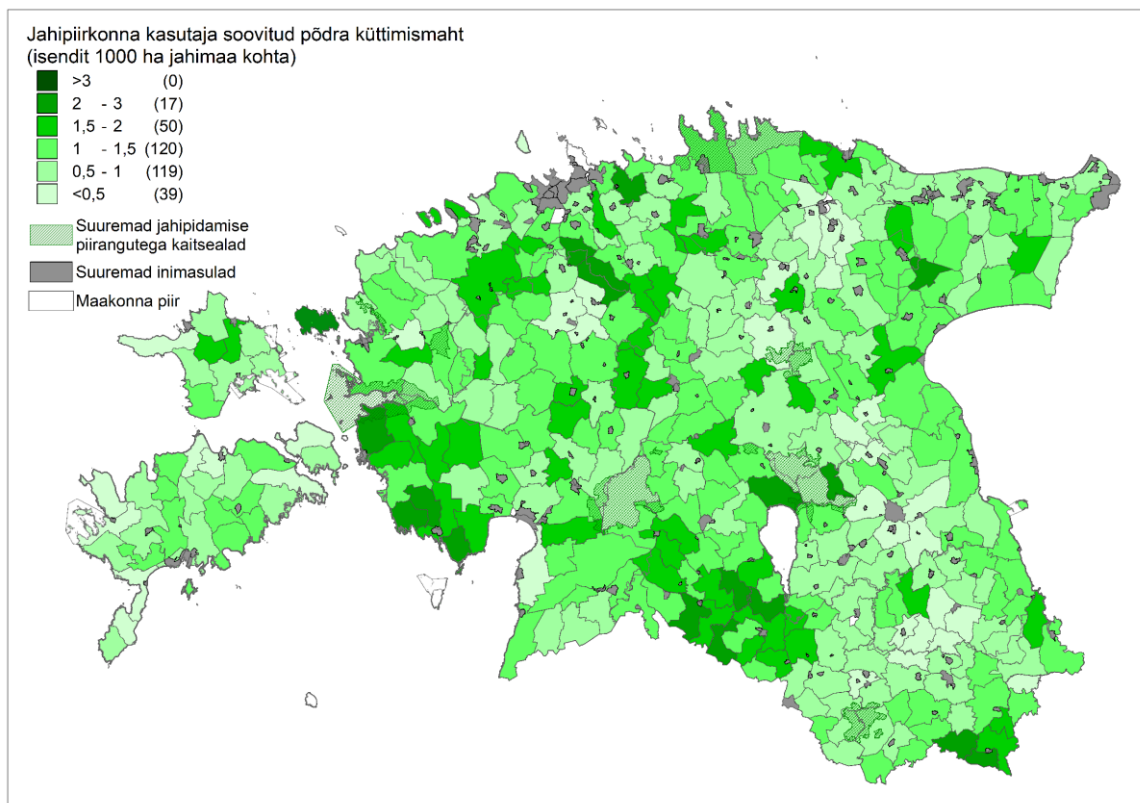
Kuigi 2021. aastal ja 2022. aasta kevadel kogutud ja analüüsitud seireandmed viitavad osalt nii põdra arvukuse tõusule kui ka selle langusele, siis tõenäoliselt märkimisväärseid muutuseid arvukuses viimase aasta jooksul siiski toimunud ei ole. 2021/2022 talve lõppedes küündis põdra üldarvukus aastatagusega võrreldes sarnasesse 11 000 - 12 500 isendi vahemikku. Üldarvukuse hoidmiseks ligilähedaselt sarnasel tasemel võiks eelseisval jahihooajal küttida Eestis kokku ~ 4800 põtra. Arvukuse mõõdukaks langetamiseks vahemikku 10 000 – 11 000 isendit talvitavas asurkonnas tuleks eelseisval jahihooajal küttida aga ~ 5400 põtra. Piirkondlikud erinevused põdra asustustiheduses on aga kohati

väga suured: leidub nii väga kõrge asustustihedusega piirkondi, kus tuleks küttimissurve võrreldes eelneva hooajaga oluliselt suurendada ning ka selliseid, kus väga madalale langenud asustustiheduse tõttu tuleks küttimismahte oluliselt vähendada. Mõningates väga madala asustustihedusega jahipiirkondades on põhjendatud ka põtrade küttimisest 2022. aasta jahihooajal sootuks hoiduda.

Orientiirina maakondlike küttimismahtude määramisel soovitame kasutada järgnevas tabelis esitatud soovituslike küttimismahtude vahemikke.

Jahipiirkondade kasutajate poolne küttimissoov ja selle muutused võrreldes eelneva aastaga ning KAUR eluslooduseosakonna soovitusel põdra küttimismahtude määratlemiseks 2022. a jahihooajal.

Maakond County	Jahipiirkondade kasutajate küttimissoov <i>Hunting quota requested by the users of hunting districts (%)</i>				Soovitus küttimiseks 2022 aastal <i>Suggestions for hunting in 2022</i>			
	2021	2021 küttimine võrreldes küttimissooviga (%) <i>Hunting in 2021 as compared to requested quota (%)</i>	2022	Küttimissoovi muutus <i>Change in requested hunting quota (%)</i>	Sooline jaotus täiskasvanute seas ♀/♂ <i>Sex ratio among adults</i>	vasikad (%) <i>calves</i>	küttimismaht <i>hunting quota</i>	% eelmise aasta küttimisest <i>% of bag 2021</i>
Harjumaa	494	98,0	460	-6,9	1 : 1	25 - 30	450 - 500	93,0 - 103,3
Hiiumaa	104	107,7	83	-20,2	1,1 : 1	25 - 30	90 - 110	80,4 - 98,2
Ida-Virumaa	354	103,7	349	-1,4	1 : 1	25 - 30	330 - 380	89,9 - 103,5
Jõgeva	233	101,3	224	-3,9	1 : 1	25 - 30	210 - 240	89,0 - 101,7
Järvamaa	249	111,2	248	-0,4	1,1 : 1	25 - 30	300 - 340	108,3 - 122,7
Läänemaa	338	103,6	293	-13,3	1 : 1	25 - 30	340 - 380	97,1 - 108,6
Lääne-Virumaa	366	99,2	307	-16,1	1,2 : 1	25 - 30	290 - 310	79,9 - 85,4
Põlvamaa	187	112,3	203	8,6	1 : 1	27 - 33	230 - 250	109,5 - 119,0
Pärnumaa	609	103,0	601	-1,3	1 : 1	25 - 30	610 - 660	97,3 - 105,3
Raplamaa	360	113,3	350	-2,8	1,1 : 1	27 - 33	400 - 450	98,0 - 110,3
Saaremaa	263	114,4	222	-15,6	1 : 1	25 - 30	260 - 320	86,4 - 106,3
Tartumaa	235	106,0	240	2,1	1 : 1	25 - 30	260 - 300	104,4 - 120,5
Valgamaa	244	118,4	241	-1,2	1 : 1	27 - 33	260 - 300	90,0 - 103,8
Viljandimaa	431	117,2	438	1,6	1,1 : 1	27 - 33	500 - 550	99,0 - 108,9
Võrumaa	235	107,7	246	4,7	1,1 : 1	27 - 33	270 - 310	106,7 - 122,5
Kokku Total	4702	107,0	4505	-4,2	1 : 1	25 - 35	4800 - 5400	95,4 - 107,3

Jahipiirkonna kasutaja soovitud põdra küttimehaht (isendit 1000 ha jahimaa kohta) 2022. a jahihooajaks.

Hunting quota (moose per 1000 ha) of moose requested by the users of hunting districts for the 2022 hunting season.

Täiendavad küttimeissoovitused

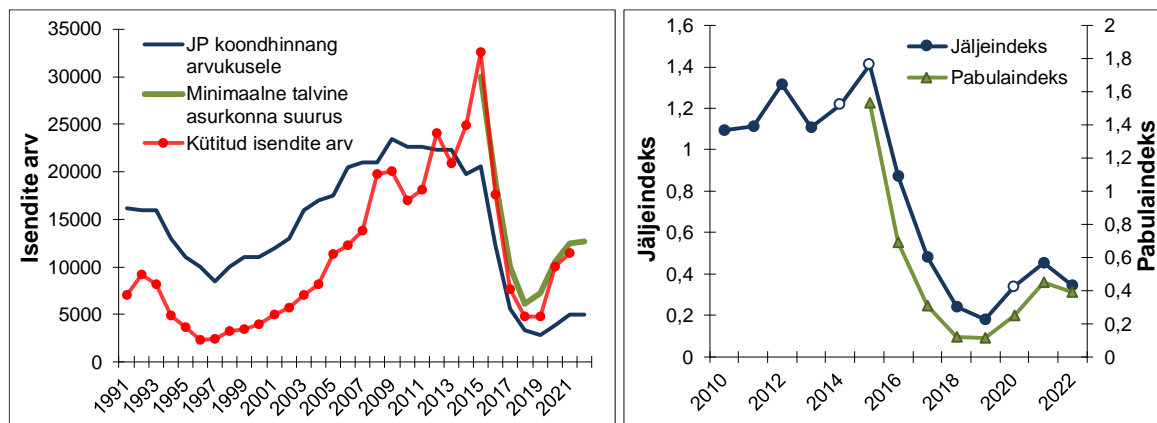
- Põdra tekitatud kahjude ja nende tekke riskide vähendamisel tuleks küttimehahte võrreldes eelneva aastaga suurendada eeskätt kõrge põdra asustiheduse ja/või sagedaste ja kõrgete põdrakahjustustega piirkondades. Madalama asustihedusega piirkondades, kus olulised kahjustused puuduvad ja eelneval jahihooajal on esinenud suuri raskusi jahindusnõukogude poolt määratud miinimumkvootide täitmisega, tuleks küttimehahte langetada. Lihtsakoelisi kvoodi jaotusprintsipe - vähendades või suurendades küttimehahtu kõikidele jahipiirkondadele ühtemoodi - tuleb kindlasti vältida. Sellise praktika viljelemine viib lõpuks paratamatult olukorrani, kus osa maakonna jahipiirkondadest ei suuda põdra vähesuse tõttu jahindusnõukogude poolt määratud küttimehahte täita, samas kui kõrge põdra asustihedusega piirkondades küttimehahtud küll täidetakse ja vahel ka ületatakse, kuid arvukuse langust soovitud tasemele see nendes piirkondades kaasa ei too.

- Kohalikele oludele paremini vastavate suunisteni jõudmiseks soovitame jahindusnõukogudel teha otsused põdra maakondlike kvootide jaotuse osas alles pärast põhjalikumat eeltööd värskete kahjustuste leviku ja olemasoleva seireinfoga. Kuna jahihooaeg põdrale algab alles 15. septembril, soovitame põdra küttemiskvootide jaotust puudutavad otsused langetada teistest sõralistest eraldi jahindusnõukogude koosolekul (kasvõi augusti lõpus).
- Küttemismahu määramisel jahipiirkondade lõikes tuleb kindlasti arvestada ka värsket põdrakahjustuse esinemise ja asustustihedust iseloomustava infoga naaberjahipiirkondades. Täiendav jahipiirkondade tasemel info hirvlaste tekitatud kahjustuste esinemise ja ulatuse kohta nii Metsaregistri kui RMK andmete tuginevalt on esitatud aruande lisana.
- Põdraasurkonna looduslähedase demograafilise struktuuri säilitamise huvides soovitame üldjuhul kütida põdrapulle ja -lehmi ligilähedaselt võrdsel tasemel (üks pull ühe lehma kohta). Piirkondades, kus sooline jaotus hälbib oluliselt tasakaalustatud soolisest jaotusest (näiteks ületab taset 1 pull 1,5 lehma kohta või vastupidi), on soovitav tõsta ka enam esindatud soorühma osakaalu kütitavate isendite seas.
- Põdravasikate osakaal kütitud isendite seas tuleks asurkonna normaalse uuenemise huvides, sõltuvalt vasikate rohkusest, hoida üldjuhul vahemikus 25-33%.
- Jahipiirkondade kasutajatel on soovitav hoiduda täiskühvelsarvi kandvate pullide, kelle sarve kühvliosa moodustab kummagi sarvelaba valendikust enam kui poole, kütimisest, olenemata sarvede suurusest. Eesmärk on suurendada meie põdraasurkonna looduslähedust. Kühvelsarvi kandvaid põdrapulle on tulenevalt nende sarvede kõrgest trofeeväärtusest võrreldes nende esinemisega asurkonnas pika aja vältel märgatavalt rohkem survestatud, mistõttu on selle sarvetüübi esindajate osakaal Eesti ja ühtlasi ka kogu Põhja-Euroopa põdraasurkonnas aegade jooksul vähenenud.
- Pullide kütimisega soovitame alustada sarnaselt lehmade ja vasikate kütimisega alates oktoobrist. Sellest lähtuvalt soovitame seaduseandjal muuta jahieeskirjas põdrajahi alguskuupäeva 1. oktoobrile. Jahi vastu septembri teises pooles räägib asjaolu, et see kattub populatsiooni tuumiku jooksuajaga, mil viljastatud järglased on kõige elujõulisemad. Dominantsete pullide kõrvaldamine just sel ajal on populatsiooni elujõulisuse seisukohast kahjulik. Säilitades dominantse põdrapulli

septembris, on tema panus järgnevasse põlvkonda tunduvalt tõenäolisem ja tema ära kättimise kahjulikkus populatsiooni elujõulisusele väiksem. Pullide suurem arv ja konkurents jooksuajal on asurkonnale tervikuna kasulik.

METSSIGA (*Sus scrofa*)

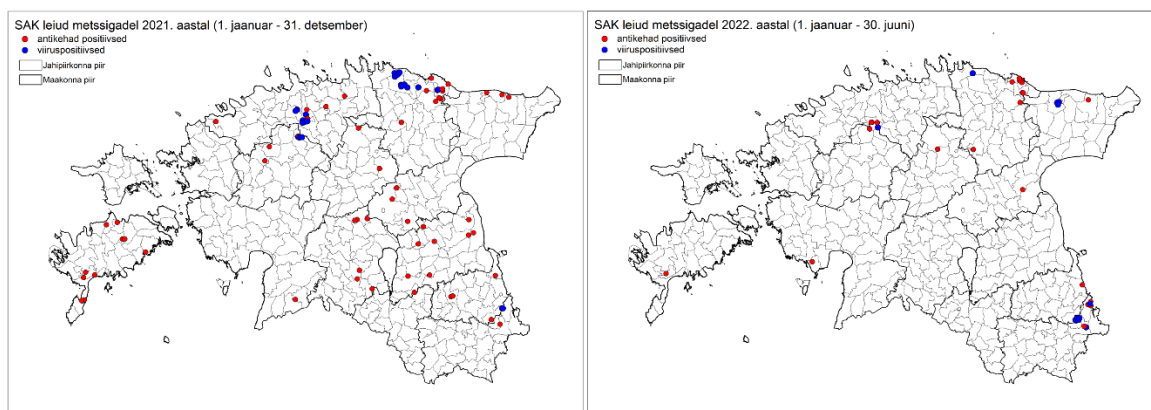
$$\text{ÜS} = \text{☹} \quad \text{A} = \text{→} \quad \text{K} = \text{↑}$$

Talvine metssea asurkonna suuruse (Keskkonnaagentuuri hinnang ja jahipiirkonna kasutajate hinnangute summa), kütitud isendite arv (punane joon) ja asustustiheduse muutusi iseloomustavate ruutloenduse jäljeindeksi ja pabulaindeksi muutused. Wild boar population size (green line – wintering population size estimated by Estonian Environment Agency; blue line – based on estimates given by the users of hunting districts), hunting bag, winter track index (blue line second graph - tracks per 1 km per 24 hours) and pellet index (green line – n of excrements per 1 km of transects)

- Metssea üldarvukuses viimase aasta jooksul suuri muutuseid toimunud ei ole ja asurkonna suurus 2021/2022 talve lõpus jäi 12 000 – 13 000 isendi (keskmine asustustihedus ~3 isendit 1000 ha kohta) tasemele.
- Möödunud jahihooajal kütitati Eestis kokku 11 401 metssiga. Kuna metssea asurkonna juurdekasvunäitajad olid 2021. aastal veidi väiksemad kui eelneval kahel aastal, siis suudeti küttimisega ära hoida küll oluline arvukuse tõus, kuid arvukuse langetamiseks jäi sellest väheks.
- 2022. aastal on sigade Aafrika katku (SAK) viirust leitud Harju, Lääne-Viru, Ida-Viru ja Võru maakonnas kütitud või surnuna leitud metssigadel. See kodu- ja metssigadele üldjuhul surmaga lõppev haigus ei ole paraku Eestist taandunud ja oht uute taudikollete tekkimiseks ning metssigadelt kodusigadele ülekandumiseks püsib. Metssigade asustustiheduse kasvu korral see risk suureneb.
- Metssigade arvukuse tõusu takistamiseks ja kõrgema asustustihedusega piirkondades arvukuse langetamiseks tuleks käesoleval jahihooajal üleriigiliselt metssea küttimisemahtu tõsta vähemalt 14 000 isendini. Soovitav küttimisemaht on kokkuvõttes sama eelmisel aastal soovitatuga, kuid maakondade vaheline jaotus on erinev.
- Asurkonna juurdekasvu piiramiseks tuleks pöörata rohkem tähelepanu emiste küttimisele ning kultu ja emiseid tuleks lasta võrdselt.

Sigade Aafrika katku tõttu 2018. aastal madalseisu jõudnud metssigade arvukus hakkas 2019. aastal katku laiema leviku taandumise ja tagasihoidliku kütmissurve toel kiiresti kasvama. Kiiret arvukuse tõusu peegeldasid ka kõik 2020. ja 2021. aastal kogutud seireandmed. 2022. aasta seireandmetes olulist arvukuse kasvu näha ei ole. Loodetavasti on 2020. ja 2021. aasta intensiivsema kütamise ja paiguti ehk ka huntide abiga asurkonna suurenemist suudetud enamuses jahipiirkondades viimase aasta jooksul vaos hoida. Samas, Eesti keskmisena on metssigade asustustihedus ligi kolm korda kõrgem SAKi leviku piiramiseks ja tõrjeks seatud sihttasemest 1 isend 1000 ha kohta. Sel aastal on SAK viirust leitud Harju, Lääne-Viru, Ida-Viru ja Võru maakonnas kütitud või surnuna leitud metssigadel. Seni viimane (2022. aasta juuni lõpu seis) SAK viiruse leid pärineb 8. veebruaril Võrumaal Laossina küla lähistelt kütitud metssealt. Seni teadaolevalt viimane SAK antikehadega isend kütiti aprilli keskel Saaremaalt Hirmuste küla lähistelt. Kuigi uusi SAK viiruse leide ei ole viimase nelja kuu vältel ilmsiks tulnud, siis ei tähenda see sugugi, et see ohtlik haigus on meie aladelt taandunud. Ka eelmise aasta ulukite seirearuande koostamise ajal (2021. aasta juuni lõpus) oli viimastest katku viiruse leidudest möödas 4-5 kuud, kuid juba juuli keskpaigas leiti seda haigust mitmelt Lääne-Viru ja Harju maakonnas surnuna leitud metssealt ja samal ajal paraku ka ühest Harjumaal asuvast kodusigade farmist. Seega tuleks lähematel aastatel metssigade arvukuse tõusu kindlasti vältida ja kõrgema metssea asustustihedusega jahipiirkondades arvukust ka oluliselt langetada.

Sigade Aafrika katku leitud metssea asurkonnas viimasel kahel aastal (alates 2021. aasta 1. jaanuarist kuni 30. juuni 2022). Punaselt on tähistatud SAK antikehade, siniselt SAK viiruse leitud metssigadel. Algandmed: Põllumajandus- ja Toiduamet.
African swine fever (ASF) findings in wild boar (1. January 2021 to 30. June 2022). Red dots – antibody positive, blue dots – virus positive.

2022. aasta ulukite talviste jäljeradade loenduse käigus loendatud metssea jäljeradade arv (jäljeindeks) oli võrreldes eelneval 2021. aastal loendatuga veidi vähenenud. Paraku ei kannata aga jäljeindeksi muutuse põhjal järeldada, et samavõrd oleks langenud ka metssigade asustustihedus, sest lumikatte paksus oli suures osas Mandri-Eestis loenduste läbiviimise ajal märgatavalt sügavam kui eelnevatel aastatel ning see vähendas nii metssigade kui ka metskitsede ööpäevaseid liikumisi. Samas oli lumikatte olukord mandril ja saartel vägagi eriilmeline. Näiteks Saaremaal jäid kesiste lumeolude tõttu $\frac{3}{4}$ loendusmarsruutidest jäljeloendused sootuks tegemata. Seetõttu sellest paljude erinevate ulukiliikide suhtelise asustustiheduse muutuste hindamiseks kasutatavast meetodist sel aastal Saaremaa ulukite arvukuses toimunu hindamisel suurt abi ei ole.

Metssea jäljeindeks (jäljeradade arv 1 km loendusmarsruudi kohta ööpäevas) aastatel 2012-2022 teostatud ruutloenduste põhjal. *Wild boar winter track index since 2012.*

Maakond <i>County</i>	Jäljeindeks (1 km kohta) <i>Track index (tracks per 1 km)</i>										
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Harjumaa	1,12	1,01	0,95	1,03	1,14	0,20	0,21	0,14		0,29	0,20
Hiiumaa	1,19	1,05					0,43	0,59		0,95	0,59
Ida-Virumaa	0,68	0,82	0,67	0,29	0,78	0,44	0,30	0,31	0,55	0,34	0,41
Jõgevamaa	0,80	0,76		5,74	1,04		0,03	0,06		0,79	0,25
Järvamaa	1,51	0,79	1,17	0,68	1,28	0,13	0,22	0,28	0,33	0,44	0,40
Läänemaa	1,88	2,24			1,64	2,07	0,20	0,18	0,13	0,16	0,24
Lääne-Virumaa	1,16	0,88	1,71	1,32	0,76	0,28	0,16	0,01		0,15	0,08
Põlvamaa	1,32	0,98			0,47	0,01	0,19	0,17		0,40	0,23
Pärnumaa	0,98	0,72			0,81	0,53	0,12	0,01	0,31	0,54	0,27
Raplamaa	1,90	1,64	1,84		1,84	0,37	0,17	0,36	0,47	0,31	0,62
Saaremaa	1,72	1,41	1,27			1,26	0,16	0,19		0,67	0,59
Tartumaa	0,96	1,27		1,03	0,94	0,19	0,42	0,20	0,30	0,34	0,37
Valgamaa	1,16	1,08			0,25	0,08	0,43	0,25	0,28	0,45	0,48
Viljandimaa	1,68	1,21			0,18	0,22	0,29	0,12	0,40	0,74	0,32
Võrumaa	1,63	0,80		2,10	0,55	0,03	0,35	0,09	0,08	0,63	0,46
Kokku Total	1,32	1,11	1,22	1,41	0,87	0,48	0,24	0,18	0,34	0,45	0,34

Hirvlaste pabulaloenduste käigus registreeriti metssea väljaheiteid 2022. aasta kevadel veidi vähem kui 2021. aastal, kuid metssigade poolt viimasel talvel tekitatud tuhnimislaikude pindala (1 km ja 2 m laiuse loendustransekti kohta), mida samuti pabulaloenduste käigus hinnatakse, oli mitme eelneva aastaga võrreldes hoopis suurenenud.

Metssea suhteline asustustihedus ja selle muutused seirealadel 2015 - 2021 talvedel pabulaloenduste andmetel. Pabulaindeks – ekskremendihunnikute arv 1 km loendusmarsruudi kohta. Tuhnimislaikude pindala (m²) 2 m laiuse loendustransekti piires 1 km loendusmarsruudi kohta. Results of the counts of wild boar excrements and area (m²) disturbed by wild boars on per 1 km long and 2 m wide transects in monitoring areas situated all over Estonia.

Seireala No of monitoring area	Maakond County	Seireala asupaik Location of monitoring area	Pabulaindeks No of pellet groups per 1 km									Muutus vr 2021 Change (%)	Tuhnimislaikude pindala (m ²) 1 km loendustransekti kohta The disturbed area (m ²) per 1 km				Muutus vr 2021 Change (%)
			2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2019		2020	2021	2022		
1	Harju	Kaberneeme-Jägala	0,26	0,33	0,10	0,00	0,00	0,00	0,00	0,03	+	0,00	0,00	0,00	0,04	+	
4	Harju	Nõva-Keibu	0,41	0,26	0,06	0,00	0,00	0,00	0,00	0,06	+	0,00	0,00	0,00	0,00		
5	Harju	Haiba	2,78	0,71	0,71	0,25	0,03	0,29	0,45	0,40	-11,0	4,72	1,23	0,30	1,83	519,4	
6	Harju	Kose-Uuemõisa	1,28	2,17	0,17	0,03	0,09	0,43	0,40	0,22	-44,6	0,04	0,80	0,35	3,00	761,3	
2	Lääne-Viru	Palmse-Sagadi-Korjuse	1,68	0,12	0,12	0,00	0,06	0,04	0,00	0,12	+	0,09	0,15	0,21	0,15	-27,7	
3	Lääne-Viru	Kunda-Vasta	4,02	7,88	2,67	0,09	0,16	0,10	0,44	0,30	-32,3	0,12	0,17	0,41	3,51	758,3	
8	Lääne-Viru	Väike-Maarja-Viru-Jaagupi	2,19	0,56	0,06	0,00	0,00	0,18	0,03	0,17	445,9	0,00	0,47	0,00	0,00		
16	Lääne-Viru	Laekvere-Venevere-Käru	0,42	0,00	0,14	0,00	0,00	0,03	0,15	0,17	16,1	0,00	0,20	0,27	0,06	-78,3	
9	Ida-Viru	Sonda-Soonurme-Sirtsu	0,53	0,21	0,11	0,24	0,09	0,06	0,90	0,18	-80,2	0,00	0,54	1,95	0,21	-89,3	
10	Ida-Viru	Illuka-Kurtna-Pagari	0,31	0,77	0,32	0,47	0,63	0,00	1,69	0,90	-46,9	2,51	3,20	12,02	5,05	-58,0	
17	Ida-Viru	Kauksi-Rannapungerja	0,92	0,28	0,13	0,00	0,03	0,00	0,00	0,00		0,06	0,07	0,00	0,59	+	
11	Lääne	Haapsalu-Martna	1,05	0,44	1,10	0,00	0,00	0,06	0,24	0,03	-86,9	0,15	1,42	0,47	1,87	297,2	
18	Lääne	Matsalu-Lihula-Vatla	0,70	0,57	0,12	0,09	0,00	0,00	0,13	0,00	-100,0	0,00	2,14	0,65	2,24	246,5	
12	Rapla	Sooniste-Risti-Märjamaa	1,66	0,90	0,17	0,09	0,12	0,44	0,44	0,93	111,1	1,90	4,60	1,32	4,40	234,9	
13	Rapla	Valgu-Raikküla	0,82	0,80	0,00	0,03	0,25	0,35	0,51	0,23	-54,0	0,79	2,12	2,89	0,11	-96,0	
20	Pärnu-Rapla	Eidapere-Kadjaste-Vändra	0,53	0,12	0,15	0,03	0,03	0,61	0,25	0,08	-66,8	0,00	0,94	0,34	0,28	-17,9	
19	Pärnu	Halinga-Libatse	1,63	1,92	0,91	0,88	0,09	1,66	0,68	0,34	-50,2	1,05	4,08	1,56	2,64	69,7	
24	Pärnu	Kihlepa-Lindi-Tõstamaa	1,03	1,59	1,27	0,44	0,00	0,13	0,42	0,08	-82,0	0,00	1,82	1,12	2,33	108,5	
25	Pärnu	Põlendmaa-Pöörikaasiku	0,51	0,05	0,00	0,00	0,14	0,00	0,15	0,04	-73,8	0,04	0,09	0,48	1,70	257,3	
26	Pärnu	Õordi	0,54	0,06	0,00	0,16	0,03	0,20	0,18	0,24	34,1	0,00	0,02	0,07	0,38	405,8	
30	Pärnu	Häädemeeste-Laiksaare	0,13	0,03	0,00	0,09	0,00	0,06	0,60	0,20	-66,1	0,32	0,28	0,51	1,28	150,4	
31	Pärnu-Viljandi	Tihemetsa-Mõisaküla	3,03	0,29	0,00	0,00	0,00	0,10	0,00	0,85	+	0,00	0,10	1,21	1,38	14,0	
27	Viljandi	Tänassilma-Oiu-Valma	0,40	0,19	0,03	0,00	0,21	0,32	0,37	0,69	88,3	0,18	10,25	0,30	1,35	342,5	
32	Viljandi	Sudiste-Veisjärv	7,37	0,63	0,00	0,03	0,49	0,81	0,65	0,47	-26,7	4,60	5,67	3,91	1,28	-67,4	
7	Järva	Jäneda-Aegviidu	1,79	0,36	0,29	0,03	0,03	0,03	0,27	0,12	-53,9	0,06	0,14	1,04	0,42	-59,9	
14	Järva	Lööla-Vahastu	1,72	2,45	0,00	0,14	0,00	0,20	0,21	0,03	-86,4	0,00	0,28	1,65	1,71	3,6	
15	Järva	Koigi-Koeru-Päinurme	4,25	0,39	0,15	0,33	0,41	0,07	0,71	0,20	-72,4	0,76	1,77	0,74	1,22	65,1	
21	Järva	Kabala-Imavere	2,73	1,01	0,06	0,12	0,18	0,13	0,17	0,40	179,4	0,26	5,06	0,58	3,40	484,5	
22	Jõgeva	Lustivere-Saduküla-Pikknurme	0,29	0,41	0,03	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00	0,54	0,99	0,63	-36,1	
23	Jõgeva	Kullavere-Pala-Kaiu jv	1,52	1,12	0,03	0,00	0,00	0,00	0,10	0,00	-100,0	0,00	0,44	0,21	0,26	25,0	
28	Tartu	Käravere-Sojamaa-Tähtvere	1,06	0,89	0,18	0,35	0,03	0,66	0,66	0,65	-1,9	0,90	1,76	0,78	0,93	19,4	
29	Tartu	Järvselja	0,00	0,22	0,00	0,00	0,06	0,48	0,53	1,19	125,8	0,00	0,68	0,72	0,00	-100,0	
33	Tartu	Rannu-Pühaste	2,49	0,06	0,06	0,03	0,03	0,29	0,59	0,53	-9,8	0,36	0,24	0,54	0,66	23,1	
34	Põlva	Karilatsi-Ihamaru	6,46	0,13	0,07	0,29	0,40	1,10	1,23	1,04	-15,4	6,50	4,28	11,48	11,52	0,3	
38	Põlva	Saatse	0,88	0,06	0,00	0,00	0,06	0,12	0,26	0,19	-25,7	0,75	0,68	0,25	0,14	-45,4	
36	Põlva-Võru	Kooraste-Urvaste-Sulbi	0,39	0,18	0,35	0,03	0,28	0,00	0,06	0,00	-100,0	0,56	0,36	0,00	0,00		
37	Põlva-Võru	Ilumetsa-Lasva	2,31	0,22	0,03	0,00	0,00	0,06	0,00	0,17	+	0,70	0,94	0,06	0,49	728,2	
40	Võru	Misso	1,41	0,14	0,19	0,09	0,27	0,42	0,53	0,45	-15,0	4,92	1,65	1,02	4,68	356,7	
35	Valga	Valga-Õru	0,62	0,00	0,16	0,27	0,03	0,34	0,14	0,20	45,5	0,00	2,23	1,37	2,00	46,3	
39	Valga	Hargla-Karula	0,56	0,00	0,07	0,18	0,00	0,12	0,14	0,09	-37,9	0,82	1,87	1,98	1,31	-34,0	
41	Hiiu	Kanapeeksi-Tahkuna	0,34	0,45	0,27	0,29	0,22	0,28	0,18	0,38	106,2	0,81	1,66	1,55	5,38	247,2	
42	Hiiu	Leluselja	0,50	0,49	0,66	0,08	0,18	0,42	0,53	1,97	268,0	2,30	2,39	6,97	6,96	-0,1	
43	Hiiu	Käina-Tubala	0,37	0,17	0,37	0,16	0,31	0,32	0,18	0,50	185,8	1,76	1,22	1,61	0,79	-50,9	
44	Saare	Linnuse (Eiklast põhjas)	3,73	0,39	1,07	0,15	0,18	0,30	1,72	0,77	-55,3	0,92	6,93	6,42	4,37	-31,9	
45	Saare	Valjala-Tagavere-Laimjala	0,19	0,19	0,17	0,00	0,06	0,36	1,81	0,00	-100,0	0,41	8,03	5,36	0,54	-89,9	
46	Saare	Koimla-Kõrkküla	2,65	1,89	1,09	0,15	0,05	0,06	1,42	1,92	35,2	1,13	9,45	15,26	18,75	22,9	
47	Saare	Laugi		0,40	0,86	0,12	0,00	0,06	1,03	0,64	-37,8	1,81	5,00	7,21	7,99	10,7	
	Mandri-Eesti		1,57	0,71	0,25	0,12	0,11	0,25	0,36	0,30	-15,3	0,83	1,58	1,34	1,63	21,0	
	Hiiumaa		0,40	0,37	0,43	0,18	0,23	0,34	0,30	0,95	218,6	1,62	1,76	3,38	4,38	29,6	
	Saaremaa		2,19	0,72	0,80	0,11	0,07	0,20	1,50	0,83	-44,3	1,07	7,35	8,56	7,91	-7,6	
	Eesti	Seirealade andmed kokku All areas included	1,53	0,69	0,31	0,12	0,11	0,25	0,45	0,39	-13,6	0,90	2,08	2,09	2,34	11,9	

Jahipiirkonna kasutajate koondhinnang metssea arvukusele jäi sisuliselt samaks, mis eelmisel aastal. Maakondade lõikes suurenesid jahimeeste hinnangud metssea arvukusele kõige enam Hiiu- ja Läänemaal, arvukust aastatagusega võrreldes langenuks hindasid aga Viljandi- ja Põlvamaa jahipiirkondade kasutajad.

Jahipiirkonna kasutajate koondhinnang metssea arvukusele ja selle muutustele aastatel 2013-2022. *Hunters estimated wild boar population size (in winter, post harvest) in 2013-2022.*

Maakond <i>County</i>	Jahimeeste hinnang arvukusele (n) <i>Hunter estimated population size (n)</i>											2022/2021 muutus (%)	2022/2013 muutus (%)
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Change in hunters estimation (%)	Change in hunters estimation (%)	
Harjumaa	2110	1670	1740	1030	450	290	200	280	379	381	0,5	-81,9	
Hiiumaa	660	560	580	600	270	290	340	290	354	462	30,5	-30,0	
Ida-Virumaa	780	770	820	650	400	340	300	370	406	411	1,2	-47,3	
Jõgevamaa	1540	1240	1300	580	70	90	70	160	232	285	22,8	-81,5	
Järvamaa	1380	1270	1250	460	110	160	120	210	263	232	-11,8	-83,2	
Läänemaa	1430	1310	1480	1380	950	150	90	120	205	256	24,9	-82,1	
Lääne-Virumaa	1900	1910	2070	980	260	130	130	270	233	198	-15,0	-89,6	
Põlvamaa	1540	1160	1180	310	120	120	130	160	208	179	-13,9	-88,4	
Pärnumaa	1930	1500	1780	1160	620	270	250	320	444	441	-0,7	-77,2	
Raplamaa	1930	1760	1810	1560	480	270	240	300	361	319	-11,6	-83,5	
Saaremaa	1260	1150	1290	2100	1240	490	290	440	662	632	-4,5	-49,8	
Tartumaa	1500	1300	1380	570	250	280	190	250	255	276	8,2	-81,6	
Valgamaa	1020	1030	850	160	100	120	150	240	304	327	7,6	-67,9	
Viljandimaa	2310	1750	1780	360	140	180	220	250	367	316	-13,9	-86,3	
Võrumaa	1080	1330	1300	320	160	190	150	230	273	269	-1,5	-75,1	
Kokku Total	22370	19710	20600	12220	5620	3370	2870	3890	4946	4984	0,8	-77,7	

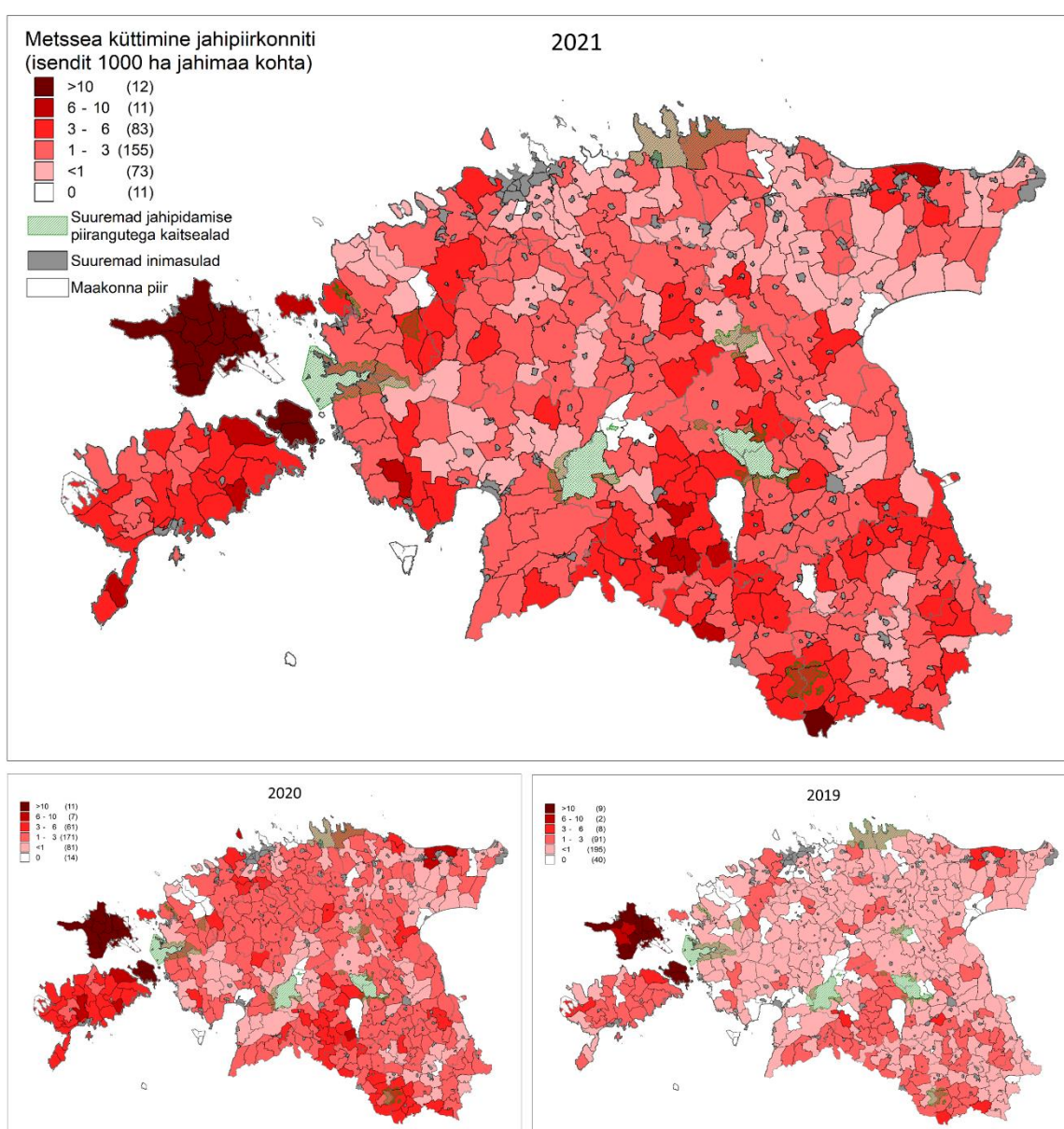
Metssea küttimine aastatel 2012 -2021. *Hunting of wild boar in 2012-2021.*

Maakond <i>County</i>	Küttimine <i>Hunting bag</i>											2021/2020 muutus (%)	2021/2012 muutus (%)
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Change in hunting bag	Change in hunting bag	
Harjumaa	1504	1367	1802	2732	1647	671	318	230	614	599	-2,4	-60,2	
Hiiumaa	1015	850	908	1509	2025	1534	1227	1285	1690	1846	9,2	81,9	
Ida-Virumaa	375	422	372	749	633	286	292	214	395	421	6,6	12,3	
Jõgevamaa	901	992	1248	1750	304	72	94	85	330	447	35,5	-50,4	
Järvamaa	1847	1659	1964	2200	273	131	171	181	430	554	28,8	-70,0	
Läänemaa	1825	1329	1782	3026	3064	1007	160	84	311	475	52,7	-74,0	
Lääne-Virumaa	1396	1513	2178	3043	996	173	138	180	447	393	-12,1	-71,8	
Põlvamaa	1722	1641	1800	1742	109	124	118	202	367	616	67,8	-64,2	
Pärnumaa	2291	1872	2255	2977	1929	430	284	194	616	958	55,5	-58,2	
Raplamaa	1836	1659	2252	3219	1453	286	175	148	559	545	-2,5	-70,3	
Saaremaa	3765	2561	2940	5250	4471	2110	775	938	1933	1598	-17,3	-57,6	
Tartumaa	1167	1117	1621	1620	223	279	282	199	474	603	27,2	-48,3	
Valgamaa	1214	1122	800	551	130	134	154	205	512	636	24,2	-47,6	
Viljandimaa	1839	1537	1611	1245	184	192	312	382	824	1012	22,8	-45,0	
Võrumaa	1383	1244	1376	967	169	261	261	293	476	698	46,6	-49,5	
Kokku Total	24080	20885	24909	32580	17610	7690	4761	4820	9978	11401	14,3	-52,7	

2021. aasta jahihooajal kütiti Eestis kokku 11 401 metssiga, mis on 1423 isendi võrra enam kui 2020. hooajal. Eelmise aasta ulukite seirearuandes soovitatud 14 000 isendilise küttimismahuga võrreldes oli hooaja lõpuks realiseerunud küttimistulemus oluliselt tagasihoidlikum. Jahindusnõukogude/Keskkonnaameti poolt määratud küttimismaht täideti ja isegi ületati viies maakonnas: Jõgeva-, Lääne-Viru-, Põlva-, Tartu- ja Võrumaal. Üsna lähedale soovitatud mahule (täitmine üle 90%) jõuti ka Hiiu-, Ida-Viru- ja Läänemaal. Kõige suuremaks jäi määratud ja realiseerunud küttimismahtude vahe Saare- ja Viljandimaal. Neis kahes maakonnas sai tulenevalt eelneva kahe aasta jooksul toimunud

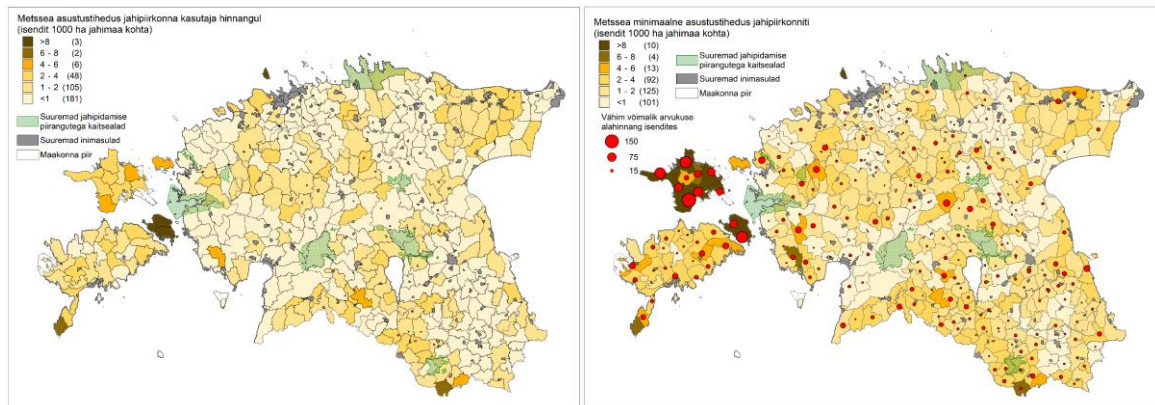
kiirele arvukuse tõusule viitavatele muutustele ka kõige jõulisemalt eelmisel hooajal minimaalseid küttemismahte suurendatud. Nii Saare- kui ka Viljandimaa puhul oli hüppelise küttemismahu suurendamise eesmärgiks välistada edasine arvukuse tõus ning asustustihedust oluliselt vähendada. Tänu eelnevate aastatega võrreldes väiksemale asurkonna juurdekasvule nendes maakondades, suudeti õnneks ka tagasihoidliku küttemisega arvukuse tõus ära hoida, kuid arvukust oluliselt langetada mitte.

2020. aasta hooajaga võrreldes suurenes 2021. aasta jahihooajal suhteliselt kõige enam kütitud metssigade arv Põlvemaal, vähenes aga Saaremaal. Maakondadest kõige suurem oli kütitud metssigade arv kõrge metssea asustustihedusega ja SAK viirusest puutumata Hiiumaal.

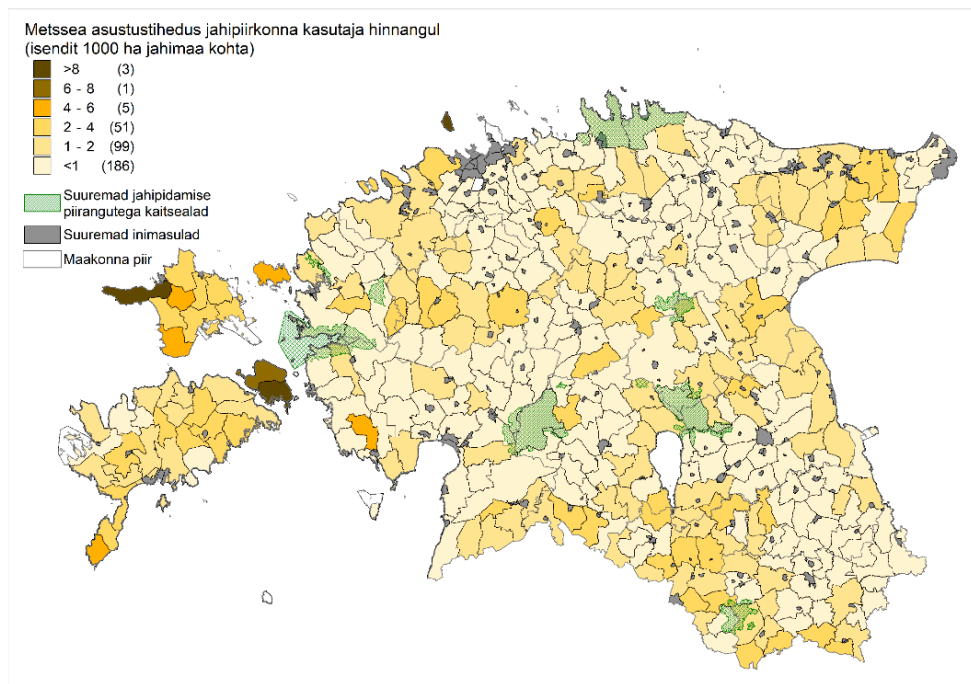
Metssea küttimine jahipiirkonniti 2021. a ja kahel eelneval jahihooajal. *Hunting of wild boar (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2021 and in previous hunting seasons.*

Sarnaselt eelnevate aastatega kütiti kesikuid ja täiskasvanuid isendeid hooaja kokkuvõttes oluliselt rohkem (7022), kui see jahipiirkondade kasutajate endi poolt 2021. aasta märtsis antud metssea arvukuse hinnangute (4946) järgi oleks võimalik olnud. Juba mitmendat aastat paistab see vastuolu kõige selgemalt silma väga kõrge asustustihedusega Hiiumaa ja Muhu saare andmetes. Kuigi arvukushinnangute ja reaalse arvukuse vaheline erinevus on mitmekordne, on siiski kiiduväärt, et kütimine haakub reaalsusega oluliselt paremini.

Metssea asustustihedus jahipiirkonniti 2021. aastal. Vasakpoolne kaart on koostatud jahipiirkonna kasutajate poolt antud arvukushinnangute alusel, parempoolse kaardi koostamisel on arvestatud lisaks jahipiirkonna kasutajate poolt antud arvukushinnangutele ka järgneval jahihooajal (2021) kütitud kesikute ja täiskasvanud isendite arvu.

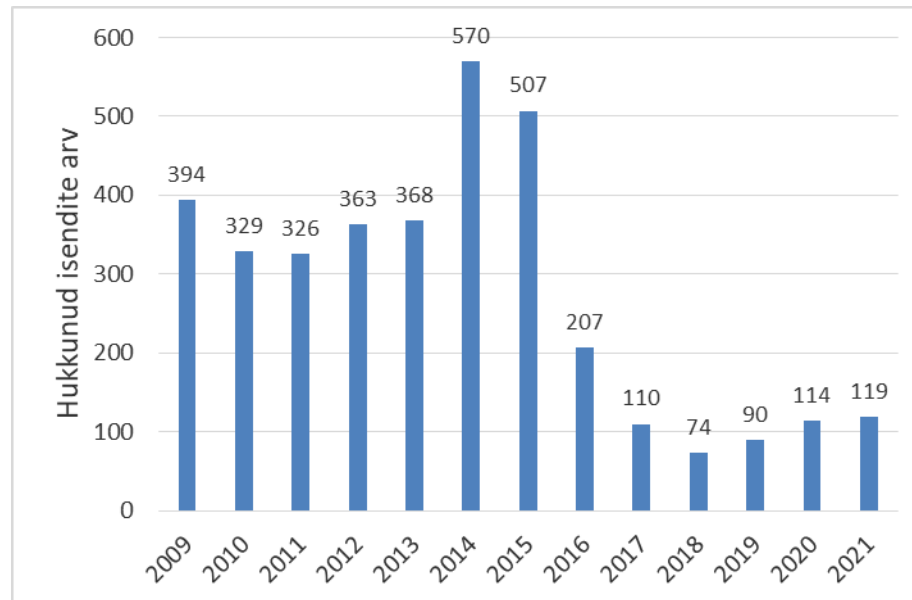
Density of wild boar in spring before parturition based on hunters` estimations (left map) and minimum density of wild boar in spring before parturition based on combination of data of hunters` estimations and bag statistics (right map). The size of red dots express the minimum number of underestimated animals.

Metssea asustustihedus jahipiirkonniti 2022. aasta märtsis jahipiirkonna kasutajate poolt antud arvukushinnangute alusel.

Density of wild boar in spring 2022 by hunters estimations.

Metssea ja auto kokkupõrgetes hukkus 2021. aastal jahipiirkondade kasutajate andmete järgi minimaalselt 119 metssiga ehk viis isendit rohkem kui 2020. aastal. Kõige suurem arv õnnetustes hukkunud metssigu (23) on üles täheldanud Viljandimaa jahimehed

Jahipiirkondade kasutajate poolt registreeritud liiklusõnnetustes hukkunud metssigade arv aastatel 2009 - 2021.

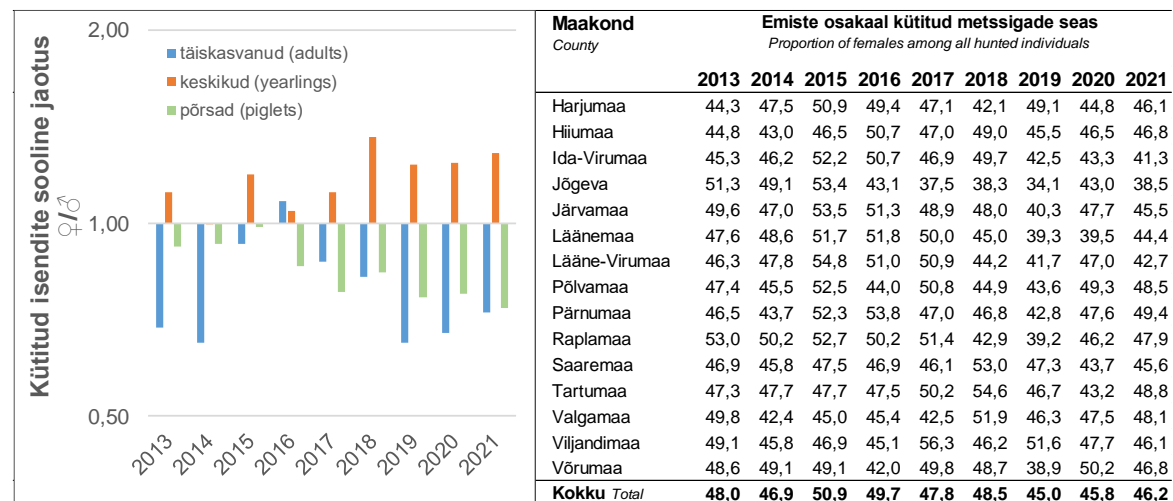
The number of wild boar killed in traffic accidents in 2009 - 2021 (data registered by the users of hunting districts).

2021. jahiaastal kütitud kesikute ja vanemate isendite sooline jaotus oli Eesti kokkuvõttes (mõlemad vanusrühmad kokku) sarnaselt 2019. ja 2020. aastaga veidi kaldus kultide ülekaalu poole. Kõige suurem oli kultide ülekaal Jõgevamaa küttemisandmetes. Emiseid kütiti kultidega (mõlemad vanusrühmad kokku) võrreldes rohkem Pärnu- ja Tartumaal ja veidi ka Järva- ja Võrumaal. Teisalt, vaadates soolist jaotust kolme eristatava vanuseklassi kaupa eraldi, on selgelt näha, et kütitud täiskasvanud isendite seas on suures ülekaalus kütitud kulte, kesikute seas emiseid ja põrsaste seas on alates 2016. aastast süvenenud kultpõrsaste ülekaalus kütmine. Kõikide kütitud metssigade seas kokku on kütmine kaldunud kultide poole. Kui eeldada, et asurkonda lisandub isas- ja emasloomi märksa tasakaalukamas jaotuses, kui see kütitud põrsaste puhul välja paistab. Seega seatud eesmärki, metssea asurkonna juurdekasvuvõimet läbi emiste intensiivsema kütamise piirata, meil kuigi edukalt täita ei ole õnnestunud. Sellest lähtuvalt võib Eestis juba mitmeid aastaid rakendatud rahalist motivatsiooni, mis peaks SAK leviku piiramiseks/takistamiseks

jahimehi rohkem emiseid küttime suunama, pidada üsna küsitava mõju ja kasuteguriga meetmeks.

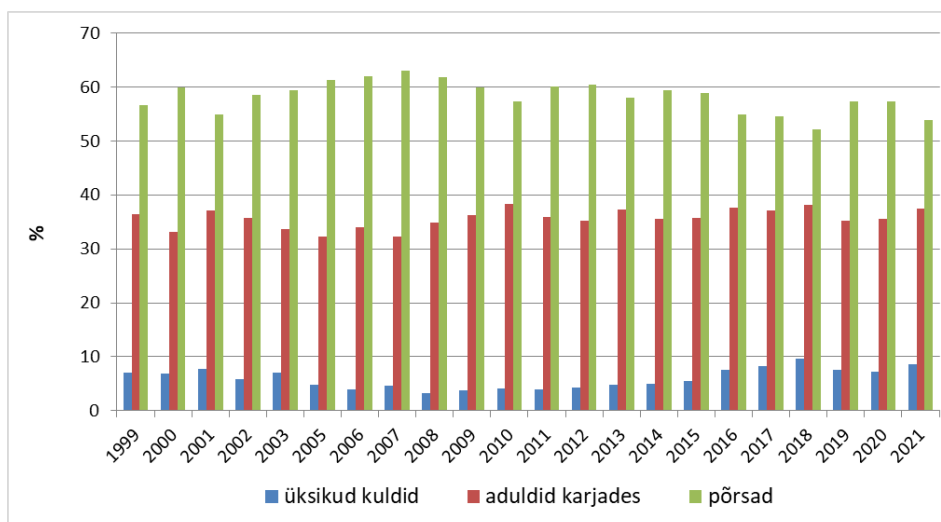
Metssea sooline jaotus ja põrsaste osakaal küttemises ning põrsaste ja üksikute kultide osakaal ning keskmine ühe vaatluspäeva jooksul vaadeldud (vaatlusrea kohta märgitud) isendite arv sügisestest vaatlusandmetes aastatel 2019–2021.

Maakond County	Küttimisstruktuur Content of hunting bag						Sügisestel vaatlused Observations in autumn								
	♀♂ sugude suhe Adult sex ratio			Põrsad % piglets			Üksikud % single males			Põrsad % piglets			Ühe vaatluspäeva kohta vaadeldud isendite arv No. of observed ind. per day		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Harjumaa	0,8	0,9	0,9	36,5	44,5	38,6	12,2	12,5	10,8	55,8	51,0	62,1	3,8	5,6	5,0
Hiiumaa	0,9	1,0	1,0	41,9	37,6	44,4	8,2	5,7	4,5	65,2	69,4	68,7	6,1	7,2	6,2
Ida-Virumaa	0,8	0,7	0,8	24,3	35,7	32,1	9,0	4,1	8,5	38,3	48,2	32,3	6,1	7,3	5,5
Jõgevamaa	0,6	0,6	0,6	16,5	33,0	27,7	9,5	6,4	12,0	45,1	45,2	41,1	4,8	5,7	4,9
Järvamaa	0,7	1,1	1,1	33,1	26,7	29,2	6,2	3,8	9,0	50,7	57,5	62,5	5,4	5,3	5,2
Läänemaa	0,6	0,5	0,8	28,6	28,3	29,3	13,7	10,1	6,4	60,0	64,0	53,2	3,3	4,1	4,8
Lääne-Virumaa	0,6	0,9	0,9	35,6	37,6	32,8	10,0	8,2	12,4	52,1	51,6	29,2	5,0	4,7	4,3
Pölvamaa	0,7	0,8	0,9	59,4	55,3	57,8	13,4	5,1	9,3	67,3	61,2	51,0	4,2	5,9	5,1
Pärnumaa	0,8	1,4	1,3	32,0	39,8	35,0	11,7	6,9	10,1	58,9	56,9	57,6	3,6	4,7	5,7
Raplamaa	0,7	0,8	1,0	33,1	34,2	37,8	9,6	7,5	12,5	60,2	66,3	61,3	5,8	5,3	4,6
Saaremaa	1,1	0,8	0,9	36,5	35,4	27,5	14,6	8,9	11,1	71,4	52,1	39,8	3,0	5,4	4,4
Tartumaa	0,8	0,9	1,2	33,2	33,1	37,6	5,9	8,7	5,1	55,5	54,8	54,5	8,9	5,6	6,6
Valgamaa	0,9	0,9	0,9	39,5	32,8	39,2	5,0	6,8	7,4	56,9	58,6	57,1	5,9	6,5	7,0
Viljandimaa	1,3	0,9	0,9	55,0	52,5	51,3	6,6	7,9	5,1	65,4	59,4	53,4	6,5	7,4	8,3
Võrumaa	0,5	0,9	1,1	38,9	43,9	44,0	11,7	8,1	4,8	52,4	63,4	60,9	3,6	6,1	7,2
Kokku Total	0,9	0,9	0,9	39,0	38,3	38,4	8,7	7,2	8,6	57,3	57,3	53,9	5,4	6,0	5,6

Kütitud metssigade sooline jaotus (emised/kuldid) erinevates vanusrühmade ja kütitud emiste osakaal kõikide kütitud metssigade seas 2013-2021 jahihooajal.

Sex ratio (female/male) among hunted wild boar in different age groups and proportion (%) of female wild boar (all age groups included) among all hunted individuals.

Metsseasurkonna struktuur sügiseste vaatluste põhjal (%).

Population structure of wild boar based on observations made in autumn. Single males – blue; adults and subadults in sounders – red; piglets – green.

2021. aasta sügisestes vaatlustes oli põrsaste osakaal 2020. ja 2019. aastaga võrreldes tagasihoidlikum. Eelneva aastatega võrreldes oli selgelt suurenenud põrsaste osakaal Harju- ja Järvemaal tehtud vaatlustes, selgelt langenud aga Saare-, Ida-Viru ja Viljandimaa jahimeeste tehtud vaatlustes. Üksikute kultide osakaal võrreldes eelmise aastaga suurenes ja oli samal tasemel, mis 2019. aastal.

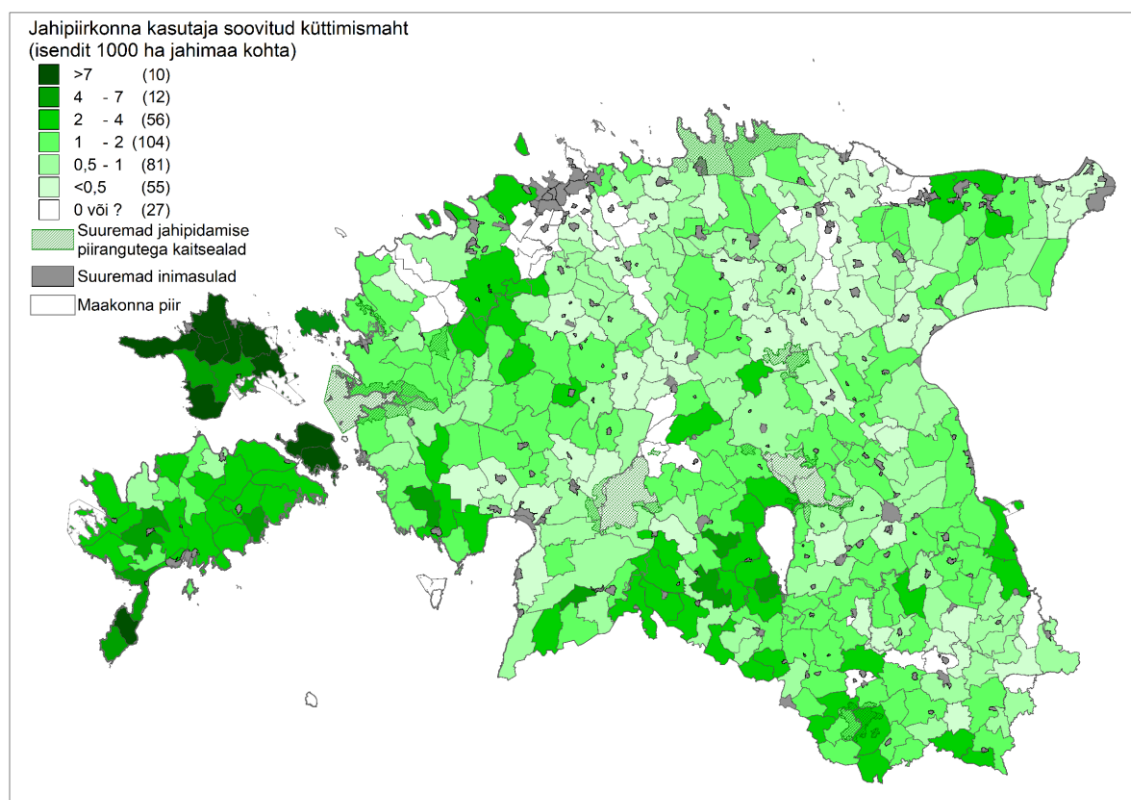
Kokkuvõtvalt tuleb tõdeda, et kuigi kütitud metssigade arv möödunud jahihooajal jäi soovitudle märgatavalt alla, siis eelneva kahe aastaga võrreldes tagasihoidlikuma asurkonna juurdekasvu toel suudeti arvukuse tõus siiski ära hoida ja asurkonna üldarvukus jäi 2021. jahihooaja järgselt aastatagusega võrreldes samale 12 000 – 13 000 isendini tasemele.

Kuna ka sel aastal on mitmes erinevas piirkonna kütitud või surnuna leitud mitmeid SAK viirusega nakatunud metssigu ning oht uute taudipuhangute tekkeks ja haiguse kandumiseks metssigadelt kodusigadele püsib kõrgel, siis järgneval jahihooajal tuleks igal juhul ära hoida metssea arvukuse kasv ning kõrge asustustihedusega piirkondades peaks metssigade arvu kütimisega oluliselt langetama.

Arvestades metssea asurkonna suure juurdekasvupotentsiaaliga, tuleks käesoleval jahihooajal arvukuse edasise olulise suurenemise vältimiseks ning (sõltuvalt käesoleva aasta juurdekasvust 0% kuni 20% suuruseks) langetamiseks üleriigiline metssigade kütimismaht tõsta juba eelmisel aastal soovitud 14 000 isendi tasemele. Kunagi tauditörje eesmärgiks seatud sihttaseme 1 isend 1000 ha kohta saavutamiseks tuleks aga kütida 19 000 – 21 000 isendit, mis siiski jahimeeste võimekust ja asustustiheduse langusega kaasnevat jahi edukuse langust arvestades kuigivõrd realistlik ei ole.

Jahipiirkondade kasutajate poolne kütmissoov ja selle muutused võrreldes eelneva aastaga ning soovitud metssea kütmissahtude määratlemiseks 2022. jahihooajal.

Maakond County	Jahipiirkondade kasutajate kütmissoov Hunting quota requested by the users of hunting districts (%)				Soovitatav küttemiskvoot 2022 jahihooajaks Suggestion for quota in 2022	
	2021	2020 kütmine võrreldes kütmissooviga (%) Hunting in 2020 as compared to requested quota (%)	2022	Kütmissoovi muutus Change in requested hunting quota (%)	Minimaalne kütmissaht (is) Minimum no to hunt	% eelmise aasta küttemisest % of bag 2021
Harjumaa	375	163,7	323	-13,9	800	134
Hiiumaa	1175	143,8	1175	0,0	2300	125
Ida-Virumaa	251	157,4	292	16,3	550	131
Jõgevamaa	189	174,6	220	16,4	550	123
Järvamaa	228	188,6	234	2,6	650	117
Läänemaa	204	152,5	257	26,0	600	126
Lääne-Virumaa	186	240,3	151	-18,8	400	102
Põlvamaa	173	212,1	211	22,0	700	114
Pärnumaa	435	141,6	593	36,3	1200	125
Raplamaa	294	190,1	340	15,6	650	119
Saaremaa	934	207,0	1008	7,9	2100	131
Tartumaa	287	165,2	310	8,0	700	116
Valgamaa	274	186,9	332	21,2	800	126
Viljandimaa	471	174,9	592	25,7	1200	119
Võrumaa	287	165,9	341	18,8	800	115
Kokku Total	5763	173,1	6379	10,7	14000	118

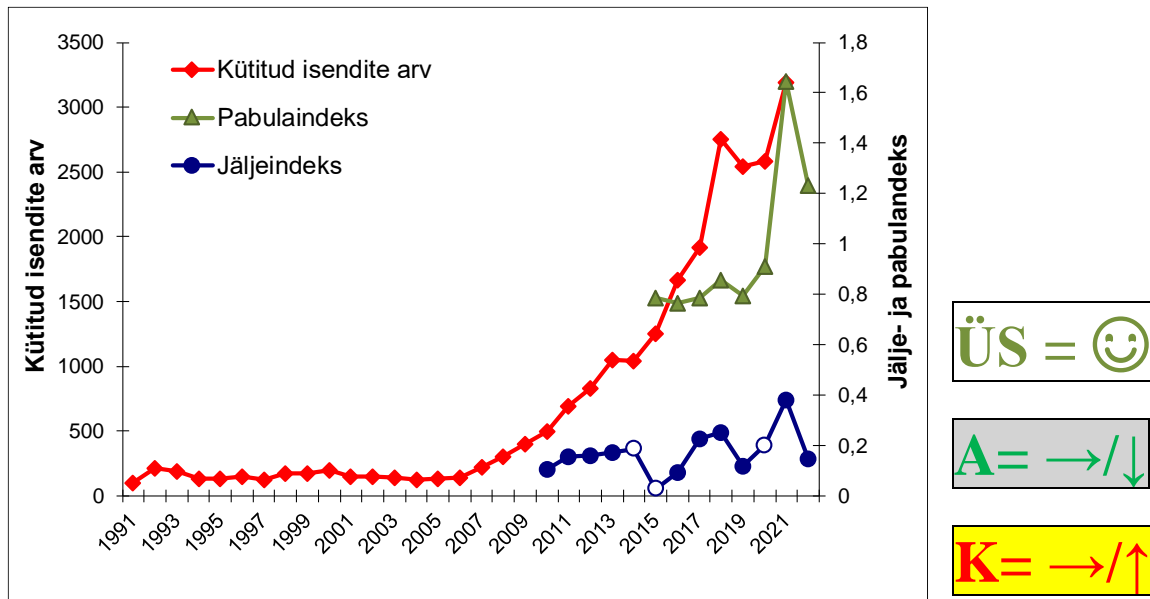
Jahipiirkonna kasutaja soovitud metssea kütmissaht (isendit 1000 ha jahimaa kohta) 2022. a jahihooajaks. *Hunting quota (individuals per 1000 ha) of wild boar requested by the users of hunting districts for the 2022 hunting season.*

Küttimissoovitused:

- 2022. jahiaastal tuleb arvukuse tõusu ja uute SAK puhangute riskide suurenemise vältimiseks kõikides jahipiirkondades metssigu küttida vähemalt asurkonna juurdekasvu ulatuses;
- orientiirina maakondlike minimaalsete küttimismahtude määramisel soovitage jahindusnõukogudel kasutada ülalpool olevas tabelis esitatud küttimismahte;
- jahindusnõukogudel on soovitav kõikidele jahipiirkonna kasutajatele ära märkida soovituslik minimaalne küttimismaht. Küttimismahtude määramisel soovitage arvestada nii jahipiirkonna kasutaja poolt esitatud küttimissoovide, eelneva hooaja küttimistulemuste ja arvukushinnangute suhtelisest osakaalust vastava maakonna koondandmetes ning eelneval jahihooajal määratud küttimismahu täitmist/vastavust saavutatud küttimistulemusega. Kindlasti tuleb küttimismahtude jaotusel arvestada ka metssigade poolt tekitatud kahjude esinemise ja ulatusega jahipiirkonnas;
- emiseid ja kulte tuleks üldjuhul küttida proportsionaalselt nende osakaaluga asurkonnas, kuid kõrge metssea asustustihedusega piirkondades (näiteks Hiiumaa ja Muhu saar) tuleks nii kesikute ja kui ka täiskasvanud isendite seas emiseid küttida kõrgendatud osakaalus. Mitte mingil juhul ei tohiks kuskil tegeleda emiste hoiuga;
- kõigile jahimeestele soovitage suhtuda täie tõsidusega metssea arvukuse tõusu vältimisse ning uute metsseakarjade ja/või hea kohaliku juurdekasvu ilmnemisel küttimismahte vastavalt ka suurendada, sõltumata sellest, kas jahindusnõukogude poolt ette antud minimaalne küttimismaht on juba täidetud või mitte;
- Keskkonnaametil soovitage algatada metssea asurkonna ohjamise paremaks korraldamiseks pikemaajalise ohjamiskava (jahiseaduses märgitud liigi tegevuskava) koostamise;
- jahipiirkonna kasutajatel soovitage põllukahjustuste tekkeperioodil nii metssea arvukuse kui ka metssigade poolt tekitatud põllukahjude paremaks ohjamiseks küttimisvõimalust jagada sellest huvitatud põllupidajatega;
- kõrge metssea asustustiheduse ja korduvate metssigade poolt tekitatud suurte põllumajanduskahjustustega piirkondades, kus jahimaa kasutaja ei ole suutnud või soovinud metssigade asustustihedust eelnevatel aastatel piisaval määral langetada, kaaluda metssigade küttimisõiguse lühiajalist laiendamist kahju kannatavatele põllupidajatele;

- Keskkonnaameti peadirektori käskkirjaga metssigade peibutussöötmisele kehtestatud piiranguid tuleks jätkata samadel põhimõtetel käesoleval jahihooajal. Ühtlasi tuleks tõhustada kontrolli neist piirangutest kinni pidamise üle. Seadusandjal soovitame ulukite lisasöötmist keelavad või piiravad sätted viia sisse seadusandlusesse (nt looduskaitseseadus ja/või jahiseadus);
- kui olukord ei nõua teisiti, siis lähtuda metssigade küttimisel 2023. jahiaastal enne 2023. aasta ulukiseire aruande ilmumist käesolevas aruandes toodud põhimõtetest.

PUNAHIRV (*Cervus elaphus*)

Kütitud punahirvede arv ja ruutloenduse jäljeindeksi ja pabulaindeksi muutused.

The number of red deer hunted in 1991 – 2021 (red line), winter track index (blue line - tracks per 1 km per 24 hours) and pellet index (green line – pellet groups per 1 km of transects)

- Punahirve asurkonna suurust 2022. aasta alguses võib hinnata 10 500 - 11 000 isendile.
- 2022. aasta jahihooajal kütiti Eestis kokku rekordiliselt 3195 punahirve, mis on 452 isendi võrra enam kui senine kõrgeim 2018. aastast pärinev küttimistulemus. Saare maakonnas kütiti 2155, Hiiumaal 535 ja Mandri-Eesti maakondades kokku 505 punahirve.
- Suure tõenäosusega õnnestus intensiivsema küttimisega punahirve arvukuse tõusu käesoleval aastal saartel vältida ning eelmise aastaga võrreldes isegi 5-10% ulatuses langetada.
- Saavutatud efekti kinnistamiseks ja arvukuse täiendavaks mõõdukaks langetamiseks tuleks mõlemal saarel eelseisval jahihooajal küttida hirvi vähemalt samas mahus kui 2021. aasta jahihooajal. Enamuses Mandri-Eesti maakondades tuleks arvukuse edasise tõusu pidurdamiseks küttimismahte suurendada.
- Punahirve asurkonna ohjamise eesmärkide selguse huvides soovitame kõrge asustustihedusega Saare- ja Hiiumaal sõlmida erinevate osapoolte (põllupidajad, metsaomanikud, jahimehed) huvidega arvestav ning arvukuse kompromisistasemeid või vahemikke sisaldav ohjamise kokkulepe.

Aruande lugejat, kes vaatab pelgalt erinevates näitajates, nagu jäljeindeks, pabulahindeks, jahipiirkonna kasutajate poolt antud arvukushinnangud ja küttimine, toimunud muutuseid, võib iseseivalt järeldusi tehes tabada suur segadus. Nende näitajate muutuste suunad on erinevad ja kõikumised nii Eesti kokkuvõttes kui ka maakondade lõikes on amplituudilt kohati väga suured. Hirve asustustihedus on Eestis väga ebaühtlane ja erinevused selles piirkonniti tohtu suured. Asustustihedus on väga kõrge Saare- ja Hiiumaal, kuid suures osas Mandri-Eestist on see seni veel väga madal ja hirv pigem harvakohatav loom. Sellest tulenevalt sõltuvad loenduste koondtulemused väga tugevalt indeksite muutustest kõrge asustustihedusega aladel. Talviseid jäljeloendusi on läbi viidud aastati väga varieeruv mahus ja tulemused sõltuvalt sellest, kui palju satub läbitud loendusruutude hulka tihedama hirve asustustihedusega aladel paiknevaid loendusruute. Sel põhjusel on punahirve osas mõtet üleriigilises mastaabis võrrelda omavahel vaid nende aastate tulemusi, mil kõikides maakondades on enamuse loendusruutudel loendused tehtud. 2022. aasta jäljeloendustel saadud ja 2021. aasta loendustega võrreldes 2,5 korra madalama punahirve jäljeindeksi peamine põhjus on, et veebruaris ja märtsis lumetingimused ei soosinud Saaremaal jäljeloenduste tegemist ning $\frac{3}{4}$ maakonna loendusruutudel jäi jäljeradade info kogumata. Seetõttu ei ole mingit mõtet vaadata hirve osas ei Eesti keskmist ega ka võrrelda Saaremaal väheste läbitud ruutude põhjal arvatatud jäljeindeksit maakonna eelmise aasta tulemusega. Omajagu problemaatiline on hirve puhul ka seirealadel tehtavate pabulaloenduste tulemuste tõlgendamine, sest seirealade koguarv on väike ja tulemuste tooni kipuvad määrama eeskätt mõned väga kõrge hirve asustustihedusega seirealadel toimuvad muutused. Üksikutel seirealade tasemel toimuvad punahirve pabulaindeksi muutused näitavad eeskätt liigi talvist asustustihedust konkreetse seireala loendustransektide läheduses ning aastate vahelised suured hüppelised muutused võivad siin tuleneda aastati väga eriilmeliste talveolude ja ka inimtegevuse (lähedal paiknevad põllukultuurid, metsaraied ja -uuendus) mõjust liigi elupaiga eelistustele. Jättes kõrvale pabulaindeksite konkreetset väärtused, suurenes 2022. aasta loendustes eelneva aastaga võrreldes hirve pabulaindeks 18-l ja vähenes 16-l seirealal. Neljast Saaremaal asuvast seirealast kahel (kõige kõrgema indeksiga alad) oli hirve pabulaindeks väiksem, kahel aga suurem kui eelmisel aastal. Hiiumaal suurenes hirve indeks kahel ja langes ühel seirealal.

Enamuse Mandri-Eesti seirealadel üksikute hirve pabulahunnikute leidmine pigem kinnitab hirve esinemist piirkonnas, kuid asustustiheduse või selle muutuste kohta enamasti täpsemaid järeldusi teha ei võimalda.

Punahirve suhteline asustustihedus ja selle muutused seirealadel 2015 - 2022 talvedel pabulaloenduste andmetel. Pabulaindeks – pabulahunnikute arv 1 km loendusmarsruudi kohta. Results of red deer pellet group counts in monitoring areas situated all over Estonia.

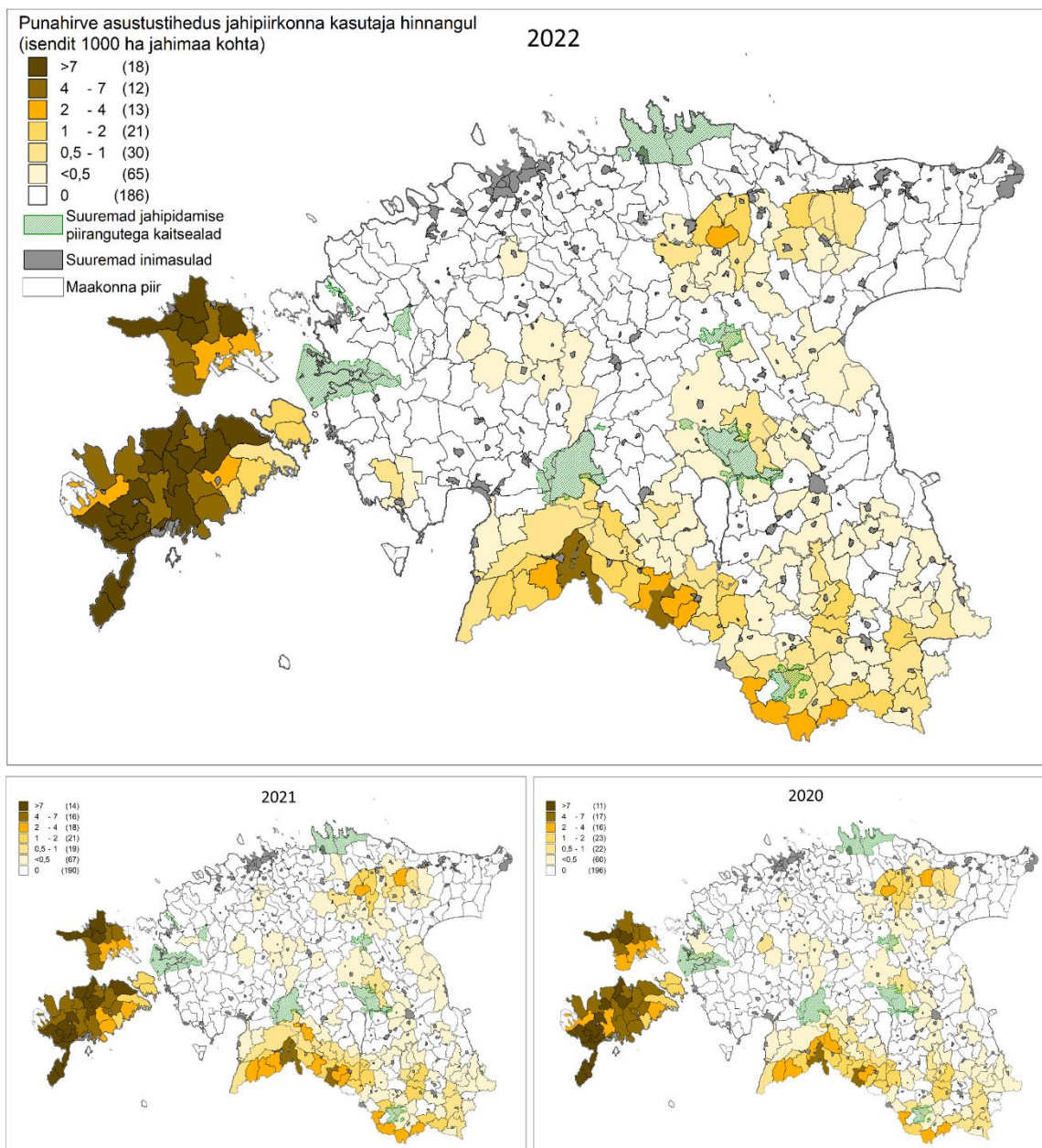
Seireala nr <i>No of monitoring area</i>	Maakond <i>County</i>	Seireala asupaik <i>Location of monitoring area</i>	Pabulaindeks <i>No of pellet groups per 1 km</i>								Muutus (vr 2020) <i>Change (%)</i>
			2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
1	Harju	Kaberneeme-Jägala	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
4	Harju	Nõva-Keibu	0,00	0,03	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
5	Harju	Haiba	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
6	Harju	Kose-Uuemõisa	0,00	0,00	0,11	0,00	0,09	0,06	0,00	0,11	+
2	Lääne-Viru	Palmse-Sagadi-Korjuse	0,03	0,06	0,12	0,00	0,12	0,04	0,00	0,34	+
3	Lääne-Viru	Kunda-Vasta	0,09	0,10	0,00	0,03	0,00	0,00	0,00	0,41	+
8	Lääne-Viru	Väike-Maarja-Viru-Jaagupi	0,00	0,06	0,42	0,71	0,33	0,14	0,50	0,06	-88,5
16	Lääne-Viru	Laekvere-Venevere-Käru	0,07	0,00	0,00	0,00	0,00	0,03	0,00	0,03	+
9	Ida-Viru	Sonda-Soonurme-Sirtsu	0,13	0,15	0,03	0,09	0,00	0,00	0,00	0,06	+
10	Ida-Viru	Illuka-Kurtna-Pagari	0,00	0,15	0,00	0,00	0,03	0,00	0,09	0,03	-66,5
17	Ida-Viru	Kauksi-Rannapungerja	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,06	+
11	Lääne	Haapsalu-Martna	0,00	0,00	0,00	0,03	0,00	0,00	0,00	0,00	
18	Lääne	Matsalu-Lihula-Vatla	0,00	0,00	0,00	0,03	0,00	0,00	0,15	0,20	37,0
12	Rapla	Sooniste-Risti-Märjamaa	0,07	0,03	0,00	0,00	0,18	0,00	0,03	0,00	-100,0
13	Rapla	Valgu-Raikküla	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,08	0,09	1,7
20	Pärnu-Rapla	Eidapere-Kadjaste-Vändra	0,03	0,00	0,00	0,06	0,03	0,00	0,00	0,00	
19	Pärnu	Halinga-Libatse	0,00	0,00	0,03	0,00	0,09	0,03	0,00	0,00	
24	Pärnu	Kihlepa-Lindi-Tõstamaa	0,16	0,03	0,25	0,00	0,15	0,16	0,03	0,11	278,4
25	Pärnu	Põlendmaa-Pöörikaasiku	0,00	0,03	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
26	Pärnu	Õõrdi	0,32	0,00	0,00	0,09	0,09	0,00	0,45	0,03	-92,3
30	Pärnu	Häädemeeste-Laiksaare	0,07	0,10	0,13	0,16	0,18	1,04	2,25	0,58	-74,2
31	Pärnu-Viljandi	Tihemetsa-Mõisaküla	1,49	1,26	2,20	3,04	4,83	2,55	4,55	5,37	18,2
27	Viljandi	Tänassilma-Oiu-Valma	0,08	0,16	0,09	0,09	0,54	0,18	0,27	0,35	25,5
32	Viljandi	Sudiste-Veisjärv	1,12	1,14	0,51	1,03	1,51	2,04	1,53	1,43	-6,4
7	Järva	Jäneda-Aegviidu	0,00	0,00	0,46	0,15	0,19	0,20	0,00	0,06	+
14	Järva	Lõõla-Vahastu	0,14	0,00	0,03	0,03	0,00	0,00	0,00	0,00	
15	Järva	Koigi-Koeru-Päinurme	0,07	0,00	0,00	0,00	0,06	0,00	0,39	0,19	-51,3
21	Järva	Kabala-Imavere	0,16	0,55	0,00	0,03	0,06	0,00	0,00	0,00	
22	Jõgeva	Lustivere-Saduküla-Pikknurme	0,20	0,00	0,14	1,63	0,46	1,69	1,97	0,42	-78,6
23	Jõgeva	Kullavere-Pala-Kaiu jv	0,00	0,06	0,00	0,03	0,06	0,19	0,06	0,06	1,9
28	Tartu	Käravere-Sojamaa-Tähtvere	0,00	0,00	0,06	0,00	0,00	0,13	0,08	0,09	10,5
29	Tartu	Järvselja	0,00	0,16	0,00	0,00	0,00	0,15	0,00	0,00	
33	Tartu	Rannu-Pühaste	0,18	0,09	0,28	0,00	0,09	0,13	0,21	0,37	77,5
34	Põlva	Karilatsi-Ihamaru	0,00	0,12	0,19	0,18	0,06	0,60	0,06	0,00	-100,0
38	Põlva	Saatse	0,00	0,00	0,06	0,00	0,00	0,03	0,03	0,00	-100,0
36	Põlva-Võru	Kooraste-Urvaste-Sulbi	0,44	0,27	0,00	0,00	0,17	0,00	0,10	0,00	-100,0
37	Põlva-Võru	Ilumetsa-Lasva	0,18	0,46	0,28	0,09	0,00	0,00	0,24	0,00	-100,0
40	Võru	Misso	1,22	0,60	0,36	0,23	0,27	0,16	0,20	0,09	-54,9
35	Valga	Valga-Õru	0,09	0,26	0,25	0,12	0,12	0,10	0,30	0,06	-81,1
39	Valga	Hargla-Karula	0,56	0,21	0,22	0,65	0,27	0,22	0,03	0,06	109,1
41	Hiiu	Kanapeeksi-Tahkuna	3,06	2,23	2,44	2,29	2,65	2,53	3,73	4,30	15,4
42	Hiiu	Leluselja	5,02	3,09	3,91	1,46	4,78	1,93	4,25	7,55	77,8
43	Hiiu	Käina-Tubala	0,80	0,87	1,90	0,60	1,19	1,28	2,08	1,31	-36,9
44	Saare	Linnuse (Eiklast põhjas)	12,33	7,30	8,65	11,89	9,91	16,26	33,15	12,50	-62,3
45	Saare	Valjala-Tagavere-Laimjala	2,60	5,76	6,04	1,04	3,80	2,95	1,40	4,25	204,0
46	Saare	Koimla-Kõrkküla	5,42	8,17	5,67	9,79	3,91	6,61	17,53	15,46	-11,9
47	Saare	Laugi		2,38	2,15	4,71	1,03	1,41	1,59	1,87	17,5
	<i>Mandri-Eesti</i>		0,17	0,15	0,16	0,21	0,25	0,25	0,34	0,27	-21,6
	<i>Hiiumaa</i>		2,96	2,06	2,75	1,45	2,87	1,91	3,35	4,39	30,9
	<i>Saaremaa</i>		6,78	5,90	5,63	6,86	4,66	6,81	13,42	8,52	-36,5
	Eesti	Seiealade andmed kokku	0,79	0,76	0,79	0,86	0,79	0,91	1,65	1,23	-25,1
		<i>All areas included</i>									

Punahirve jäljeindeks (jäljeradade arv 1 km loendusmarsruudi kohta ööpäevas) aastatel 2012-2022 tehtud ruutloenduste põhjal. *Red deer winter track index since 2012.*

Maakond County	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)									
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Harjumaa	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00	0,00
Hiiumaa	0,82					1,60	0,92		1,68	2,28
Ida-Virumaa	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Jõgevamaa	0,01		0,10	0,02		0,02	0,02		0,00	0,01
Järvamaa	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01
Läänemaa	0,00			0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Lääne-Virumaa	0,03	0,08	0,00	0,05	0,07	0,05	0,08		0,11	0,06
Põlvamaa	0,00			0,03	0,00	0,04	0,01		0,02	0,02
Pärnumaa	0,05			0,13	0,18	0,14	0,17	0,23	0,22	0,05
Raplamaa	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,01	0,00	0,00	0,00
Saaremaa	1,81	3,10			2,72	2,49	1,54		3,56	1,88
Tartumaa	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,03
Valgamaa	0,06			0,09	0,01	0,24	0,48	0,00	0,35	0,25
Viljandimaa	0,06			0,08	0,09	0,13	0,26	0,27	0,12	0,12
Võrumaa	0,00		0,12	0,08	0,01	0,17	0,02	0,03	0,12	0,13
Kokku Total	0,17	0,19	0,03	0,09	0,23	0,25	0,12	0,20	0,38	0,15
<i>saartel (on islands)</i>	<i>1,57</i>				<i>2,90</i>	<i>2,21</i>	<i>1,54</i>		<i>3,08</i>	<i>2,06</i>
<i>mandriosas (on mainland)</i>	<i>0,02</i>	<i>0,00</i>	<i>0,03</i>	<i>0,04</i>	<i>0,05</i>	<i>0,06</i>	<i>0,04</i>	<i>0,07</i>	<i>0,08</i>	<i>0,05</i>

Jahipiirkonna kasutajate koondhinnang punahirve arvukusele on eelmise aastaga võrreldes Hiiumaal 45% võrra ja Saaremaal 30% võrra suurenenud. Mandri-Eestis on hirve arvukus jäänud jahimeeste hinnangul valdavalt eelmise aasta tasemele. Saartel toimunud hüppeline arvukushinnangute muutus kergitab ka kogu Eesti vastavat näitajat ligi viiendiku võrra kõrgemaks. Samas tuleb rõhutada, et Saaremaa ja Hiiumaa jahipiirkonna kasutajate poolt antud hinnangute muutused ei peegelda sel aastal mitte niivõrd arvukuse tegelikke muutusi võrreldes eelmise aastaga, kuivõrd jahipiirkonna kasutajate hirve arvukust puudutavate arusaamade muutumist. Nimelt on viimase aasta jooksul mõlema saare jahindusjuhtidega toimunud hirve arvukuse ja asurkonna ohjamise teemalised nõupidamised, mille tulemusena on jahipiirkondade kasutajad enam teadvustanud varasemat hirvede alaloendust ning vastavalt sellele oma hinnanguid tegelikkusele lähemale korrigeerinud. Loodetavasti jätkub see protsess veel ka järgnevatel aastatel.

Jahipiirkonna kasutajate poolt antud hirve arvukushinnangute põhjal koostatud kaardid kinnitavad aga hirve leviala jätkuvat laienemist Mandri-Eestis, sest aasta-aastalt väheneb nende jahipiirkondade arv, kus punahirvede arvukus jahipiirkonnas on märgitud null.

Punahirve asustustihedus (isendit 1000 ha jahimaa kohta) jahipiirkonna kasutajate poolt 2022., 2021. ja 2020. aasta kevadel antud arvukushinnangute põhjal. *Red deer density (individuals per 1000 ha) according to population size estimated by the users of local hunting districts.*

Möödunud jahihooajal kütitati Eestis kokku rekordiliselt 3195 punahirve, mis on 613 isendi võrra enam kui eelneval 2020. aasta jahihooajal ja 452 isendi võrra suurem kui seni kõrgeim 2018. aasta küttimistulemus. Ligi 2/3 jahisaagist ehk 2155 hirve kütitati Saare maakonnast ning suure hüppe tegi hirvede küttimine ka Hiiumaal, kus lasti 535 isendit. Seni suurima küttimismahuni, 505 isendini, jõuti ka mandril.

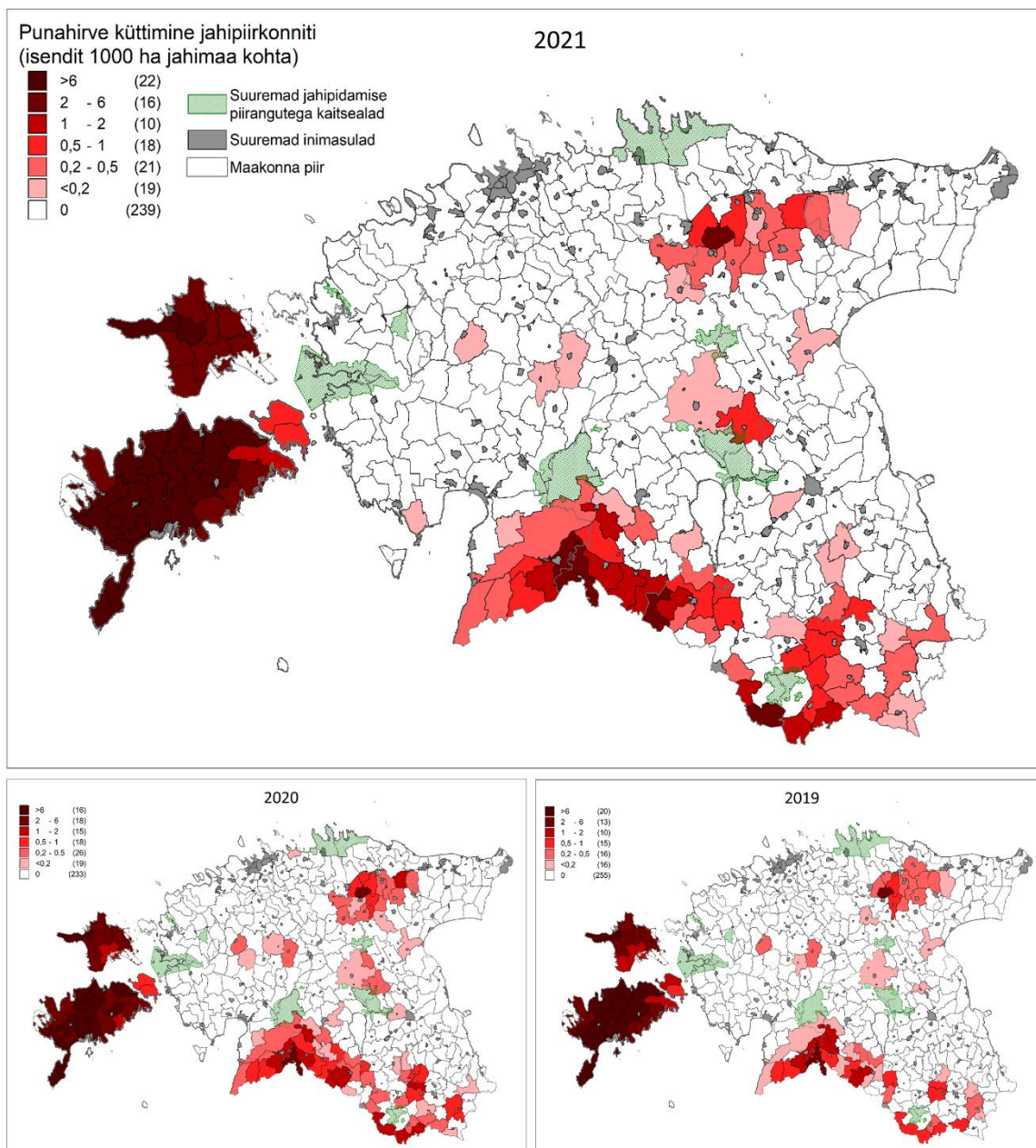
Arvestades 2021. aasta küttemistulemuse ja nii 2020. kui ka 2021. aasta asurkonna juurdekasvu näitajate alusel tehtud prognoosidega, on nii Hiiumaal kui ka Saarmaal tõenäoline punahirve arvukuse mõningane langus võrreldes eelmise aastaga.

Jahipiirkonna kasutajate koondhinnang punahirve arvukusele ja selle muutustele aastatel 2013-2022. *Hunters estimated population size of red deer (in winter, post harvest) in 2013-2022.*

Maakond County	Jahimeeste hinnang arvukusele (n) Hunter estimated population size (n)										2022/2021 muutus (%)	2022/2013 muutus (%)
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Change in hunters estimation (%)	Change in hunters estimation (%)
Harjumaa	0	0	0	0	2	0	0	0	3	0	-100,0	
Hiiumaa	774	600	611	625	680	516	584	521	590	860	45,8	11,1
Ida-Virumaa	0	0	0	5	5	6	6	26	13	21	61,5	+
Jõgevamaa	45	43	48	35	31	20	19	31	32	39	21,9	-13,3
Järvamaa	0	3	20	12	11	9	11	13	16	16	0,0	+
Läänemaa	0	0	0	2	2	5	3	1	1	0	-100,0	
Lääne-Virumaa	83	112	125	124	106	129	124	142	139	95	-31,7	14,5
Põlvamaa	5	22	22	28	33	44	41	57	60	59	-1,7	1080,0
Pärnumaa	180	185	191	163	158	148	138	158	186	188	1,1	4,4
Raplamaa	0	3	10	9	14	21	23	31	19	13	-31,6	+
Saaremaa	1720	1565	1613	1783	1902	1961	1833	1794	1799	2341	30,1	36,1
Tartumaa	0	3	5	15	16	29	15	23	23	21	-8,7	+
Valgamaa	92	111	120	150	145	170	195	187	201	193	-4,0	109,8
Viljandimaa	118	146	172	209	219	188	177	213	220	232	5,5	96,6
Võrumaa	47	65	92	100	112	111	118	119	156	164	5,1	248,9
Kokku Total	3064	2858	3029	3260	3436	3357	3287	3316	3458	4242	22,7	38,4
<i>saartel (on islands)</i>	2494	2165	2224	2408	2582	2477	2417	2315	2389	3201	34,0	28,3
<i>mandriosas (on mainland)</i>	570	693	805	852	854	880	870	1001	1069	1041	-2,6	82,6

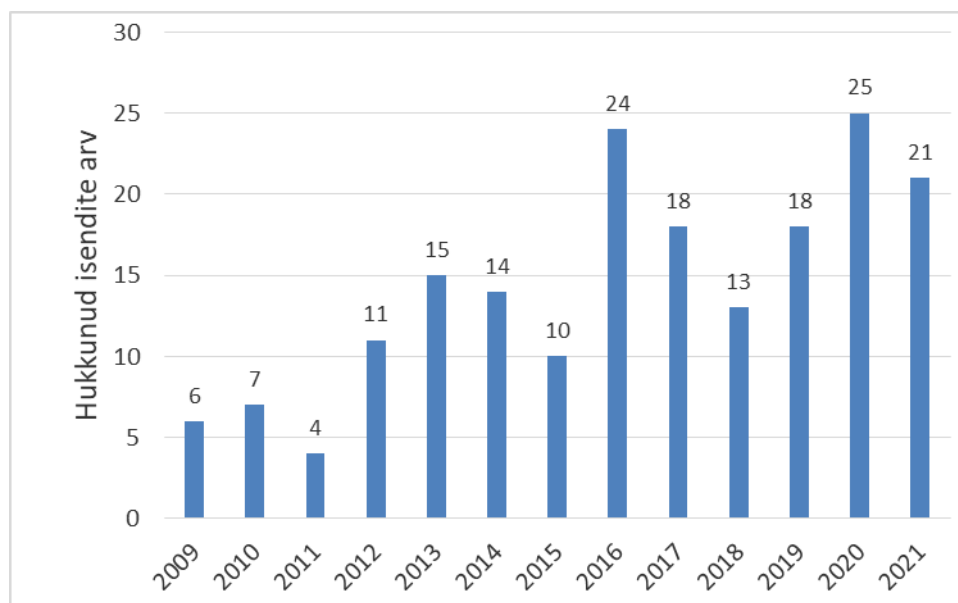
Punahirve kütmine aastatel 2012 - 2022. *Hunting of red deer in 2012-2021.*

Maakond County	Kütmine Hunting bag										2021/2020 muutus (%)	2021/2012 muutus (%)
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Change in hunting bag	Change in hunting bag
Harjumaa	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	-	+
Hiiumaa	203	175	175	204	244	297	307	341	368	535	45,4	163,5
Ida-Virumaa	0	0	0	0	1	1	0	4	6	4	-33,3	+
Jõgevamaa	0	11	11	17	13	8	8	4	20	20	0,0	+
Järvamaa	0	0	0	1	2	1	4	1	6	6	0,0	+
Läänemaa	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0		
Lääne-Virumaa	12	25	25	22	48	50	95	62	83	62	-25,3	416,7
Põlvamaa	0	0	0	2	3	4	10	1	14	15	7,1	+
Pärnumaa	23	48	48	66	68	51	60	55	74	81	9,5	252,2
Raplamaa	0	0	0	0	2	2	12	8	12	4	-66,7	+
Saaremaa	537	674	674	813	1102	1293	1989	1878	1733	2155	24,4	301,3
Tartumaa	0	0	0	1	0	3	0	0	1	1	0,0	+
Valgamaa	12	27	27	43	51	63	106	49	76	99	30,3	725,0
Viljandimaa	37	53	53	74	104	112	113	99	122	137	12,3	270,3
Võrumaa	5	31	31	9	25	30	52	41	66	76	15,2	1420,0
Kokku Total	829	1044	1044	1252	1664	1916	2757	2543	2582	3195	23,7	285,4
<i>saartel (on islands)</i>	740	849	849	1017	1346	1590	2296	2219	2101	2690	28,0	263,5
<i>mandriosas (on mainland)</i>	89	195	195	235	318	326	461	324	481	505	5,0	467,4

Punahirve küttimine jahipiirkonniti 2021. ja kahel eelneval jahihooajal. *Hunting of red deer (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2021 and in previous hunting seasons.*

Jahipiirkonna kasutajate andmetel hukkus 2021. aastal liiklusõnnetustes kokku vähemalt 21 punahirve, neist 17 Saare-, kolm Hiiu- ja üks Võrumaal. Aasta varem hukkus liiklusõnnetustes samadele andmete järgi Eestis 25 punahirve.

Jahipiirkondade kasutajate poolt registreeritud liiklusõnnetustes hukkunud punahirvede arv aastatel 2009 - 2021.

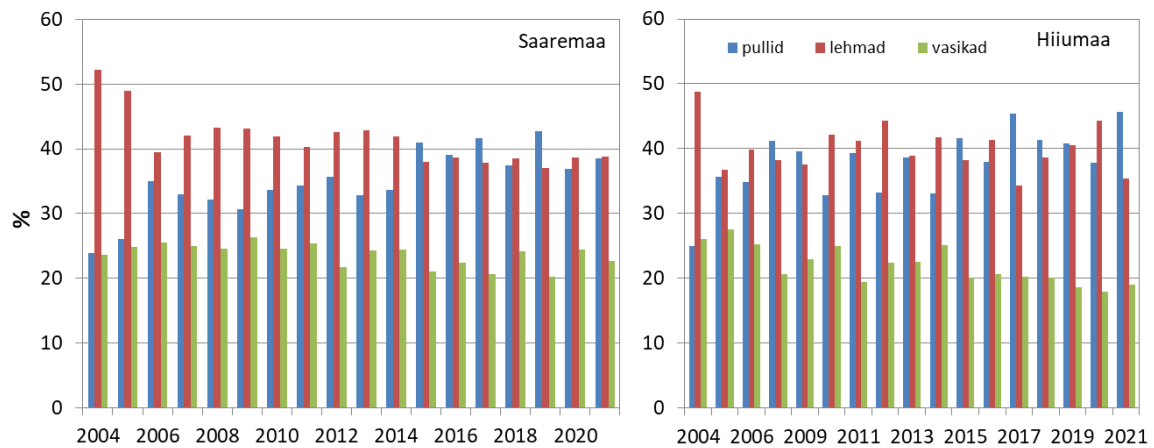
The number of red deer killed in traffic accidents in 2009 - 2021 (data registered by the users of hunting districts).

Hirvede sooline jaotus (lehma pulli kohta) ja vasikate osakaal 2019. – 2021. a jahihooaegadel kütitud hirvede seas ning jahiaegsetes hirvevaatlustes. Sooline jaotus leitud mullikad+täiskasvanud põhjal.

Maakond County	Küttimisstruktuur Content of hunting bag						Jahiaegsed vaatlusandmed Observations in autumn								
	♀/♂ sugude suhe Sex ratio (adult+yearlings)			vasikate % calves			Vaatluste arv No of observations			♀/♂ sugude suhe Sex ratio (adult+yearlings)			vasikate % calves		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
	0/1														
Harjumaa	0/1														
Hiiumaa	0,98	0,96	0,93	23,5	21,7	28,0	542	688	1095	1,00	1,17	0,77	18,6	17,9	19,0
Ida-Virumaa	4/0	0,67	0,5	25,0	16,7	25,0	3		12	0/2		2	33,3		25
Jõgevamaa	1,00	0,31	1,00	0,0	15,0	40,0			36			1,08			30,6
Järvamaa	0/1	0/6	0	0,0	0,0	16,7	19	13	21	0,46	1,67	0,50	0,0	0,0	14,3
Läänemaa							0								
Lääne-Virumaa	1,00	0,79	1,15	32,3	28,9	30,6	86	108	24	1,70	1,67	1,38	27,9	33,3	20,8
Põlvamaa	0/1	0,4	0,27	0,0	0,0	6,7			21			0,38			14,3
Pärnumaa	0,73	0,33	0,60	18,2	13,5	21,0	116	148	147	0,88	0,54	0,80	19,0	16,9	14,3
Raplamaa	0/6	0,25	0	25,0	16,7	0,0	5	8	4	2,00	3,00	0,00	40,0	50,0	0,0
Saaremaa	1,02	0,90	1,02	30,8	32,8	30,5	1398	3119	3842	0,83	1,05	1,00	20,2	24,5	22,7
Tartumaa	0/1			0,0			3		8	0/2		1,00	33,3		25,0
Valgamaa	0,74	0,55	0,57	18,4	10,5	22,2	126	81	131	2,14	0,94	0,79	27,8	23,5	23,7
Viljandimaa	0,57	0,57	0,79	27,3	25,4	30,7	442	389	616	1,33	1,57	1,97	25,1	23,4	27,6
Võrumaa	0,24	0,31	0,37	12,2	16,7	11,8	218	179	166	1,26	0,43	0,66	25,2	15,1	15,1
Kokku (Total)	0,95	0,79	0,92	28,8	28,6	29,0	2958	4754	6122	0,88	1,04	0,99	21,5	22,9	22,1
saartel (on islands)	1,01	0,91	1,00	29,7	30,9	30,0	1940	3807	4937	0,88	1,07	0,95	19,8	23,3	21,9
mandriosas (on mainland)	0,61	0,46	0,60	22,8	18,7	23,8	1018	947	1185	1,32	0,94	1,20	24,7	21,6	23,1

2021. aastal kütitud hirvede sooline jaotus oli Saaremaal kütitud täiskasvanud isendite seas üsna ligilähedane jaotusele üks hirvepull ühe -lehma kohta. Hiiumaal oli kütitud hirvede

seas mõõdukas pullide ülekaal ja Mandri-Eestis (v.a Lääne-Virumaal) domineerisid nagu eelnevatelgi aastatel kütitud hirvede seas pullid. Sarnaselt kütitud hirvedele oli hirvepulle ja –lehmi võrdselt ka Saaremaalt laekunud vaatlusandmetes. Hiiumaal tehtud hirvevaatlustes domineerivad hirvepullid, seda aga eeskätt suure pullide ülekaalu tõttu kahe tublisti vaatlusinfot koguva jahipiirkonna vaatlustes. Mandri-Eesti maakondades, kus vaadeldud loomade hulk on võrreldes saartega oluliselt väiksem, on ka pilt hirvede soolise jaotuse osas kirjum. Viljandimaal on vaatlustes ligi kahekordne hirvelehmade ülekaal, pulle on lehmadega võrreldes aga rohkem kohatud Võru-, Valga- ja Pärnumaa vaatlustes. Vasikate osakaal oli vaatlustes kõige kõrgem Viljandimaal, kõige tagasihoidlikum aga Pärnumaal tehtud hirvevaatlustes. 2020. aastaga võrreldes oli veidi enam hirvevasikaid Hiiumaa vaatlustes ja pisut vähem Saaremaa vaatlustes. Samas on viimastel aastatel Saaremaal vasikate osakaal püsinud märksa kõrgem kui Hiiumaal.

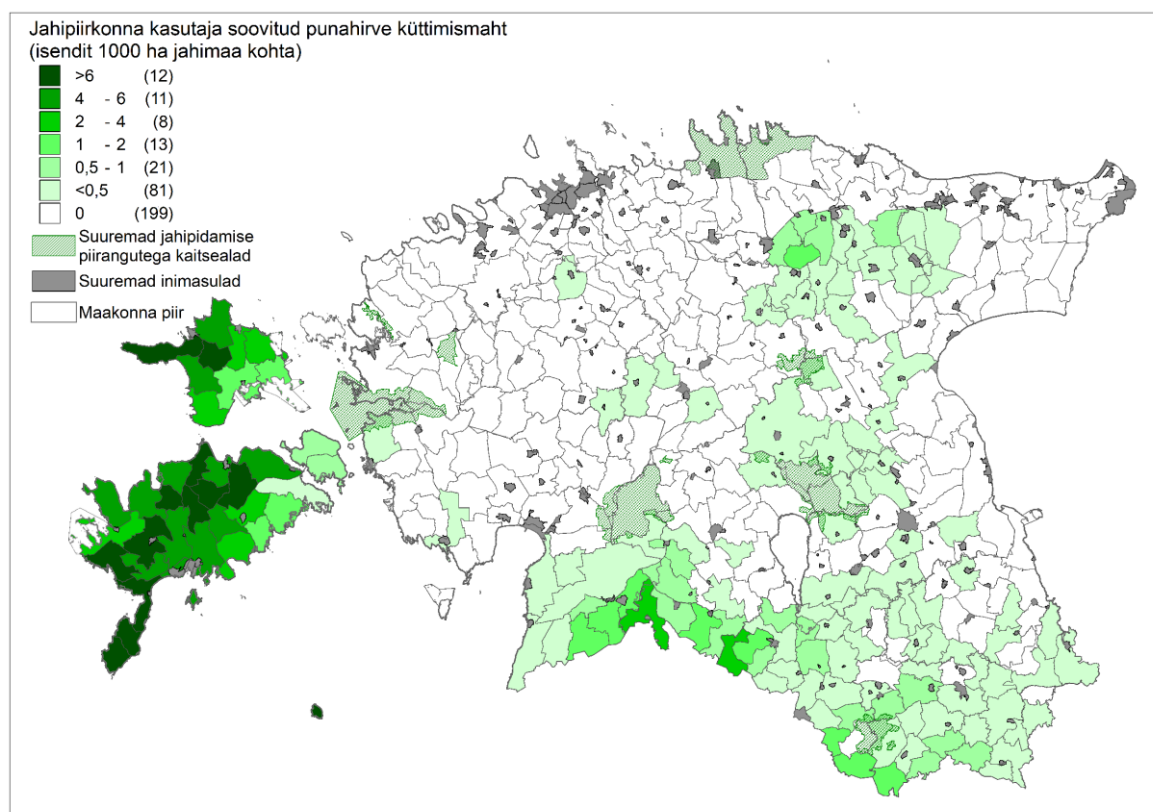

Hirve asurkonna struktuur Saare- ja Hiiumaal aastatel 2004 – 2021 jahiaegsete vaatluste põhjal (%). *Population structure of roe deer in Saaremaa and Hiiumaa based on observations made by hunters during hunts. Bulls – blue; cows – red; calves – green.*

Kuigi 2022. aasta esimese pooles kogutud seireandmete tõlgendamine on üksjagu keeruline, on möödunud aasta intensiivsema hirve küttimisega tema arvukuse tõusu käesoleval aastal saartel ilmselt õnnestunud vältida ja isegi ehk 5-10% võrra langetada. Saavutatud efekti kinnistamiseks ja arvukuse edasiseks langetamiseks soovitame mõlemal saarel eelseisval jahihooajal küttida hirvi vähemalt samas mahus kui 2021. jahihooajal. Mandri-Eestis jätkub hirve leviku laienemine. Kuigi erinevad arvukuse muutusi iseloomustavad näitajad olid veidi madalamad kui eelneval aastal, on punahirve arvukus mandril siiski pigem suurenemas ning 2022. jahihooajal tuleks enamuses Mandri-Eesti maakondades küttimismahte suurendada.

Jahipiirkondade kasutajate poolne kütmissoov ja selle muutused võrreldes eelneva aastaga ning KAUR eluslooduseosakonna poolsed soovitusel punahirve kütmissuhtude määratlemiseks 2022. aasta jahihooajal.

Maakond County	Jahipiirkondade kasutajate kütmissoov Hunting quota requested by the users of hunting districts (%)				Soovitus küttemiseks 2022 aastal Suggestions for hunting in 2022		
	2021	2021 kütmine võrreldes kütmissuhtega (%) Hunting in 2021 as compared to requested	2022	Kütmissuht muutus Change in requested hunting quota (%)	Sooline jaotus täiskasvanute seas Sex ratio among adults	Kütmissuht hunting quota	% eelmise aasta kütmissuhtest % of bag 2021
Harjumaa	0		0			+	
Hiiumaa	326	164,1	482	47,9	1 : 1	539	100,7
Ida-Virumaa	7	57,1	7	0,0		5	125,0
Jõgeva	15	133,3	18	20,0		20	100,0
Järvamaa	12	50,0	7	-41,7		5	83,3
Läänemaa	3	0,0	1	-66,7		+	
Lääne-Virumaa	71	87,3	67	-5,6	1 : 1	60	96,8
Põlvamaa	22	68,2	18	-18,2		15	100,0
Pärnumaa	77	105,2	85	10,4	1 : 1	100	123,5
Raplamaa	6	66,7	3	-50,0		5	125,0
Saaremaa	1221	176,5	1467	20,1	1 : 1	2200	102,1
Tartumaa	18	5,6	14	-22,2		10	
Valgamaa	72	137,5	93	29,2	1 : 1	120	121,2
Viljandimaa	104	131,7	107	2,9	1 : 1	170	124,1
Võrumaa	77	98,7	79	2,6	1 : 1	100	131,6
Kokku Total	2031	157,3	2448	20,5	1 : 1	3349	104,8
saartel (on islands)	1525	176,4	1949	27,8	1 : 1	2739	101,8
mandriosas (on mainland)	449	112,5	499	11,1	1 : 1	610	120,8

Jahipiirkonna kasutaja soovitud punahirve kütmissuht (isendit 1000 ha jahimaa kohta) 2022. a jahihooajaks. Hunting quota (moose per 1000 ha) of red deer requested by the users of hunting districts for the 2022 hunting season.

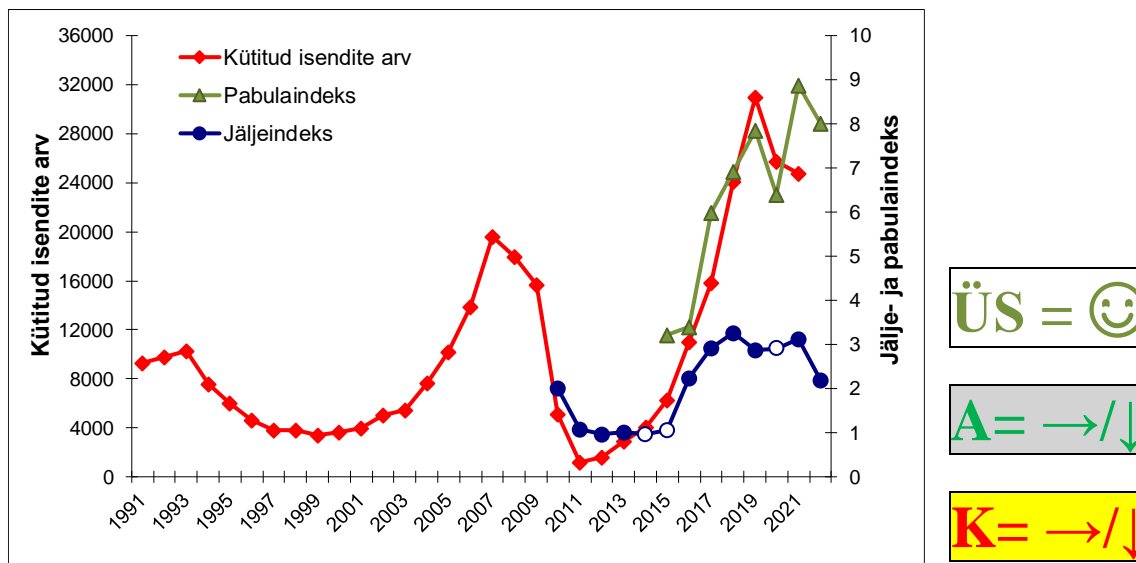
Küttimissoovitused

- 2022. aasta jahihooajal on kindlasti vajalik punahirve küttimiskvoodi kehtestamine saartele ning ka kõigile neile Eesti mandriosa jahipiirkondadele, kus 2022. aasta kevadel on jahipiirkonna kasutaja hinnanud hirve arvukuseks viis või enam isendit. Arvukuse tõusu vältimiseks ning ka langetamiseks soovitame orientiirina maakondlike punahirvede küttimismahtude määramisel kasutada eelmisel leheküljel olevas tabelis esitatud küttimismahtusid.
- Nii Hiiu kui Saare maakonnas tuleks 2022. aasta jahihooajal hoida küttimismahte vähemalt 2021. aasta jahihooaja tasemel. Saare maakonnas võiks küttimismahtu võimalusel isegi 5-10% võrra tõsta.
- Mandri-Eesti jahipiirkondades, kus talvine arvukusehinnang on ületanud kümne isendi piiri, võiks miinimumkvoot moodustada vähemalt 40% kevadisest isendite arvukuse hinnangust.
- Mõlema soo esindajaid on soovitatav küttida tasakaalustatult, lähtudes põhimõttest üks pull ühe lehma kohta. Juhul kui jahipiirkonnas sooline jaotus oluliselt hälbib jaotusest üks pull ühe lehma kohta, tuleks hirvi küttida vastavalt soolisele jaotusele kohalikus asurkonnas.
- Hirvevasikate osakaal küttimises võiks sõltuvalt vasikate rohkusest asurkonnas jääda 24-33% piiresse. Hõreda asustustihedusega ja katkendliku levikuga piirkondades tuleks hirvede küttimismaht ja struktuur jätta jätkuvalt jahipiirkonna kasutajate määrata.
- Küttimise korraldamisel Eesti mandriosas tuleb silmas pidada, et valdavalt on siinsete hirvede näol tegemist Läti erinevatest Euroopa hirve asurkondadest introductseeritud isendite baasil tekkinud naturaliseeruva asurkonnaga. Samuti tuleb arvesse võtta, et punahirv võib tihedama asustuse korral muutuda põdrale, Mandri-Eesti kõige olulisemale jahilukile, oluliseks toidu- ja elupaigakonkurendiks. Hirve asurkonna asustustiheduse märgatav tõus mandril tooks kaasa põllu- ning suure tõenäosusega ka metsakahjustuste suurenemise. Sellest lähtuvalt tuleks hirvede küttimisõigus ja võimalus jätta ka 2022. aastal kõikidele jahipiirkondadele ning vastavasisuline

hirvedele jahipidamist võimaldav klausel tuleks lisada kõikide maakondade jahindusnõukogudel jahimeestele antavatele suunistele.

- Punahirve asurkonna ohjamise eesmärkide selguse huvides tuleks Hiiu- ja Saaremaal koostada erinevate osapoolte, põllupidajate, metsaomanike ja jahimeeste, huvidega arvestav ohjamiskokkulepe, milles lepitakse kokku kompromisetasemed või vahemikud, milles asurkonna suurust saartel soovitakse hoida ning millest lähtuvalt koostatakse iga-aastased kütmissoovitused. Positiivse algatusena selles osas tasub ära märkida 27. jaanuaril 2022 Kärđlas Hiiumaa põllumajandustootjate ja jahindusorganisatsioonide ühisel nõupidamisel punahirve arvukuse piiramiseks ja kahjustuste vältimiseks vastu võetud otsus suurendada punahirve kütmissiimi Hiiumaal 2022-2023 jahiaastal 10% võrra 2021-2022 kütmissiimist (Hiiumaa jahindusnõukogu määratud limiit 2021. jahihooajaks oli 490).

METSKITS (*Capreolus capreolus*)

Kütitud metskitsede arv ja asustustiheduse muutusi iseloomustavate ruutloenduse jäljeindeksi ja pabulaindeksi muutused.

The number of roe deer hunted in 1991 – 2021 (red line), winter track index (blue line - tracks per 1 km per 24 hours) and pellet index (green line – pellet groups per 1 km of transects)

- Metskitse asurkonna suurust 2022. aasta alguses võib hinnata 125 000 -135 000 isendile. Võrreldes eelmise aastaga on arvukus mõnedes Eesti piirkondades veidi langenud.
- 2022. aasta talviste jäljeloenduste tulemustes nähtav järsk metskitse jäljeradade arvu vähenemine on tingitud paljuski loenduste läbiviimise ajal valitsenud suurest lumesügavusest, mis metskitsede liikumisaktiivsust oluliselt mõjutas.
- 2021. aasta jahihooajal kütiti Eestis kokku 24 752, võrdluseks 2020. aastal kütiti 25 778 ja 2019. aastal 31 032 metskitse.
- Arvukuse võimaliku tõusu ja koos sellega suurenevate liiklus- ja metsakahjude vältimiseks peaks metskitse üleriigiline küttimisemaht küündima eelneva aasta küttimistulemusega sarnasele ~24 500 isendi tasemele. Eelmise aastaga võrreldes tuleks küttimisemahte suurendada Kagu-Eestis, langetada aga Loode- ja Põhja-Eestis.
- Jätmaks suuremad võimalused looduslikuks valikuks soovitame juulis, metskitse jooksuajal, sokujahti mitte pidada.

2022. aasta kevadel üle Eesti paiknevatel seirealadel läbiviidud hirvlaste pabulaloenduste kokkuvõttes oli metskitse pabulaindeks 8,0 pabulahunnikut 1 km loendusmarsruudi kohta, mis on ligi 10% võrra väiksem kui eelmisel aastal (8,9). Samas on see pabulaloenduste kaheksa aastases aegreas eelmise aasta kõrgeima näidu järel teine tulemus, jäädes ligilähedaselt samale tasemele 2019. aasta tulemusega (7,9). Seirealade löikes suurenes (>10%) pabulaindeks võrreldes eelmise aastaga 21-l ja langes 20-l seirealal. Mandri-Eesti sisemaal asuvatel seirealadel võis metskitse pabulahunnikute paiknemise osas selgelt näha paksust lumikattest tingitud erinevust elupaikade kasutuses võrreldes mitme eelneva aasta loendusega. Kui tavaliselt on metskitse väljaheiteid seiremarsruutidel üsna eriilmelistes elupaikades, siis sellel aastal võis täheldada oluliselt suuremat pabulahunnikute kontsentratsiooni eeskätt kõrgema puhmarindega metsaaladel, samas kui madalama alustaimestikuga metsatüüpides kitsede pabulahunnikuid esines oluliselt harvemini.

Võrreldes eelneval viiel aastal tehtud talviste jäljeloenduste tulemustega oli 2022. aasta talvel tehtud jäljeloendustes metskitse jäljeindeks oluliselt väiksem, võrreldes 2021. aasta loendustega keskmiselt ligi 30% madalam. Indeksi langusest oluline osa ei ole aga tõenäoliselt sugugi seotud mitte metskitse arvukuse muutustega, vaid on tingitud hoopis loenduste läbiviimise ajal riigi mandriosa katnud paksust lumikattest, mis metskitsede liikumist ja talviste elupaiga kasutust oluliselt mõjutas. Liikumiskuste ja toidu raskema kättesaadavuse tõttu oli mõnel pool metskitse talvine suremus tõenäoliselt ka veidi suurem, kui eelnevatel aastatel, samas kui mingit massilist hukkumist nagu 2009/2010 ja 2010/2011 talvedel õnneks aset ei leidnud. Küll aga võis täheldada metskitsede koondumist ja püsimist sügavamas lumes toitumiseks sobivamates elupaikades ning tavapärasest märksa vähesemat liikumist, mis oluliselt mõjutas metskitsede poolt lumme jäetud jäljeradade rohkust. Samas, kuigi lumi oli sügav, siis märtsis tehtud loenduste puhul torkas silma vanu jälgi katvate värskete lumesadude puudus, mistõttu tavapärasest rohkem oli ankeetidele kantud jäljeradade vanuseks kolm ja enam päeva, mistõttu samu radu kasutavate loomade jälgede eristamine muutus loendajale ilmselt kohati päris keeruliseks. Andmete analüüsil tuleb aga 24 tunni vanusele standardile tasandamiseks loendatud jäljeradade arv vastava jälje vanuse kordajaga läbi jagada. Eelnevate aastatega võrreldes oli ka erinevatel loendusruutudel saadud tulemuste varieeruvus metskitse jäljeindeksi osas üle kahe korra väiksem ja loendustulemusi, kus ööpäevaga oleks tekkinud üle saja metskitse jäljeraja, sel aastal praktiliselt ei laekunud. Seega, jäljeloendused viidi sel aastal läbi küll päris korralikus mahus, kuid metskitse asustustiheduse võimalike muutuste ulatust võrreldes eelnevate aastatega oleks pelgalt jäljeloenduste tulemuste põhjal võimatu hinnata.

Metskitse suhteline asustustihedus ja selle muutused seirealadel aastatel 2015 - 2022 pabulaloenduste andmetel. Pabulaindeks – pabulahunnikute arv 1 km loendusmarsruudi kohta.
Results of roe deer pellet group counts in monitoring areas situated all over Estonia.

Seireala nr <i>No of monitoring area</i>	Maakond <i>County</i>	Seireala asupaik <i>Location of monitoring area</i>	Pabulaindeks <i>No of pellet groups per 1 km</i>								Muutus (vr 2021) <i>Change (%)</i>
			2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
1	Harju	Kaberneeme-Jägala	4,5	1,7	5,8	21,3	37,5	14,4	19,3	23,2	19,9
4	Harju	Nõva-Keibu	0,8	1,5	1,0	4,5	7,0	3,1	4,3	2,2	-49,6
5	Harju	Haiba	0,4	0,4	0,6	1,3	3,4	0,5	2,5	1,5	-41,2
6	Harju	Kose-Uuemõisa	0,6	3,2	1,8	2,4	1,2	2,3	1,5	5,5	267,3
2	Lääne-Viru	Palmse-Sagadi-Korjuse	5,3	3,3	2,9	3,7	1,1	8,8	5,4	8,0	48,4
3	Lääne-Viru	Kunda-Vasta	1,0	2,7	2,6	2,4	4,0	2,1	3,3	9,6	187,3
8	Lääne-Viru	Väike-Maarja-Viru-Jaagupi	8,7	2,7	7,8	19,6	19,4	16,1	28,9	11,5	-60,2
16	Lääne-Viru	Laekvere-Venevere-Käru	3,6	4,4	5,6	14,0	16,4	10,8	15,9	10,1	-36,5
9	Ida-Viru	Sonda-Soonurme-Sirtsu	0,5	0,8	0,7	1,5	5,5	1,9	5,1	4,7	-8,4
10	Ida-Viru	Illuka-Kurtina-Pagari	0,5	0,3	1,9	0,8	5,9	6,4	2,1	0,6	-70,6
17	Ida-Viru	Kauksi-Rannapungerja	6,8	5,0	10,5	12,4	19,2	9,0	13,5	7,5	-44,4
11	Lääne	Haapsalu-Martna	2,1	1,6	3,2	4,6	0,1	2,3	1,1	4,7	311,2
18	Lääne	Matsalu-Lihula-Vatla	0,9	2,4	5,0	1,9	0,4	2,0	3,0	1,2	-59,1
12	Rapla	Sooniste-Risti-Märjamaa	1,4	1,0	2,4	0,7	3,2	1,7	1,0	2,5	139,1
13	Rapla	Valgu-Raikküla	3,1	1,1	5,7	5,8	9,6	5,2	2,7	6,8	149,3
20	Pärnu-Rapla	Eidapere-Kadjaste-Vändra	2,8	2,2	16,5	11,0	11,3	13,7	18,1	11,8	-34,6
19	Pärnu	Halinga-Libatse	1,8	5,6	6,3	8,1	5,3	3,4	3,2	3,2	1,0
24	Pärnu	Kihlepa-Lindi-Tõstamaa	3,5	5,5	9,3	13,2	5,9	12,7	12,4	17,3	39,1
25	Pärnu	Põlendmaa-Pöörikaasiku	0,5	0,2	0,5	1,1	6,2	1,6	2,6	6,4	143,0
26	Pärnu	Õordi	2,2	2,4	3,7	13,2	10,9	11,6	19,1	16,1	-15,5
30	Pärnu	Häädemeeste-Laiksaare	5,5	8,1	13,2	16,0	14,9	22,8	31,5	16,4	-48,0
31	Pärnu-Viljandi	Tihemetsa-Mõisaküla	7,9	3,2	4,5	6,0	5,3	5,6	11,0	9,1	-17,4
27	Viljandi	Tänassilma-Oiu-Valma	0,6	3,2	2,1	1,7	2,8	4,3	4,3	11,1	157,0
32	Viljandi	Sudiste-Veisjärv	6,1	3,9	3,0	6,7	15,0	10,7	8,3	8,2	-1,5
7	Järva	Jäneda-Aegviidu	0,6	1,4	0,7	5,7	4,6	6,5	9,8	5,3	-46,5
14	Järva	Lõõla-Vahastu	6,2	6,7	9,3	6,5	6,4	9,7	10,6	8,9	-16,5
15	Järva	Koigi-Koeru-Päinurme	0,7	2,7	1,0	5,3	6,4	8,7	3,0	2,7	-9,2
21	Järva	Kabala-Imavere	1,8	3,2	5,0	6,8	5,9	2,2	3,3	1,9	-44,1
22	Jõgeva	Lustivere-Saduküla-Pikknurme	1,2	2,6	7,8	11,0	11,0	8,0	29,1	15,0	-48,4
23	Jõgeva	Kullavere-Pala-Kaiu jv	20,5	14,0	25,5	21,8	28,8	18,9	26,1	14,8	-43,3
28	Tartu	Käravere-Sojamaa-Tähtvere	1,7	8,4	9,7	13,6	6,6	1,8	8,9	10,2	14,8
29	Tartu	Järvelja	1,5	12,8	10,7	2,1	4,6	8,2	10,8	11,5	6,5
33	Tartu	Rannu-Pühaste	13,1	8,3	7,0	2,8	9,0	9,3	13,1	18,0	37,4
34	Põlva	Karilatsi-Ihamaru	9,8	6,9	14,8	17,1	18,5	20,6	22,9	19,8	-13,6
38	Põlva	Saatse	2,1	0,7	4,0	11,9	9,2	7,1	16,6	6,2	-62,6
36	Põlva-Võru	Kooraste-Urvaste-Sulbi	1,0	2,8	15,5	7,3	11,9	2,5	5,4	3,9	-27,0
37	Põlva-Võru	Ilumetsa-Lasva	3,0	4,6	14,4	9,1	4,6	5,0	7,4	10,1	36,4
40	Võru	Misso	1,7	0,7	9,0	3,7	5,0	4,0	9,1	5,8	-36,2
35	Valga	Valga-Õru	0,8	4,3	4,6	8,1	5,5	5,5	3,9	6,8	72,7
39	Valga	Hargla-Karula	0,9	1,7	9,9	6,0	3,6	4,7	4,2	7,1	68,6
41	Hiiu	Kanapeeksi-Tahkuna	1,7	0,3	0,8	0,5	1,2	1,2	2,1	2,9	35,7
42	Hiiu	Leluselja	0,7	0,3	0,7	0,2	1,1	0,4	1,2	7,2	481,9
43	Hiiu	Käina-Tubala	0,2	0,4	0,6	0,4	0,5	0,6	1,3	2,5	86,0
44	Saare	Linnuse (Eiklast põhjas)	2,0	1,6	1,5	2,6	2,8	0,4	3,1	4,5	43,1
45	Saare	Valjala-Tagavere-Laimjala	2,5	4,8	8,9	3,0	3,1	0,3	1,5	5,3	266,1
46	Saare	Koimla-Kõrkküla	3,9	2,8	2,3	2,9	3,9	1,2	2,6	6,6	153,2
47	Saare	Laugi		1,3	1,7	3,0	3,5	1,3	1,0	1,0	-6,7
	Mandri-Eesti		3,4	3,7	6,6	7,8	8,8	7,4	10,1	8,7	-14,2
	Hiiumaa		0,8	0,3	0,7	0,4	0,9	0,7	1,6	4,2	168,5
	Saaremaa		2,8	2,6	3,6	2,9	3,3	0,8	2,0	4,3	111,2
	Eesti	Seirealade andmed kokku	3,2	3,4	6,0	6,9	7,9	6,4	8,9	8,0	-9,7
		<i>All areas included</i>									

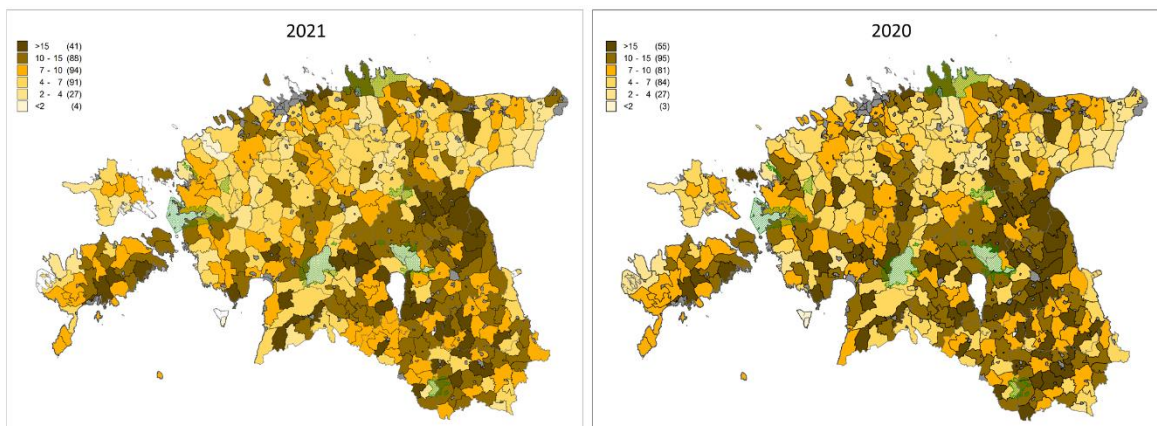
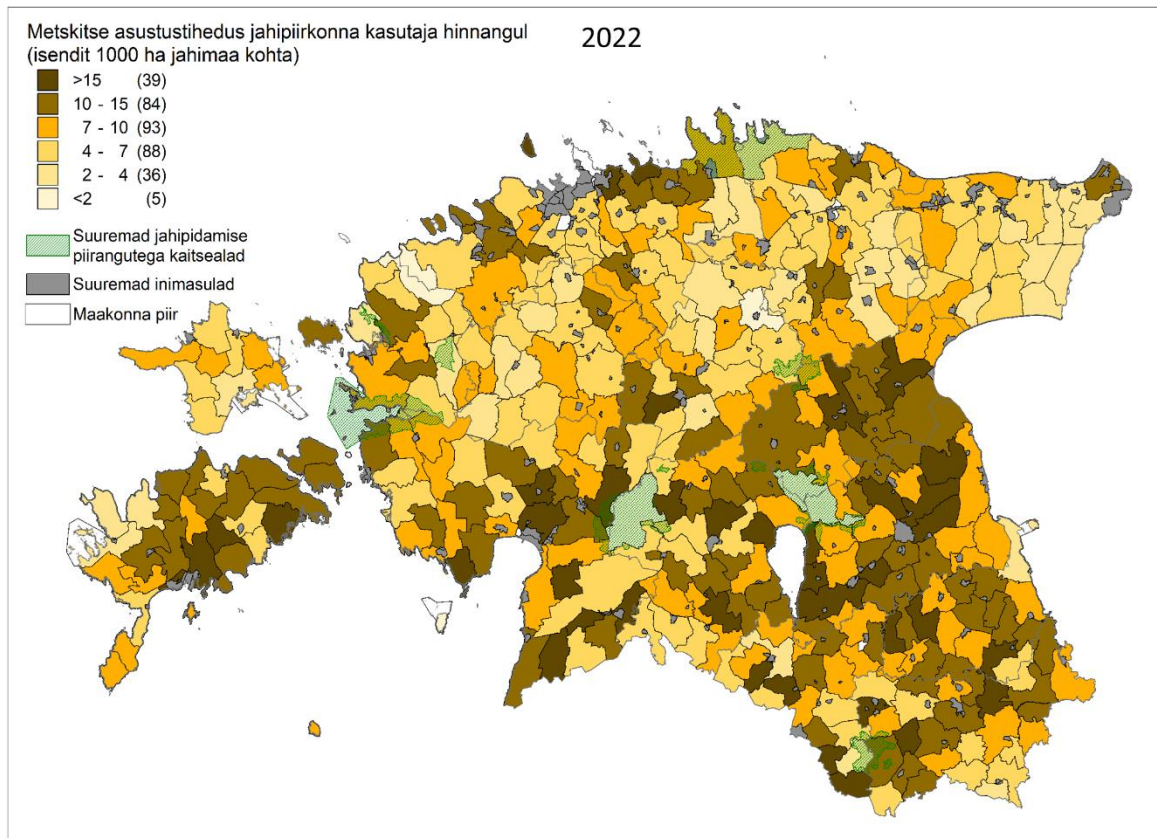
Metskitse jäljeindeks (jäljeradade arv 1 km loendusmarsruudi kohta ööpäevas) aastatel 2013-2022 tehtud ruutloenduste põhjal. Roe deer winter track index since 2013.

Maakond County	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)										
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Harjumaa	0,56	0,66	0,64	0,56	1,18	2,12	2,58	2,24		2,59	2,03
Hiiumaa	0,36	0,75					1,49	1,64		1,84	1,47
Ida-Virumaa	0,38	0,26	0,44	0,38	0,78	1,29	2,07	1,29	1,65	1,73	1,39
Jõgevamaa	1,00	1,24		1,73	3,72		5,49	4,88		2,67	2,77
Järvamaa	0,42	0,46	0,73	0,37	2,10	2,97	3,75	2,57	3,87	3,01	2,06
Läänemaa	1,36	1,16			1,49	4,65	3,42	4,94	3,50	2,58	2,35
Lääne-Virumaa	0,52	0,51	0,86	0,65	1,48	1,90	2,51	2,19		2,80	1,87
Põlvamaa	1,36	1,80			3,58	6,85	4,58	4,07		4,14	2,73
Pärnumaa	0,82	0,57			1,59	3,05	3,25	3,29	2,58	2,92	2,29
Raplamaa	0,67	0,68	1,01		1,69	2,22	2,26	2,38	2,93	3,40	2,14
Saaremaa	1,92	2,16	3,02			3,19	2,92	2,06		3,74	2,91
Tartumaa	1,37	1,42		1,24	3,58	3,73	3,56	3,03	3,08	3,49	2,61
Valgamaa	0,70	1,05			2,82	2,09	3,39	2,43	4,04	2,17	2,04
Viljandimaa	0,97	0,76			1,10	2,52	2,61	3,84	2,66	3,32	1,79
Võrumaa	1,91	2,10		2,51	5,19	3,00	4,83	3,92	3,53	5,80	2,86
Kokku Total	0,95	1,01	0,96	1,04	2,24	2,92	3,25	2,88	2,90	3,12	2,19

Jahipiirkonna kasutajate hinnang metskitse arvukuse muutustele võrreldes eelneva aastaga, 2022. a arvukushinnangu suhteline muutus võrreldes 2021. ja 2013. a hinnanguga (%). Hunters estimated changes in population size (in winter, post harvest) - compared to previous season.

Maakond County	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)											2022/2021 muutus (%)	2022/2013 muutus (%)
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Change in hunters estimation	Change in hunters estimation	
Harjumaa	+	=	=	+	+	+	+	-	=	=	-1,3	30,6	
Hiiumaa	+	=	=	=	+	-	+	-	-	+	27,8	30,7	
Ida-Virumaa	=	+	+	+	+	+	+	-	-	-	-11,2	110,4	
Jõgevamaa	+	+	+	-	=	+	=	=	=	-	-12,2	28,5	
Järvamaa	+	=	+	+	=	+	+	-	=	-	-7,1	23,2	
Läänemaa	=	+	+	+	+	+	+	-	-	-	-7,6	34,7	
Lääne-Virumaa	+	=	+	+	=	+	-	=	-	-	-22,3	9,7	
Põlvamaa	+	=	=	+	=	=	-	-	=	+	7,6	-3,8	
Pärnumaa	+	=	+	+	+	+	+	-	-	+	6,7	92,7	
Raplamaa	=	-	=	+	+	=	+	=	-	-	-6,1	12,6	
Saaremaa	+	=	+	+	+	+	-	-	+	=	-0,8	3,4	
Tartumaa	+	=	+	+	+	+	=	-	-	=	-4,5	17,1	
Valgamaa	+	-	+	=	=	+	+	=	=	-	-6,1	-7,0	
Viljandimaa	+	-	+	+	+	+	=	=	=	=	-3,6	22,9	
Võrumaa	=	+	-	=	+	+	-	=	-	-	-8,0	0,9	
Kokku Total	+	=	+	+	+	+	=	-	-	=	-4,3	23,4	

Jahipiirkonna kasutajate poolt 2022. aasta märtsis antud hinnangud metskitse arvukusele andsid kõikide jahipiirkondade hinnangute summamana kokku 4,3% võrra väiksema numbrini kui eelmisel aastal. Maakondade lõikes võib arvukushinnangute olulist suurenemist täheldada vaid Hiiu-, Põlva- ja Pärnumaa jahipiirkonna kasutajate koondhinnangus. Kõige suuremad langused on näha aga Lääne-Viru-, Ida-Viru- ja Jõgevamaa jahimeeste hinnangutes.

Metskitse asustustihedus (isendit 1000 ha jahimaa kohta) jahipiirkonna kasutajate poolt 2022., 2021. ja 2020. aasta kevadel antud arvukushinnangute põhjal. *Roe deer density (individuals per 1000 ha) according to population size estimated by the users of local hunting districts.*

Jahipiirkonna kasutajate poolt antud arvukushinnangute põhjal koostatud kaartidelt paistavad silma küttemisandmetega sarnased piirkondlikud erinevused. Ümbritsevate jahipiirkondadega võrreldes oluliselt heledamate laikudena eristuvad taas ka mitmed sellised jahipiirkonnad, kus arvukushinnangute ja tegeliku arvukuse vahel kipuvad olema kõige suuremad erinevused. Mitmed hinnangute põhjal hõredama kitse asustustihedusega piirkonnad langevad kokku näiteks hirvlaste pabulaloenduseks kasutatavate seirealadega, kus huvitaval kombel kipuvad metskitse pabulaindeksid olema tublisti üle seirealade keskmise.

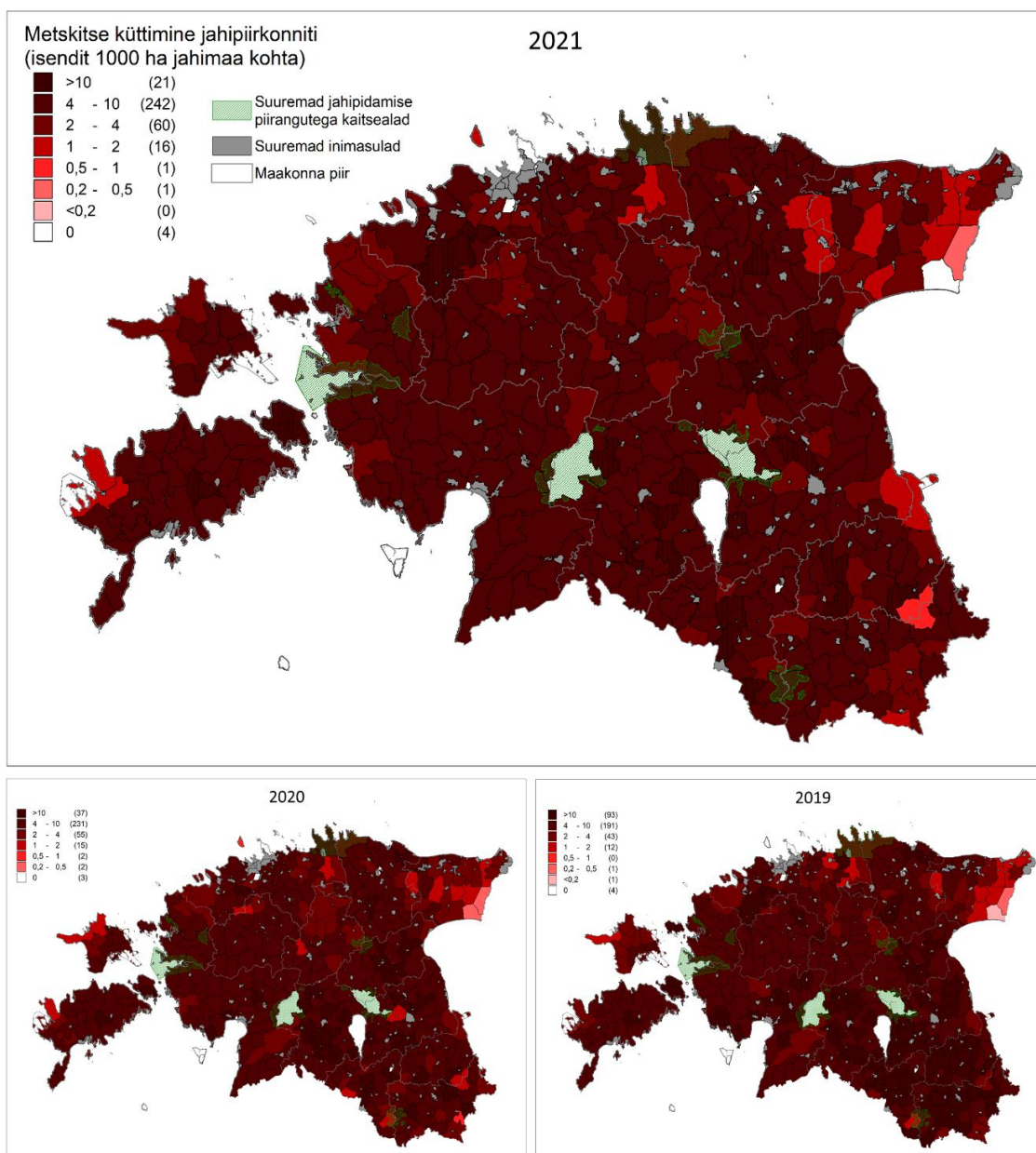
Sarnaselt eelnevatele aastatele tuletame siinkohal meelde, et jahipiirkonna kasutajate poolt antud arvukushinnangud ja nende põhjal arvutatud piirkondlikud asustustihedused on keskeltläbi 3 – 3,5 korda madalamad sellest, mis need päriselt looduses on. Samas võib aastati ja jahipiirkondade lõikes arvukushinnangute seos tegeliku arvukusega kõikuda väga suures ulatuses. Sellist jahipiirkonda, kus kasutaja poolt antud arvukushinnang selgelt reaalselt metskitse arvukust ületaks, Eestis jätkuvalt ei ole.

Jahipiirkonna kasutajate andmetel kütiti möödunud 2021. aasta jahihooajal Eestis kokku 24 752 metskitse, mida on veidi üle tuhande isendi vähem kui 2020. aastal. Keskkonnaagentuuri poolt 2021. aastaks soovitatud küttimismahuga võrreldes kütiti hooaja kokkuvõttes ~ 4000 isendit vähem. Maakondade lõikes arvuliselt kõige enam metskitsi kütiti Viljandi-, Pärnu- ja Saaremaal, väiksem kütitud metskitsede arv oli Hiiumaal. Pinnaühiku kohta arvestatuna oli kõige kõrgem küttimissurve Viljandimaal, kõige madalam aga Ida-Virumaal.

Soovitatud küttimismaht täideti ja isegi ületati Hiiu-, Lääne-, Saare- ja Raplemaal. Soovitatuga võrreldes väga tagasihoidlikud olid aga kütitud metskitsede arvud kõrge metskitse asustustihedusega Võru-, Põlva- ja Tartumaal, kus 2021. aasta küttimistulemuste põhjal otsustades ei ole põhjust paljudes jahipiirkondades jahipidamist pidada teguriks, mis metskitse arvukusdünaamikas toimuvat otsustavalt kontrolliks või suunaks.

Metskitse kütmine aastatel 2012 -2021. *Hunting of roe deer in 2012-2021.*

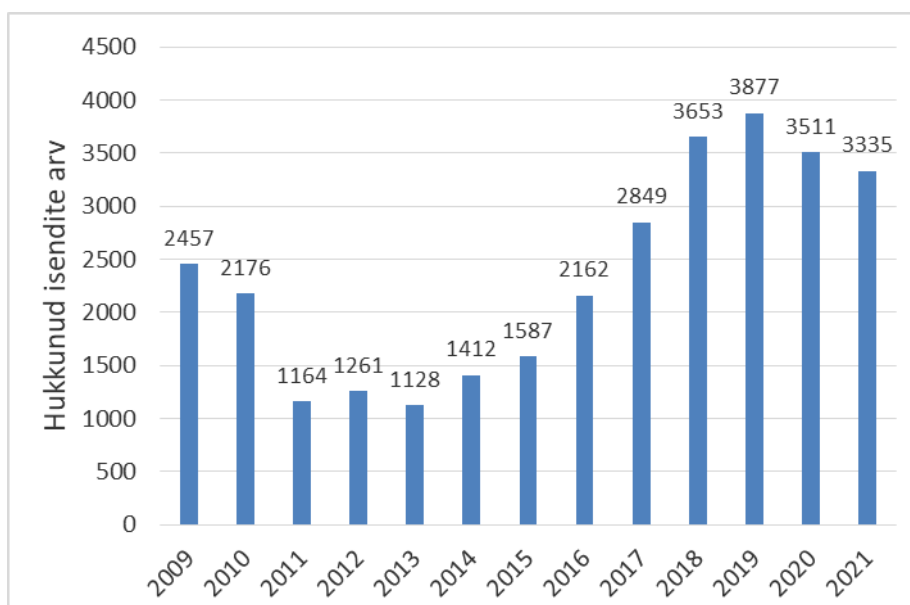
Maakond <i>County</i>	Kütmine <i>Hunting bag</i>										2021/2020 muutus (%)	2021/2012 muutus (%)
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	<i>Change in hunting bag</i>	<i>Change in hunting bag</i>
Harjumaa	50	53	112	197	485	827	1286	1949	1825	2024	10,9	3948,0
Hiiumaa	9	35	58	96	194	288	292	353	384	496	29,2	5411,1
Ida-Virumaa	21	73	123	131	328	539	920	1094	930	852	-8,4	3957,1
Jõgevamaa	189	428	512	594	922	1204	1912	2268	2027	1882	-7,2	895,8
Järvamaa	18	43	58	147	434	600	1039	1385	1111	1229	10,6	6727,8
Läänemaa	54	40	99	213	446	932	1195	1709	1385	1165	-15,9	2057,4
Lääne-Virumaa	17	36	81	204	598	766	1750	2351	2095	1948	-7,0	11358,8
Põlvamaa	131	273	435	656	1117	1513	1754	2091	1422	1292	-9,1	886,3
Pärnumaa	27	67	159	339	993	1447	2167	3710	2874	2602	-9,5	9537,0
Raplamaa	22	22	76	311	530	949	1645	2105	1876	1760	-6,2	7900,0
Saaremaa	265	533	696	971	1309	1768	2132	2242	2040	2256	10,6	751,3
Tartumaa	328	629	639	805	1113	1600	2539	2646	1993	1705	-14,5	419,8
Valgamaa	154	205	286	525	797	893	1538	2066	1406	1551	10,3	907,1
Viljandimaa	84	222	266	460	904	1455	2384	2900	2829	2763	-2,3	3189,3
Võrumaa	179	225	472	615	830	1026	1593	2163	1581	1227	-22,4	585,5
Kokku Total	1548	2884	4072	6264	11000	15807	24146	31032	25778	24752	-4,0	1499,0

Metskitse küttimine jahipiirkonniti 2021. ja kahel eelneval jahihooajal. *Hunting of roe deer (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2021 and in previous hunting seasons.*

2021. aastal hukkus liikluses jahipiirkonna kasutajate esitatud andmetel vähemalt 3335 metskitse. Võrreldes eelneva 3 aastaga on liikluses hukkunud metskitsede arv 176 kuni 542 isendi võrra väiksem. Sarnaselt 2020. aastaga on liikluses hukkunud metskitsede, aga ka teiste ulukite, arvu võrreldes eelnevatega omajagu mõjutanud ka 2020. aastal puhkenud COVID-19 pandeemiaga kaasnenud piirangud, mis liiklussagedust Eesti teedel omajagu mõjutasid. Positiivne mõju liikluses hukkunud metskitsede arvu vähenemisele võib olla ka teatud teelõikudele Eesti Jahimeeste Seltsi eestvedamisel paigaldatud ulukeid peletavatel reflektoritel.

Tegelik liikluses hukkunud metskitsede arv on igal aastal olnud tõenäoliselt registreeritust märksa suurem, sest info kõigist toimunud auto ja metskitse kokkupõrgetest jahipiirkonna kasutajani ei pruugi jõuda. Lisaks ei ole kõikides jahipiirkondades arvestust liikluses hukkunud loomade kohta süstemaatiliselt peetud või ei ole lihtsalt vastavat infot Keskkonnaagentuurile esitatud jahindusstatistika aruandesse kantud. Selliseid aruandeid, milles tühja lahtri põhjal ei ole võimalik üheselt otsustada, kas õnnetusi ei juhtunud või nende üle arvestust ei peetud, oli sel aastal veidi rohkem kui eelmisel. Maakondade lõikes kõige rohkem õnnetusi registreerisid jahimehed Harjumaal (514) ja Tartumaal (330).

Jahipiirkondade kasutajate poolt registreeritud liiklusõnnetustes hukkunud metskitsede arvu muutused aastatel 2009 - 2021.

The number of roe deer killed in traffic accidents in 2009 - 2021 (data registered by the users of hunting districts).

2021. aasta jahihooajal kütitud metskitsede sooline jaotus oli ligilähedane jaotusele üks sokk ühe kitse kohta. Liigset sokkude eelisküttimist on järjekordselt märgata Võru- ja Valgamaa küttimisandmetes. Suur kitsede ülekaal kütitud isendite seas paistab tavapäraselt silma Põlvamaa küttimisandmetes ning mõõdukas kitsede ülekaalus küttimisstruktuur ka Saare-, Lääne-Viru- ja Viljandimaal. Tallede osakaal kütitud isendite seas oli võrreldes teiste maakondadega tavapäraselt kõrgem Põlvamaal. Tallede osakaalu suurendamist ja mõõdukat kitsede ülekaalus (kuni 1,2 kitse 1 soku kohta) küttimist võib asurkonna juurdekasvu piiramiseks lubada kõikides kõrge metskitse asustustihedusega jahipiirkondades, kuid sellest oluliselt vildakamaks küttimisstruktuuri ajada ei soovita.

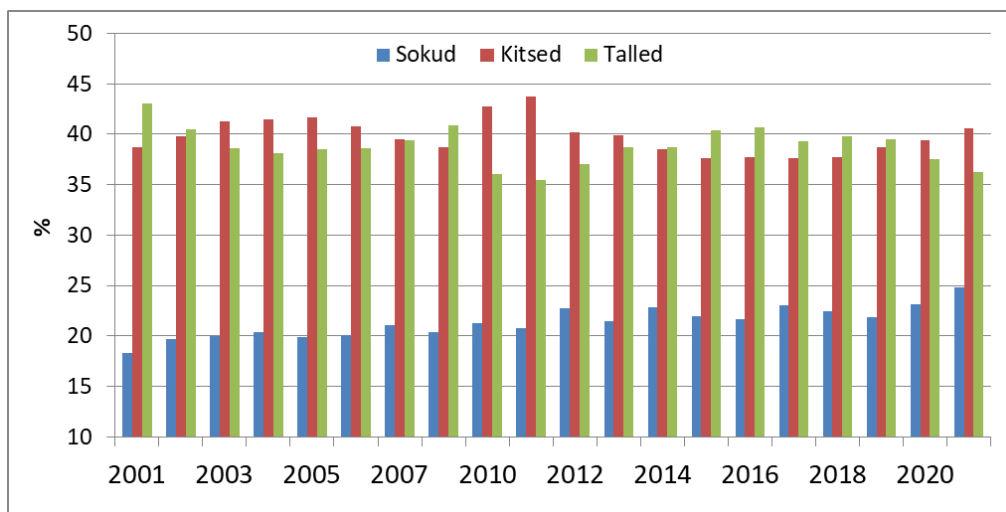
Metskitse sügisestele vaatlustele iseloomulikult domineerisid ka 2021. aasta vaatlustes kitsed, ülekaaluga 1,6 kitse 1 soku kohta. Võrreldes kahe eelneva aastaga on sokkude osakaal vaatustes suurenenud. Maakonniti oli keskmisest suurem kitsede ülekaal 2021. aastal Saare-, Võru- ja Järvamaal. Kuna Saaremaal kütiti ka kitsi sokkudega võrreldes märksa rohkem ja Järvamaal mõlemast soost isendeid enam-vähem võrdselt, võib nende maakondade jahimeeste küttemiskäitumist pidada viisakaks. Võrumaal aga, kus vaatlustes on kitsi sokkudega võrreldes üle kahe korra enam, aga kütitud isendite seas valitseb sokkude ülekaal, ei saa sellises struktuuris küttemist küll kuidagi arukaks tegevuseks pidada.

Kommentaariks sügisestele vaatlusandmete tõlgendamisel tuleb märkida, et tegelik sooline jaotus asurkonnas on palju lähedasem suhtele üks sokk ühe kitse kohta. Valdavalt avamaastikul tehtavates vaatlustes märgatakse kitsi koos neid saatvate talledega oluliselt lihtsamini, samuti võivad saada kitsedeks määratud väga kesise sarvekasvuga aastased sokud.

Tallede osakaal eelneva aastaga võrreldes oli tagasihoidlikum. Küllaltki tõenäoline on, et nii mõneski jahipiirkonnas osa vaadeldud ja üksikute kitsede lahtrisse kantud isenditest on tegelikult talled või ka distantsilt raskesti märgatavate sarvemüksudega sokud. Nimelt tuleb küllaltki sageli ette vaatluskaarte, millel üksikute kitsede lahtrisse on kantud oluliselt rohkem isendeid, kui talledega kitsesid ja sokkusid kokku. Sellest lähtuvalt ka soovitus vaatluste tegijatele: kui kohatakse metskitsede gruppe, milles täiskasvanud ja noorloomade eristamine on keeruline, siis sellised vaatlused tuleks kõik kanda määramata isendite lahtrisse.

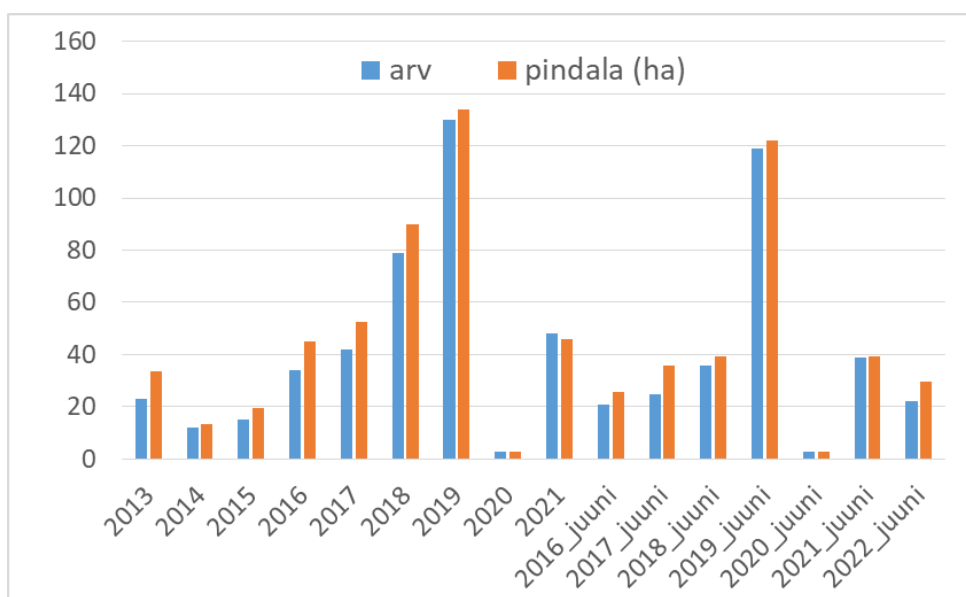
Metskitse sooline jaotus ning tallede osakaal küttemises ja sügisestele vaatlusandmetes ning keskmine vaatluskaartidele märgitud isendite arv aastatel 2019-2021.

Maakond County	Küttemisstruktuur Content of hunting bag						Sügisestele vaatlusandmed Observations in autumn								
	♀/♂ sugude suhe Sex ratio (adult+yearlings)			Tallede % fawns			♀/♂ sugude suhe Sex ratio (adult+yearlings)			Tallede % fawns			Vaadeldud isendite arv vaatluskaartidel No. of observed individual in observation cards		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Harjumaa	0,97	0,94	1,02	33,6	33,4	31,5	1,7	1,5	1,7	39,1	38,7	37,4	1446	1256	2400
Hiiumaa	1,05	0,91	1,02	31,4	33,9	32,5	2,1	2,2	1,4	38,4	35,2	30,4	452	348	254
Ida-Virumaa	0,90	0,90	0,96	31,9	31,2	34,3	2,8	1,3	1,0	43,8	32,9	32,1	947	660	920
Jõgevamaa	1,09	0,99	1,02	35,5	34,2	34,9	1,5	1,5	1,3	41,7	35,2	35,0	1803	379	869
Järvamaa	1,14	0,94	1,02	35,0	31,4	33,8	2,2	1,7	2,0	39,4	39,4	37,8	831	730	1091
Läänemaa	1,11	1,10	0,96	37,3	38,2	36,7	1,4	2,7	1,6	36,2	40,7	33,2	917	370	704
Lääne-Virumaa	1,16	1,16	1,18	37,9	38,2	38,0	1,8	1,7	1,8	40,4	41,0	40,2	1310	789	922
Põlvamaa	1,50	1,41	1,50	44,6	44,2	44,0	2,2	1,5	1,4	39,4	36,5	34,9	1776	1040	1265
Pärnumaa	1,08	1,08	0,97	37,5	35,5	33,6	1,6	1,6	1,4	38,0	35,3	34,2	2618	1600	1827
Raplamaa	1,03	0,94	0,95	35,6	36,6	38,2	1,6	1,6	1,6	42,7	41,0	39,1	1719	948	1084
Saaremaa	1,15	1,16	1,22	34,1	34,3	33,2	1,8	2,4	2,3	30,0	35,1	33,9	486	1811	3212
Tartumaa	1,03	0,93	0,96	33,7	32,2	31,9	2,4	1,7	1,5	37,7	35,6	36,9	3180	1460	2169
Valgamaa	0,92	0,77	0,79	36,6	34,4	32,8	1,4	1,5	1,8	39,9	40,6	41,1	1713	959	1024
Viljandimaa	1,06	1,06	1,16	37,5	36,8	33,9	1,4	1,6	1,4	39,2	38,3	37,8	3406	2295	1863
Võrumaa	0,91	0,76	0,75	37,8	33,7	33,9	1,8	2,0	2,1	42,0	38,8	36,8	1540	1007	1302
Kokku Total	1,07	1,00	1,03	36,5	35,5	34,7	1,8	1,7	1,6	39,5	37,5	36,3	24144	15652	20906

Metskitse populatsiooni struktuur sügisestes vaatlustes (%).
Population structure of roe deer based on field observations made in autumn.
 Bocks – blue; does – red; fawns – green.

Metskitsede tekitatud kahjustusi metsakultuuridele registreeriti metsakaitseeksperdiiside käigus 2021. aastal 48 ja 2022. aasta kohta oli juuni alguse seisuga registreeritud 15 sellist juhtumit (*Keskkonnaamet, Metsaregister*). Kommentaariks tuleb aga lisada, et metskitsede tekitatud kahjustustest metsakultuuridele ja -noorendikele jõuab info metsaregistrisse vaid väga väikeses ulatuses, sest metsaomanikud neist enamusel juhtudel Keskkonnaametit ei teavita. Seega, metskitsede tekitatud olulisi kahjustusi esineb igal aastal palju kordi enam, eriti just lumerohkete ja pikalt kevadesse püsiva lumikattega aastatel.

Metskitsede tekitatud metsakahjustuste (kahjustatud metsaeraldide arv ja pindala) muutused metsakaitseeksperdiiside (MKE) andmetel 2013 – 2021 ja eraldi veel ka 2016 - 2022. vastavad näitajad aasta algusest kuni juuni keskpaigani.
Number of cases of roe deer damages (blue) and affected areas (orange) registered during forest damage expertise.

Metskitsede tekitatud värsked metsakahjustuste (kahjustatud metsaeraldide arv ja pindala) muutused metsakaitseeksperdiiside (MKE) andmetel aastatel 2014 – 2021 ja eraldi aastate 2016 - 2022 vastavad näitajad aasta algusest kuni juuni keskpaigani.

Number of cases of roe deer damages and affected areas registered during forest damage expertise.

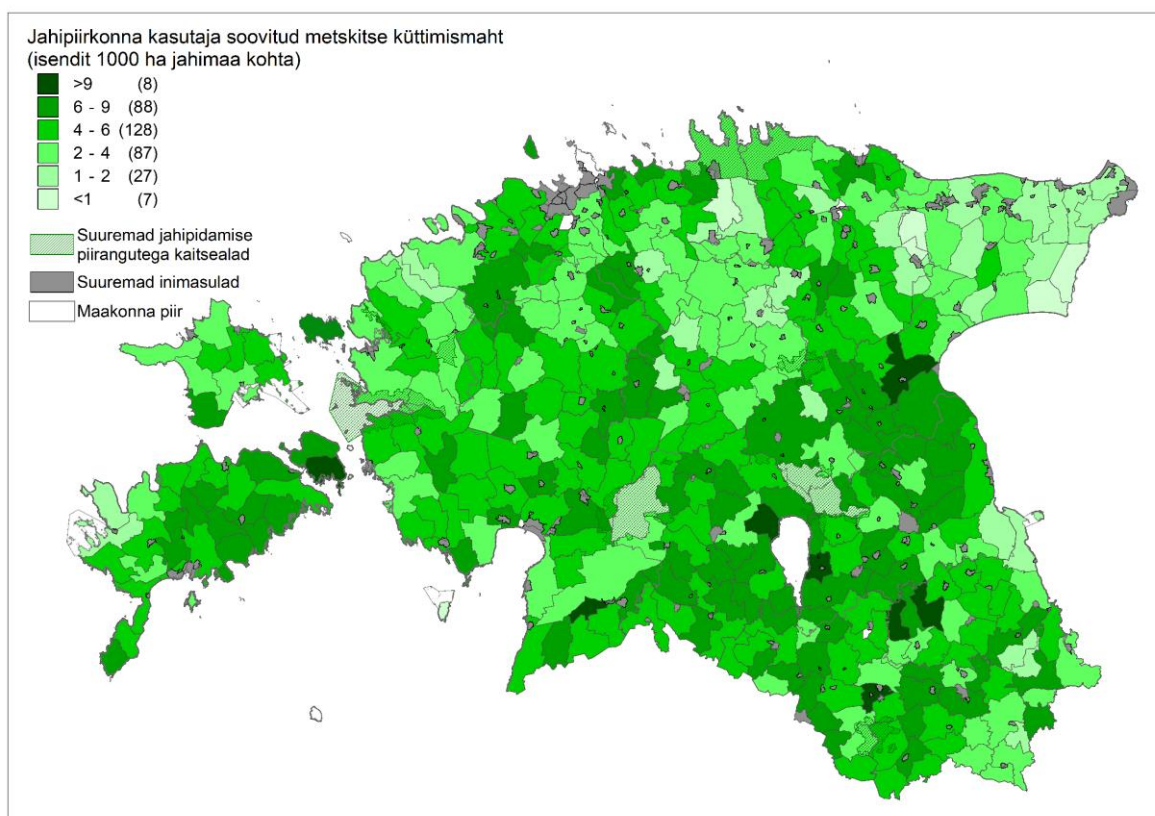
Maakond <i>County</i>	2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020		2021	
	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)
Harjumaa									1	4,2			1	0,9		
Hiiumaa																
Ida-Virumaa			1	1,4	2	4,4			1	3,0			1	1,0		
Jõgevamaa					5	2,7	10	8,5	5	4,3	4	3,9				
Järvamaa									2	1,6	5	7,0			10	14,3
Läänemaa							1	1,4	1	1,0	4	1,7				
Lääne-Virumaa											2	2,7				
Põlvamaa			2	4,0							4	1,8			4	4,8
Pärnumaa					8	14,4	3	8,0			8	6,4			1	0,2
Raplamaa			1	1,2					1	3,7						
Saaremaa	3	2,3	1	0,4			7	9,6	3	2,4						
Tartumaa	1	0,5	4	5,0	4	5,9	1	1,4			20	25,4			8	7,5
Valgamaa	3	4,9	2	2,4	5	3,2	6	3,9	17	17,5	72	73,9			25	19,0
Viljandimaa									1	3,1						
Võrumaa							2	0,5	24	25,0	11	10,9				
Kokku Total	7	7,7	11	14,4	24	30,6	30	33,3	56	65,7	130	134	2	1,9	48	46

Maakond <i>County</i>	2016 juuni		2017 juuni		2018 juuni		2019 juuni		2020 juuni		2021 juuni		2022 juuni	
	2016 until June		2017 until June		2018 until June		2019 until June		2020 until June		2021 until June		2021 until June	
	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)
Harjumaa	1	1,3			1	4,2			1	0,9				
Hiiumaa														
Ida-Virumaa									1	1,0				
Jõgevamaa	5	2,7	1	1,2	3	3,0	2	0,9					11	20,6
Järvamaa							5	6,97			10	14,3		
Läänemaa			1	1,4			4	1,66						
Lääne-Virumaa														
Põlvamaa							4	1,8						
Pärnumaa	2	3,8	3	8			8	6,41					1	1,1
Raplamaa					1	3,7							3	2,2
Saaremaa			7	9,1	3	2,4								
Tartumaa	3	4,2	1	1,4			20	25,36			8	7,5		
Valgamaa	2	1,3	6	3,9	16	13,7	69	67,6			21	17,4		
Viljandimaa					1	3,1								
Võrumaa					6	4,0	2	1,9						
Kokku Total	13	13,3	19	25	31	34,1	114	112,6	2	1,9	39	39,2	15	23,86

Kokkuvõtvalt võib öelda, et metskitse üldarvukust võib 2022. aasta alguse seisuga hinnata 125 000 - 135 000 isendi tasemele. Aastatagusega võrreldes on üldarvukus veidi vähenenud. Alanud 2022. aasta jahihooajal tuleks arvukuse võimaliku tõusu ja koos sellega suurenevate liiklus- ja metsakahjude vältimiseks küttida metskitsi Eestis kokku suurusjärgus 24 500.

Jahipiirkondade kasutajate poolne kütmissoov ja selle muutused võrreldes eelneva aastaga ning Keskkonnaagentuuri eluslooduse osakonna poolsed soovitusel metskitse kütmissahtude määratlemiseks 2022. aasta jahihooajal.

Maakond <i>County</i>	Jahipiirkondade kasutajate kütmissoov <i>Hunting quota requested by the users of hunting districts (%)</i>				Soovitus küttemiseks 2022 aastal <i>Suggestions for hunting in 2022</i>		
	2021	2021 kütmine võrreldes kütmissooviga (%) <i>Hunting in 2021 as compared to requested quota (%)</i>	2022	Kütmissoovi muutus <i>Change in requested hunting quota (%)</i>	Sooline jaotus täiskasvanute seas <i>Sex ratio among adults</i>	kütmissaht <i>hunting quota</i>	% eelmise aasta küttemisest <i>% of bag 2021</i>
Harjumaa	1459	138,7	1547	6,0	1 : 1	1800	88,9
Hiiumaa	306	162,1	395	29,1	1 : 1	450	90,7
Ida-Virumaa	841	101,3	699	-16,9	1 : 1	700	82,2
Jõgeva	1765	106,6	1675	-5,1	1 : 1	1600	85,0
Järvamaa	886	138,7	879	-0,8	1 : 1	1200	97,6
Läänemaa	1060	109,9	905	-14,6	1 : 1	900	77,3
Lääne-Virumaa	1503	129,6	1280	-14,8	1 : 1	1500	77,0
Põlvamaa	1181	109,4	1069	-9,5	1 : 1	1700	131,6
Pärnumaa	2242	116,1	2320	3,5	1 : 1	3000	115,3
Raplamaa	1492	118,0	1478	-0,9	1 : 1	1600	90,9
Saaremaa	1608	140,3	1622	0,9	1 : 1	2200	97,5
Tartumaa	1724	98,9	1488	-13,7	1 : 1	1900	111,4
Valgamaa	1190	130,3	1168	-1,8	1 : 1	1600	103,2
Viljandimaa	1900	145,4	1906	0,3	1 : 1	2600	94,1
Võrumaa	1148	106,9	1108	-3,5	1 : 1	1700	138,5
Kokku	20305	121,9	19539	-3,8	1 : 1	24450	98,8

Jahipiirkonna kasutaja soovitud metskitse kütmissaht (isendit 1000 ha jahimaa kohta) 2022. jahihooajaks.

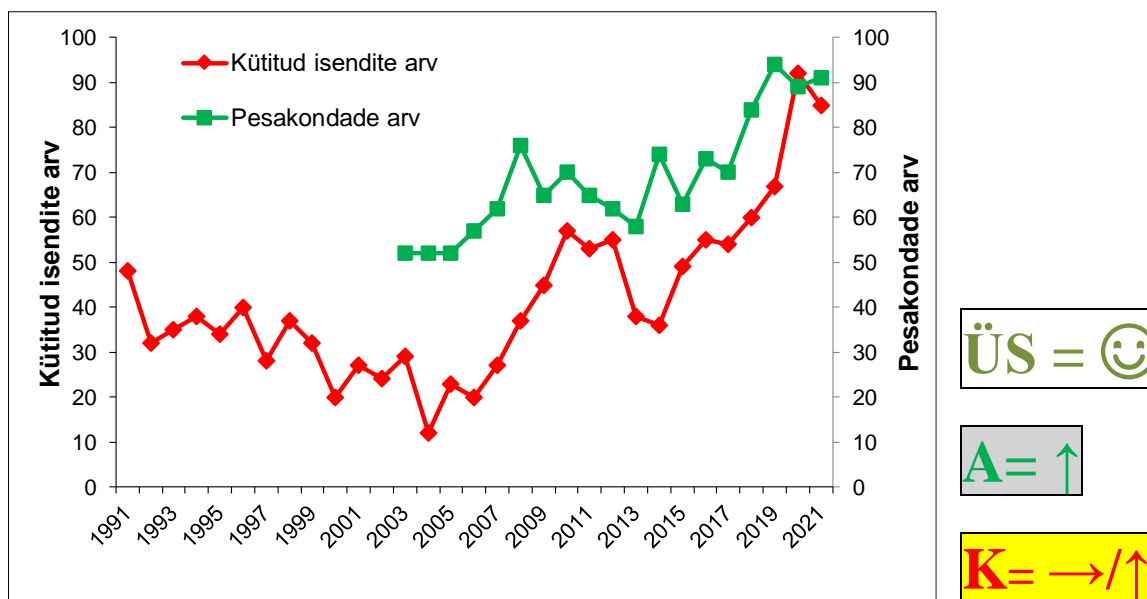
Hunting quota (individuals per 1000 ha) of roe deer requested by the users of hunting districts for the 2022 hunting season.

Järgnevalt on esitatud viimaste aastate seire tulemustest lähtuvad soovitusel.

- Orietiirina maakondlike küttemahtude määratlemisel on ülalpool esitatud tabelis soovituslikud küttemahud, mille täitmisel peaks metskitse arvukus püsima käesoleva aastaga samal tasemel.
- Eelmise aasta küttemistulemustega võrreldes tuleks proportsionaalselt kõige enam küttemahte tõsta kõrge metskitse asustustihedusega Kagu-Eestis, samas kui langetada võib neid kõige rohkem Põhja- ja Loode-Eestis.
- Jahindusnõukogudel on vajalik kõikidele jahipiirkonna kasutajatele ära märkida soovituslik minimaalne küttemaht.
- Kõrgema metskitse asustustihedusega maakondades: Põlva-, Võru-, Valga- ja Viljandimaal, tuleks üldreeglina kõikides jahipiirkondades kütta metskitsi vähemalt tasemel 7-8 isendit 1000 ha jahimaa kohta, erandina võiks madalamat küttemissurvet rakendada vaid suuremate raba- ja sooladega jahipiirkondades. Teistes maakondades, kus metskitse asustustihedus on valdavalt madalam, võiks 2022. aastal 1/3 maakondlikust minimaalsest küttemahust jahipiirkondade vahel jaotada pindalapõhiselt, arvestades jahimaade pindalast maha suuremad lagerabad ja veekogud. Kuna kohalikud olud võivad olla kohati väga eriilmelised, siis on kindlasti soovitatav pindalapõhiselt tekkiv küttemahu jaotus kriitiliselt üle vaadata ja vajadusel teha sellesse korrektureid. Ülejäänud 2/3 jaotusel soovitame lähtuda jahipiirkonna kasutaja poolt esitatud küttemissoovist, arvukushinnangu muutusest ja metskitsega seotud kahjude esinemisest nii 2020. kui 2021. aastal. Hirvlaste seirealadega kattuvate jahipiirkondade puhul soovitame arvestada ka konkreetse seireala pabulaloendustulemustega.
- Pärnumaal soovitame metskitse küttemahuks ilma maakonna suurimat Kilingi-Nõmme jahipiirkonda arvestamata 2600 metskitse.
- Kõrgema asustustihedusega piirkondades ja oluliste metskitsega seotud liiklus- ja metsakahjustuste esinemisel tuleks vastavalt tõsta ka küttemahtu.
- Asurkonna tõhusama ohjamise eesmärgil on soovitav kõrgemat küttemahtu rakendada ka sellistes jahipiirkondades, mille naabruses esineb olulisi metskitse tekitatud kahjustusi metsauuendusele ning ka juhul, kui enamus sellega külgnevatest jahipiirkondadest on avaldanud soovi metskitsi kütta oluliselt suurema intensiivsusega.

- Asurkonna juurdekasvu piiramise eesmärgil soovitame kõrge asustustihedusega jahipiirkondades mõõdukalt suurendada kitsede ja tallede osakaalu kütitavate isendite seas.
- Madalama asustustihedusega piirkondades on soovitatav kütida sokkusid ja kitsesid jätkuvalt ligilähedaselt võrdsel tasemel: üks kits ühe soku kohta.
- Jahindusnõukogudel on soovitatav rangeid kütimisstruktuurist kinnipidamise kohustusi jahipiirkonna kasutajatele mitte seada, sest need võivad oluliselt negatiivselt mõjutada arvukuse tõusu peatamiseks vajalike kütimismahtude täitmist ja/või tuua kaasa kütimisandmete tahtliku moonutamise.
- Jätmaks suuremad võimalused looduslikuks valikuks soovitame metskitse jooksuajal juulis sokujahti mitte pidada.
- 2023. jahiaastal, enne 2023. aasta ulukiseire aruande ilmumist, jätkata metskitse kütimist käesolevas aruandes toodud soovitustest lähtuvalt.
- Jahipiirkondades, kus arvukuse tõusu vältimiseks ja veel vähem selle langetamiseks vajalikul määral ei ole kütimine jahipiirkonna kasutajale jõukohane või eetilistel põhjustel vastuvõetav, soovitame jahipiirkonna kasutajatel metskitsede kütimisvõimalust jagada sellest huvitatud maaomanikega. Seda eelkõige jahihooaja viimastel kuudel ja maavaldustel, kus esineb metsakultuuride kahjustusi või on kõrge risk kahjude tekkeks.

KARU (*Ursus arctos*)

Karu küttimine aastatel 1991 – 2020 ning sama-aastaste poegade pesakondade arv aastatel 2004 - 2020.

The number of brown bear hunted in 1991 – 2020 (red line) and number of females with cubs of the year in 2004 – 2020 (green line).

- Sama-aastaste poegade emakarude arvuks saadi möödunud aastal 91, mis on pisut väiksem kui 2019. aastal ning pisut suurem kui 2020. aastal. Üldarvukus oli möödunud suvel tõenäoliselt jätkuvalt vahemikus 900-950 ning kokkuvõtvalt võib arvukuse muutust viimasel kolmel aastal hinnata stabiliseerunuks.
- Pikemas ajaskaalas on karu arvukus ja levik väljendanud tõusutrendi viimased 15 aastat ning asurkonna seisundit võib pidada väga heaks.
- Karu tekitatud kahjustuste hulk mesindusele oli 2021. aastal suurim kui varasemalt teada on. Tänavu kevadel oli kahjustuste hulk mõnevõrra kahanenud võrreldes kahe varasema aasta sama perioodiga.
- Karusid kütiti kokku 85. Küttimissurve oli pisut alla 10%, viimane peaks praeguste teadmiste kohaselt olema lähedane asurkonna potentsiaalsele juurdekasvumäärale.
- Soovitame Keskkonnaametil määrata eeloleva hooaja karu küttimiskvoodiks 90-96, millest soovitame maakonniti jaotada kuni 90 ning 6 jätta võimalike erakorraliste juhtumite (jahihooaja vältel ilmnevad probleemisendid) lahendamiseks.

2020. aastal esitasid jahimehed kokku info 5365 karu vaatlusjuhtumi kohta (2020. ja 2019. aastal vastavalt 4560 ja 4096), neist 1102 poegadega emakarudest. Sama-aastaste poegade vaatlusi tehti 532 (2020. ja 2019. aastal vastavalt 477 ja 453) ja üheaastaste poegade vaatlusi 570 (2020. ja 2019. aastal vastavalt 331 ja 416). Lisaks neile vaatlustele kaasati vaatlusandmete analüüsi ka 2022. aasta 1. märtsist 31. maini tehtud 1812 (neist aastaste poegadega 134) karu vaatlust. Analüüsi tulemusel saadi kokku 91 erinevat sama-aastaste poegadega karu pesakonda, mis on praeguse seire perioodi (2003-2020) suuruselt teine näitaja: 2019. aastal saadi kokku 94 sama-aastaste poegadega pesakonda.

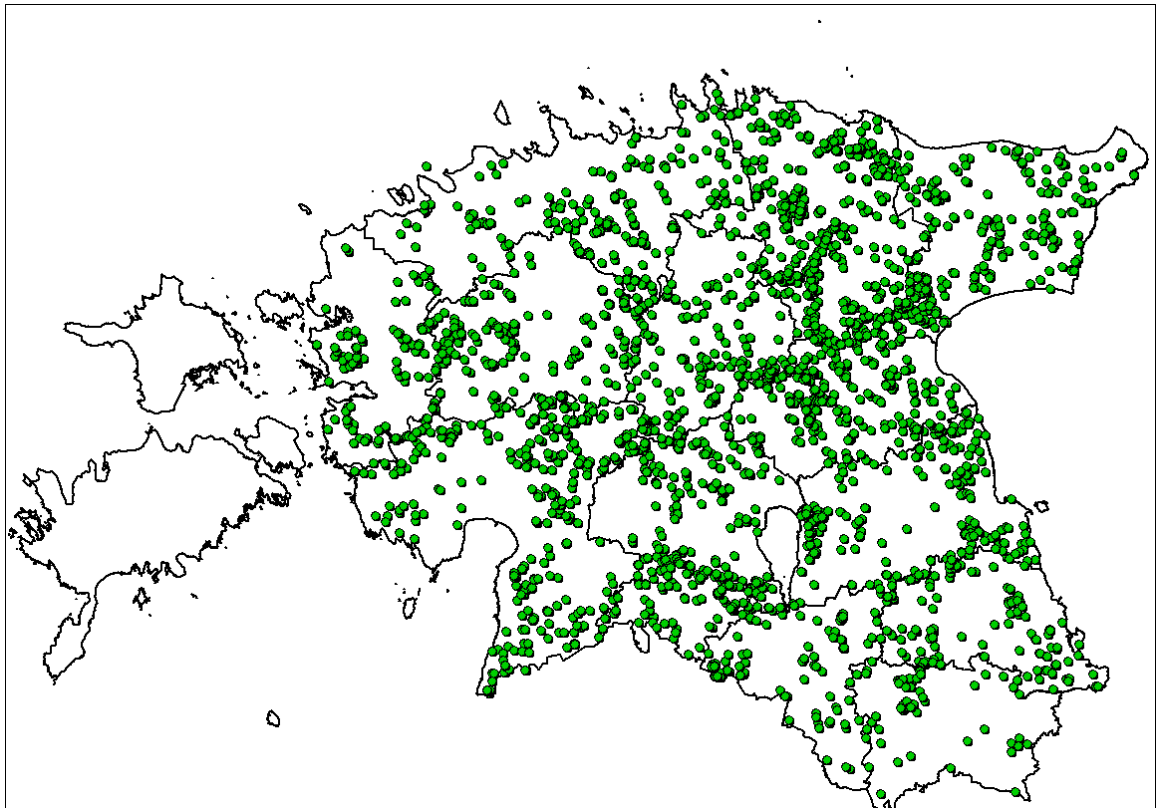
Pruunkaru pesakondade arv ja selle muutused viimasel kümnel aastal.

Number of brown bear reproductions (females bears cubs-of-the-year) in 2012-2021

Maakond County	Pesakondade arv No. of females with cubs-of-the-year										Pesakondade arvu muutus 2020-2021 vr 2018-2019 Change in no. of females with cubs-of-the-year		Pesakondade arvu muutus 2020-2021 vr 2012-2013 Change in no. of females with cubs-of-the-year	
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021				
Harjumaa	5	8	8	3	9	8	4	6	5	9	+		+	
Hiiumaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	=		=	
Ida-Virumaa	12	10	11	9	11	16	9	10	15	12	+		+	
Jõgevamaa	8	9	9	9	8	5	14	15	10	12	-		+	
Järvamaa	5	6	8	7	7	6	9	10	10	10	+		+	
Läänemaa	0	1	2	0	2	1	1	2	2	5	++		++	
Lääne-Virumaa	10	5	12	13	12	9	12	17	11	15	-		+	
Põlvamaa	5	5	3	3	8	3	4	4	2	5	-		-	
Pärnumaa	3	5	6	6	2	6	4	7	7	6	+		+	
Raplamaa	3	3	1	6	1	7	4	6	4	3	-		+	
Saaremaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	=		=	
Tartumaa	7	4	7	4	7	4	14	5	10	6	-		+	
Valgamaa	0	0	1	1	1	1	3	2	5	1	+		++	
Viljandimaa	3	1	5	2	5	4	6	9	6	6	-		++	
Võrumaa	1	1	1	0	0	0	0	1	2	1	++		+	
Kokku Total	62	58	74	63	73	70	84	94	89	91	+		+	

Jahipiirkonna kasutajate hinnang karu arvukuse muutustele võrreldes eelneva aastaga, 2022. a arvukushinnangu suhteline muutus võrreldes 2021. ja 2013. a hinnanguga (%). *Hunters estimated changes in population size (in winter, post harvest) - compared to previous season.*

Maakond County	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)											2022/2021 muutus (%) Change in hunters estimation		2022/2013 muutus (%) Change in hunters estimation	
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022					
Harjumaa	-	+	+	-	=	-	=	+	+	+			18,0	34,6	
Hiiumaa															
Ida-Virumaa	=	=	=	+	+	=	+	=	=	+			10,0	50,6	
Jõgevamaa	-	+	+	+	+	=	+	+	=	+			11,7	170,4	
Järvamaa	-	-	+	=	=	+	+	+	-	+			22,9	74,0	
Läänemaa	=	+	+	+	=	-	-	++	-	+			13,6	78,6	
Lääne-Virumaa	-	=	+	+	=	+	=	=	+	+			10,1	59,0	
Põlvamaa	-	=	+	=	-	+	+	-	+	+			32,3	115,8	
Pärnumaa	-	+	-	+	-	+	=	+	+	+			12,7	89,4	
Raplamaa	+	-	-	++	=	+	+	-	=	+			29,6	101,9	
Saaremaa						+	-								
Tartumaa	-	+	+	=	=	+	+	-	+	=			0,8	112,5	
Valgamaa	++	-	+	++	++	+	+	+	++	+			12,7	914,3	
Viljandimaa	-	+	+	-	-	+	+	=	+	+			26,3	87,0	
Võrumaa	+	-	-	-	-	+	++	-	++	+			10,0	10,0	
Kokku Total	-	=	+	+	=	+	+	+	+	+			14,6	87,2	

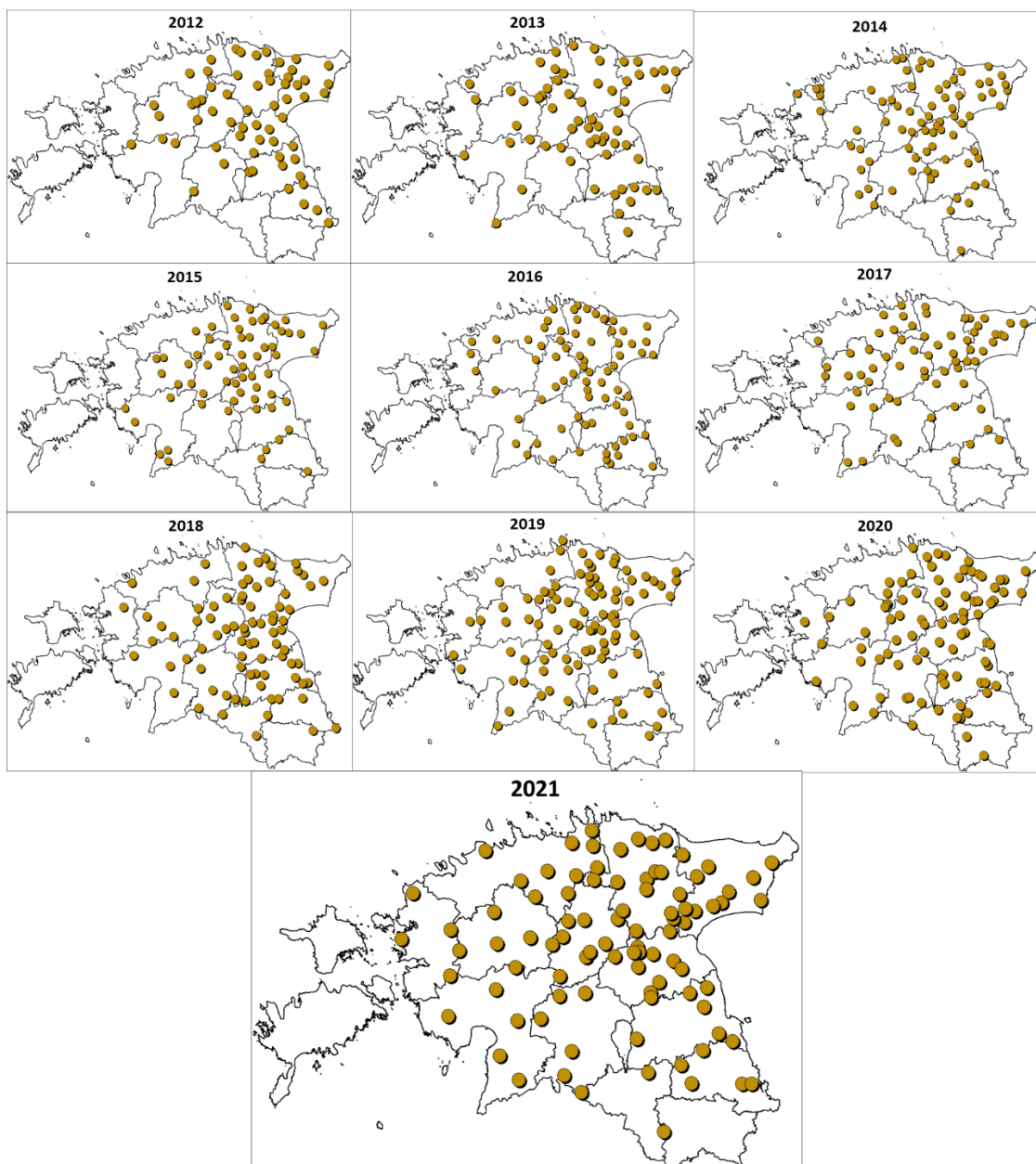

2021. aasta karu vaatlused. *Observations of brown bear in 2021*(n=5365).

Karuvaatlusi esitasid 95% Mandri-Eesti jahipiirkondadest (2020. aastal 83%), sealhulgas 100%-ga oli esindatud Jõgeva-, Tartu- ja Viljandimaa. Alla 90% vaatlusi esitasid vaid Harjumaa (83%) ja Võrumaa (67%) ning üsna suure tõenäosusega just need jahipiirkonnad, kus karu ei ole või on vaid üksikud läbikäijad, mistõttu see suurt pilti sisuliselt ei mõjuta. Küll võivad aga suurt pilti mõjutada mõned jahipiirkonnad, kus karu on, kuid vaatlustest esitatakse vaid üksikuid (nii-öelda minimaalse kohustuse täitmise eesmärgil). Sellised üksikud vaatlused ei pruugi anda kaugeltki adekvaatset pilti tegelikust olukorrast piirkonnas ning tulemuseks on tõenäoliselt arvukuse alahinnang. JAHISE kaudu esitati 2021. aastal 83% (2020. ja 2019. aastal vastavalt 75% ja 62%) vaatlustest, millest omakorda 67% (2020. aastal 60%) oli varustatud piltidega (kokku 2982 fotot karudest või karu jälgedest). JAHISE karu vaatluste sisestamise mooduli võimalused ja aina laialdasem kasutuselevõtt on viimaste aastate jooksul andnud karu seire andmete kogumise faasile täiesti uue kvaliteedi, millega seoses on olulisel määral täpsustunud ka karu asurkonna suuruse ja seisundi hinnangud. Siinkohal soovitame tungivalt ka neil 17% vaatluste tegijatel, kes JAHIST veel ei kasuta, seda võimalust kasutama hakata. Sellega paraneks üsna kindlasti seire algandmete maht, kvaliteet ja seire tulemused veelgi. JAHISsse karu vaatluste sisestajatel palume aga täita hoolikalt kõik seal olevad antud vaatlust puudutavad väljad. Vastasel korral (näiteks kui

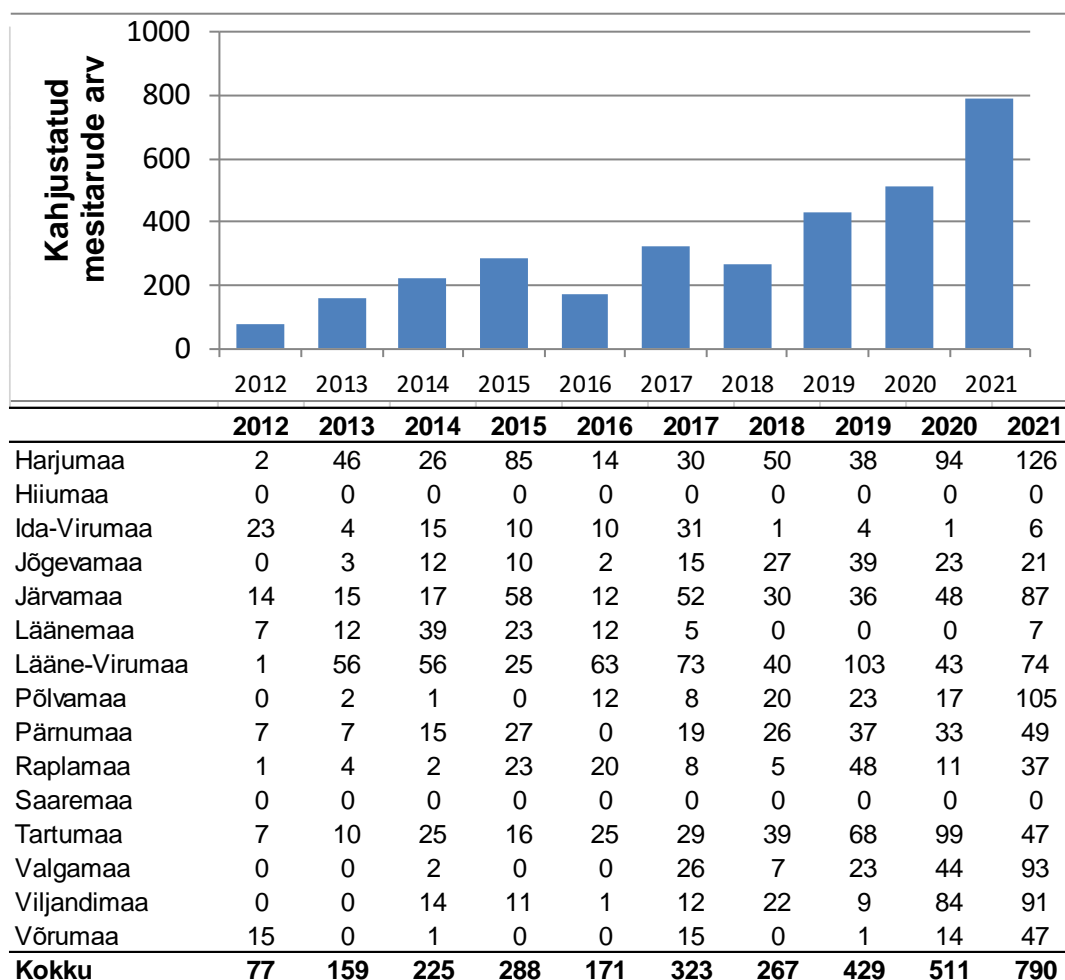
vastavate väljade info on pandud ainult lahtrisse „muu teave“) võib oluline info andmete analüüsil märkamata jääda.

Pesakonna keskmine suurus oli 2,48 (aasta varem samuti 2,48) ja nelja pojaga emakarude arv tegi uue rekordi (13, aasta varem 10). Karu populatsiooni üldsuurust võib Eestis 2021. aasta suvise seisuga hinnata jätkuvalt 900-950 isendiliseks ning varakevadel võis arvukus olla kuni 1000. Karu arvukuse märgatav kasv, eelkõige sigivate emakarude näol, on viimastel aastatel selgelt väljendunud ka Lätis.

Karu pesakonnad (emad sama-aastaste poegadega) aastatel 2012 - 2021.
Female brown bears with cubs-of-the-year in 2012 – 2021.

2021. aastal oli karu rünnakuid mesilatele varasemate aastatega võrreldes märksa rohkem. Viimase aastakümne kõrgeimad kahjustusmäärad registreeriti Harju-, Järva-, Põlva-, Pärnu-, Valga-, Viljandi- ja Võrumaal, päris puutumata ei jäänud aga mesilad üheski Mandri-Eesti maakonnas. Kõrge karu asustustihedusega maakondadest on jätkuvalt mesilate kahjustusi suhteliselt tagasihoidlikult Ida-Viru- ja Jõgevamaal.

Karu kahjustatud mesitarude arv aastatel 2012 – 2021 (andmed: Keskkonnaamet, Tõnu Talvi).
Number of beehives damaged by brown bear in 2012 - 2021.

Tänavu kevadel on samuti kõigis Mandri-Eesti maakondades mesilate kallal käidud, kuid kokkuvõttes mõnevõrra vähem kui eelneval kahel aastal. Nii viimase kolme aasta võrdluses kui ka absoluutarvudes on karu rünnakud mesilatele olnud tänavu kevadel suurimad Järvamaal.

Karu tekitatud kahjustusjuhtumite arv maakonniti 2020-2022 kevadperioodil (andmed: Keskkonnaamet).

Brown bear damage cases in spring 2020-2022.

Maakond <i>County</i>	Kahjustusjuhte 1.03- 20.06 <i>Damage cases</i>		
	2020	2021	2022
Harjumaa	14	19	18
Hiiumaa	0	0	0
Ida-Virumaa	1	5	4
Jõgevamaa	2	4	9
Järvamaa	21	23	27
Läänemaa	0	1	2
Lääne-Virumaa	20	12	14
Põlvamaa	8	10	10
Pärnumaa	10	13	5
Raplamaa	1	17	7
Saaremaa	0	0	0
Tartumaa	27	3	13
Valgamaa	8	17	2
Viljandimaa	22	14	12
Võrumaa	2	6	4
Kokku (Total)	136	144	127

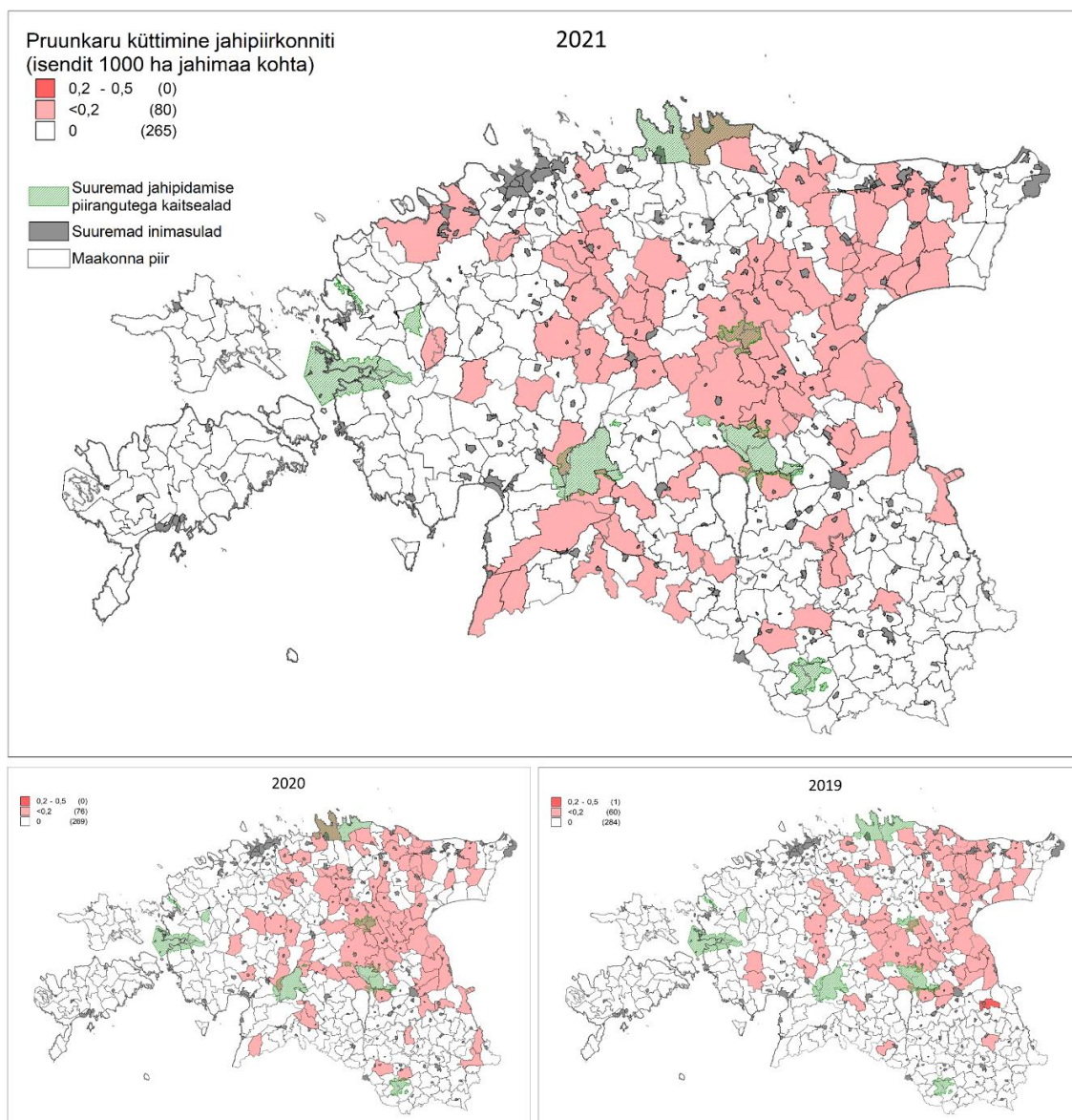
Karu küttimine maakonniti viimasel kümnel jahihooajal. *Hunting of brown bear in 2012-2021.*

Maakond <i>County</i>	Küttimine <i>Hunting bag</i>										2021/2020 muutus (%)	2021/2012 muutus (%)
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	<i>Change in hunting bag</i>	<i>Change in hunting bag</i>
Harjumaa	7	4	5	8	6	7	9	5	6	8	33,3	14,3
Hiiumaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Ida-Virumaa	6	7	8	9	8	10	13	12	9	11	22,2	83,3
Jõgevamaa	9	5	5	6	7	6	5	10	18	9	-50,0	0,0
Järvamaa	9	4	4	5	7	4	5	7	10	11	10,0	22,2
Läänemaa	1	1	0	1	1	0	0	0	0	1		
Lääne-Virumaa	9	7	5	8	11	13	11	10	16	13	-18,8	44,4
Põlvamaa	2	2	1	1	2	2	4	1	3	3	0,0	50,0
Pärnumaa	2	1	2	4	4	3	2	4	5	6	20,0	200,0
Raplamaa	3	1	1	1	2	3	4	4	6	6	0,0	100,0
Saaremaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Tartumaa	6	5	4	5	6	4	4	9	9	6	-33,3	0,0
Valgamaa	0	0	0	0	0	1	0	1	1	3	200,0	+
Viljandimaa	1	1	1	1	1	1	3	4	8	7	-12,5	600,0
Võrumaa	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0,0	+
Kokku Total	55	38	36	49	55	54	60	67	92	85	-7,6	54,5

2021. aastal kütitati Eestis kokku 85 karu. Lisaks sellele kanti maha veel kahe haavatud, kuid 24 tunni jooksul leidmata karu jahiluba, mistõttu täitus lubatud küttimiskvoot 87 täielikult. Üleriigiline küttimissurve jäi viimastele seireandmetele tuginevalt pisut alla 10% (9,6%), mis praeguste teadmiste kohaselt on lähedal asurkonna aastasele juurdekasvumäärale.

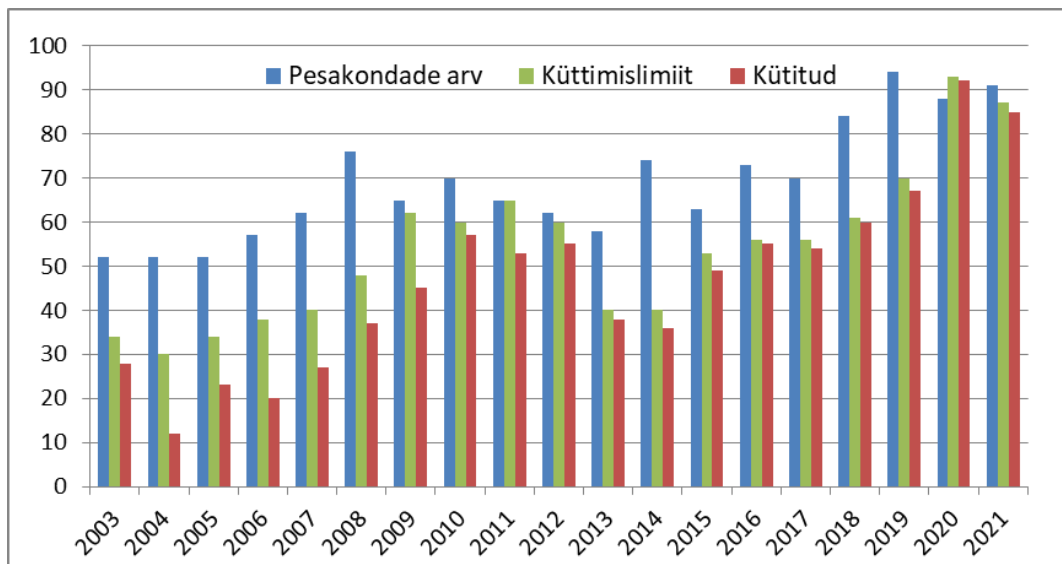
Juurdekasvumäärast kõrgemat kütmissurvet rakendati Harju, Järva, Rapla ja Viljandi maakondades. Maakondade lõikes kõige suurem arv karusid (13) kütiti aga Lääne-Virumaal. Täiskasvanud (varemalt siginud) emakarused on viimase kahe aasta peale kütitud enam Jõgevamaal (11) ja Lääne-Virumaal (9), mis asurkonna sigivate emakarude taastumisvõimet (~ 20 % aastas) tõenäoliselt ületab. Seetõttu võib neis maakondades prognoosida mõningast juurdekasvu langust. Arvukuse tõus on pesakonna andmete erinevates võrdlustes üheselt väljendunud Harjumaal, Ida-Virumaal ja Läänemaal, teistes maakondades võib seisu enam-vähem stabiilseks hinnata.

Karu asurkonna üldseisundit võib meil hinnata väga heaks ning see võimaldab jätkata karu küttemist praegustest põhimõtetest lähtuvalt.

Pruunkaru kütmine jahipiirkonniti 2021. ja kahel eelneval jahihooajal.

Hunting of brown bear (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2021 and in previous hunting seasons.

Karu pesakondade (ema sama-aastaste poegade) arv, lubatud küttimislimiit ja kütitud isendite arv aastatel 2003-2021.

Number of female brown bears with cubs-of-the-year (blue), hunting quota size (red) and number of hunted individuals (green) in 2003-2021.

Küttimisettepanek

Karu arvukus väljendab peale pikaajalist tõusu stabiliseerumist. Sellest võib teha esialgsed järeldused, et viimasel kahel aastal oluliselt kasvanud küttimissurve (~ 10%) on peatanud populatsiooni edasise kasvu, kuid pole samal ajal toonud kaasa arvukuse märgatavat langust. Käesoleval aastal jõustunud uue suurkiskjate kaitse ja ohjamise tegevuskava (aastateks 2022-2031) raames kutsus Keskkonnaamet 27. juunil kokku suurkiskjate uue koostöökogu, kus arutati muuhulgas tänavust karu kaitse ja ohjamise eesmärki ja strateegiat. Jõuti ühisele arusaamale, et karude arvukus võiks järgmiseks aastaks säilida enam-vähem tänasel tasemel ning küttimist tuleks suunata varasemast veelgi enam kõrgema asustustiheduse ja ulatuslikumate kahjustustega piirkondadesse. Järgnevalt on toodud küttimisettepanek 2022. aasta jahihooajaks ning see on mõeldud eelkõige abiks Keskkonnaametile karu küttimismahu määramisel.

Järgnevas tabelis on välja toodud ettepanek küttimiskvoodi põhiosa jaotuseks maakonniti. Kvoodi jaotusel maakondade vahel on arvestatud järgmiste näitajatega: karu asustustihedus, juurdekasvunäitajad, arvukuse muutus viimase nelja aasta jooksul, eelnevate aastate küttimismaht ja -struktuur ning 2022. aasta kevadperioodil tekitatud kahjustuste paiknemine ja ulatus.

Soovituslik karu küttemiskvoodi jaotus aastaks 2022.
Recommended bear hunting quota for 2021.

Maakond	Kvoot
<i>County</i>	<i>Quota</i>
Harju	12
Ida-Viru	13
Jõgeva	9
Järva	12
Lääne	2
Lääne-Viru	15
Põlva	3
Pärnu	5
Rapla	3
Tartu	7
Valga	2
Viljandi	6
Võru	1
Kokku Total	90

Antud kvoodi täitumise korral ületaks küttemissurve 10% (eeldatav praegune populatsiooni juurdekasvumäär) Harju-, Järva- ja Lääne-Virumaal, ülejäänud maakondades oleks see madalam.

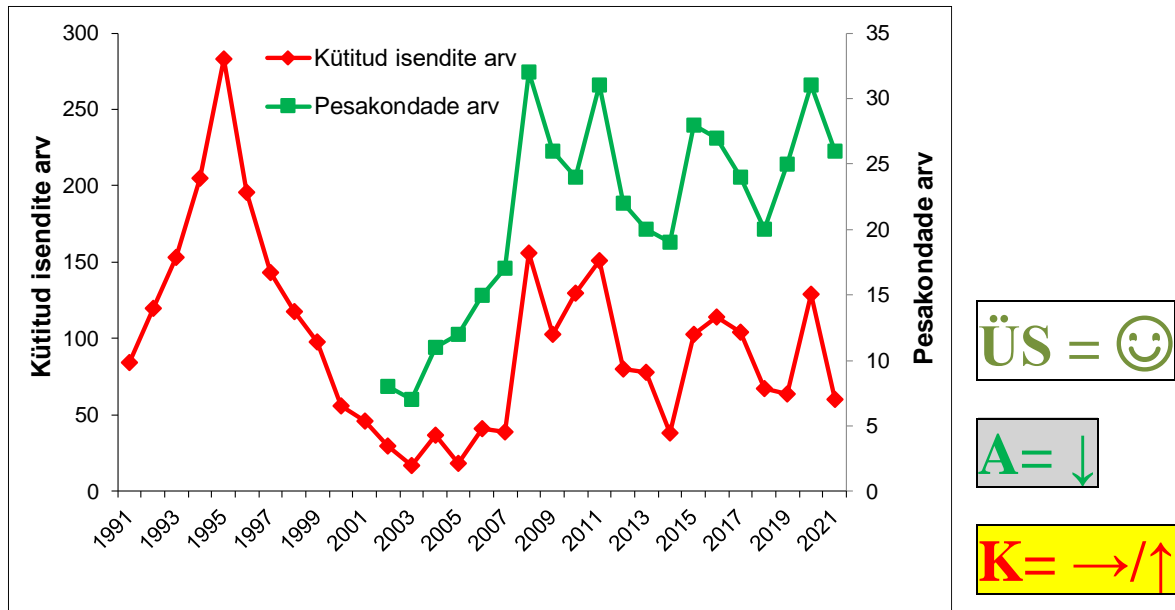
Lisaks maakondlikuks jaotamiseks soovitatud kvoodile soovitame Keskkonnaametil võimalike erakorraliste juhtumite korral, milleks on esmajoones probleemisendite ilmumine jahiaja vältel, lubada kütida veel kuni kuus karu. Iga antud kvoodi osast loa väljaandmist peaks eraldi kaaluma, arvestades sealhulgas ka piirkondlikku paiknemist. Leviku servaalal võib nimelt kohalik asurkond olla üle küttemise suhtes väga kergelt haavatav, mistõttu peaks seal ka kahjustusi märksa enam taluma kui leviku tuumikalal.

Lisaks sellele soovitame veel järgnevat:

- ebatavaliselt julge käitumisega isendid tuleks kütida esmajärjekorras;
- korduvate oluliste kahjustuste olemasolu korral tuleks vähemalt osa maakonna limiidist suunata eraldi kahjustuspiirkondadesse, arvestades eriti 2022. aasta juunis ja juulis tehtud kahjustustega. Loa eraldamisel tuleks kindlasti hinnata ka kahjustuste ennetusmeetmete olemasolu;
- seoses karu madala asustustiheduse ja kohaliku asurkonna kerge haavatavusega (varasematel aastatel toimunud täiskasvanud emakarude üle kütmine) ei tohiks ilma erilise põhjusega lubada karu kütida Harjumaa lääneosas Nissi ja Padise jahipiirkondades ning Läänemaa põhjaosas Linnamäe, Nõva, Palivere, Riguldi, Risti ja Variku jahipiirkondades;

- kaaluda võimalust mitte lubada küttida karu neis jahipiirkondades, mis ei ole esitanud karu vaatlusandmeid.

HUNT (*Canis lupus*)

Hundi küttimine aastatel 1991 – 2021 ning kutsikatega karjade arv.

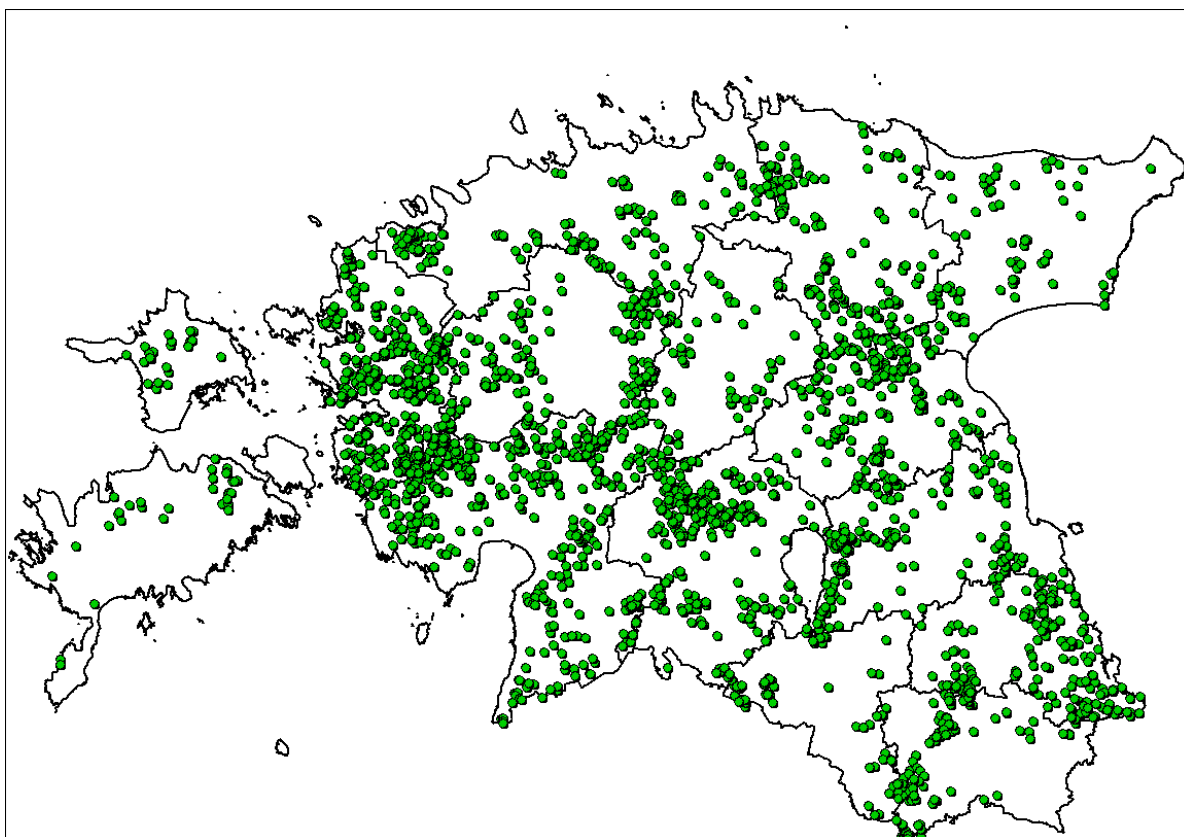
The number of wolf hunted in 1991 – 2021 (red line) and number of reproductive packs (green line).

- Hundi kutsikatega karju oli 2021. aasta sügisel 26, neist nelja territoorium jäi osaliselt Läti Vabariigi territooriumile. Üldarvukus oli sügisel tõenäoliselt pisut alla 250 isendi.
- Võrreldes 2020. aastaga oli hundi arvukus oluliselt kahanenud ning seda peaaesjalikult ülemöödunud jahihooajal toimunud eesmärgipärase intensiivse küttimise tulemusel.
- Hundi tekitatud kahjustuste hulk oli viimase kümnendi madalaim, mis viitab lisaks arvukuse kahanemisele ka efektiivselt suunatud küttimisele.
- Hunte kütiti kokku 60 isendit, lõplik küttimiskvoot oli 67. Tänavu kevadel oli kahjustusjuhtumeid eelmise aasta sama ajaga võrreldes pisut enam, kuid oluliselt vähem kui 2020. aasta kevadel.
- Möödunud aasta populatsiooni juurdekasv oli pikaajalisest keskmisest umbes 20% madalam. Tänavu sügiseks võib prognoosida suhteliselt madala küttimissurve tõttu möödunud jahihooajal hundi arvukuse mõningast kasvu, loodetavasti jääb pesakondade arv siiski alla suurkiskjate kaitse- ja ohjamise tegevuskavas soovitud ülempiiri: 30 pesakonda.
- Soovitame tõsiselt kaaluda hundijahi alguse edasilükkamist kuu aja võrra 1. detsembrile.

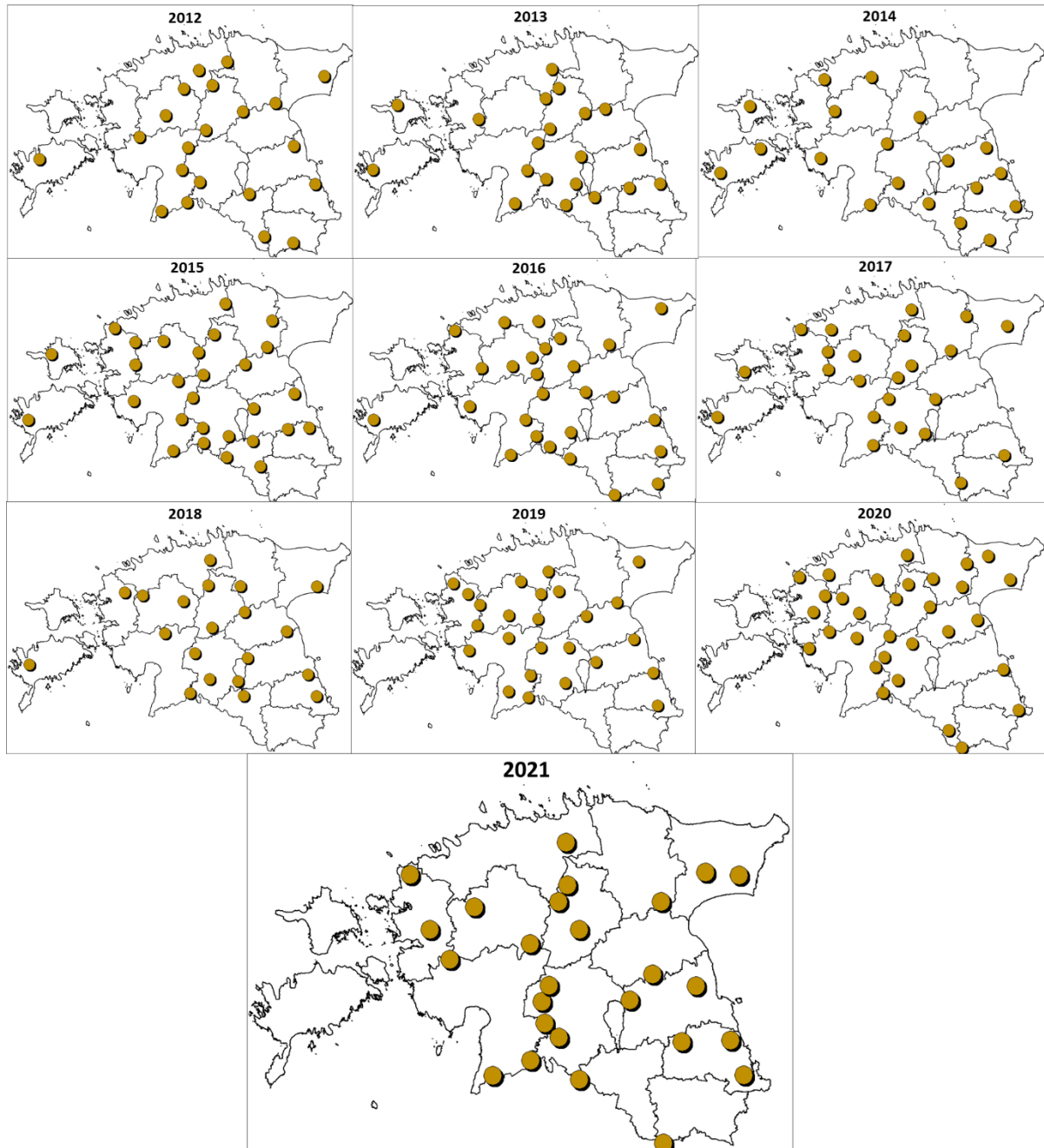
Hundi pesakondade arv ja selle muutused viimasel kümnel aastal.
Number of wolf reproductive packs in 2012 - 2021.

Maakond <i>County</i>	Pesakondade arv <i>No. of reproductive packs</i>										Pesakondade arvu muutus 2021/2020	Pesakondade arvu muutus 2021/2012
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	<i>Change in no. of reproductive packs</i>	<i>Change in no. of reproductive packs</i>
Harjumaa	2	2	2	1	2	2	2	2	3	1	-	-
Hiiumaa	0	1	1	1	0	1	0	0	0	0	=	=
Ida-Virumaa	1	0	0	0	1	1	1	1	3	2	-	+
Jõgevamaa	1	1	0	1	1	0	1	2	3	1	-	=
Järvamaa	3	3	1	2	3	3	2	2	3	3	=	=
Läänemaa	0	1	0	3	2	3	1	3	3	2	-	+
Lääne-Virumaa	0	0	0	2	1	2	1	0	2	1	-	+
Põlvamaa	1	2	2	2	1	1	2	1	2	3	+	+
Pärnumaa	5	3	3	4	4	3	2	5	4	3	-	-
Raplamaa	2	0	1	2	3	1	1	3	2	2	=	=
Saaremaa	1	1	2	1	1	1	1	0	0	0	-	-
Tartumaa	1	1	3	2	2	1	3	3	0	2	+	+
Valgamaa	3	2	0	3	1	0	0	0	1	1	=	-
Viljandimaa	1	3	2	4	3	3	3	3	4	4	=	+
Võrumaa	1	0	2	0	2	2	0	0	1	1	=	=
Kokku Total	22	20	19	28	27	24	20	25	31	26	-	+

Hundi vaatlusi edastati jahimeestelt kokku 2935 (2020. ja 2019. aastal vastavalt 3041 ja 1922), mis hõlmas 91% Eesti jahipiirkondadest (2020. ja 2019. aastal vastavalt 77% ja 72%).

2021. aastal tehtud hundi vaatlused. *Wolf observations in 2021 (n=2935).*

Hundi pesakonnad aastatel 2012 - 2021. *Wolf reproductions in 2012 - 2021.*

Seire käigus kogutud vaatluste ning küttimisinfo põhjal oli 2021. aasta sügisel Eestis kokku 26 hundi pesakonda (hundikarja, kus sündisid kutsikad), neist nelja territoorium jäi osaliselt ka Läti Vabariigi aladele. Riigiüleseid pesakondi saab meil olevateks lugeda pooles ulatuses, mistõttu arvestatakse juurdekasvu prognoosimisel ja ohjamise korraldamisel vaid 24 pesakonnaga. Hundi möödunud aasta juurdekasvu oli pikaajalisest keskmisest umbes 20% madalam (s.o viimase 15 aasta nigelaim) ning sellega realiseerus kõige ettevaatlikum stsenaarium möödunud kevadel prognoositutest. Nähtavaid looduslikke põhjusi populatsiooni kehva juurdekasvu (s.o suremuse suurenemiseks) ei olnud, küll aga võib neid

leida inimtegevusega seotult. 2020. aasta kõrgest hundi arvukusest ja järsult kasvanud kahjustustest lambakasvatusele tingitud negatiivsed meediakajastused ja poliitikute sõnavõtted tekitasid hundile kahtlemata märgatava mainekahju. Kindlasti valas õli tulle ka sellele järgnenud Keskkonnaameti hundi küttimise käskkirja õiguspärasuse vaidlustamine kohtus, mis päädis kohtu poolt esmase õiguskaitse raames välja antud kvoodi osalise külmutamisega ligi üheks kuus. Maine langust, mida mõlemad ülalpoolmainitud tegevused kahtlemata kaasa tõid, peetakse kõikjal üheks väga tõsiseks ohuteguriks hundi soodsa seisundi säilitamisel.

Jahimaa kasutajate hinnangul on hundi arvukus jäänud eelmise aastaga samale tasemele, ruutloenduse jäljeindeks väljendab aga mõningast kasvu. Kuna mõlemad antud näitajad hindavad arvukust pigem jahihooaja lõpuosas, on see ka loogiline. Pärast 2020. aasta küllalt intensiivset ja 2021. aasta tagasihoidlikku küttimist oligi tõenäoliselt hundi arvukus mõlemal kevadel üsna sarnane, tänavu ehk isegi eelmisest pisut suurem.

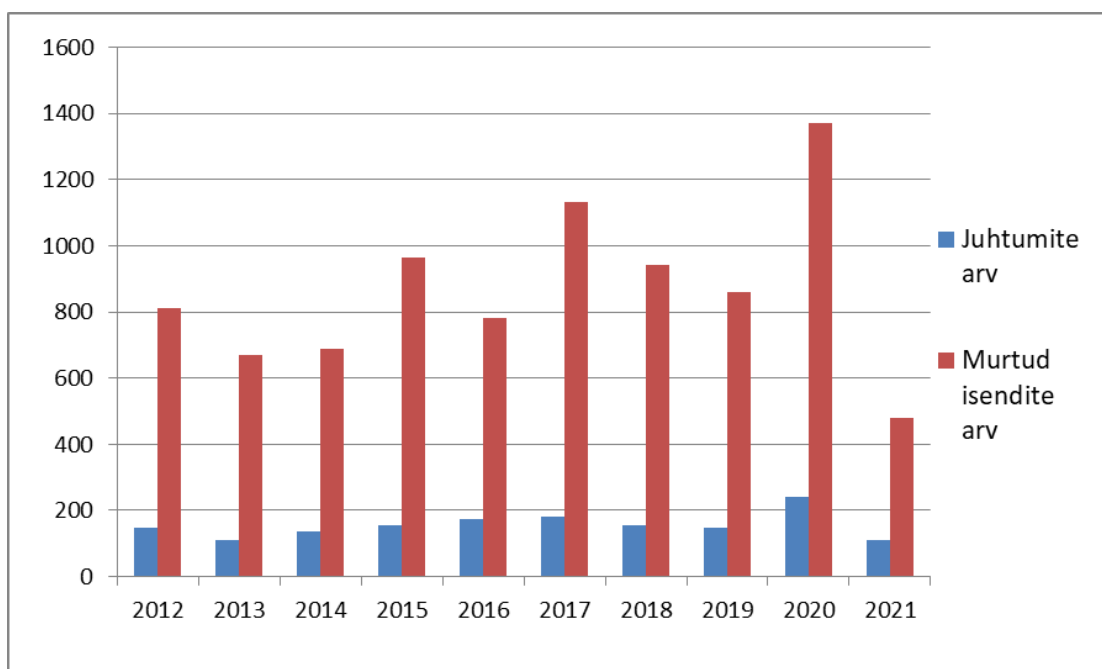
Jahipiirkonna kasutajate hinnang hundi arvukuse muutustele võrreldes eelneva aastaga ja hundi jäljeindeks (jäljeradade arv 1 km loendusmarsruudi kohta) aastatel 2013-2022 läbi viidud talvistes marsruutloendustes (ruutloendus).

Hunter estimated changes in wolf abundance and winter track index in 2013-2022.

Maakond County	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)											Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)									
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
	Harjumaa	=	+	-	-	+	+	-	++	-	-	0,08	0,06	0,01	0,04	0,01	0,11	0,05	0,04	0,03	
Hiiumaa	--	++	--	++	=	+	-	-	-	-	0,03				0,09	0,00		0,00	0,00		
Ida-Virumaa	-	=	+	=	+	++	-	+	-	+	0,01	0,00	0,00	0,01	0,00	0,01	0,02	0,05	0,06	0,10	
Jõgevamaa	--	++	-	+	=	-	-	++	++	-	0,03		0,03	0,11		0,25	0,18		0,30	0,07	
Järvamaa	=	-	=	+	+	+	-	+	+	-	0,01	0,07	0,12	0,15	0,14	0,20	0,07	0,28	0,12	0,18	
Läänemaa	+	++	=	++	+	=	-	-	++	+	0,02			0,13	0,31	0,19	0,22	0,13	0,08	0,19	
Lääne-Virumaa	-	-	=	+	+	-	-	++	=	+	0,01	0,00	0,00	0,00	0,02	0,01	0,02		0,02	0,03	
Põlvamaa	+	-	+	=	+	-	+	+	-	+	0,02		0,08	0,02	0,07	0,34		0,14	0,25		
Pärnumaa	-	=	=	-	+	=	-	+	+	-	0,01			0,06	0,06	0,02	0,07	0,07	0,16	0,12	
Raplamaa	+	-	+	+	+	-	+	=	+	-	0,08	0,03		0,13	0,20	0,18	0,04	0,07	0,09	0,09	
Saaremaa	-	++	++	-	-	-	+	-	++	-	0,01	0,00			0,03	0,01	0,00		0,01	0,01	
Tartumaa	-	-	++	-	-	+	+	+	=	=	0,01		0,09	0,03	0,04	0,10	0,09	0,07	0,03	0,07	
Valgamaa	-	-	++	-	=	=	=	+	=	=	0,06			0,10	0,08	0,14	0,03	0,02	0,04	0,01	
Viljandimaa	-	=	+	-	=	=	=	-	+	+	0,05			0,07	0,17	0,06	0,16	0,16	0,13	0,09	
Võrumaa	=	++	-	-	+	=	-	++	+	-	0,02		0,09	0,05	0,10	0,10	0,03	0,00	0,17	0,24	
Kokku Total	-	+	+	=	+	=	-	+	+	=	0,03	0,04	0,04	0,06	0,09	0,09	0,08	0,09	0,09	0,10	

Võrreldes 2020. aastaga hundi tekitatud kahjustuste arv 2021. aastal järsult kahanes, jäädes kogu viimase kümnendi madalaimaks. Kõrgeim murdmise määr oli jätkuvalt Raplamaal ja suures osas taas ühtedes ja samades üksikutes lambafarmides, kus nende kahjude ennetamiseks paistab omanikel motivatsiooni tõsiselt vajaka jäävat. Ühtegi kahjustusjuhtumit ei toimunud aga Hiiu-, Ida-Viru- ja Saaremaal ning väga tagasihoidlikult oli neid Jõgeva-, Põlva-, Tartu- ja Valgamaal. Samuti kahanes oluliselt koerte murdmine

huntide poolt – kui 2020. aastal oli Keskkonnaameti akteeritud koerte murdmise juhtumeid 44, siis möödunud aastal vaid 5.

Hundi tekitatud kahjustusjuhtumite ja murtud kariloomade arv aastatel 2012 – 2021 (andmed: Keskkonnaamet, Tõnu Talvi).

Number of wolf damage cases (blue) and killed livestock (red) in 2012 - 2021 in Estonia.

Hundi tekitatud kahjustusjuhtumite arv, murtud lambad ja veised maakonniti aastatel 2016 – 2021 (andmed: Keskkonnaamet, Tõnu Talvi).

Number of wolf damage cases, killed sheep and killed cattle by counties in 2016 - 2021.

Maakond <i>County</i>	Murdmisjuhte <i>Damage cases</i>						Murtud lambaid <i>Killed sheep</i>						Murtud veiseid <i>Killed cattle</i>					
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Harjumaa	39	17	5	30	37	10	103	42	14	182	139	58	0	0	1	1	2	2
Hiiumaa	2	8	3	3	0	0	3	56	43	38	0	0	2	0	2	0	0	0
Ida-Virumaa	7	0	2	7	14	0	41	0	14	25	75	0	0	0	0	0	0	0
Jõgevamaa	3	0	0	0	8	2	16	0	0	0	2	1	0	0	0	0	1	0
Järvamaa	4	14	16	13	18	6	15	117	69	82	62	75	2	0	1	0	5	0
Läänemaa	12	1	24	10	10	9	59	0	144	51	103	48	2	1	9	2	0	0
Lääne-Virumaa	5	3	6	1	12	5	11	6	37	5	47	30	1	0	0	0	2	1
Põlvamaa	5	1	8	6	13	2	49	1	54	37	137	6	0	0	0	0	0	0
Pärnumaa	12	23	16	10	25	7	54	106	21	66	94	25	2	4	2	2	14	2
Raplamaa	15	43	24	35	75	32	88	257	78	152	527	123	0	4	5	6	1	1
Saaremaa	39	15	11	8	3	0	145	214	224	43	1	0	4	0	0	2	16	0
Tartumaa	2	3	10	5	3	3	11	5	28	85	35	6	0	0	1	0	0	0
Valgamaa	8	14	8	5	2	1	45	40	60	31	4	6	0	0	0	0	0	0
Viljandimaa	8	15	21	11	16	23	48	105	100	21	57	75	0	0	2	6	3	12
Võrumaa	14	26	3	4	6	10	78	172	33	24	43	28	1	1	0	0	0	4
Kokku (Total)	175	183	157	148	242	110	652	685	919	842	1326	481	14	10	23	19	44	22

Tänavu kevadel on olnud hundi tekitatud kahjustusi pisut enam kui aasta tagasi, kuid siiski oluliselt vähem kui 2020. aastal. Enim juhtumeid on taas Raplemaal (järgneb Harjumaa) ja

ikka ja jälle eeskätt neis samades lambafarmides, mille omanikel on ebapiisav motivatsioon neid kahjusid ennetada.

Hundi tekitatud kahjustusjuhtumite arv maakonniti 2020-2022 kevadperioodil
(andmed: Keskkonnaamet).

Wolf damage cases in spring 2020-2022.

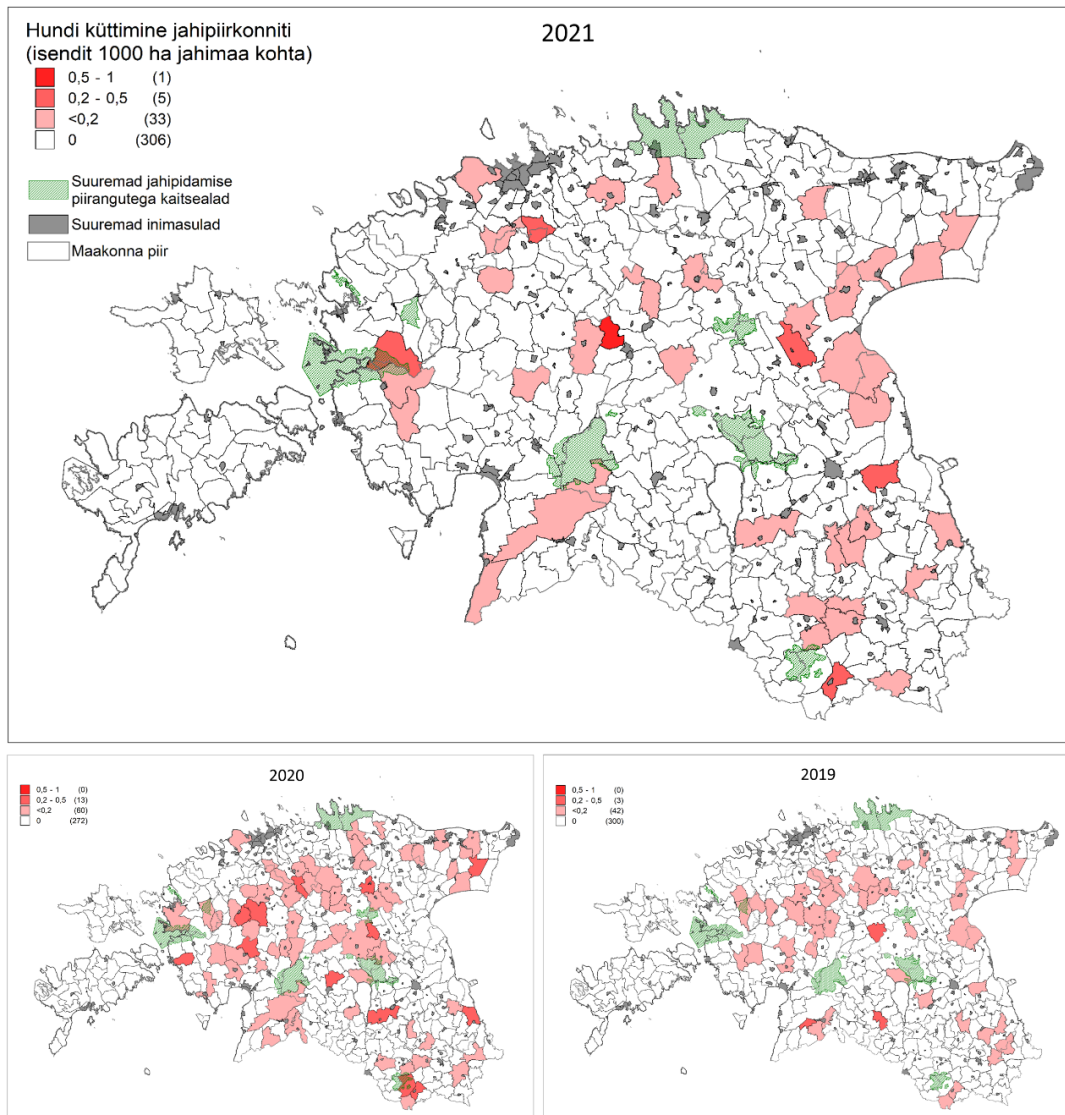
Maakond <i>County</i>	Kahjustusjuhte 1.03- 20.06 <i>Damage cases</i>		
	2020	2021	2022
Harjumaa	10	0	6
Hiiumaa	0	0	0
Ida-Virumaa	5	0	0
Jõgevamaa	1	2	0
Järvamaa	1	1	2
Läänemaa	3	5	0
Lääne-Virumaa	2	1	2
Põlvamaa	2	0	1
Pärnumaa	9	2	1
Raplamaa	17	0	12
Saaremaa	0	1	0
Tartumaa	1	1	0
Valgamaa	0	0	1
Viljandimaa	5	8	0
Võrumaa	1	1	2
Kokku (Total)	57	22	27

Möödunud hooajal kütiti kokku 60 hunti, lõplikust küttemiskvoodist 67 jäi 7 luba realiseerimata. Lisaks kütitutele hukkus viis looma liiklusõnnetustes.

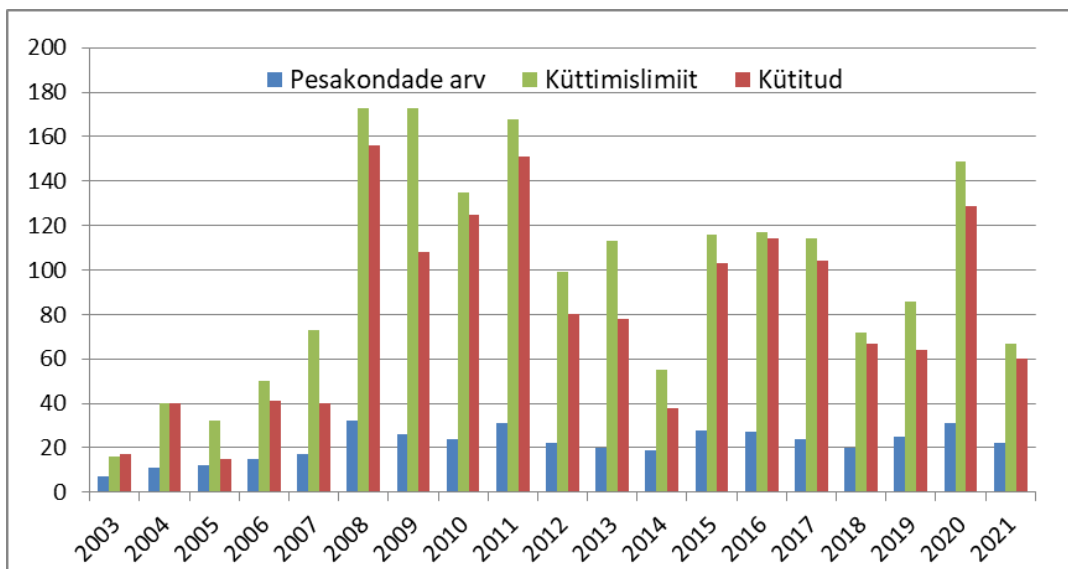
Kogutud bioproovide põhjal on teada, et ära kütiti vähemalt 3 poeginud emaslooma (karja juhtemased). Lisaks neile võib vanuse või kehamõõtmete põhjal oletada veel kuni viie juhtemase küttemist, keda esitamata jäänud või puudulike bioproovide tõttu ei ole võimalik siiski juhtemaste rühma paigutada. Kindlasti sai hukka juhtema Järva (Imavere), Põlva (Kõlleste) ja Tartu (Elva) maakondades. Võimalikest siginud huntidest kütiti Jõgeva (Laiuse), Järva (Anna), Lääne (Lihula), Tartu (Kastre) ja Võru (Varstu) maakondades. Mainitud piirkondades on tänavuse juurdekasvu võimalus märksa väiksem kui nende hundikarjade aladel, kus juhtemased alles jäid. Nõutavate bioproovide kogumist ja edastamist peaks siiski võtma täie tõsidusega, praegusel tasemel materjali hulk ja kvaliteet ei luba neid tõsiseltvõetavalt kasutada asurkonna seisundi muutuste hindamisel ja juurdekasvu prognoosimisel.

Hundi küttimine maakonniti viimasel kümnel jahihooajal. *Hunting bag of wolf in 2012 - 2021.*

Maakond County	Küttimine Hunting bag										2021/2020 muutus (%)	2021/2012 muutus (%)
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Change in hunting bag	Change in hunting bag
Harjumaa	4	12	4	8	17	7	6	3	10	5	-50,0	25,0
Hiiumaa	2	5	3	8	1	4	0	0	0	0		-100,0
Ida-Virumaa	2	1	0	2	4	0	3	5	11	5	-54,5	150,0
Jõgevamaa	3	4	0	2	3	2	0	3	4	5	25,0	66,7
Järvamaa	14	17	0	14	18	10	10	9	9	9	0,0	-35,7
Läänemaa	1	2	1	10	6	15	6	3	8	6	-25,0	500,0
Lääne-Virumaa	3	4	0	2	3	4	3	2	15	1	-93,3	-66,7
Põlvamaa	4	7	4	5	8	3	3	4	8	5	-37,5	25,0
Pärnumaa	8	6	2	9	9	10	12	10	21	5	-76,2	-37,5
Raplamaa	17	1	3	11	15	11	11	15	20	6	-70,0	-64,7
Saaremaa	7	7	9	7	5	7	1	0	0	0		-100,0
Tartumaa	1	3	3	6	8	6	6	4	4	6	50,0	500,0
Valgamaa	8	3	0	8	4	3	3	0	2	0	-100,0	-100,0
Viljandimaa	1	3	0	6	9	7	0	3	7	0	-100,0	-100,0
Võrumaa	5	3	9	5	4	15	3	3	10	7	-30,0	40,0
Kokku Total	80	78	38	103	114	104	67	64	129	60	-53,5	-25,0

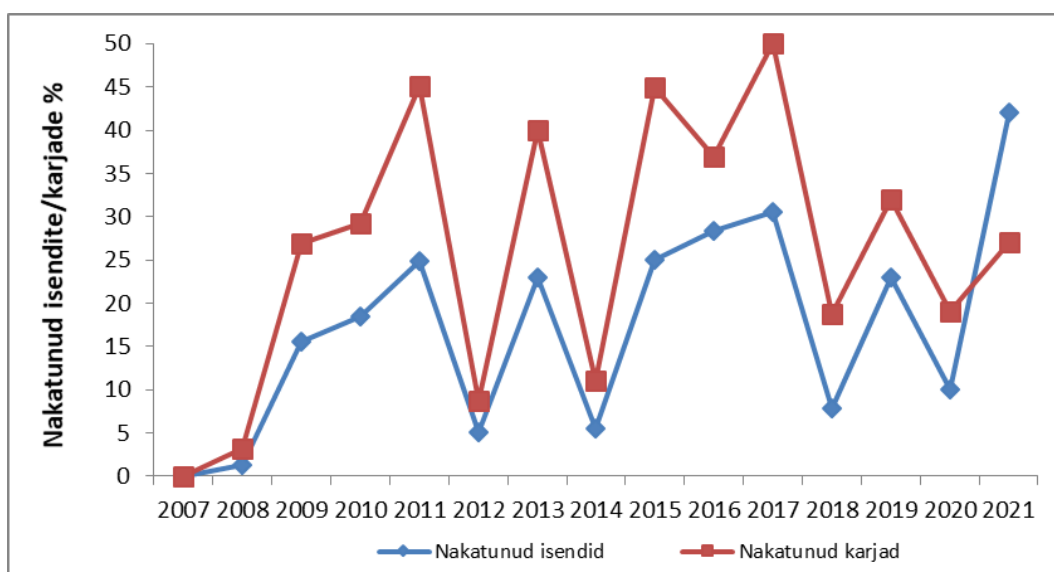
Hundi küttimine jahipiirkonniti 2021. ja kahel eelneval jahihooajal. *Hunting of wolf (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2021 and in previous hunting seasons.*

Hundi pesakondade arv, lubatud küttimislimiit ja kütitud isendite arv aastatel 2003 - 2021.

Number of wolf reproductions (blue), hunting quota size (green) and number of hunted individuals (red) in 2003 - 2021.

2021. aastal laienes taas kärntõve levik hundi populatsioonis, kütitud loomade hulgas oli neid kogunisti 42%. Siiski, varasemate aastate kärntõve leviku ja juurdekasvunäitajate vahel ei ole seost märgata, mistõttu ei saa seda olemasolevatele teadmistele tuginevalt oluliseks suremusteguriks pidada.

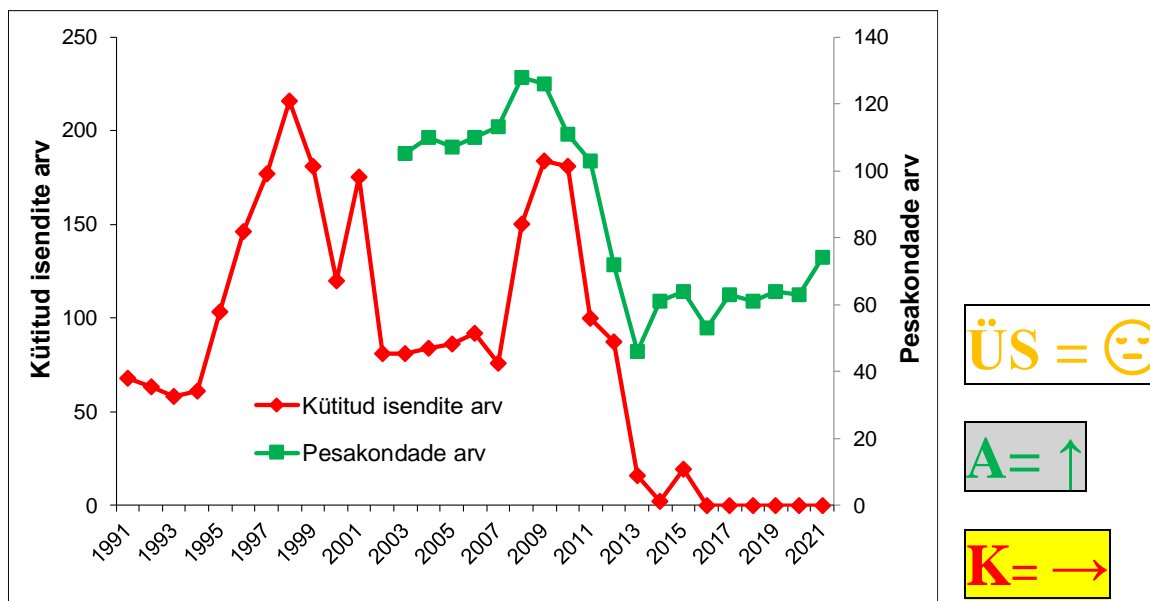
Kärntõvega nakatunud hundipesakondade ja nakatunud huntide osakaal kütitud/hukkunud isendite hulgas aastatel 2007 - 2021.

Proportion of packs infected by sarcoptic mange (red) and proportion of infected individuals among hunted/perished wolves (blue) in 2007 - 2021.

Pikema aja keskmisena on hundi asurkonna potentsiaalne juurdekasvumäär (aastane juurdekasv võrreldes eelneva aasta sügise arvukusega) olnud pisut üle 40%, kõikides aastati vahemikus 30-50%. Möödunud aasta kütmissurve oli vaid 25%, mistõttu võib tänavuseks sügiseks prognoosida hundi arvukuse kasvu 26-32 pesakonna vahele: 26 juhul kui juurdekasv on sarnane 2021. aastale, mis oli erakordselt kehv ja 32 kui juurdekasv on pikaajalise keskmise juures. Niisiis tuleb suure tõenäosusega arvestada tänavu möödunud hooajast suurema küttemahuga, et vältida pesakondade arvu kasvu 2023. aastaks üle suurkiskjate kaitse- ja ohjamise tegevuskavas soovitatud ülempiiri 30 pesakonda. Hundi detailne kütmissoovitused esitatakse aruande lisana sügisel enne jahihooaja algust.

Jahimeeste motivatsioon hundi küttemiseks on jätkuvalt suur. Samuti on hundijahi edukust suurendanud erinevate tehniliste abivahendite (side, transport, relvad) areng ja laialdasem kasutuselevõtt. Üldjuhul kütatakse eraldatud põhikvoot soodsate lumeolude korral täis üsna kiiresti. Samas praeguse hundijahi hooaja esimeses kuus, novembris, on kutsikad toitumises veel täielikult oma vanematest sõltuvad. Pesakondade sotsiaalse struktuuri lammutamine sel perioodil võib ühelt poolt kaasa tuua poegade jahivälise suremuse suurenemise (ühe või mõlema toitja kaotus) või probleemide tekkimise (üksikvanem, orvud pojad). Seetõttu soovitame tõsiselt kaaluda hundijahi lühendamist kolmele kuule, alustades jahiga 1. detsembrist. Antud muudatus kontsentreeriks hundijahti enam lumega perioodile, mis tähendab juhuslike laskmiste vähenemist ning suunatud hundijahi osakaalu suurenemist. Lumele jäävate jälgede abil on võimalik vajadusel teha ka valikulist küttemist. Novembrikuu oleks oluline aeg info kogumiseks käimasoleva aasta pesakondade kohta, mistõttu saaks küttemislimiit olema kuu aega varem koostatust märksa adekvaatsem ja eesmärgipärasem.

ILVES (*Lynx lynx*)

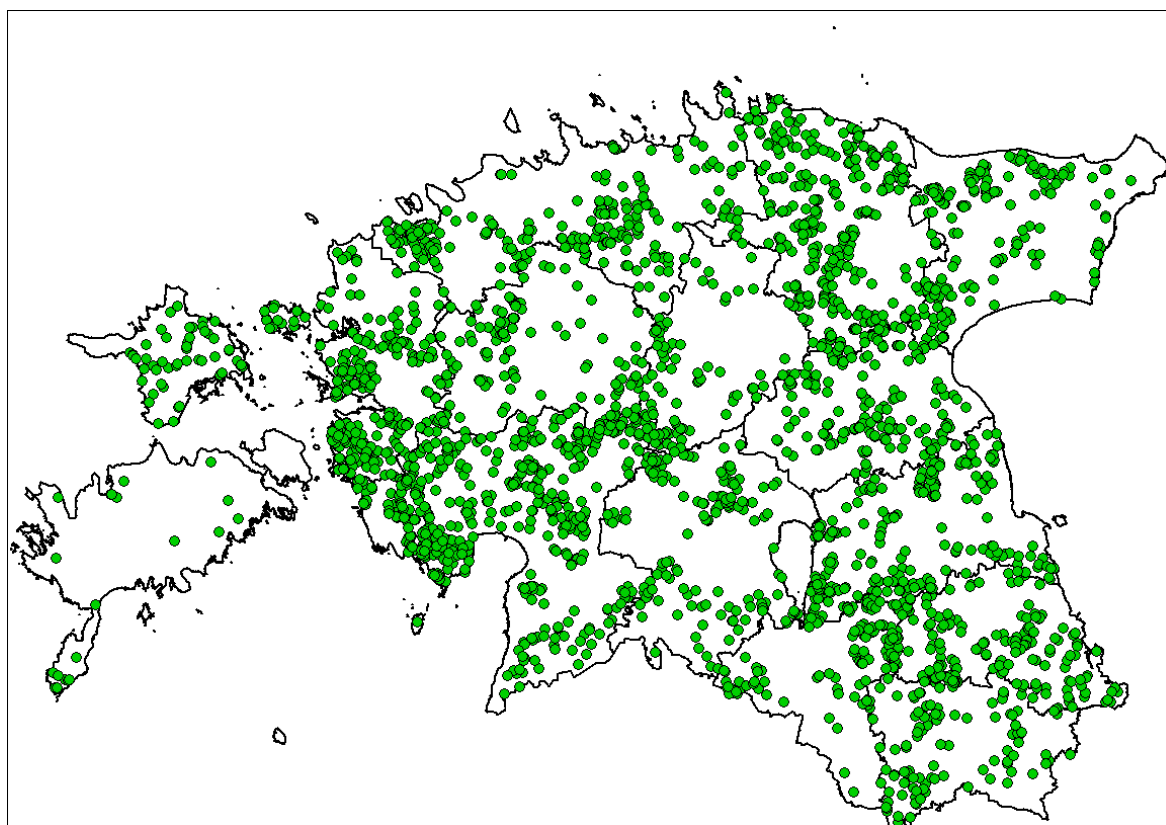
Ilvese küttimine aastatel 1991 – 2021 ning poegade emailveste arv.

The number of lynx hunted in 1991 – 2021 (red line) and number of reproductive units (green line).

- Poegade emailveste arvuks saadi möödunud aastal 74 ning üldarvukus oli sүgisel tõenäoliselt vahemikus 450-550 isendit.
- Poegade emailveste arv väljendab ammuoodatud kasvu pärast 10 aastat kestnud seisakut, kuid see ei ole siiski veel jõudnud tasemele, kus me asurkonna seisundit soodsaks nimetada võiks;
- Ilvese levikupilt on jätkuvalt ebauhtlane: kui suuremas osas paistab kohalik asurkond olevat silmnähtavalt taastunud, siis levikukaardilt jäävad silma mitmed suuremad alad, kus taastumist veel toimunud pole.
- Kuna ilvese arvukus on siiski allpool suurkiskjate tegevuskavas toodud soodsa seisundi lävendit (80 pesakonda) ja veel üsna kaugel kavas toodud soodsast lävendist jahipidamise võimalikuks taasalustamiseks (100 pesakonda), soovitame Keskkonnaametil eelolevaks jahihooajaks küttimiskvooti mitte välja anda.

Ilvese pesakondade arv ja selle muutused aastatel 2012 – 2021.
Number of lynx reproductions (females with cubs-of-the-year) in 2012 - 2021.

Maakond <i>County</i>	Pesakondade arv <i>No. of females with cubs-of-the-year</i>										Pesakondade arvu muutus 2021/2020		Pesakondade arvu muutus 2021/2012	
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Change in no. of reproductive females	Change in no. of reproductive females		
Harjumaa	7	6	6	7	3	5	6	5	5	9	+	+		
Hiiumaa	3	?	1	0	1	0	1	1	1	0	-	-		
Ida-Virumaa	3	3	4	5	3	6	6	7	7	7	=	+		
Jõgevamaa	7	5	5	4	2	4	5	4	6	4	-	-		
Järvamaa	4	3	3	3	2	4	4	2	4	4	=	=		
Läänemaa	8	3	3	3	4	6	3	2	3	5	+	-		
Lääne-Virumaa	5	4	9	5	5	3	5	8	6	7	+	+		
Põlvamaa	4	6	7	6	7	5	6	3	3	5	+	+		
Pärnumaa	6	5	8	6	5	9	4	7	9	9	=	+		
Raplamaa	5	3	4	4	3	3	4	4	4	2	-	-		
Saaremaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	+	+		
Tartumaa	6	2	2	4	4	5	6	4	5	8	+	+		
Valgamaa	6	4	4	8	5	6	6	4	3	4	+	-		
Viljandimaa	3	2	2	4	3	2	3	6	3	5	+	+		
Võrumaa	5	?	3	5	6	5	2	7	4	4	=	-		
Kokku Total	72	46	61	64	53	63	61	64	63	74	+	=		

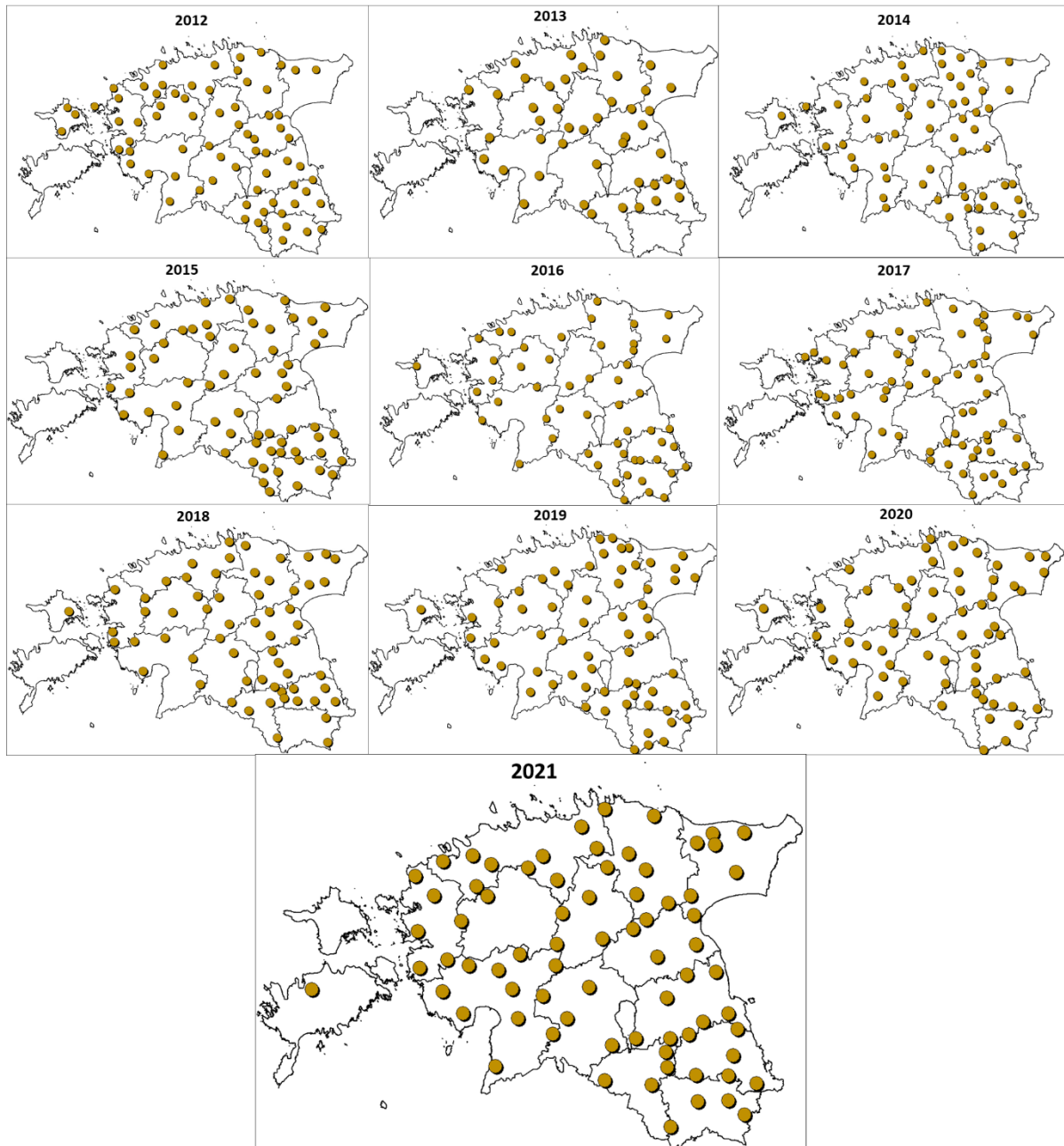
2021. aastal tehtud ilvese vaatlused. *Lynx observations in 2021 (n=3075).*

Ilvese vaatlusi esitati jahimeeste poolt kokku 3075 (2020. ja 2019. aastal vastavalt 2064 ja 1167), neist 574 (2020. ja 2019. aastal vastavalt 504 ja 297) poja või poegadega ema

vaatlust. Vaatlustega sai kaetud ala, mis hõlmas 91% Eesti jahipiirkondadest (2020. ja 2019. aastal vastavalt 77% ja 72%). Ilvese vaatlusi tehti 93% ning ilvese pesakondade vaatlusi 58% jahipiirkondades/jahtkondades, kust hundi ja/või ilvese ja/või šaakali vaatluseid edastati. Kui vaatluste hulk ja nendega kaetud ala on selgelt suurenenud, siis vaatluste kvaliteet jätab kohati jätkuvalt soovida. See puudutab just pealiskaudsust pesakondade jäljevaatlustel, kus pahatihti ei tehta kindlaks tegelikku kutsikate arvu, vaid piirdatakse esmapilgul nähtuga. Ilvese puhul on aga väga tavaline see, et kutsikad astuvad ema või teise kutsika jälgedes, mistõttu tuleks poegade arvu kindlaks tegemiseks sellele märksa enam tähelepanu pühendada. Täiskasvanud samast soost ilveste territooriumid ei kattu omavahel või kattuvad väga väikeses ulatuses. Niisiis kuuluvad ühel alal nähtud erineva arvu kutsikatega emaste jäljeread väga suure tõenäosusega siiski ühele ja samale pesakonnale.

Analüüsi tulemusel saadi 2021. aastal sügisel Eestis 74 ilvese pesakonda (2020. aastal 63), mis väljendab esmakordselt pärast 10 aastast kiratsemist kasvutrendi ning arvukus on jõudnud 2012. aasta tasemele. Siiski on ilvese levik veel sobivates elupaikades ebahühtlane. Kui suuremas osas Eestis on ilvese kohalik juurdekasv üsna kenasti taastunud/taastumas, siis on jätkuvalt mitmeid üsna suuri alasid (näiteks enamus Raplamaast), kus seda veel millegipärast toimunud pole. Negatiivsest poolest võib välja tuua Jõgeva- ja Raplamaa, kus siginud emaste ilveste arv paistab olevat langenud, samuti Hiiumaa, kus möödunud aastal ühtegi pesakonda ei registreeritud. Teistes maakondades on poegade emailveste arv jäänud kas samaks või suurenenud ning üle pika aja (vähemalt 20 aastat) on Saaremaal tehtud mitmeid (jälje)vaatlusi pojaga emast, mistõttu sai ilvese pesakonda tähistav märke 2021. aasta pesakondade kaardil ka saarele kantud.

Eeldades, et viimase kahe aasta pesakondade arve on hinnatud tõepäraselt, saame eelmise aasta populatsiooni juurdekasvu määraks ~ 17%, mis on meil ka varasemalt (enne aastat 2011) olnud tavapärase asurkonna potentsiaalne juurdekasvumäär. Juhul, kui ilvese asurkond on tõesti lõpuks eelmise aastakümne stressist üle saanud ning normaalne juurdekasv väljendub ka tänavu ja edaspidigi, võiks juba järgmisel aastal meie ilvese asurkonda hinnata taas soodsas seisundis olevaks (vastavalt suurkiskjate kaitse- ja ohjamise tegevuskavale vähemalt 80 pesakonda) ning ülejäärgmisel aastal saaks hakata kaaluma võimalust jahipidamise taasalustamiseks (vastavalt suurkiskjate kaitse- ja ohjamise tegevuskavale on vajalik vähemalt 100 pesakonna olemasolu).

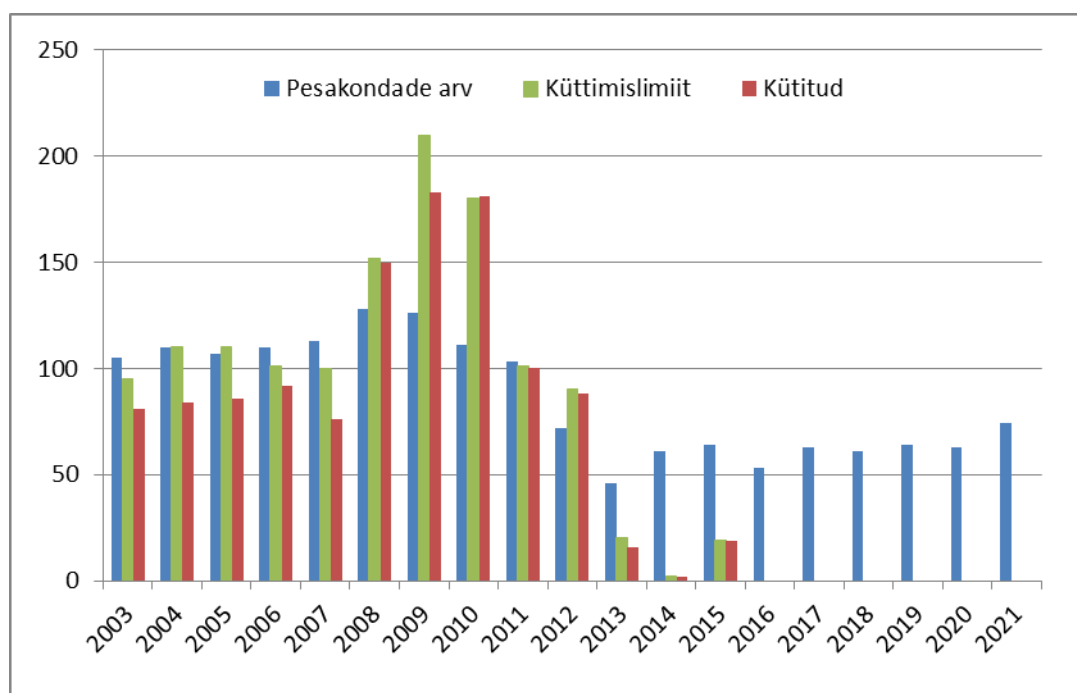
Ilvese pesakonnad aastatel 2012 -2021. *Lynx reproductions in 2012 - 2021.*

Jahipiirkonna kasutajate hinnangul on eeskätt viimasel kahel aastal toimunud ilvese arvukuse olulisem kasv, samuti on alates 2016. aastast suurenenud järjepidevalt ka ruutloenduse jäljeindeks, olles tänavu jäänud 2021. aastaga samale tasemele.

Jahipiirkonna kasutajate hinnang ilvese arvukuse muutustele võrreldes eelneva aastaga ja hundi jäljeindeks (jäljeradade arv 1 km loendusmarsruudi kohta) aastatel 2012-2021 läbi viidud talvistes marsruutloendustes (ruutloendus).

Hunter estimated changes in lynx abundance and winter track index in 2012-2021.

Maakond County	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)											Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)										
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022		
Harjumaa	-	-	-	=	=	-	-	+	+	+	0,08	0,11	0,10	0,16	0,07	0,09	0,09		0,15	0,11		
Hiiumaa	-	-	=	=	-	-	-	+	+	=	0,07					0,03	0,00		0,02	0,00		
Ida-Virumaa	-	-	-	+	=	+	++	-	+	+	0,04	0,05	0,05	0,04	0,03	0,11	0,19	0,18	0,19	0,22		
Jõgevamaa	-	=	=	+	-	-	-	+	+	-	0,11		0,11	0,08		0,16	0,52		0,21	0,15		
Järvamaa	-	-	=	-	-	+	=	-	+	+	0,04	0,10	0,06	0,06	0,06	0,11	0,07	0,17	0,10	0,28		
Läänemaa	-	-	-	=	-	+	=	=	=	+	0,13		0,03	0,09	0,24	0,44	0,13	0,18	0,18			
Lääne-Virumaa	-	-	=	+	-	+	=	+	+	+	0,06	0,05	0,07	0,02	0,04	0,06	0,10		0,14	0,15		
Põlvamaa	+	-	=	-	=	-	+	+	+	+	0,06		0,10	0,12	0,09	0,11		0,16	0,14			
Pärnumaa	-	-	-	-	-	+	+	+	+	+	0,07			0,01	0,04	0,03	0,07	0,10	0,14	0,12		
Raplamaa	-	-	-	+	=	-	+	+	+	+	0,05	0,06		0,06	0,05	0,07	0,05	0,06	0,10	0,12		
Saaremaa	+	--	++	-	=	--	=	++	++	++	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Tartumaa	-	=	=	=	+	+	=	-	+	=	0,05		0,01	0,07	0,12	0,07	0,08	0,06	0,05	0,11		
Valgamaa	-	-	-	++	=	+	=	-	+	=	0,03			0,06	0,17	0,08	0,10	0,20	0,14	0,13		
Viljandimaa	-	-	+	-	+	-	+	-	+	+	0,06			0,03	0,10	0,06	0,02	0,03	0,11	0,07		
Võrumaa	-	+	=	=	-	+	-	=	+	+	0,06		0,12	0,04	0,08	0,17	0,13	0,15	0,21	0,09		
Kokku Total	-	-	=	=	-	+	+	=	+	+	0,06	0,07	0,07	0,06	0,07	0,09	0,12	0,11	0,13	0,13		

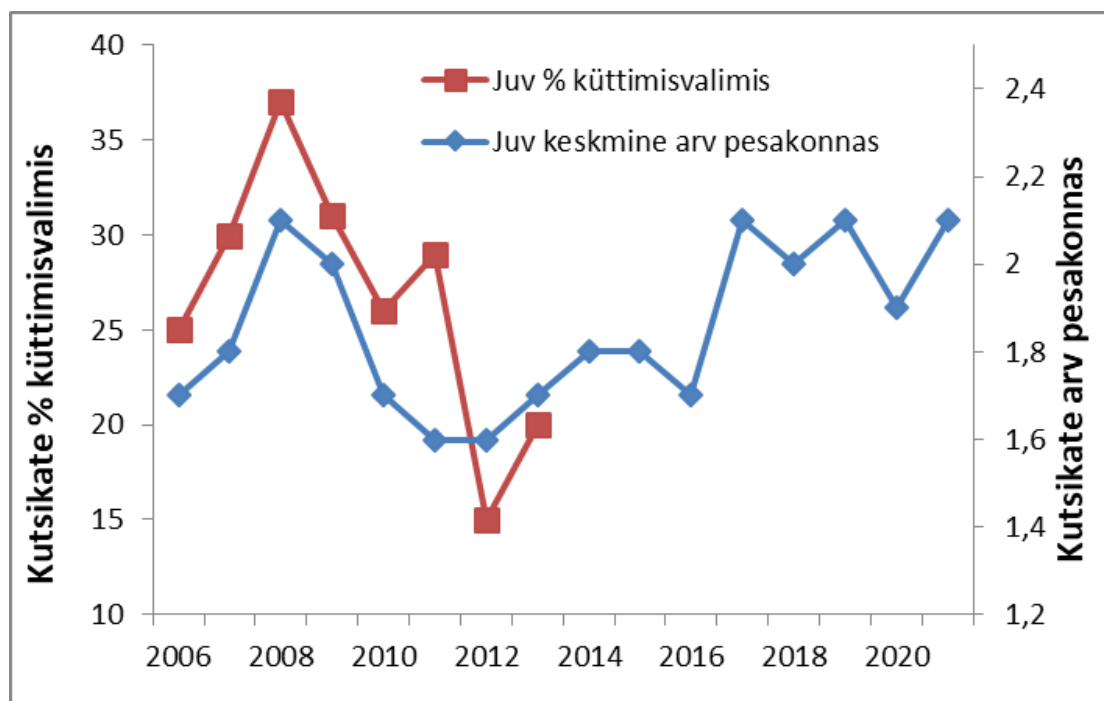

Ilvese pesakondade arv, lubatud küttimislimiit ja kütitud isendite arv aastatel 2003 - 2021.
Number of lynx reproductions (blue), hunting quota size (green) and number of hunted individuals (red) in 2003 - 2021.

Ilveseid viimasel kuuel aastal kütitud pole. Küll aga on igal aastal leitud mõned muul põhjusel hukkunud ilvesed, surmapõhjustest domineerivad liiklusõnnetused. Viimasel kahel aastal ei ole laekunud erinevalt varasematest teateid kärntõve tunnustega hukkunud ilveste kohta. Sellest võib järeldada, et kärntõbi, mida varasematel aastatel ilvese kehva käekäigu üheks oluliseks põhjuseks peeti, on tänaseks oma tähtsuse minetanud.

Ilvese küttimine viimasel kümnel jahihooajal.
Hunting bag of lynx in 2012 – 2021.

Maakond <i>County</i>	Küttimine <i>Hunting bag</i>										2021/2020	2021/2012
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	muutus (%) <i>Change in hunting bag</i>	muutus (%) <i>Change in hunting bag</i>
Harjumaa	7	1	0	3	0	0	0	0	0	0	=	-100,0
Hiiumaa	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	=	-100,0
Ida-Virumaa	5	1	0	2	0	0	0	0	0	0	=	-100,0
Jõgevamaa	7	0	0	3	0	0	0	0	0	0	=	-100,0
Järvamaa	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	=	-100,0
Läänemaa	10	1	2	1	0	0	0	0	0	0	=	-100,0
Lääne-Viru	6	1	0	3	0	0	0	0	0	0	=	-100,0
Pölvamaa	4	1	0	2	0	0	0	0	0	0	=	-100,0
Pärnumaa	12	1	0	3	0	0	0	0	0	0	=	-100,0
Raplamaa	7	2	0	2	0	0	0	0	0	0	=	-100,0
Saaremaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	=	=
Tartumaa	5	2	0	0	0	0	0	0	0	0	=	-100,0
Valgamaa	4	2	0	0	0	0	0	0	0	0	=	-100,0
Viljandimaa	5	1	0	0	0	0	0	0	0	0	=	-100,0
Võrumaa	7	2	0	0	0	0	0	0	0	0	=	-100,0
Kokku Tot	87	16	2	19	0	0	0	0	0	0	=	-100,0

Alla aastaste ilveste osakaal küttimisvalimis ja poegade keskmine arv pesakonnas vaatluste põhjal aastatel 2006-2021.

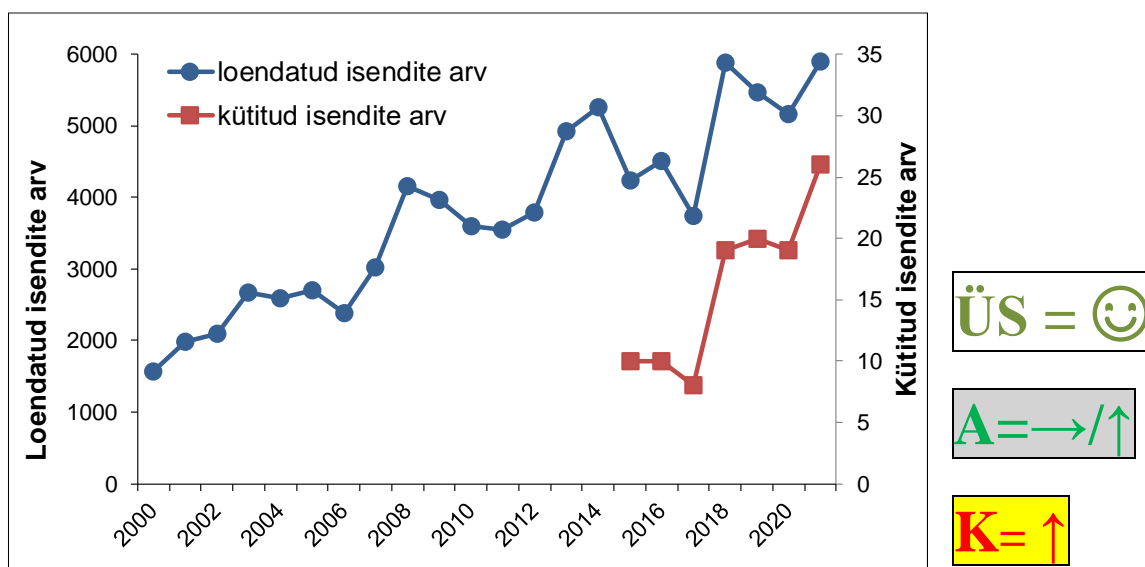
Proportion of juveniles in hunting bag (red) and average litter size in observations (blue) in 2006-2021.

Ilvese populatsiooni üldarvukust võib 2021. aasta sügise seisuga hinnata 450-550 isendile ning asurkonna üldseisundit jätkuvalt ebasoodsaks, kuid paranevaks.

Küttimisettepanek

Ilvese arvukus on jätkuvalt allpool suurkiskjate tegevuskavas toodud soodsa seisundi lävendit (80 pesakonda) ja veel üsna kaugel kavas toodud soodsast lävendist jahipidamise võimalikuks taasalustamiseks (100 pesakonda). Seetõttu soovitame Keskkonnaametil eelolevaks jahihooajaks küttimiskvooti mitte välja anda. Erandkorras Keskkonnaameti loal võib siiski lubada küttida haigeid või oluliste vigastustega loomi või probleemiseid kõikjal Eestis.

HALLHÜLJES (*Halichoerus grypus*)

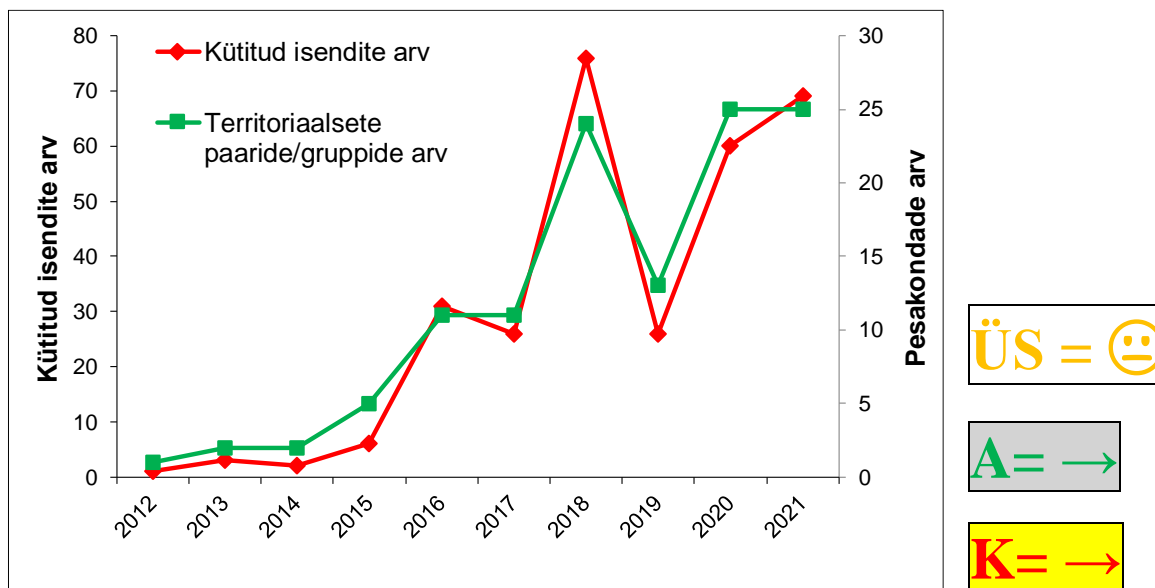
Hallhüljeste arv kevad-suviste karvavahetuse aegsete lesilate kohal läbiviidud lennuloenduste andmetel ning kütitud isendite arv.

Grey seal numbers in haul-outs, based on aerial counts carried out during moulting period (blue line) and number of hunted seals (red line).

- 2021. aasta kevadsuvisel lennuloendusel loendati lesilates kokku 5898 hallhüljest. Viimase kolme aasta keskmine loendatud hallhüljeste arv, mis on aluseks ka küttemiskvoodi määramisel, on 5503. 2021. aasta seirearuanne (koostaja Ivar Jüssi) on leitav: <https://kese.envir.ee/kese/downloadReportFile.action?fileUid=24689152&monitoringWorkUid=23671805>. Hallhülge üldist seisundit nii Eestis kui ka Läänemeres võib pidada väga heaks.
- 2021. aastal kütitati kokku 26 hallhüljest, neist 20 Kihnust, küttemiskvoot oli 55.
- Käesoleva aasta küttemiskvoot on samuti 55, küttemisettepanek on leitav: https://keskkonnaportaal.ee/sites/default/files/hallh%C3%BClge%20kuttimisettepanek_2022.pdf
- 2023. aasta küttemisettepanek koostatakse käesoleva aruande lisana 2023. aasta märtsikuus.
- Hallhülge kahjud kalandusele on jätkuvalt suured ning seda peamiselt rannakalurite püüniste (seisevpüüniste) lõhkumise või neis olevate kalade söömise/vigastamise näol. Antud juhtudel on enamasti tegemist sellele spetsialiseerunud ja inimpeglikkuse kaotanud üksikisenditega, keda peaks käsitlema kui nuhtlusisendeid.

- Käesolev seadusandlus ei soosi ning kohati ei võimalda üldse nuhtlusisendite küttemist kalapüüniste ja püütud kalade kaitseks. Seetõttu soovitame võimalikult kiiresti kutsuda kokku vastav ümarlaud otsimaks lahendusi küttemise võimaldamiseks kalapüüniste juures.
- Soovitame Keskkonnaametil koostada hallhülge kaitse ja ohjamise tegevuskava. Viimane tegevuskava oli vaid kaitse tegevuskava ning selle kehtivus lõppes 2019.aastal.
- Kuna hallhülge küttemisvalim on võrreldes populatsiooni suurusega väga väike ning seetõttu ka mitte esinduslik, võiks kaaluda bioproovide (hambajuure lõik, emakas ja pekitükk) esitamisest loobumist. Alles peaks jääma iga kütitud isendi kohta esitatavad detailsed andmed (kütitud kiskja ankeet) ning koeproov.

HARILIK ŠAAKAL (*Canis aureus*)

Šaakali küttimine ning territoriaalsete paaride/gruppide arvu muutused aastatel 2012-2021.

The number of hunted individuals and the number of territorial pairs or packs of golden jackal in 2012 - 2021.

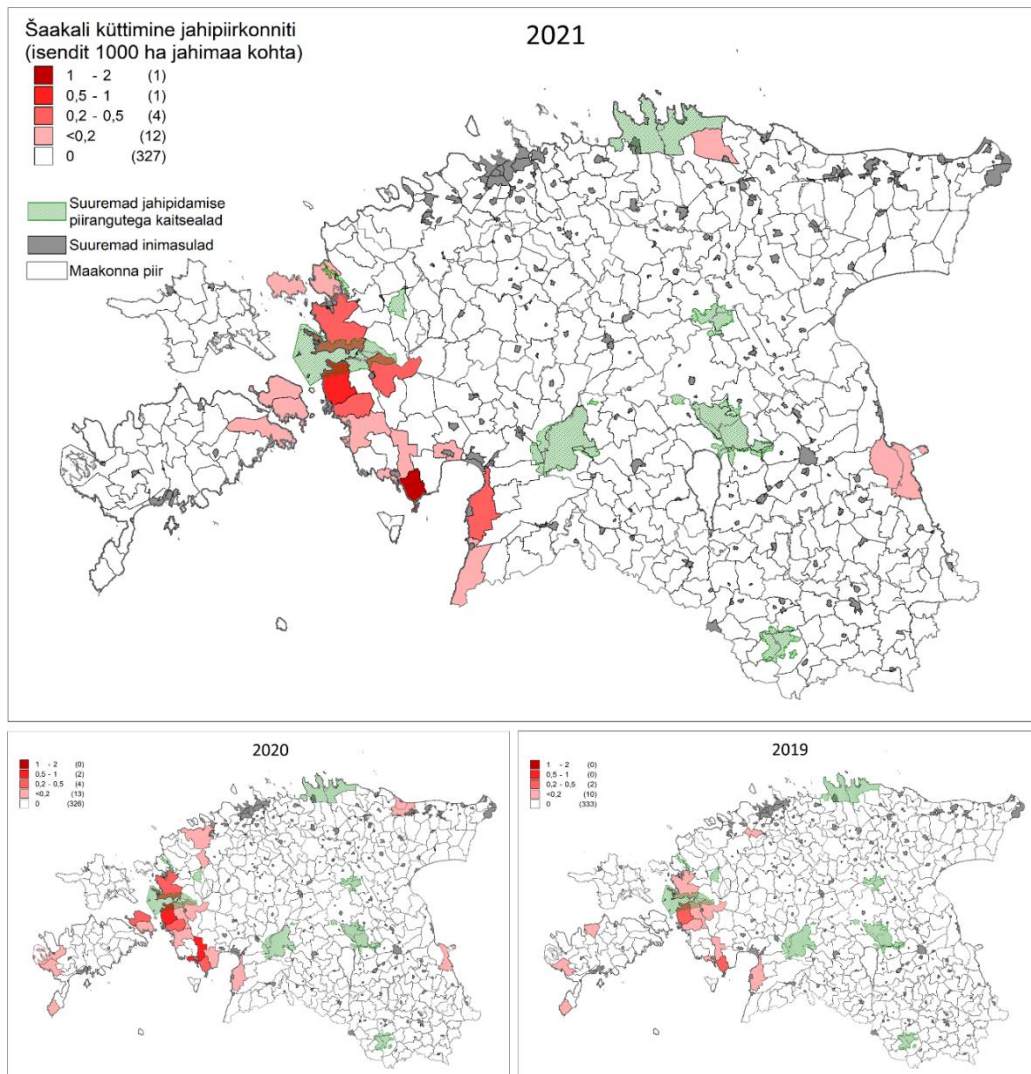
- Šaakali territoriaalseid paare või grupe oli 2021. aastal vaatluste ja küttimisandmete analüüsi põhjal 25. Üldarvukus sügisel jäi tõenäoliselt vahemikku 100-200 isendit, kuid täpsemat arvu ei ole olemasolevate andmete põhjal võimalik välja tuua.
- Võrreldes 2020. aastaga oli šaakali arvukus jäänud samaks, uueks (pesakonna) leiukohaks oli Tallinna linn (Eesti Vabaõhumuuseumi territoorium).
- Kokku kütiti 69 šaakalit, neist enamus Lääne- ja Pärnumaal. Lisaks neile lasti 3 šaakalit (kutsikad) Tallinnas, kuid kuna tegemist pole jahimaaga, siis antud isendid küttimisstatistikas ei kajastu. Šaakali praegune küttimissurve on lähedane asurkonna potentsiaalsele juurdekasvumäärale.
- Šaakali üldseisundile on keeruline hinnangut anda, kuna tegemist on liigiga, kelle asurkond on alles kujunemisjärgus. Samas on tema arvukus ja levikuala väike, küttimissurve kõrge ning asurkond ebasobivate elupaikadega isoleeritud.
- Šaakal on EL loodusdirektiivi V lisa liik, kelle jahipidamine on lubatud juhul, kui see ei halvenda asurkonna soodsat looduskaitselist seisundit. Kui praegu IUCN punase nimestiku hindamise kriteeriumite järgi šaakali seisundit hinnata, oleks see suure tõenäosusega kategoorias „väljasuremisohus (EN)“. Kuna šaakal on praegu väikeuluk, kelle jahinduslikku regulatsiooni riik vaid ajaliselt piirab, tuleb jahipiirkonna kasutajatel

endil järgida jätkusuutliku jahinduse printsiipe vältimaks tema seisundi olulist halvenemist.

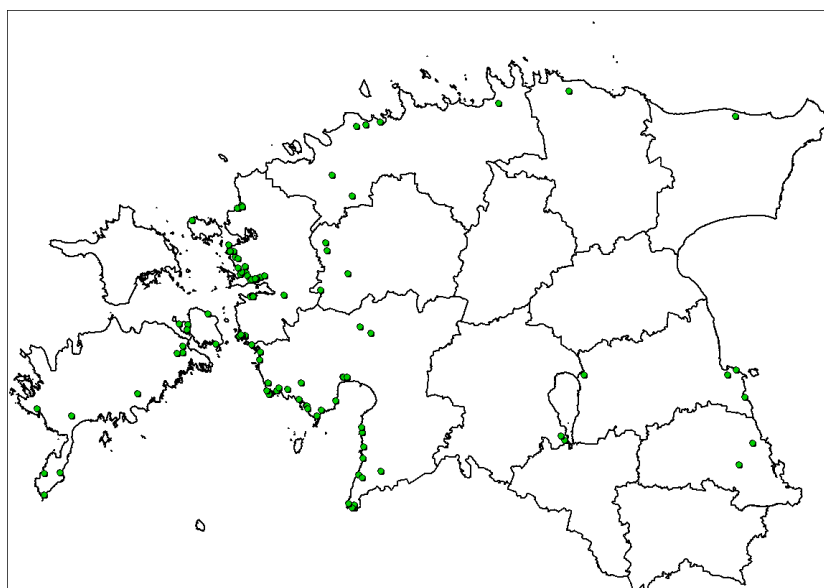
- Kuna šaakal tekitab kohati kahju lambakasvatusele (eriti just rannikuäärsetes hooldatavates pool-looduslikes kooslustes), siis tuleks teda intensiivsemalt küttida piirkondades, kus karjakasvatajatel on šaakalitega probleeme, jättes mitteprobleemsed isendid/pesakonnad puutumata või survestada küttimisega neid tagasihoidlikul määral.
- Juhul, kui korraldatakse teaduslikke eksperimente, mis sisaldavad väikekiskjate intensiivset küttimist mingis piirkonnas ning kütitavate liikide hulgas on ka šaakal, tuleks määratleda võrdväärset kompensatsioonialad, kus šaakaleid ei kütitata.
- Kuna septembrikuus šaakali kutsikad sõltuvad veel oluliselt oma vanematest, tuleks tõsiselt kaaluda jahiaja lühendamist, alustades jahiga 1. oktoobrist.
- Eeldades, et šaakali asurkond on meil pikemas perspektiivis jätkusuutlik, võiks kaaluda kütitud isenditelt bioproovide (hambajuure lõik ja emakas) kogumisest loobumist. Alles peaks jääma iga kütitud isendi kohta esitatavad detailsed andmed (kütitud kiskja ankeet) ning koeproov.

Šaakali küttimine maakonniti 2015 - 2021 jahihooajal ja jahipiirkonna kasutajate hinnang šaakali arvukuse muutustele viimasel kolmel aastal. *Hunting bag of golden jackal and hunters estimation of change in abundance.*

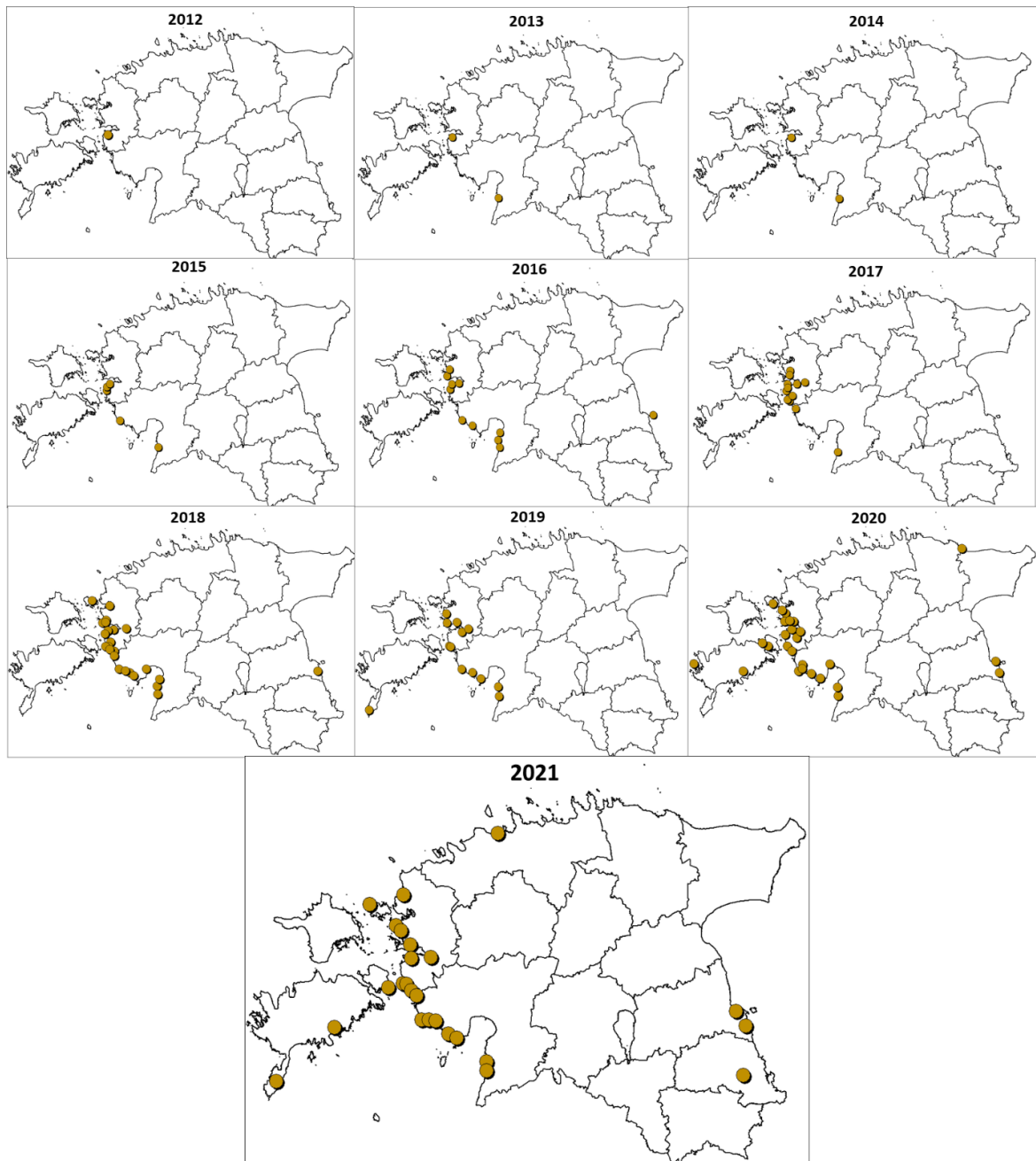
Maakond County	Küttimine Hunting bag							2020/2019 muutus (%) Change in hunting bag	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)			
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021		2019	2020	2021	2022
Harjumaa	0	0	0	0	1	1	0	-100,0	=	=	=	+
Hiiumaa	0	0	0	0	0	0	0		=	=	=	=
Ida-Virumaa	0	0	0	0	0	2	0	-100,0	=	=	=	=
Jõgevamaa	0	0	0	0	0	0	0		=	=	=	=
Järvamaa	0	0	0	0	0	0	0		=	=	=	=
Läänemaa	4	17	21	44	16	34	37	8,8	+	=	+	+
Lääne-Virumaa	0	0	0	0	0	0	1	+	=	=	=	=
Põlvamaa	0	0	0	0	0	0	0		=	=	-	=
Pärnumaa	1	14	5	31	6	15	25	66,7	+	=	+	+
Raplamaa	0	0	0	0	0	0	0		=	=	=	=
Saaremaa	1	0	0	0	3	7	4	-42,9	=	+	+	+
Tartumaa	0	1	0	1	0	1	2	100,0	+	=	=	=
Valgamaa	0	0	0	0	0	0	0		=	=	=	=
Viljandimaa	0	0	0	0	0	0	0		=	=	=	=
Võrumaa	0	0	0	0	0	0	0		=	=	=	=
Kokku Total	6	32	26	76	26	60	69	15,0	(+)	(+)	(+)	(+)

Šaakali kütmine jahipiirkonniti 2021. ja kahel eelneval jahihooajal.
Hunting of golden jackal (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2021 and in previous hunting seasons.

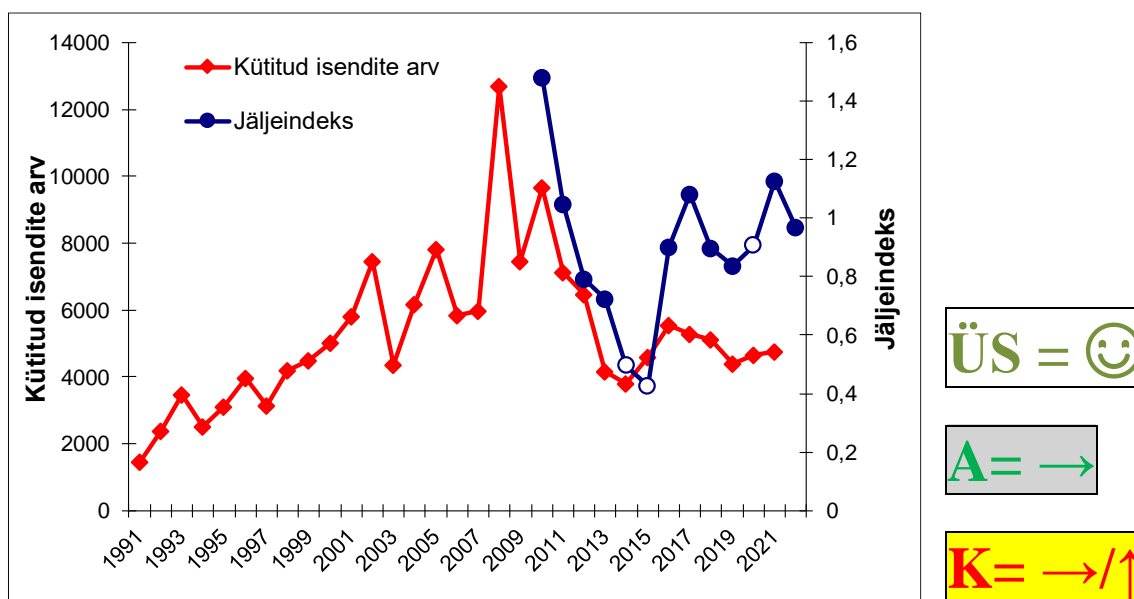

2021. aastal tehtud šaakali vaatlused. *Observations of golden jackal in 2021.*

Šaakali territoriaalsed paarid/grupid aastatel 2012 - 2021.
Territorial pairs or packs of golden jackal in 2012 - 2021.

REBANE (*Vulpes vulpes*)

Rebase küttimine aastatel 1991 – 2021 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused.
The number of red fox hunted in 1991 – 2021 and winter track index (line - tracks per 1 km per 24 hours).

- Rebase arvukus paistab olevat jahimeeste hinnangul sarnane eelmise aastaga, ruutloenduse jäljeindeks väljendab kergest langust.
- Rebase juurdekasv on keskpärane ning vanemate isendite elumus on kõrge, seda väljendab PTA marutaudi tõrje järelkontrolli raames kogutud valimi vanuseline struktuur.
- Rebase küttimine on eelneva kahe aasta võrdluses taas pisut suurenenud, kuid on siiski veel oluliselt väiksem möödunud kümnendi algusaastatest.
- Eelkõige just kärntõve leviku ohjeldamiseks tuleks rebast küttida vähemalt eelmise aastaga sarnase intensiivsusega.

Rebase kütmine maakonniti viimasel kümnel jahihooajal.
Hunting bag of red fox in last ten years.

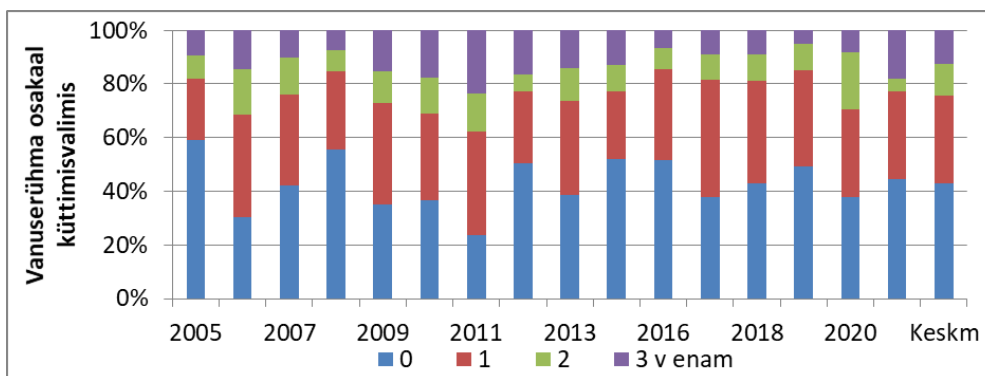
Maakond County	Kütmine Hunting bag										2020/2019 muutus (%)	2020/2011 muutus (%)
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Change in hunting bag	Change in hunting bag
Harjumaa	466	310	252	316	373	272	313	323	371	405	9,2	-13,1
Hiiumaa	245	149	77	98	108	118	101	95	120	194	61,7	-20,8
Ida-Virumaa	215	108	114	136	216	166	191	189	234	164	-29,9	-23,7
Jõgevamaa	330	260	192	209	334	240	258	273	300	248	-17,3	-24,8
Järvamaa	331	265	173	175	282	197	207	172	221	229	3,6	-30,8
Läänemaa	264	145	162	268	301	359	363	308	332	329	-0,9	24,6
Lääne-Virumaa	443	300	248	232	336	305	292	220	247	228	-7,7	-48,5
Põlvamaa	329	229	249	258	296	241	267	219	233	229	-1,7	-30,4
Pärnumaa	522	320	329	444	573	464	498	509	437	378	-13,5	-27,6
Raplamaa	428	187	154	226	240	253	254	227	279	281	0,7	-34,3
Saaremaa	1137	671	803	931	955	1268	867	634	671	702	4,6	-38,3
Tartumaa	454	315	299	347	484	405	419	295	214	321	50,0	-29,3
Valgamaa	416	206	200	239	274	297	294	253	216	194	-10,2	-53,4
Viljandimaa	532	417	340	388	491	452	511	402	538	548	1,9	3,0
Võrumaa	362	272	223	313	295	237	282	263	246	298	21,1	-17,7
Kokku Total	6474	4154	3815	4580	5558	5274	5117	4382	4659	4748	1,9	-26,7

Rebase ruutloenduse jäljeindeks aastatel 2012-2022. Snow track index of red fox in 2012-2022.

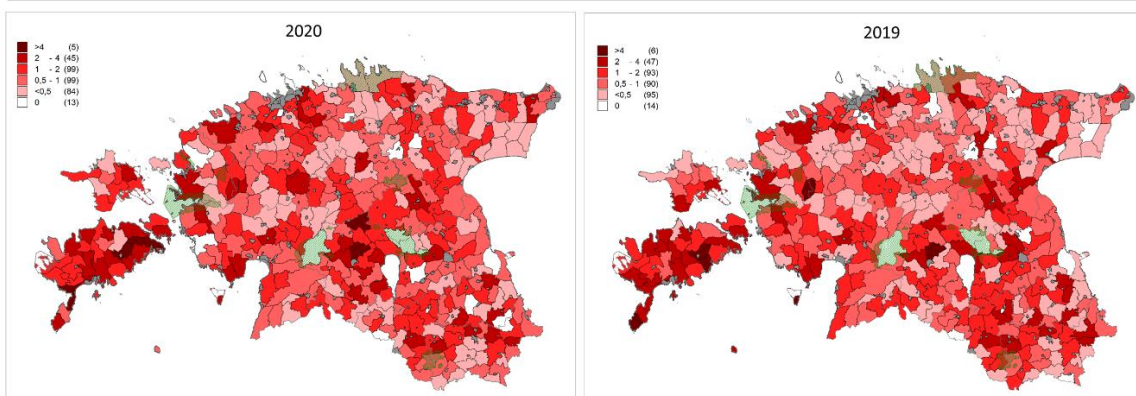
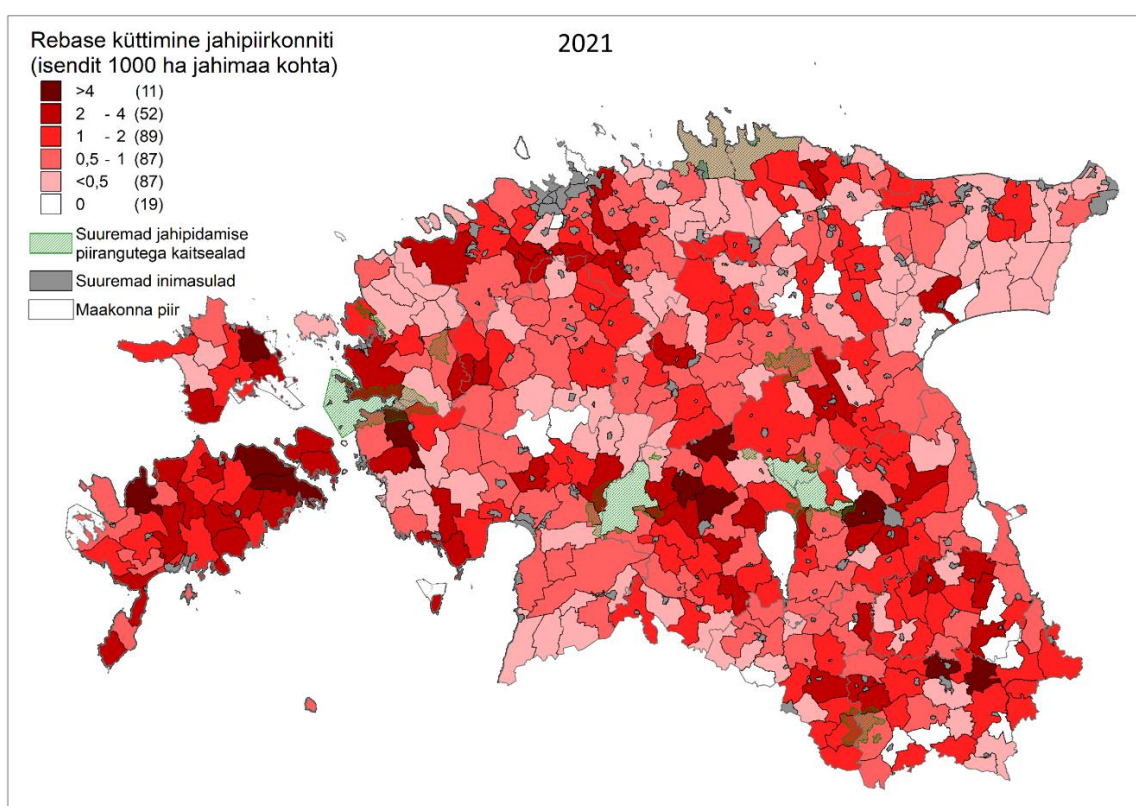
Maakond County	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)										
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Harjumaa	0,66	0,71	0,56	0,23	0,99	0,89	0,99	0,83		1,30	0,97
Hiiumaa	0,71	0,66					0,46			0,45	1,13
Ida-Virumaa	0,46	0,56	0,19	0,22	0,37	0,50	0,42	0,40	0,23	0,49	0,60
Jõgevamaa	0,83	0,66		0,81	1,32		0,95	0,93		0,51	1,12
Järvamaa	0,61	0,66	0,49	0,27	0,80	1,14	0,76	1,12	0,93	0,97	0,82
Läänemaa	0,92	0,94			0,58	1,16	0,82	0,90	0,73	0,37	0,78
Lääne-Virumaa	0,59	1,02	0,37	0,26	0,56	0,96	0,50	0,57		0,53	0,96
Põlvamaa	0,80	0,69			1,19	1,15	0,89	0,71		1,04	1,01
Pärnumaa	1,29	0,40			0,77	0,97	0,84	0,96	0,78	0,82	0,85
Raplamaa	0,68	0,52	0,48		1,06	0,85	0,59	0,63	0,60	1,11	0,96
Saaremaa	1,11	1,07	0,82			1,41	2,05	1,05		2,20	1,92
Tartumaa	0,98	0,81		0,53	0,97	1,49	0,68	1,05	1,00	0,97	1,39
Valgamaa	0,58	0,38			0,90	1,77	1,03	0,31	2,75	0,79	1,07
Viljandimaa	0,60	0,54			0,78	1,30	0,97	0,91	1,09	1,74	0,77
Võrumaa	0,90	1,25		0,79	1,62	0,99	1,14	1,21	0,69	2,49	0,88
Kokku Total	0,79	0,72	0,50	0,43	0,90	1,08	0,90	0,84	0,91	1,13	0,97

Jahipiirkonna kasutajate kevadine hinnang rebase arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga ning Keskkonnaagentuuri kütmissoovitus 2022. aasta jahihooajaks.
Hunters estimated changes in abundance and suggestion of Estonian EA hunting quota in 2022.

Maakond County	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)										Kütmissoovitus Suggestion for quota in 2022
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
Harjumaa	--	--	-	=	=	-	=	=	+	=	→/↑
Hiiumaa	=	--	--	--	-	-	=	=	+	+	→/↑
Ida-Virumaa	--	-	-	-	-	-	=	-	-	=	→/↑
Jõgevamaa	--	-	-	=	=	--	=	-	-	-	→/↑
Järvamaa	--	--	--	-	-	--	-	-	=	=	→/↑
Läänemaa	-	--	-	=	=	-	=	=	+	+	↑
Lääne-Virumaa	--	-	--	--	=	-	-	=	=	=	→/↑
Põlvamaa	--	--	--	--	-	-	-	=	=	=	→/↑
Pärnumaa	-	--	--	=	-	-	+	=	+	+	↑
Raplamaa	--	--	--	-	-	-	=	-	-	=	→/↑
Saaremaa	-	--	-	+	+	+	-	--	=	+	→/↑
Tartumaa	--	--	--	--	-	-	-	--	=	=	↑
Valgamaa	--	--	-	-	-	-	-	=	=	-	→/↑
Viljandimaa	--	--	-	-	-	-	-	-	+	+	→/↑
Võrumaa	--	--	-	-	-	-	-	-	=	-	→/↑
Kokku Total	--	--	-	-	-	-	-	-	=	=	→/↑

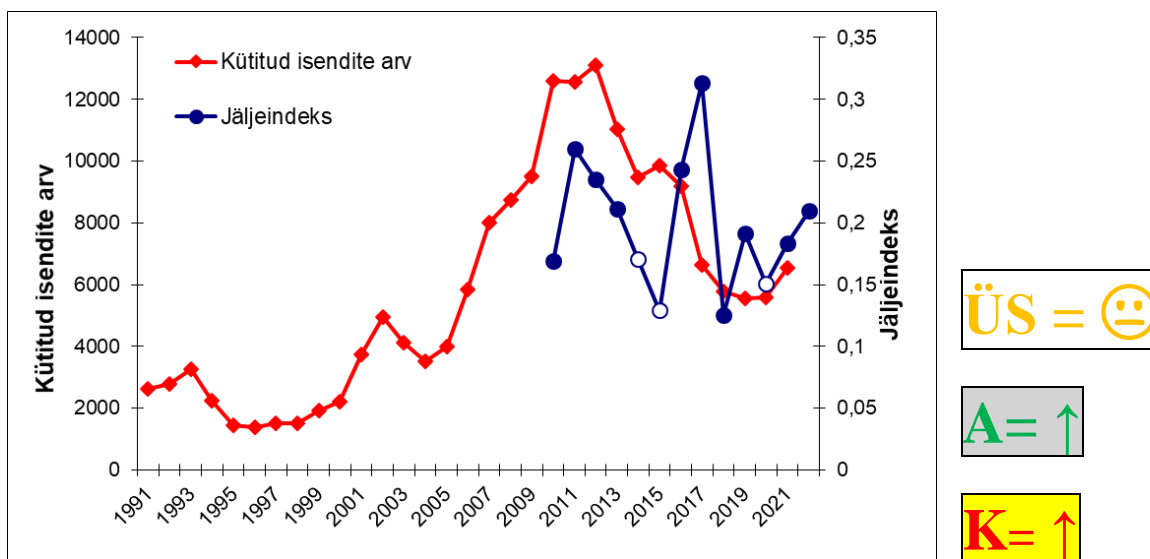

Kütitud/hukkununa leitud rebaste vanuseline struktuur aastatel 2005 – 2021 ja kogu aegrea keskmine marutõve järelkontrolli käigus kogutud materjali põhjal (Andmed: Põllumajandus- ja Toiduamet). *Age structure of hunted red fox in 2005 - 2021.*

Rebase kütmine 2021. ja kahel eelneval jahihooajal. *Hunting of red fox (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2021 and in previous hunting seasons.*

KÄHRIKKOER (*Nyctereutes procyonoides*)

Kährikkoera küttimine aastatel 1991 – 2021 ja ruutloenduse jäljeindeksi muutused.

The number of raccoon dog hunted in 1991 – 2021 and winter track index (blue line - tracks per 1 km per 24 hours).

- Kährikkoera arvukus möödunud aastal suurenes ning seda väljendavad nii jahimeeste hinnangud, ruutloendus kui ka küttimismaht.
- Esimese kahe põlvkonna osakaalu kasv ja vanemate põlvkondade puudumine PTA marutaudi tõrje järelkontrolli raames kogutud valimis viitab kasvufaasis olevale asurkonnale. Sarnane struktuur oli ka 2005. aasta järgses aktiivses kasvufaasis, samas kui languses olevas asurkonnas aastatel 2013-2017 oli vanemate põlvkondade osakaal märksa suurem.
- Kährikkoeri küttiti 2020. aastaga võrreldes ligi tuhat isendit enam, mis on siiski kaks korda vähem kui kümme aastat tagasi.
- Eelkõige just kärntõve leviku ohjeldamiseks ei tohiks kähriku küttimist unarusse jätta. Kuna kährikkoer on meil invasiivne võõrliik, siis hoolimata arvukuse langusest tuleks teda küttida varasemast intensiivsemalt.
- Eetilistest kaalutlustest lähtuvalt soovitame ka kährikkoerale pesakonna üleskasvatamise perioodil jahti mitte pidada. Jahiaeg võiks olla sama mis rebasel ehk siis 1. augustist (mil algab pesakondade lagunemine ja noored isendid iseseisvuvad) kuni 31. märtsini.

Kährikkoera kütmine maakonniti viimasel kümnel jahihooajal.
Hunting bag of racoon-dog in last ten years.

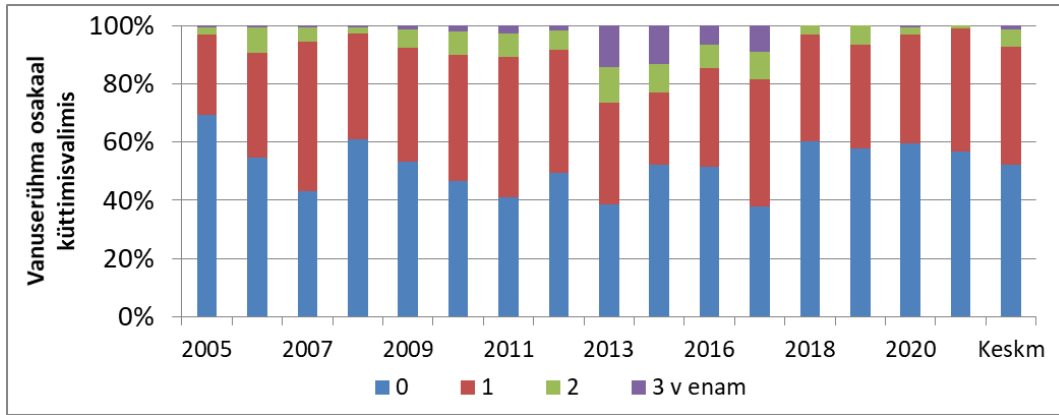
Maakond County	Kütmine Hunting bag										2021/2020 muutus (%)	2021/2012 muutus (%)
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Change in hunting bag	Change in hunting bag
Harjumaa	1031	857	707	774	673	385	373	373	452	528	16,8	-48,8
Hiiumaa	911	1011	293	449	454	177	133	158	164	215	31,1	-76,4
Ida-Virumaa	408	431	363	494	488	382	309	334	356	427	19,9	4,7
Jõgevamaa	494	627	623	702	620	447	413	418	482	513	6,4	3,8
Järvamaa	773	753	690	586	445	311	285	269	318	397	24,8	-48,6
Läänemaa	1527	1007	805	1002	1015	713	574	555	547	693	26,7	-54,6
Lääne-Virumaa	881	823	788	633	668	463	436	315	320	309	-3,4	-64,9
Põlvamaa	283	264	424	415	293	226	139	151	155	175	12,9	-38,2
Pärnumaa	1854	1407	1383	1155	1134	718	690	695	653	724	10,9	-60,9
Raplamaa	1147	658	499	568	521	446	398	341	344	422	22,7	-63,2
Saaremaa	1608	1149	1036	1034	1227	1230	890	639	378	379	0,3	-76,4
Tartumaa	443	487	507	572	401	257	218	204	190	296	55,8	-33,2
Valgamaa	509	319	346	342	281	229	260	292	276	331	19,9	-35,0
Viljandimaa	883	829	596	730	655	480	485	591	736	851	15,6	-3,6
Võrumaa	359	421	408	392	304	164	178	216	221	287	29,9	-20,1
Kokku Total	13111	11043	9468	9848	9179	6628	5781	5551	5592	6547	17,1	-50,1

Kährikkoera ruutloenduse jäljeindeks aastatel 2013-2022.
Snow track index of racoon-dog in 2013-2022.

Maakond County	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)									
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Harjumaa	0,13	0,16	0,12	0,17	0,10	0,06	0,13		0,17	0,19
Hiiumaa	0,16					0,03			0,01	0,05
Ida-Virumaa	0,07	0,27	0,12	0,16	0,04	0,30	0,18	0,05	0,06	0,14
Jõgevamaa	0,16		0,26	0,25		0,14	0,18		0,38	0,36
Järvamaa	0,26	0,20	0,08	0,34	0,34	0,28	0,20	0,21	0,42	0,27
Läänemaa	0,66			0,33	0,34	0,14	0,33	0,09	0,17	0,35
Lääne-Virumaa	0,12	0,08	0,08	0,16	0,15	0,09	0,07		0,12	0,08
Põlvamaa	0,07			0,13	0,14	0,03	0,09		0,15	0,12
Pärnumaa	0,48			0,60	0,45	0,27	0,40	0,28	0,23	0,23
Raplamaa	0,23	0,15		0,27	0,36	0,09	0,16	0,06	0,11	0,30
Saaremaa	0,37	0,18			0,36	0,08	0,09		0,24	0,14
Tartumaa	0,14		0,09	0,17	0,15	0,09	0,35	0,20	0,11	0,33
Valgamaa	0,04			0,08	0,09	0,02	0,10	0,26	0,09	0,06
Viljandimaa	0,14			0,33	0,59	0,13	0,26	0,15	0,38	0,27
Võrumaa	0,10		0,19	0,11	0,42	0,06	0,16	0,07	0,07	0,18
Kokku Total	0,21	0,17	0,13	0,24	0,31	0,13	0,19	0,15	0,18	0,21

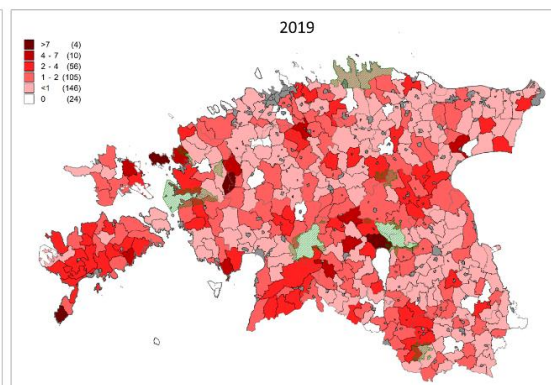
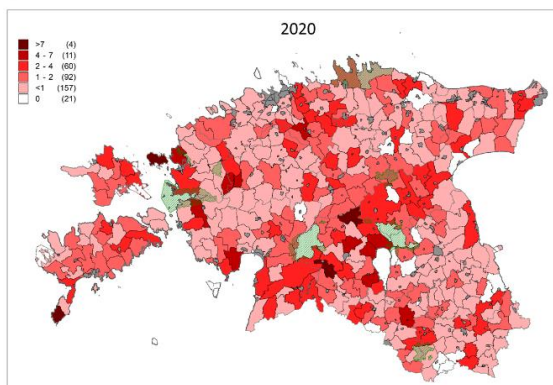
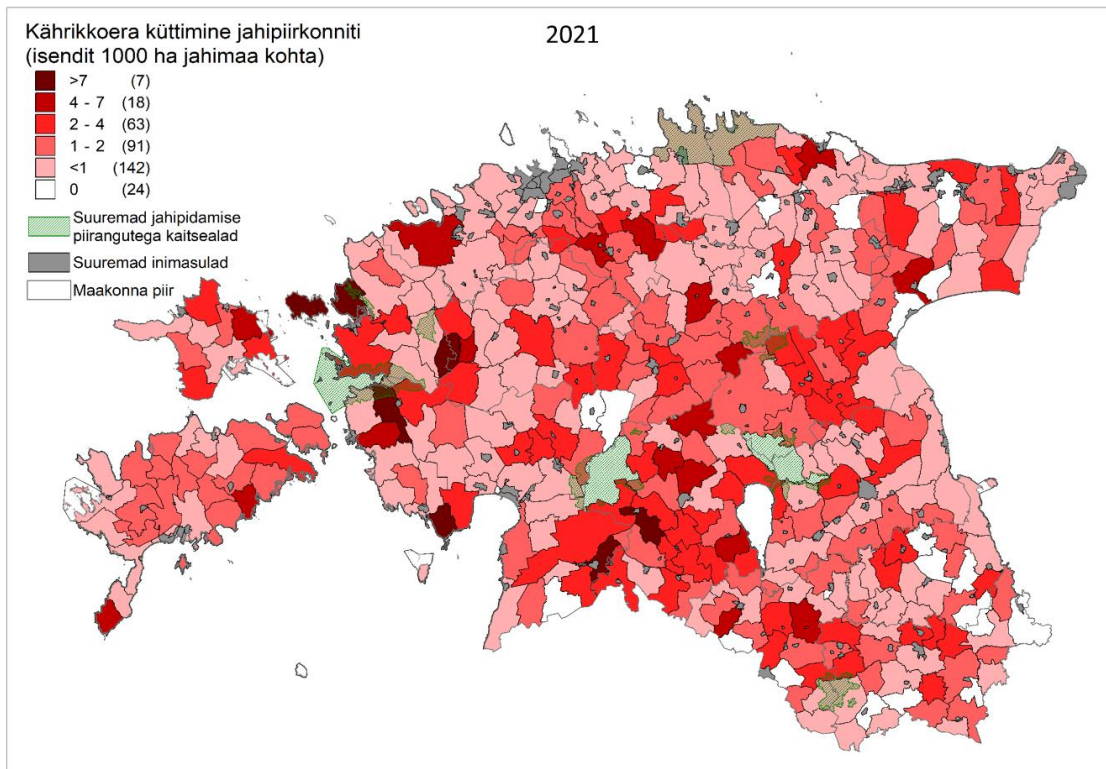
Jahipiirkonna kasutajate kevadine hinnang kährikkoera arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga ning Keskkonnaagentuuri kütmissoovitus 2022. aasta jahihooajaks.
Hunter estimated changes in abundance and Estonian EA suggestion for hunting quota in 2022.

Maakond County	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)										Kütmissoovitus Suggestion for quota in 2022
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
Harjumaa	+	+	=	+	-	-	-	-	=	-	↑
Hiiumaa	++	++	--	-	=	--	-	-	=	+	↑
Ida-Virumaa	+	+	=	+	+	-	=	-	=	=	↑
Jõgevamaa	=	-	=	+	=	-	=	-	-	+	↑
Järvamaa	-	--	-	-	--	--	--	-	=	+	↑
Läänemaa	+	--	-	--	-	--	-	-	=	+	↑
Lääne-Virumaa	+	+	-	-	+	-	-	-	-	+	↑
Põlvamaa	=	-	+	=	=	-	-	-	-	+	↑
Pärnumaa	+	-	-	-	=	-	-	-	=	+	↑
Raplamaa	+	-	-	=	+	=	-	=	-	+	↑
Saaremaa	=	--	-	-	=	-	-	--	-	-	↑
Tartumaa	=	-	-	-	-	-	-	-	=	+	↑
Valgamaa	=	=	=	+	-	-	-	=	+	+	↑
Viljandimaa	-	-	-	-	=	-	-	-	+	+	↑
Võrumaa	+	=	+	=	=	-	=	-	=	+	↑
Kokku Total	+	-	-	=	=	-	-	-	=	+	↑

Kütitud või hukkununa leitud kährikkoerte vanuseline struktuur aastatel 2005 – 2021 ja vaadeldava perioodi keskmine marutõve järelkontrolli käigus kogutud materjali põhjal (Andmed: Põllumajandus- ja Toiduamet, Enel Niin).

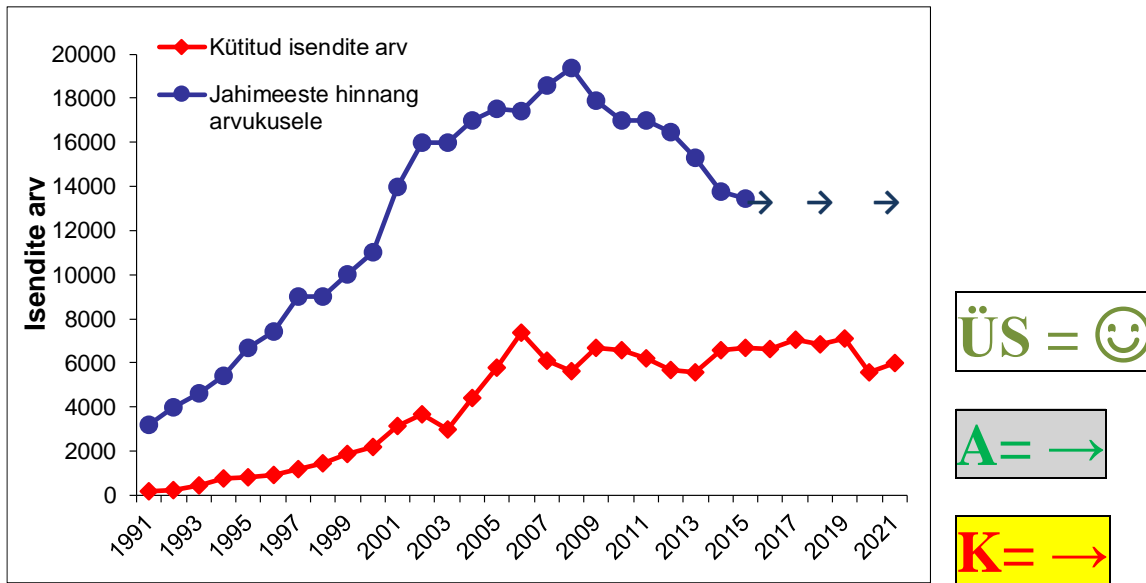
Age structure of hunted racoon dog in 2005 – 2021.

Kährikkoerta kütmine jahipiirkonniti 2021. ja kahel eelneval jahihooajal.

Hunting of racoon dog (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2021 and in previous hunting seasons.

KOBRAS (*Castor fiber*)

Kopra küttimine aastatel 1991 – 2021 ja jahipiirkondade kasutajate hinnang arvukusele ajavahemikus 1991– 2015 ja koprapesakondade loenduse alusel 2015., 2018. ja 2021. aastal.

The number of beavers hunted in 1991 – 2020 and number of beavers by hunters estimation 1991 – 2015 and based on counts of beaver colonies in 2015, 2018 and 2021.

- Kopra arvukus näib stabiliseerunud võrreldes 2020. aastaga, mil arvukus näis olevat langustrendis. Kasvanud on küttimismaht ja pesakondade arv. Jahipiirkonnakasutajate hinnangul on arvukus siiski langenud.
- 2021. aastal sügisel toimus taas koprapesakondade kaardistamine. Möödunud aastal kaardistasid jahimaakasutajad 3037 koprapesakonda. Pesakondade kaardistamine on jahipiirkonna kasutaja seadusejärgne kohustus.
- Hoolimata varasematel aastatel arvukuse mõningast langusest on populatsiooni seisund siiski pigem soodne ning soovitame küttimist jätkata eelmiste aastatega samade põhimõtete järgi.
- Soovitame kopraid varakult välja püüda toimivatest maaparandussüsteemidest ning neist looduslikest vooluveekogudest, kus nad paisude näol kaladele (jõeforell) kudemistrände takistusi loovad. Suurematest voolu- ja seisuveekogudest ning samuti inimese aktiivsest majanduslikust tegevusest puutumata lodualadelt, kus nad oma tegevusega elurikkust toetavad jätta nad küttimata.
- Kopra kaitse ja ohjamiskava valmis 2021. aasta sügisel, sellega saab tutvuda [Liigikaitse | Keskkonnaamet](#).

Kopra kütmine maakonniti viimasel kümnel jahihooajal.
Hunting bag of beaver in last ten years.

Maakond County	Kütmine Hunting bag										2021/2020	2021/2012
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	muutus (%) Change in hunting bag	muutus (%) Change in hunting bag
Harjumaa	327	320	419	430	502	585	619	501	508	418	-17,7	27,8
Hiiumaa	9	8	5	7	15	17	21	28	22	20	-9,1	122,2
Ida-Virumaa	290	389	427	538	487	552	653	669	475	465	-2,1	60,3
Jõgevamaa	257	287	310	360	335	450	314	430	320	429	34,1	66,9
Järvamaa	198	276	256	239	300	283	275	262	207	193	-6,8	-2,5
Läänemaa	115	164	185	179	188	284	228	279	208	144	-30,8	25,2
Lääne-Virumaa	267	285	383	392	389	388	350	350	269	314	16,7	17,6
Põlvamaa	452	332	425	385	287	400	373	388	258	291	12,8	-35,6
Pärnumaa	648	652	742	814	662	670	666	782	529	660	24,8	1,9
Raplamaa	273	360	319	329	315	374	340	309	252	207	-17,9	-24,2
Saaremaa	14	30	37	35	21	26	53	31	42	45	7,1	221,4
Tartumaa	493	441	484	532	560	539	466	517	331	483	45,9	-2,0
Valgamaa	1012	729	1059	841	942	903	1078	997	801	889	11,0	-12,2
Viljandimaa	399	494	494	519	529	561	454	602	498	529	6,2	32,6
Võrumaa	946	805	1012	1078	1078	1006	947	982	831	904	8,8	-4,4
Kokku Total	5700	5572	6557	6678	6610	7038	6837	7127	5551	5991	7,9	5,1

Jahipiirkonna kasutajate kevadine hinnang kopra arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga ning Keskkonnaagentuuri kütmissoovitus 2022. jahihooajaks.
Hunters estimated changes in abundance and Estonian EA suggestion for hunting quota in 2022.

Maakond County	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)										Kütmissoovitus Suggestion for quota in 2022
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
Harjumaa	1130	1176	1114	-	=	+	=	-	-	-	→
Hiiumaa	16	16	32	+	+	+	+	+	+	+	→
Ida-Virumaa	1180	1062	931	=	-	=	-	=	-	-	→/↓
Jõgevamaa	1164	1037	973	-	=	=	-	-	=	-	→/↓
Järvamaa	667	485	436	=	=	=	=	=	=	-	→
Läänemaa	740	691	655	=	-	-	-	=	-	-	→/↓
Lääne-Virumaa	848	768	732	=	-	-	-	-	-	-	→
Põlvamaa	970	956	777	-	-	=	-	-	-	-	→/↓
Pärnumaa	1381	1174	1313	=	=	=	-	=	=	-	→/↓
Raplamaa	945	868	823	=	+	+	=	=	-	-	→
Saaremaa	36	51	57	+	+	+	=	+	+	+	→
Tartumaa	1332	1223	1303	-	=	-	=	=	=	=	→
Valgamaa	1172	1070	1060	=	=	-	=	=	-	-	→
Viljandimaa	1655	1371	1396	-	=	-	-	-	=	=	→
Võrumaa	2092	1841	1873	-	-	-	-	-	-	-	→/↓
Kokku Total	15328	13789	13475	=	=	=	-	=	-	-	→

Kopra tekitatud kahjustuste hulk ja pindala on 2021. aastal võrreldes 2020. aastaga langenud ligikaudu kolm korda ning 2022. aasta juuni seisuga on langus kaks korda. Üksikasjalikuma ülevaate jahipiirkondade tasemel tehtud väljavõtte metsakahjustuste ekspertiisidest ja esitatud metsateatistest leiab aruande lisana Keskkonnaagentuuri kodulehelt.

Metsakaitseeksperitiiside andmed, milles peamiseks kahjustajaks on märgitud kobras aastatel 2013 kuni 2021.

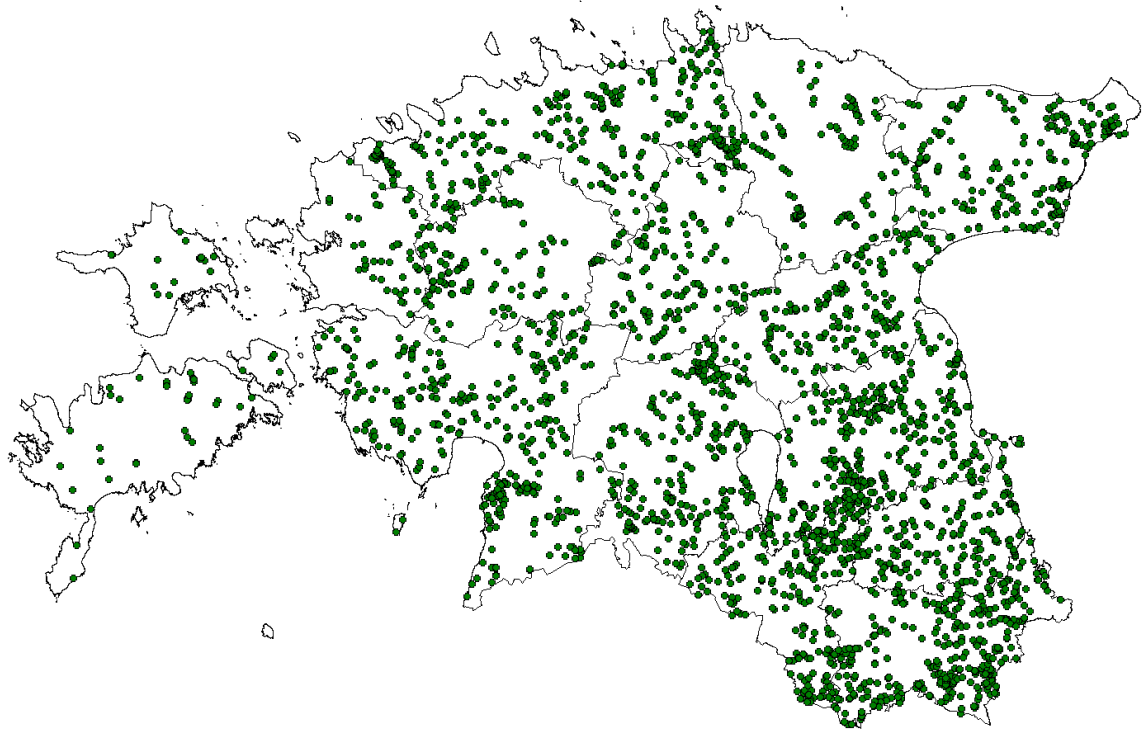
Number of cases of beaver damages and affected areas registered during forest damages expertise.

Maakond County	2013		2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020		2021		2022 juuni seis	
	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)
Harjumaa	3	1,9	0	0	1	0,6	0	0	0	0	3	1,32	0	0	1	0,35	0	0	0	0
Hiiumaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ida-Virumaa	3	2,8	2	1,5	4	5,1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Jõgevamaa	0	0	1	0,3	7	8,2	0	0	0	0	0	0	0	0	4	2,02	2	1,5	2	0,4
Järvamaa	3	5,7	0	0	0	0	2	0,8	3	2,87	0	0	1	0,6	5	6,53	0	0	0	0
Läänemaa	2	2,3	3	2,4	11	5,8	4	3,9	0	0	0	0	0	0	2	1,6	0	0	0	0
Lääne-Virumaa	4	1,4	1	1,7	1	1,9	0	0	0	0	1	1,2	1	0,4	0	0	1	4,34	0	0
Põlvamaa	1	1,1	1	1,3	1	2,7	5	2,5	2	0,4	0	0	1	2,21	0	0	0	0	0	0
Pärnumaa	2	1,6	4	3,5	0	0	3	1,1	2	5,78	4	6,23	3	4,52	7	8,85	2	1,2	0	0
Raplamaa	4	9,1	15	13	3	1	2	3,3	0	0	6	11,1	0	0	0	0	1	1,02	0	0
Saaremaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tartumaa	15	16,7	13	6,9	3	4,5	6	4,8	4	5,07	1	0,61	1	0,5	2	2,55	0	0	0	0
Valgamaa	3	7,3	16	21,7	4	3,7	3	2,7	3	1,86	6	2,72	1	0,28	4	1,8	3	3,77	2	1,79
Viljandimaa	9	5,4	9	13,4	2	3	4	4,3	2	1,08	1	0,5	1	1	1	0,15	1	0,5	0	0
Võrumaa	3	1	4	6,3	18	14,1	4	3	6	5,07	5	2,26	2	3,2	3	6,2	1	0,12	2	1,9
Kokku Total	52	56,3	69	72	55	50,6	33	26,4	22	22,13	27	25,94	11	12,71	29	30,05	11	12,45	6	4,09

Üle-eestilist kopra pesakondade loendust (seiret) tehakse 3 aastase sammuga. Seiretsükkel on seotud Eesti aruandluskohustusega EL loodusdirektiiv (92/43 EMÜ) pkt 17- direktiivi lisades välja toodud liikide, s.h kopra, asurkondade seisundi muutuste kohta.

Jahimaakasutajad kaardistasid 2021. aastal 3037 pesakonda, 358 võrra rohkem kui 2018. aastal. Kuna 2018. aastal loendati koprapesakondi 65% ning 2021. aastal 80% jahipiirkondadest, siis kopra arvukuse muutuste hindamisel võeti arvesse vaid nende jahipiirkondade andmed, kus loendati pesakondi nii 2021. aastal kui ka 2018. aastal. Selle järgi on kopra pesakondade arv on Eestis jäänud üldjoontes samaks. Kõige enam on pesakondade arv kasvanud Lääne-Virumaal, kuigi sealsed jahipiirkonnakasutajad arvavad vastupidist, ning langenud Valgamaal, see ühtib jahipiirkonnakasutajate hinnanguga kopraarvukuse muutusele. Kõige enam registreeriti jahimeeste poolt kopra pesakondi Tartumaal, kus Emajõgi koos lisajõgedega pakub koprale sobivaid elupaiku ilma, et tekiks üle ujutamist kahjustusi.

Varasemalt läbiviidud seireandmed on kokku võetud ulukiseire 2013., 2016., 2019. aasta aruannetes ([Ulukite arvukus ja kütmine | Keskkonnaportaal](#)).

Kopra pesakonnad 2021. aasta loenduse järgi.
Beaver colonies in 2021

Kopra pesakondade arv ja pesakondade arvu muutus alates 2012. aastast.
 NB! Pesakondade arv sisaldab jahipiirkonnakasutajate poolt loendatud arvu. Pesakondade arvu muutuse kohta sisaldavad vaid nende jahipiirkondade andmeid, kus vastav loendus viidi läbi võrreldavatel aastatel.

	Pesakondade arv				Pesakondade arvu muutus								
	No of colonies				Change in abundance (%)								
	2012	2015	2018	2021	2021	2018	2021/2018 muutus (%)	2021	2015	2021/2015 muutus (%)	2021	2012	2021/2012 muutus (%)
Harjumaa	218	242	188	267	163	153	6,5	223	214	4,2	231	165	40,0
Hiiumaa	5	8	9	15	7	9	-22,2	9	8	12,5	10	5	100,0
Ida-Virumaa	239	216	186	254	196	191	2,6	222	221	0,5	254	244	4,1
Jõgevamaa	217	182	211	158	158	197	-19,8	158	175	-9,7	142	205	-30,7
Järvamaa	160	89	102	162	81	90	-10,0	87	76	14,5	142	152	-6,6
Läänemaa	62	115	20	87	16	17	-5,9	66	88	-25,0	61	49	24,5
Lääne-Virumaa	191	117	95	104	68	54	25,9	68	62	9,7	103	74	39,2
Põlvamaa	209	129	218	229	210	204	2,9	164	123	33,3	229	192	19,3
Pärimaa	364	324	298	312	266	241	10,4	276	252	9,5	274	280	-2,1
Raplamaa	242	101	42	100	39	42	-7,1	37	72	-48,6	91	140	-35,0
Saaremaa	15	9	12	44	14	12	16,7	10	9	11,1	20	15	33,3
Tartumaa	350	282	429	449	449	429	4,7	294	280	5,0	378	350	8,0
Valgamaa	236	296	316	232	221	301	-26,6	208	286	-27,3	208	231	-10,0
Viljandimaa	267	184	249	262	203	170	19,4	119	199	-40,2	239	155	54,2
Võrumaa	321	427	304	362	276	259	6,6	323	371	-12,9	315	288	9,4
Kokku Total	3096	2721	2679	3037	2367	2369	-0,1	2264	2436	-7,1	2697	2545	6,0

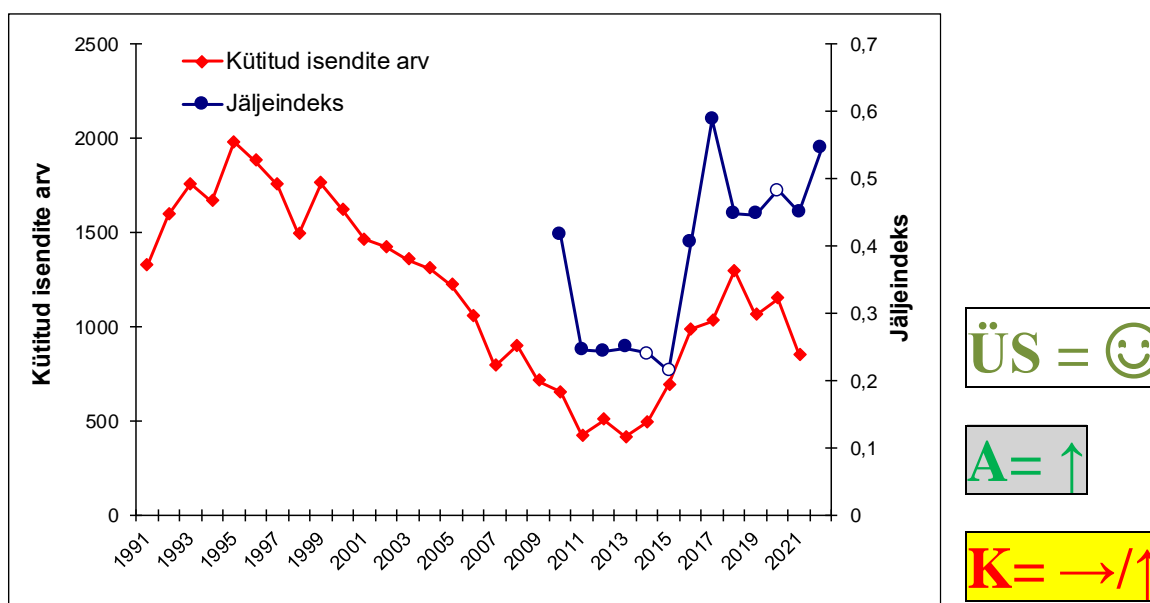
Jahipiirkonna kasutajast sõltumatu loendus viidi läbi Mandri-Eestis igas maakonnas ühes juhuslikult valitud jahipiirkonnas. Valikusse sattusid Keila, Kohtla-Nõmme, osa Põltsamaa (Jõgeva-Põltsamaa ja Tallinn-Tartu maanteest põhjapoole jääv ala), Kõrvemaa, Tuudi, Kauksi (Põlvamaa), Jõõpre, Leva, Amme, Kärstna, Hino, Laekvere jahipiirkonnad. Kontroll-loendusel registreeriti 24,5 % rohkem pesakondi kui jahimaa kasutajad kaardistasid. 2018. aastal oli loenduste vahe 26%, kuid toona sai ühe suure erinevuse tekitanud jahipiirkonna võrdlusest välja jätta ning loendusveaks oli vaid 10%.

Kopra pesakondade arv jahipiirkonnakasutajate ja kontroll-loenduse tulemustel.
Number of beaver colonies by hunters and independent estimation.

Maakond <i>County</i>	Jahipiirkond <i>Hunting district</i>	Jahimeeste hinnang <i>Hunters estimation</i>	Jahipiirkonna kasutajast sõltumatu hinnang <i>Independent estimation</i>	Loenduste vahe <i>Difference</i>
Harjumaa	Keila	11	15	-4
Ida-Virumaa	Kohtla-Nõmme	9	18	-9
Jõgevamaa	Põltsamaa (Jõgeva-Põltsamaa mnt ja Tallinn-Tartu mnt põhja poole jääv ala)	14	17	-3
Järvamaa	Kõrvemaa	8	14	-6
Läänemaa	Tuudi	9	12	-3
Lääne-Virumaa	Laekvere	19	4	15
Põlvamaa	Kauksi (P)	6	13	-7
Pärnumaa	Jõõpre	16	8	8
Raplamaa	Leva	1	7	-6
Tartumaa	Amme	21	21	0
Valgamaa	Koorküla	11	29	-18
Viljandimaa	Kärstna	7	10	-3
Võrumaa	Hino	7	16	-9
Kokku <i>Total</i>		139	184	-45
Keskmine <i>Average</i>				-3,5

Loenduse vea üheks peamiseks põhjuseks on liiga pealiskaudsed vaatlused või puudulikud teadmised kopra pesakonna määramise kriteeriumitest. Nii võidakse üheks pesakonnaks lugeda kahte või enam pesakonda, aga ka vastupidi - mitmeks pesakonnaks loetakse tegelikult ühte pesakonda. Kopra territooriumite suurused erinevad erinevates veekogudes (järv, jõgi, kraav) ning territoriaalsuse määratlemisel tuleb lähtuda tegevusjälgedest (talvevarud, tammid), mis nõuab loendajalt põhjalikumaid teadmisi ja kogemusi.

HALLJÄNES (*Lepus europaeus*)

Halljänes kütmine aastatel 1991 – 2021 ja ruutloenduse jäljeindeksi muutused.
The number of brown hare hunted (red line) in 1991 – 2021 and winter track index (blue line - tracks per 1 km per 24 hours).

- Halljänes arvukuse jätkuvat tõusutrendi väljendavad nii jahimeeste hinnangud kui ka ruutloenduse tulemused, kuid vastupidist näitab aga kütmine.
- Halljänes kütmine on langenud taas alla 1000 isendi, olles viimase kuue aasta madalaim. See võib olla tingitud ka eelmisel talvel valitsenud lumeoludest, mis ei soosinud koerajahti.
- Kuna halljänes kütmine on suhteliselt tagasihoidlik ning suremustegurina populatsiooni seisundi muutustes väheoluline, võib neid kütida varasemaga samal tasemel või ka rohkem.

Halljänese küttimine maakonniti viimasel kümnel jahihooajal.
Hunting bag of brown hare in last ten years.

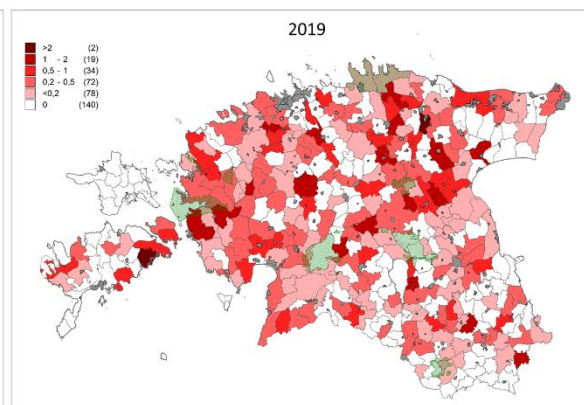
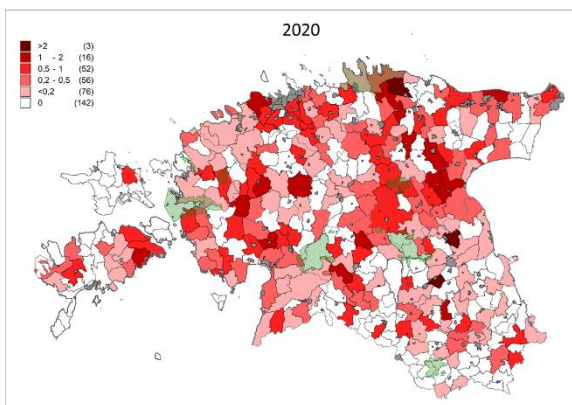
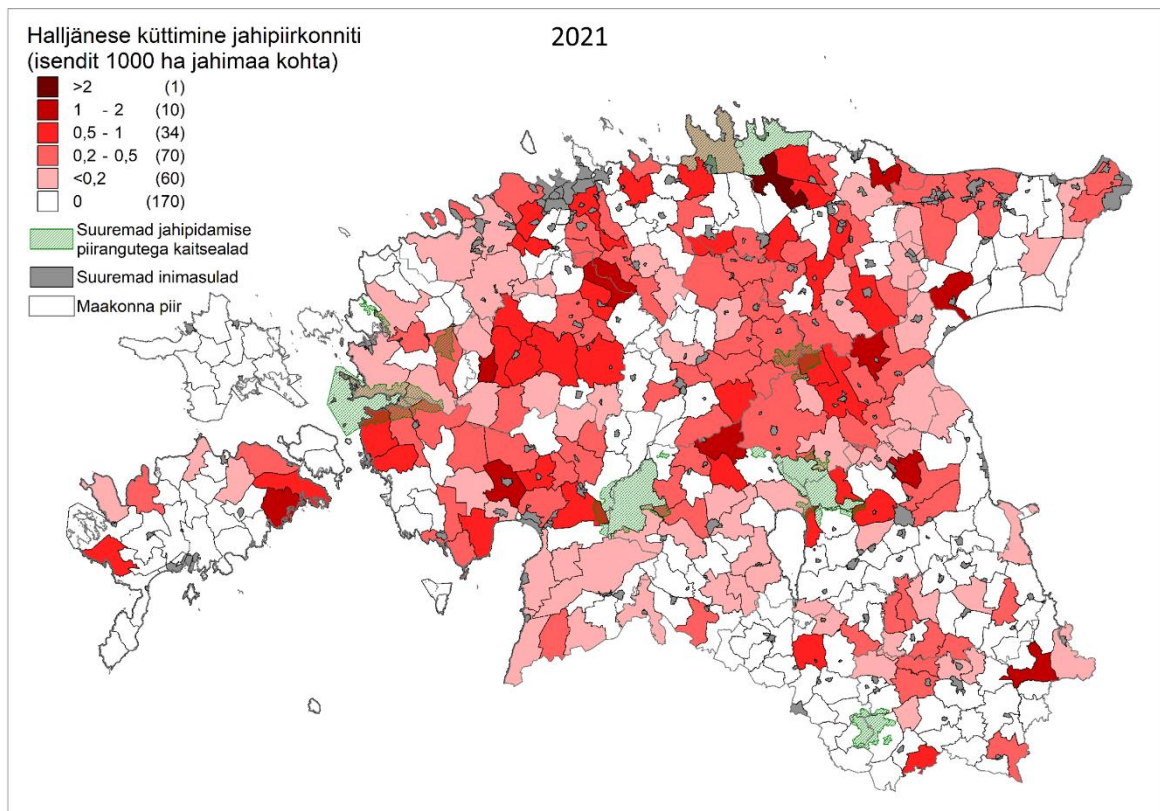
Maakond County	Küttimine Hunting bag										2020/2019 muutus (%)	2020/2011 muutus (%)
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Change in hunting bag	Change in hunting bag
Harjumaa	35	33	58	64	67	89	118	79	108	70	-35,2	100,0
Hiiumaa	1	0	0	12	0	0	0	0	6	0	-100,0	-100,0
Ida-Virumaa	65	41	21	63	90	77	96	61	84	52	-38,1	-20,0
Jõgevamaa	38	22	35	32	44	62	82	93	117	91	-22,2	139,5
Järvamaa	18	27	15	33	68	73	106	67	85	66	-22,4	266,7
Läänemaa	36	32	43	53	81	85	126	119	61	44	-27,9	22,2
Lääne-Virumaa	63	52	67	84	109	108	157	137	165	119	-27,9	88,9
Põlvamaa	36	30	16	36	63	58	55	38	34	38	11,8	5,6
Pänumaa	94	58	91	114	174	185	216	129	127	110	-13,4	17,0
Raplamaa	29	48	24	39	89	65	106	95	100	100	0,0	244,8
Saaremaa	16	10	25	21	26	39	35	69	69	44	-36,2	175,0
Tartumaa	25	13	33	39	45	50	51	52	63	44	-30,2	76,0
Valgamaa	6	12	0	27	41	42	29	24	30	10	-66,7	66,7
Viljandimaa	34	21	48	49	55	71	93	71	76	47	-38,2	38,2
Võrumaa	10	13	17	24	35	24	25	29	24	17	-29,2	70,0
Kokku Total	506	412	493	690	987	1028	1295	1063	1149	852	-25,8	68,4

Halljänese ruutloenduse jäljeindeks aastatel 2013-2022.
Snow track index of brown hare in 2013-2022.

Maakond County	Jäljeindeks (1 km kohta)									
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2021
Harjumaa	0,27	0,29	0,14	0,31	0,42	0,60	0,46		0,62	0,35
Hiiumaa	0,01					0,01	0,00		0,01	0,00
Ida-Virumaa	0,09	0,11	0,13	0,13	0,12	0,08	0,08	0,13	0,16	0,18
Jõgevamaa	0,41		0,20	0,77		0,72	0,25		0,34	0,49
Järvamaa	0,26	0,20	0,34	0,47	0,76	0,52	0,44	0,51	0,27	0,64
Läänemaa	0,41			0,45	0,87	0,52	1,55	0,82	0,22	0,80
Lääne-Virumaa	0,30	0,12	0,26	0,31	0,99	0,33	0,43		0,41	0,87
Põlvamaa	0,41			0,69	0,84	0,48	0,37		0,53	0,47
Pänumaa	0,11			0,25	0,55	0,40	0,51	0,21	0,27	0,27
Raplamaa	0,24	0,41		0,49	0,60	0,46	0,39	0,37	0,57	0,48
Saaremaa	0,22	0,08			0,32	0,22	0,16		0,42	0,49
Tartumaa	0,23		0,28	0,37	0,49	0,32	0,39	0,62	0,69	0,86
Valgamaa	0,09			0,29	0,96	0,42	0,10	1,97	0,38	1,01
Viljandimaa	0,23			0,44	0,66	0,46	0,54	0,43	0,31	0,38
Võrumaa	0,46		0,36	0,82	0,34	0,60	0,65	0,07	1,05	0,95
Kokku Total	0,25	0,24	0,22	0,41	0,59	0,45	0,45	0,48	0,45	0,54

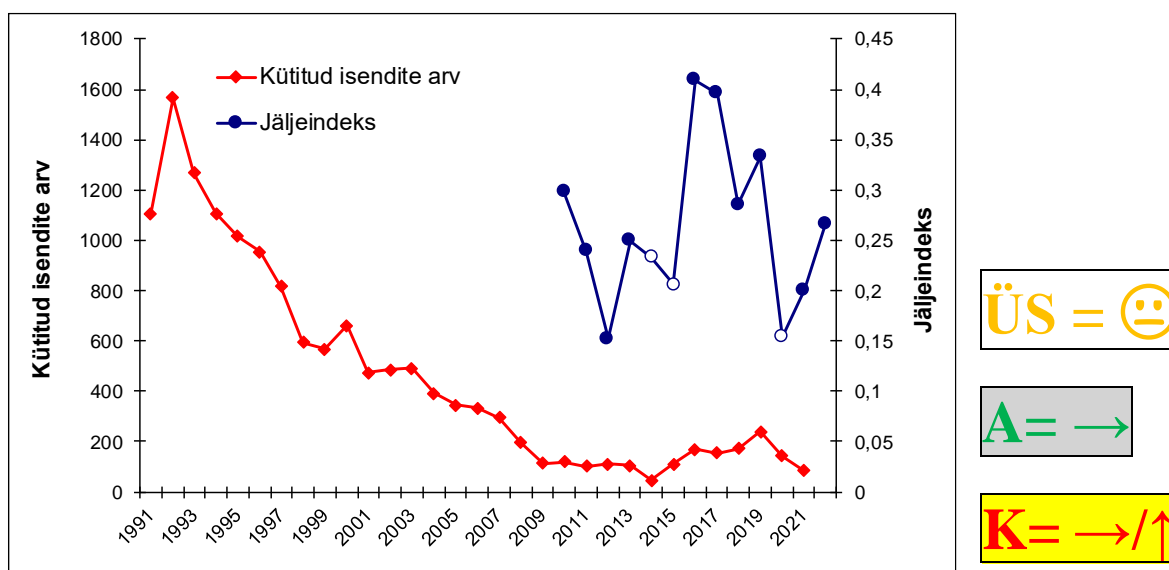
Jahipiirkonna kasutajate kevadine hinnang halljänese arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga ning Keskkonnaagentuuri küttimissoovitus 2022. jahihooajaks.
Hunters estimated changes in abundance. Estonian EA suggestion for hunting quota in 2022.

Maakond County	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)										Küttimissoovitus Suggestion for quota in 2022
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
Harjumaa	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	→/↑
Hiiumaa	-	-	++	+	+	+	+	=	=	=	→/↑
Ida-Virumaa	++	+	+	++	+	+	+	+	+	+	→/↑
Jõgevamaa	=	=	++	++	++	+	+	++	+	+	→/↑
Järvamaa	+	++	++	++	++	+	++	++	+	++	→/↑
Läänemaa	=	=	+	+	+	+	+	=	+	=	→/↑
Lääne-Virumaa	++	++	++	++	++	++	++	++	++	++	→/↑
Põlvamaa	+	++	++	++	++	++	+	++	+	+	→/↑
Pänumaa	=	+	+	+	++	++	++	+	+	+	→/↑
Raplamaa	+	+	+	++	++	++	+	+	+	+	→/↑
Saaremaa	+	+	+	+	+	+	+	++	++	++	→/↑
Tartumaa	+	=	+	+	+	+	+	++	+	+	→/↑
Valgamaa	=	+	++	++	+	+	+	++	++	++	→/↑
Viljandimaa	=	+	++	++	+	++	++	++	++	++	→/↑
Võrumaa	=	+	+	++	+	+	+	+	+	+	→/↑
Kokku Total	+	+	+	++	+	+	+	+	+	+	→/↑

Halljänese küttimine jahipiirkonniti 2021. ja kahel eelneval jahihooajal.
Hunting of brown hare (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2021 and in previous hunting seasons.

VALGEJÄNES (*Lepus timidus*)

Valgejänes küttimine aastatel 1991 – 2021 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused.
 The number of mountain hare hunted in 1991 – 2021 (red line) and winter track index (blue line - tracks per 1 km per 24 hours).

- Valgejänes arvukuses ei ole tõenäoliselt olulisi muutusi toimunud. Kergelt arvukuse langust võib välja lugeda nii jahimeeste hinnangutest kui ka küttimisandmetest, samas aga tõusu ruutloenduse tulemustest.
- Hirvlaste pabulaloenduse käigus saadud jänesepabulaindeks on eelmise kahe aastaga võrreldes kõrgem, samuti ka viimase kaheksa aasta keskmisest. Siinkohal tuleb mainida, et tulemuse näol on tegemist valge- ja halljänesepabulahunnikute summaga, sest nende kahe liigi pabulaid loendustel ei eristata. Kuna pabulaloenduse marsruudid paiknevad valdavalt metsaaladel, võib siiski oletada, et enamuses kuuluvad loenduste käigus registreeritud pabulahunnikud valgejäänestele.
- Kuna valgejänes küttimine on väga tagasihoidlik, möödunud hooajal lausa alla 100 isendi, on see suuremestegurina väheoluline, mistõttu võib neid küttida varasemaga samadest põhimõtetest lähtuvalt.

Valgejänese küttimine maakonniti viimasel kümnel jahihooajal.
Hunting bag of mountain hare in last ten years.

Maakond County	Küttimine Hunting bag										2021/2020 muutus (%)	2021/2012 muutus (%)
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Change in hunting bag	Change in hunting bag
Harjumaa	6	5	6	6	2	4	4	9	7	2	-71,4	-66,7
Hiiumaa	0	0	0	0	1	2	0	1	0	0		
Ida-Virumaa	52	43	3	33	58	45	51	70	41	28	-31,7	-46,2
Jõgevamaa	8	2	1	11	15	4	15	27	8	13	62,5	62,5
Järvamaa	2	19	4	15	25	10	3	18	4	2	-50,0	0,0
Läänemaa	3	0	1	1	1	3	3	0	2	1	-50,0	-66,7
Lääne-Virumaa	15	13	10	6	9	25	28	21	31	16	-48,4	6,7
Põlvamaa	3	0	2	6	3	0	13	7	2	4	100,0	33,3
Pärnumaa	6	8	9	7	21	18	18	41	18	7	-61,1	16,7
Raplamaa	7	3	3	7	4	12	8	15	4	1	-75,0	-85,7
Saaremaa	0	0	0	1	2	2	3	1	6	4	-33,3	+
Tartumaa	0	2	1	0	2	2	3	1	4	1	-75,0	+
Valgamaa	2	6	1	11	16	9	6	19	9	3	-66,7	+
Viljandimaa	4	3	1	7	7	18	13	10	6	2	-66,7	-50,0
Võrumaa	1	0	3	0	2	1	3	0	0	1	+	0,0
Kokku Total	109	104	45	111	168	155	171	240	142	85	-40,1	-22,0

Valgejänese ruutloenduse jäljeindeks aastatel 2013-2022.
Snow track index of mountain hare in 2013-2022.

Maakond County	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)									
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Harjumaa	0,16	0,11	0,07	0,30	0,38	0,10	0,15		0,19	0,14
Hiiumaa	0,05					0,02			0,06	0,07
Ida-Virumaa	0,64	0,39	0,25	0,61	1,12	1,00	0,80	0,27	0,71	0,61
Jõgevamaa	0,24		0,60	0,96	0,46	0,93			0,19	0,44
Järvamaa	0,31	0,28	0,08	0,51	0,44	0,42	0,89	0,25	0,29	0,32
Läänemaa	0,10			0,08	0,09	0,11	0,02	0,04	0,08	0,29
Lääne-Virumaa	0,50	0,30	0,14	0,32	0,33	0,23	0,26		0,22	0,23
Põlvamaa	0,11			0,21	0,11	0,24	0,05		0,10	0,14
Pärnumaa	0,22			0,39	0,28	0,31	0,28	0,18	0,18	0,28
Raplamaa	0,22	0,19		0,23	0,33	0,27	0,42	0,11	0,14	0,24
Saaremaa	0,08	0,03			0,03	0,02	0,03		0,03	0,07
Tartumaa	0,29		0,06	0,52	0,39	0,18	0,33	0,08	0,15	0,12
Valgamaa	0,14			0,64	0,60	0,15	0,16	0,06	0,13	0,56
Viljandimaa	0,20			0,37	0,34	0,27	0,11	0,15	0,17	0,17
Võrumaa	0,32		0,17	0,42	0,20	0,40	0,26	0,00	0,25	0,28
Kokku Total	0,25	0,23	0,21	0,41	0,40	0,29	0,33	0,15	0,20	0,27

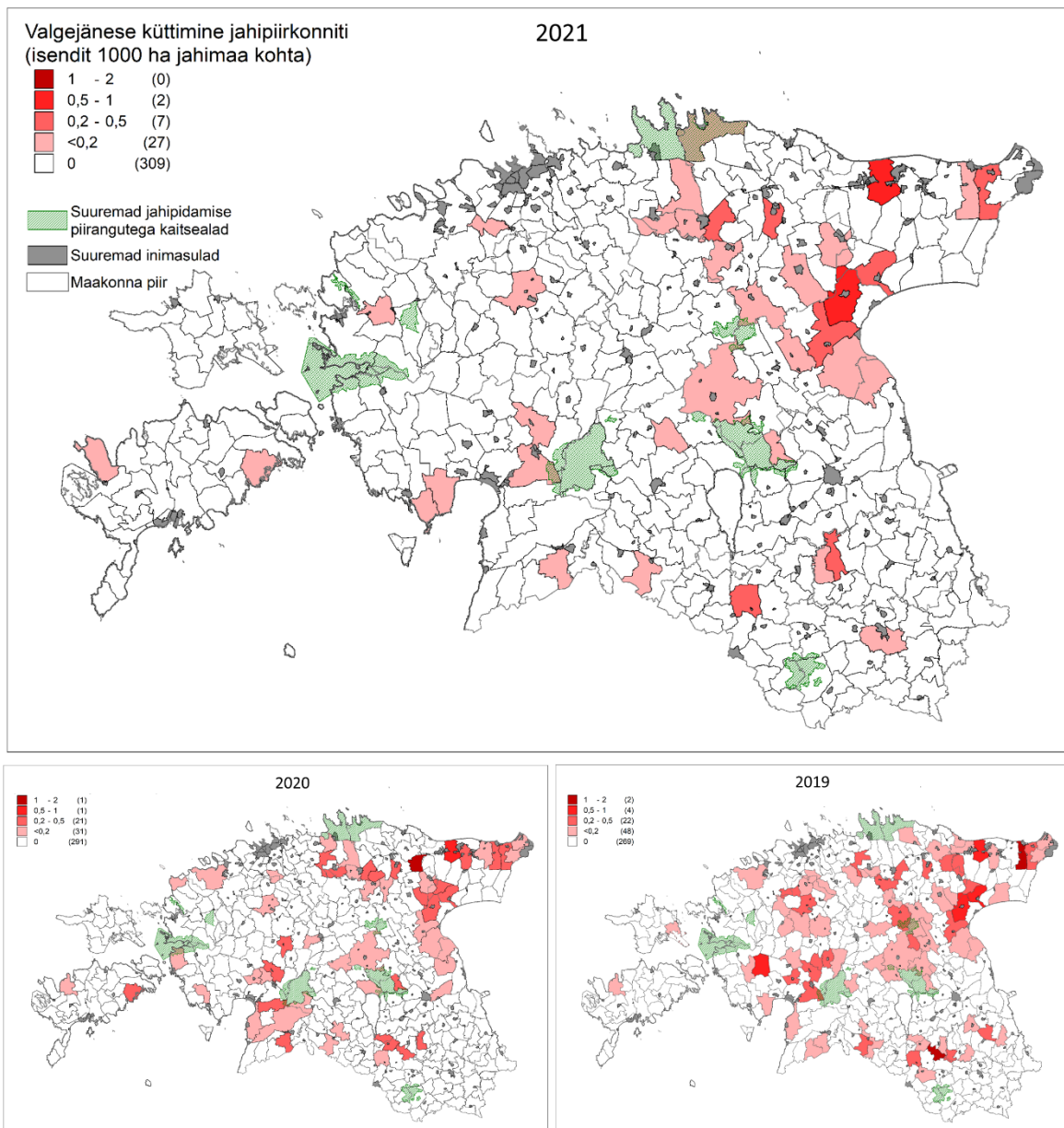
Jahipiirkonna kasutajate kevadine hinnang valgejänese arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga. Keskkonnaagentuuri küttimissoovitus 2022. aasta jahihooajaks.
Hunters estimated changes in abundance. Estonian EA suggestion for hunting quota in 2022.

Maakond County	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)										Küttimissoovitus Suggestion for quota
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	in 2022
Harjumaa	-	=	=	-	=	=	=	=	-	-	→/↑
Hiiumaa	=	=	+	+	+	+	+	=	=	=	→/↑
Ida-Virumaa	++	++	+	++	++	++	+	+	=	-	→/↑
Jõgevamaa	+	+	++	++	++	+	+	+	=	=	→/↑
Järvamaa	=	=	+	+	+	+	+	+	=	=	→/↑
Läänemaa	-	=	=	-	=	=	-	-	-	=	→/↑
Lääne-Virumaa	+	+	+	+	+	+	+	=	=	+	→/↑
Põlvamaa	=	+	+	+	+	+	+	=	=	=	→/↑
Pärnumaa	-	+	+	+	+	+	+	=	+	=	→/↑
Raplamaa	-	+	-	+	+	+	=	=	-	=	→/↑
Saaremaa	-	=	=	=	=	-	-	=	=	=	→/↑
Tartumaa	=	=	=	+	=	=	=	=	=	-	→/↑
Valgamaa	+	+	+	++	+	+	+	+	+	=	→/↑
Viljandimaa	=	=	=	+	=	+	+	+	=	=	→/↑
Võrumaa	-	=	=	+	+	+	=	=	=	=	→/↑
Kokku Total	=	+	+	+	+	+	+	=	=	=	→/↑

Jäneste suhteline asustustihedus ja selle muutused seirealadel 2015 – 2022 talveldel pabulaloenduste andmetel. Pabulaindeks – pabulahunnikute arv 1 km loendusmarsruudi kohta.

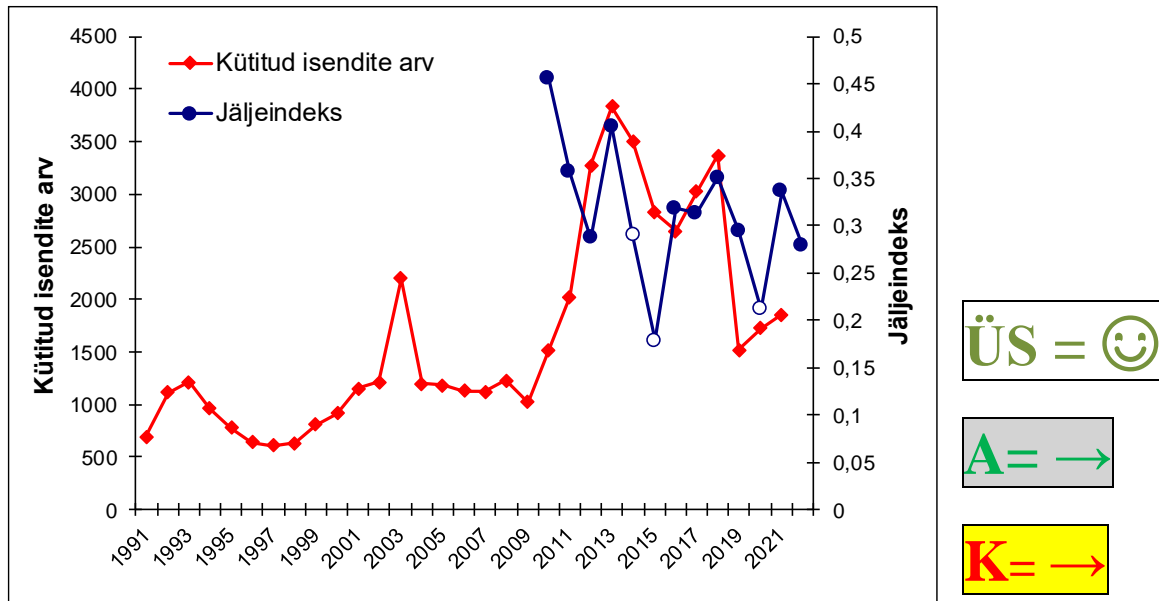
Results of pellet group counts of hares in monitoring areas situated all over Estonia.

Seireala nr <i>No of monitoring area</i>	Maakond <i>County</i>	Seireala asupaik <i>Location of monitoring area</i>	Pabulaindeks <i>No of pellet groups per 1 km</i>								Muutus <i>(vr 2021)</i>
			2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	<i>Change (%)</i>
1	Harju	Kaberneeme-Jägala	2,11	0,77	2,10	0,80	0,63	0,19	0,32	0,10	-70,0
4	Harju	Nõva-Keibu	1,81	0,92	0,73	0,85	1,90	0,81	0,48	0,27	-44,6
5	Harju	Haiba	0,04	0,00	0,00	0,03	1,59	0,00	0,06	0,20	233,9
6	Harju	Kose-Uuemõisa	0,50	0,18	0,17	0,09	0,00	0,06	0,12	0,33	174,7
2	Lääne-Viru	Palmse-Sagadi-Korjuse	1,35	0,99	0,35	0,34	0,15	0,89	0,37	1,83	398,9
3	Lääne-Viru	Kunda-Vasta	0,56	1,70	0,63	0,18	0,93	0,30	0,47	0,90	89,7
8	Lääne-Viru	Väike-Maarja-Viru-Jaagupi	5,07	1,21	1,26	1,63	1,69	1,49	4,04	1,17	-71,1
16	Lääne-Viru	Laekvere-Venevere-Käru	1,30	0,44	0,10	1,30	7,23	4,66	4,09	2,57	-37,1
9	Ida-Viru	Sonda-Soonurme-Sirtsu	0,26	0,18	0,46	0,41	1,12	0,67	2,15	3,22	49,8
10	Ida-Viru	Illuka-Kurtna-Pagari	2,91	0,41	4,71	0,79	5,74	0,36	0,26	0,43	67,7
17	Ida-Viru	Kauksi-Rannapungerja	1,23	0,59	1,75	0,92	1,39	0,97	1,29	0,88	-32,3
11	Lääne	Haapsalu-Martna	0,17	0,03	0,06	0,00	0,09	0,00	0,00	0,19	+
18	Lääne	Matsalu-Lihula-Vatla	0,24	0,10	0,29	0,03	0,17	0,09	0,25	0,09	-65,3
12	Rapla	Sooniste-Risti-Märjamaa	0,71	0,24	0,56	0,48	0,41	0,24	0,06	0,97	1544,8
13	Rapla	Valgu-Raikküla	0,43	0,00	2,65	0,94	1,51	0,28	0,59	1,12	89,1
20	Pärnu-Rapla	Eidapere-Kadjaste-Vändra	1,14	0,30	5,75	2,10	3,89	1,57	1,63	1,44	-11,8
19	Pärnu	Halinga-Libatse	0,22	0,80	0,57	1,74	0,18	0,43	0,34	0,57	65,1
24	Pärnu	Kihlepa-Lindi-Tõstamaa	0,19	0,57	1,00	1,88	0,29	0,47	0,60	0,71	19,8
25	Pärnu	Põlendmaa-Põõrikaasiku	0,30	0,11	0,48	0,35	0,84	1,22	2,46	5,79	134,9
26	Pärnu	Õordi	0,23	0,62	0,30	2,48	0,47	2,42	1,19	1,92	60,9
30	Pärnu	Häädemeeste-Laiksaare	1,34	1,31	0,59	2,73	1,06	1,23	2,01	1,25	-37,9
31	Pärnu-Viljandi	Tihemetsa-Mõisaküla	1,43	0,77	1,21	0,83	2,38	0,55	0,39	0,85	118,3
27	Viljandi	Tänassilma-Oiu-Valma	0,00	0,06	0,19	0,09	0,15	0,10	0,12	0,76	524,8
32	Viljandi	Sudiste-Veisiejärv	2,26	2,13	1,16	0,90	3,39	0,83	1,18	1,74	47,6
7	Järva	Jäneda-Aegviidu	2,22	1,79	0,49	2,01	0,70	1,07	0,86	2,12	146,9
14	Järva	Lõõla-Vahastu	1,81	0,48	1,04	0,29	0,96	0,55	1,06	0,34	-67,7
15	Järva	Koigi-Koeru-Päinurme	0,25	0,75	0,32	0,74	2,37	0,33	0,69	0,96	37,9
21	Järva	Kabala-Imavere	0,52	0,49	1,23	0,96	0,94	0,25	0,26	1,17	344,6
22	Jõgeva	Lustivere-Saduküla-Pikknurme	0,06	0,09	0,14	1,20	1,53	0,54	0,89	0,81	-9,4
23	Jõgeva	Kullavere-Pala-Kaiu jv	1,48	1,24	1,56	0,86	2,30	1,57	1,01	0,88	-12,7
28	Tartu	Käravere-Sojamaa-Tähtvere	0,00	0,03	0,18	0,15	0,38	0,13	0,54	1,25	131,0
29	Tartu	Järvelja	0,15	1,01	1,09	0,13	0,13	0,48	0,96	1,04	9,0
33	Tartu	Rannu-Pühaste	1,54	0,92	1,10	0,17	1,98	0,66	1,00	1,34	34,7
34	Põlva	Karilatsi-Ihamaru	1,09	0,64	0,97	1,16	1,36	1,27	1,75	2,52	44,1
38	Põlva	Saatse	0,64	0,29	0,00	0,94	1,04	0,75	0,91	0,25	-72,7
36	Põlva-Võru	Kooraste-Urvaste-Sulbi	0,20	0,89	7,72	3,24	2,45	0,07	0,13	0,24	86,8
37	Põlva-Võru	Ilumetsa-Lasva	0,06	0,12	0,19	0,54	0,24	0,13	0,00	0,14	+
40	Võru	Misso	1,35	0,51	3,95	1,10	1,47	0,81	2,72	2,82	3,5
35	Valga	Valga-Õru	0,34	1,97	0,73	1,83	1,90	1,20	1,22	2,30	88,2
39	Valga	Hargla-Karula	1,88	1,02	5,73	3,17	2,83	2,54	1,66	4,37	163,4
41	Hiiu	Kanapeeksi-Tahkuna	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,03	0,03	0,00	-100,0
42	Hiiu	Leluselja	0,03	0,00	0,03	0,03	0,00	0,06	0,00	0,00	
43	Hiiu	Käina-Tubala	0,28	0,20	0,10	0,00	0,00	0,12	0,12	0,00	-100,0
44	Saare	Linnuse (Eiklast põhjas)	0,00	0,16	0,09	0,06	0,00	0,00	0,00	0,00	
45	Saare	Valjala-Tagavere-Laimjala	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
46	Saare	Koimla-Kõrkküla	0,19	0,13	0,08	0,18	0,11	0,00	0,00	0,00	
47	Saare	Laugi		0,06	0,09	0,18	0,14	0,10	0,00	0,03	+
1-40	Mandri-Eesti		0,98	0,67	1,34	1,01	1,49	0,81	1,00	1,30	29,1
41-43	Hiiumaa		0,10	0,07	0,04	0,01	0,00	0,07	0,05	0,00	-100,0
44-47	Saaremaa		0,06	0,09	0,07	0,10	0,06	0,02	0,00	0,01	+
	Eesti	Seirealade andmed kokku <i>All areas included</i>	0,87	0,58	1,15	0,87	1,29	0,69	0,86	1,10	28,7

Valgejänesse küttimine jahipiirkonniti 2021. ja kahel eelneval jahihooajal.
Hunting of mountain hare (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2021 and in previous hunting seasons.

METSNUGIS (*Martes martes*)

Metsnugise küttimine aastatel 1991 – 2021 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused.

The number of pine marten hunted in 1991 – 2021 (red line) and winter track index (blue line - tracks per 1 km per 24 hours).

- Metsnugise arvukuses ei ole olulisi muutusi toimunud, pigem väljendavad kõik seirenäitajad stabiilsust.
- Metsnugise küttimisnumbrid on kaks korda väiksemad kui eelmise kümnendi parematel aastatel, kuid see ei näi sõltuvat niivõrd nugise arvukusest kui võrd karusnahaküttide aktiivsusest.
- Metsnugise jahti võib jätkata eelmiste aastatega samas mahus.

Metsnugise kütmine maakonniti viimasel kümnel jahihooajal.
Hunting bag of pine marten in last ten years.

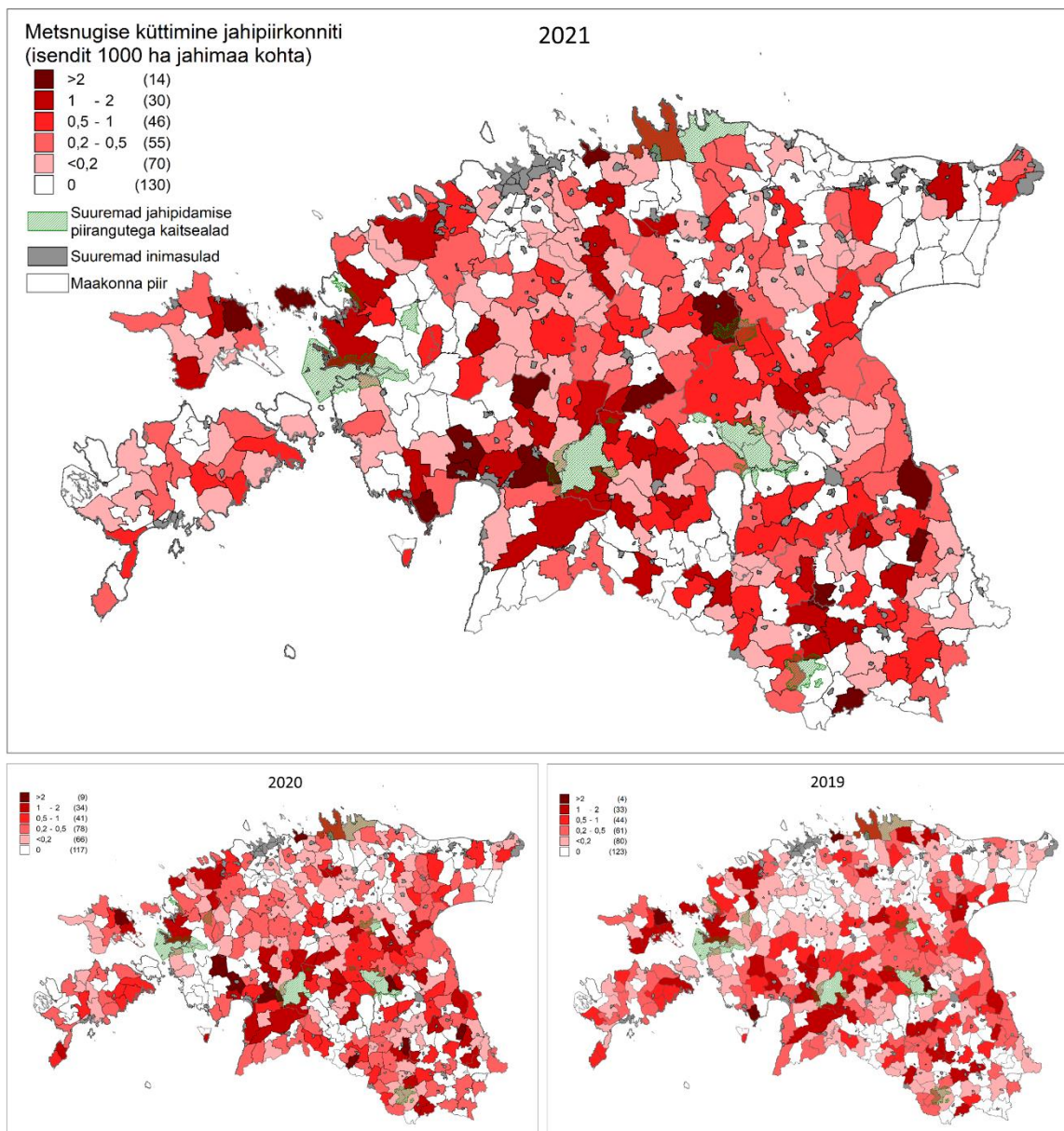
Maakond County	Kütmine Hunting bag										2021/2020 muutus (%) Change in hunting bag	2021/2012 muutus (%) Change in hunting bag
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021		
Harjumaa	172	204	180	204	176	219	247	108	146	186	27,4	8,1
Hiiumaa	166	157	51	105	104	137	118	89	54	74	37,0	-55,4
Ida-Virumaa	221	189	246	148	194	219	136	62	75	71	-5,3	-67,9
Jõgevamaa	197	359	257	214	254	196	202	80	157	136	-13,4	-31,0
Järvamaa	121	170	234	151	192	199	262	88	92	163	77,2	34,7
Läänemaa	138	200	159	183	107	117	217	116	113	144	27,4	4,3
Lääne-Virumaa	432	289	273	193	113	151	163	78	52	51	-1,9	-88,2
Põlvamaa	134	148	91	115	117	125	114	53	91	88	-3,3	-34,3
Pärnumaa	657	757	751	582	402	504	680	324	383	363	-5,2	-44,7
Raplamaa	95	79	149	82	49	81	103	35	53	75	41,5	-21,1
Saaremaa	200	308	182	161	181	184	238	99	102	61	-40,2	-69,5
Tartumaa	133	283	295	200	176	185	250	117	121	121	0,0	-9,0
Valgamaa	219	242	252	202	211	288	215	83	98	90	-8,2	-58,9
Viljandimaa	215	287	236	184	243	233	257	122	122	143	17,2	-33,5
Võrumaa	176	158	146	100	127	186	163	63	68	92	35,3	-47,7
Kokku Total	3276	3830	3502	2824	2646	3024	3365	1517	1727	1858	7,6	-43,3

Metsnugise ruutloenduse jäljeindeks aastatel 2013-2022.
Snow track index of pine marten in 2013-2022.

Maakond County	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)									
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Harjumaa	0,39	0,26	0,20	0,26	0,22	0,25	0,19		0,33	0,21
Hiiumaa	0,49					0,32			0,29	0,28
Ida-Virumaa	0,43	0,15	0,16	0,32	0,27	0,51	0,25	0,23	0,45	0,34
Jõgevamaa	0,33		0,25	0,58		0,35	0,21		0,22	0,23
Järvamaa	0,39	0,40	0,03	0,43	0,43	0,43	0,49	0,45	0,62	0,47
Läänemaa	0,72			0,14	0,38	0,38	0,50	0,23	0,59	0,23
Lääne-Virumaa	0,46	0,23	0,15	0,22	0,19	0,17	0,21		0,17	0,15
Põlvamaa	0,26			0,33	0,28	0,38	0,18		0,18	0,15
Pärnumaa	0,29			0,20	0,31	0,45	0,41	0,12	0,28	0,26
Raplamaa	0,37	0,30		0,21	0,16	0,32	0,39	0,11	0,25	0,18
Saaremaa	0,44	0,45			0,26	0,46	0,27		0,58	0,41
Tartumaa	0,50		0,09	0,37	0,45	0,20	0,31	0,23	0,25	0,47
Valgamaa	0,12			0,21	0,11	0,24	0,15	0,16	0,24	0,36
Viljandimaa	0,52			0,49	0,57	0,51	0,30	0,22	0,49	0,29
Võrumaa	0,40		0,24	0,45	0,19	0,29	0,23	0,01	0,20	0,26
Kokku Total	0,40	0,29	0,18	0,32	0,31	0,35	0,29	0,21	0,34	0,28

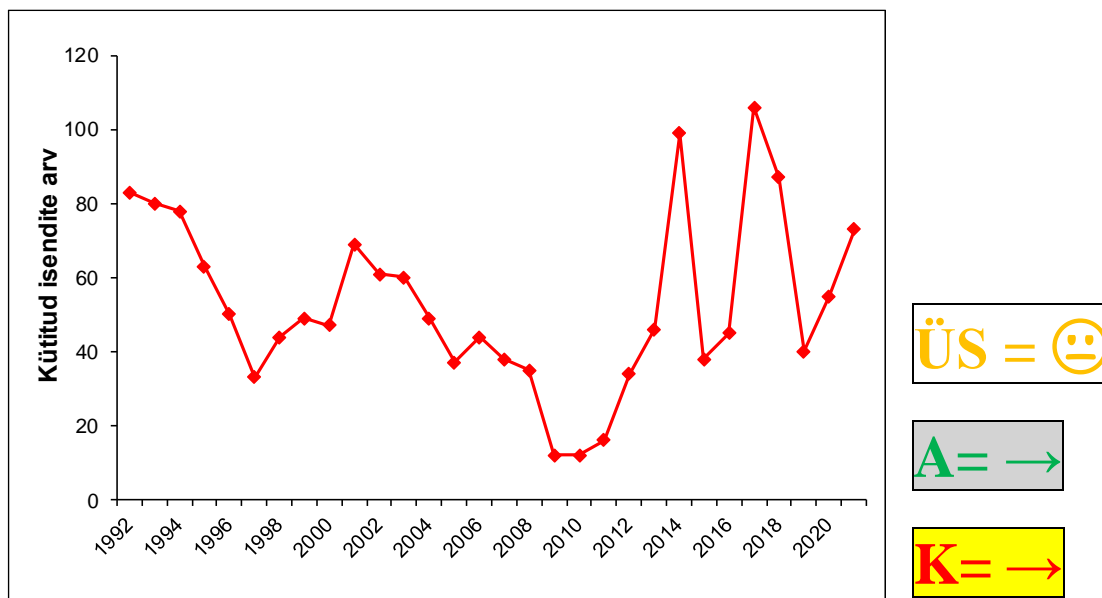
Jahipiirkonna kasutajate kevadine hinnang metsnugise arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga ning Keskkonnaagentuuri kütmissoovitus 2022. jahihooajaks.
Hunters estimated changes in abundance. Estonian EA suggestion for hunting quota in 2022.

Maakond County	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)										Kütmissoovitus Suggestion for quota in 2022
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
Harjumaa	+	=	=	+	=	=	=	-	=	=	→
Hiiumaa	-	-	-	=	+	+	+	+	+	+	→
Ida-Virumaa	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	→
Jõgevamaa	+	-	-	-	-	-	=	-	-	-	→
Järvamaa	+	=	-	=	-	+	-	-	=	+	→
Läänemaa	++	=	=	++	=	=	+	=	+	+	→
Lääne-Virumaa	++	=	=	=	-	+	+	-	+	=	→
Põlvamaa	+	-	-	=	-	-	-	+	=	+	→
Pärnumaa	+	-	-	-	-	+	=	-	+	=	→
Raplamaa	++	=	+	=	=	=	+	=	=	+	→
Saaremaa	+	=	-	+	=	=	+	-	=	=	→
Tartumaa	+	-	-	-	=	-	=	=	=	+	→
Valgamaa	+	=	-	=	=	=	=	=	=	=	→
Viljandimaa	++	+	+	=	+	=	-	-	=	=	→
Võrumaa	+	-	=	-	=	=	-	-	=	=	→
Kokku Total	+	-	-	=	=	=	=	-	=	=	→

Metsnugise kütmine jahipiirkonniti 2021. ja kahel eelneval jahihooajal.
Hunting of pine marten (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2021 and in previous hunting seasons.

KIVINUGIS (*Martes foina*)

Kivinugise küttimine aastatel 1992 – 2021.
The number of beech marten hunted in 1992 – 2021.

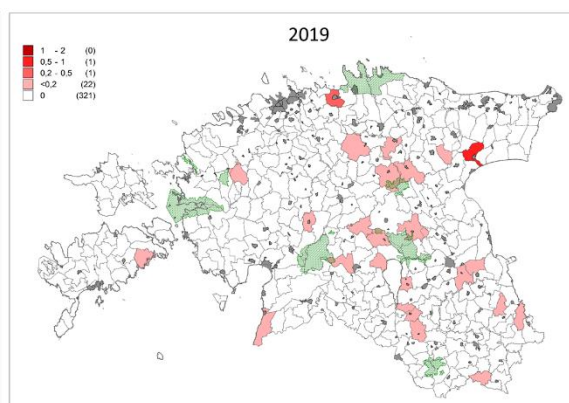
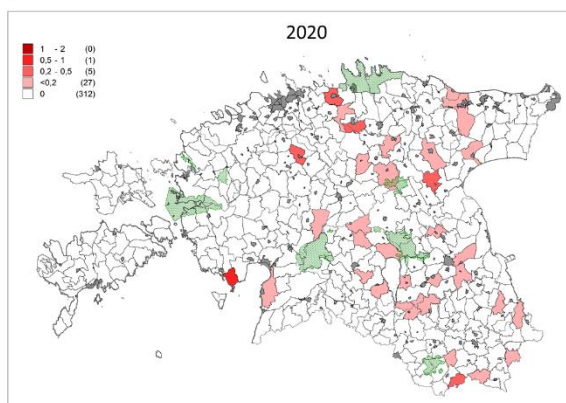
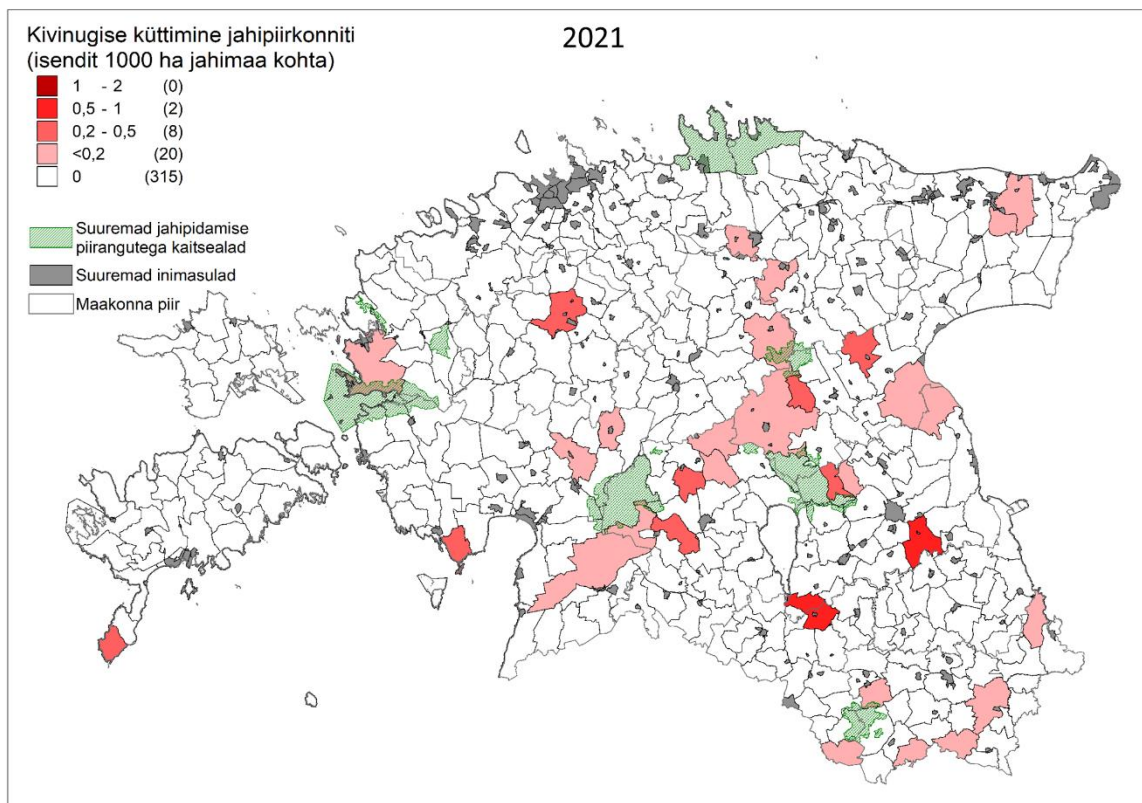
- Kivinugis on madala asustustihedusega levinud üle kogu Eesti, välja arvatud Hiiumaa.
- Kivinugise jahti võib jätkata eelmiste aastatega samadel põhimõtetel ja mahus.

Kivinugise küttimine maakonniti viimasel kümnel jahihooajal.
Hunting bag of beech marten in last ten years.

Maakond County	Küttimine Hunting bag										2021/2020 muutus (%)	2021/2012 muutus (%)
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Change in hunting bag	Change in hunting bag
Harjumaa	3	3	5	3	1	0	0	4	7	0	-100,0	-100,0
Hiiumaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Ida-Virumaa	2	4	6	11	5	0	15	6	3	4	33,3	100,0
Jõgevamaa	0	1	44	7	0	50	5	1	6	10	66,7	+
Järvamaa	10	12	0	2	3	6	2	5	8	3	-62,5	-70,0
Läänemaa	0	0	0	0	10	4	15	0	0	2	+	+
Lääne-Virumaa	1	3	5	2	2	5	2	3	3	1	-66,7	0,0
Põlvamaa	1	1	1	0	0	0	0	3	2	1	-50,0	0,0
Pärnumaa	0	2	6	3	9	26	9	4	7	13	85,7	+
Raplamaa	0	2	4	1	1	4	5	2	2	5	150,0	+
Saaremaa	1	0	1	2	0	1	0	1	0	2	+	+
Tartumaa	2	6	2	1	1	0	6	3	4	11	175,0	+
Valgamaa	6	8	8	6	6	3	9	2	3	8	166,7	33,3
Viljandimaa	2	1	8	0	0	2	15	5	5	9	80,0	+
Võrumaa	6	3	9	0	7	5	4	1	5	4	-20,0	-33,3
Kokku Total	34	46	99	38	45	106	87	40	55	73	32,7	114,7

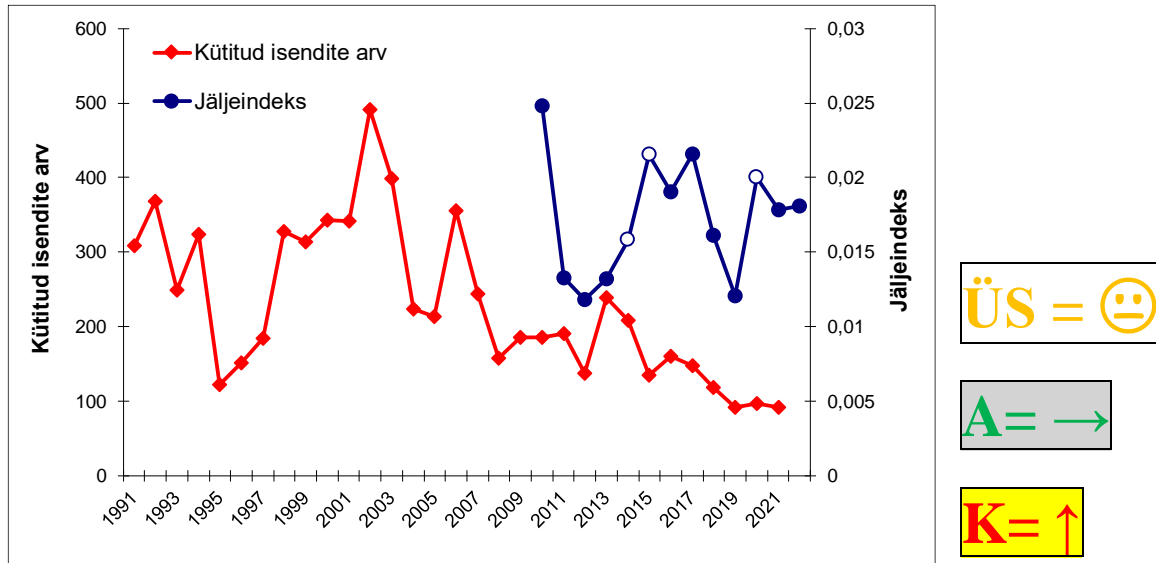
Jahipiirkonna kasutajate kevadine hinnang kivinugise arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga ning Keskkonnaagentuuri küttimissoovitus 2022. jahihooajaks.
Hunters estimated changes in abundance. Estonian EA suggestion for hunting quota in 2022.

Maakond County	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)										Küttimissoovitus Suggestion for quota in 2022
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
Harjumaa	-	-	-	-	=	=	=	=	-	=	→
Hiiumaa	-	=	=	=	=	=	=	=	=	=	→
Ida-Virumaa	=	-	=	-	-	-	-	-	=	=	→
Jõgevamaa	-	-	-	-	=	=	-	-	-	-	→
Järvamaa	=	=	-	=	-	-	-	-	-	=	→
Läänemaa	=	-	-	-	=	=	+	=	=	=	→
Lääne-Virumaa	=	-	-	-	-	=	-	-	=	=	→
Põlvamaa	=	-	-	=	=	-	=	-	-	=	→
Pärnumaa	=	=	=	-	=	-	=	=	=	=	→
Raplamaa	-	-	=	=	-	-	-	=	-	=	→
Saaremaa	=	-	=	-	=	=	=	=	=	=	→
Tartumaa	=	-	-	-	=	-	=	=	=	=	→
Valgamaa	-	=	=	=	=	=	-	-	-	-	→
Viljandimaa	=	=	=	=	=	-	=	-	-	=	→
Võrumaa	=	-	-	-	-	-	-	-	=	-	→
Kokku Total	=	-	-	-	-	-	=	-	=	=	→

Kivinugise kütmine jahipiirkonniti 2021. ja kahel eelneval jahihooajal. *Hunting of beech marten (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2021 and in previous hunting seasons.*

MINK (*Neovison vison*)

Mingi kütmine aastatel 1991 – 2021 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused.
 The number of American mink hunted in 1991 – 2021 (red line) and winter track index (blue line - tracks per 1 km per 24 hours).

- Mingi arvukuses järske kõikumisi toimunud ei ole, kuid viimase kümne aasta võrdluses paistab silma arvukuse langus.
- Üheks mingi arvukuse languse põhjuseks võib olla ka see, et minke ei ole enam meie karusloomafarmides. Varem andsid farmidest põgenenud isendid looduses elavale asurkonnale märkimisväärset tuge.
- Mingi ruutloenduse jäljeindeks on suhteliselt kõrge, kuid antud juhul võib mingi jäljeradadeks määratute hulgas olla osaliselt ka tuhku radu. Nende liikide elupaigad ning ka jäljed on väga sarnased, mistõttu liikide eristamine jälgede põhjal on pigem tunnetuslik.
- Minke kütitakse sajakonna isendi ringis, mis on umbes kaks korda vähem kui eelmise kümnendi esimeses pooles.
- Kuna mink on meil invasiivne võõrliik, on sõltumata arvukuse muutustest soovitatav neid kütida varasemast intensiivsemalt.

Mingi kütmine maakonniti viimasel kümnel jahihooajal.
Hunting bag of American mink in last ten years.

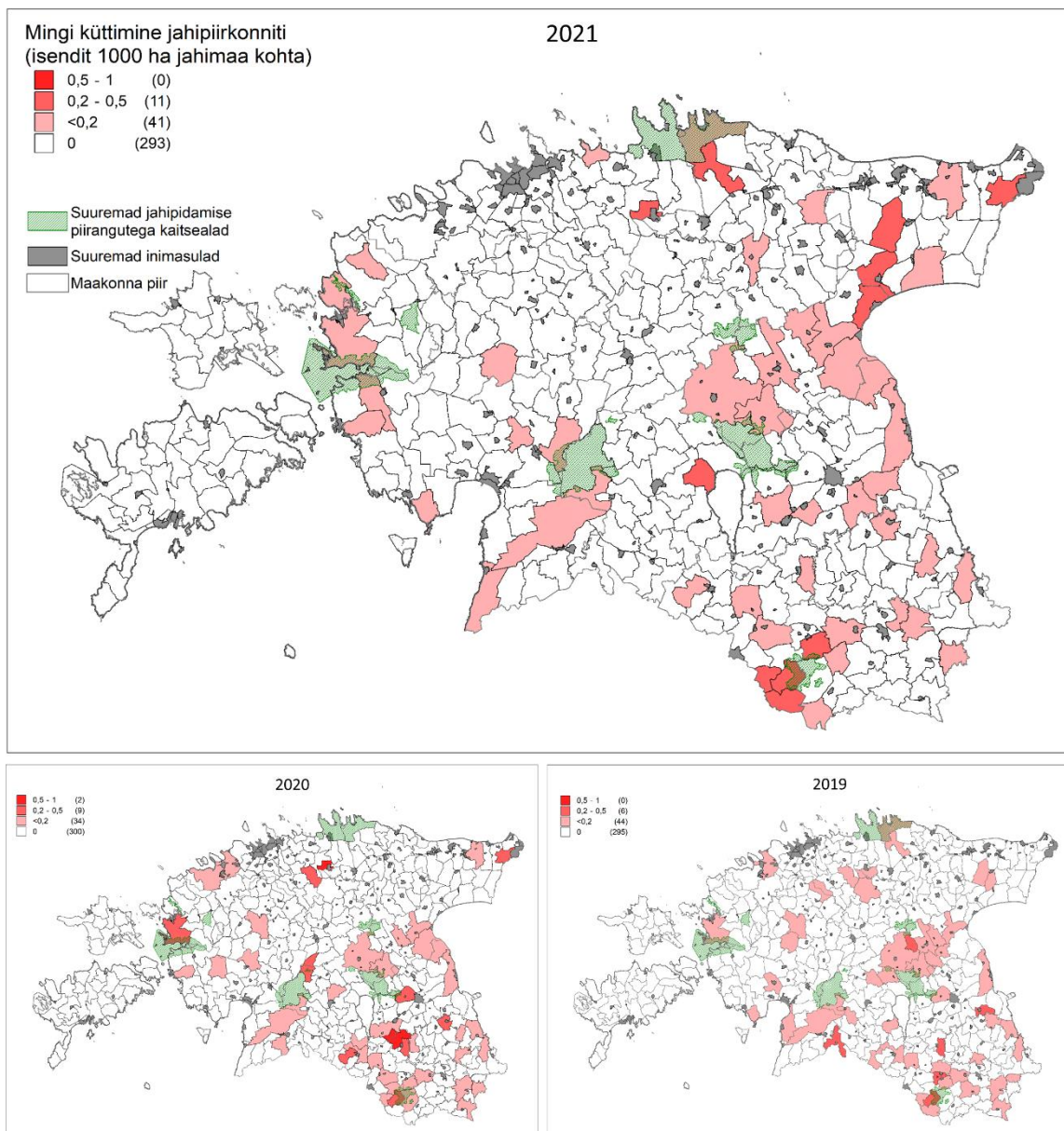
Maakond County	Kütmine Hunting bag										2021/2020	2021/2012
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	muutus (%) Change in hunting bag	muutus (%) Change in hunting bag
Harjumaa	19	15	14	16	22	7	6	6	14	3	-78,6	-84,2
Hiumaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Ida-Virumaa	5	4	15	3	11	5	3	2	6	21	250,0	320,0
Jõgevamaa	6	9	17	11	10	9	23	14	8	9	12,5	50,0
Järvamaa	4	14	8	3	3	2	4	2	0	0		-100,0
Läänemaa	4	22	19	9	11	9	5	5	8	9	12,5	+
Lääne-Virumaa	6	6	13	12	4	3	5	2	0	7	+	16,7
Põlvamaa	5	13	12	11	6	8	7	5	8	4	-50,0	-20,0
Pärnumaa	5	14	14	13	14	47	10	11	4	6	50,0	20,0
Raplamaa	0	12	8	1	2	2	0	5	2	1	-50,0	+
Saaremaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Tartumaa	24	47	34	16	22	9	21	5	7	7	0,0	-70,8
Valgamaa	34	34	20	10	18	25	12	11	27	14	-48,1	-58,8
Viljandimaa	10	25	21	8	9	11	10	10	4	2	-50,0	-80,0
Võrumaa	15	24	13	22	28	10	12	13	8	8	0,0	-46,7
Kokku Total	137	239	208	135	160	147	118	91	96	91	-5,2	-33,6

Jahiirakonna kasutajate kevadine hinnang mingi arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga ning Keskkonnaagentuuri kütmissooitus 2022. jahihooajaks.
Hunters estimated changes in abundance. Estonian EA suggestion for hunting quota in 2022.

Maakond County	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)										Kütmissooitus Suggestion for quota in 2022
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
Harjumaa	-	=	=	=	=	-	=	=	=	=	↑
Hiumaa	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	↑
Ida-Virumaa	=	=	=	=	=	=	=	-	-	=	↑
Jõgevamaa	=	-	-	-	=	=	=	=	+	=	↑
Järvamaa	-	=	=	=	=	=	=	=	-	=	↑
Läänemaa	=	=	=	+	=	=	=	=	=	=	↑
Lääne-Virumaa	-	-	-	=	-	=	=	=	=	+	↑
Põlvamaa	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	↑
Pärnumaa	-	-	-	=	=	-	-	=	=	=	↑
Raplamaa	-	-	-	+	=	-	-	=	=	=	↑
Saaremaa	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	↑
Tartumaa	-	-	-	-	-	-	=	=	=	=	↑
Valgamaa	=	=	=	=	=	-	-	-	-	+	↑
Viljandimaa	-	-	=	-	=	-	=	-	=	-	↑
Võrumaa	=	=	+	=	=	=	+	=	=	=	↑
Kokku Total	-	=	=	=	=	=	=	=	=	=	↑

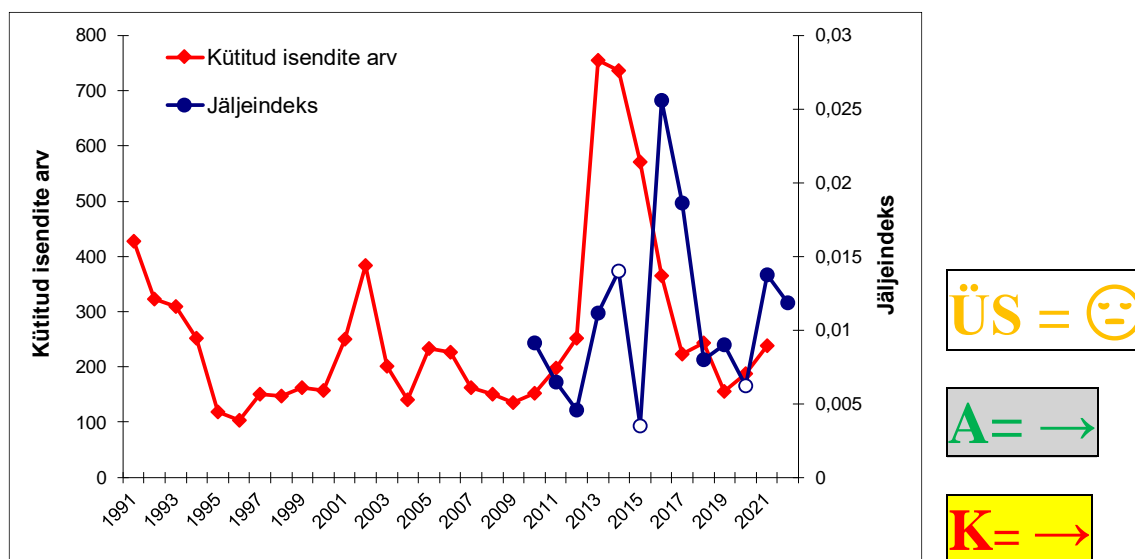
Mingi ruutloenduse jäljendeks aastatel 2013-2022.
Snow track index of American mink in 2013-2022.

Maakond County	Jäljendeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)										
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
Harjumaa	0,016	0,017	0,025	0,009	0,011	0,009	0,010		0,010	0,005	
Hiumaa	0,000						0,000		0,000	0,000	
Ida-Virumaa	0,006	0,015	0,011	0,019	0,019	0,023	0,005	0,01	0,008	0,005	
Jõgevamaa	0,000		0,033	0,042		0,021	0,000		0,004	0,073	
Järvamaa	0,007	0,024	0,000	0,034	0,017	0,012	0,000	0,08	0,049	0,003	
Läänemaa	0,068			0,041	0,043	0,035	0,058	0,02	0,012	0,017	
Lääne-Virumaa	0,021	0,000	0,000	0,010	0,014	0,000	0,000		0,005	0,026	
Põlvamaa	0,008			0,000	0,000	0,011	0,006		0,029	0,003	
Pärnumaa	0,011			0,029	0,032	0,043	0,046	0,05	0,027	0,018	
Raplamaa	0,008	0,049		0,004	0,000	0,006	0,009	0,02	0,033	0,019	
Saaremaa	0,000	0,000			0,000	0,000	0,000		0,000	0,000	
Tartumaa	0,010		0,058	0,033	0,027	0,029	0,006	0,02	0,020	0,061	
Valgamaa	0,017			0,000	0,027	0,015	0,000	0,02	0,027	0,024	
Viljandimaa	0,007			0,028	0,042	0,006	0,011	0,01	0,018	0,005	
Võrumaa	0,015		0,006	0,024	0,048	0,001	0,007	0,02	0,005	0,014	
Kokku Total	0,013	0,016	0,022	0,019	0,022	0,016	0,012	0,02	0,018	0,018	

Mingi kütmine jahipiirkonniti 2021. ja kahel eelneval jahihooajal.
Hunting of American mink (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2021 and in previous hunting seasons.

TUHKUR (*Mustela putorius*)

Tuhkru küttimine aastatel 1991 – 2021 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused.
 The number of European polecat hunted in 1991 – 2021 (red line) and winter track index (blue line - tracks per 1 km per 24 hours).

- Tuhkru arvukuses ei ole toimunud viimastel aastatel olulisi muutusi, kuid kergele tõusule viimasel paaril aastal viitavad nii küttimisandmed kui ruutloendus.
- Tuhkru küttimine võrreldes mingiga on kergelt kasvav, ruutloenduse jäljeindeks on aga mingil kõrgem kui tuhkrul. Võib arvata, et ruutloendusel määratakse osad tuhkru jäljeread mingile kuuluvateks, kuna nende jäljed on väga sarnased ja elupaigad kattuvad suuresti.
- Kuna tuhkru küttimine on tagasihoidlik, võib neid küttida varasemaga samadest põhimõtetest lähtuvalt.
- Mingi püügil kastlõksuga võiks sealt kaaspüügina saadud tuhkrud vabastada.

Tuhkru küttimine maakonniti viimasel kümnel jahihooajal.
Hunting bag of polecat in last ten years.

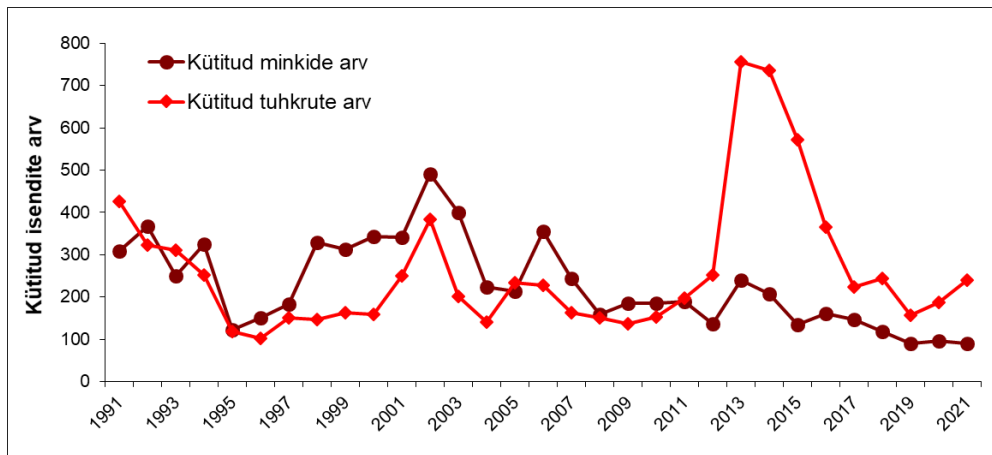
Maakond County	Küttimine Hunting bag										2021/2020	2021/2012
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	muutus (%) Change in hunting bag	muutus (%) Change in hunting bag
Harjumaa	9	19	29	29	24	13	20	8	12	11	-8,3	22,2
Hiiumaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Ida-Virumaa	15	33	55	39	16	8	9	8	19	14	-26,3	-6,7
Jõgevamaa	17	95	123	96	49	34	27	23	32	44	37,5	158,8
Järvamaa	0	30	38	27	30	10	19	13	10	7	-30,0	+
Läänemaa	2	7	27	9	4	1	4	1	3	5	66,7	150,0
Lääne-Virumaa	12	43	72	43	17	8	12	11	12	9	-25,0	-25,0
Põlvamaa	28	42	36	15	22	14	14	4	12	15	25,0	-46,4
Pärnumaa	36	72	78	68	47	25	20	8	9	13	44,4	-63,9
Raplamaa	8	20	33	28	9	8	2	7	3	10	233,3	25,0
Saaremaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Tartumaa	24	132	60	65	29	15	20	13	18	22	22,2	-8,3
Valgamaa	44	71	59	41	21	22	19	19	22	26	18,2	-40,9
Viljandimaa	35	98	78	83	74	44	55	33	28	36	28,6	2,9
Võrumaa	22	93	48	28	23	22	22	8	8	27	237,5	22,7
Kokku Total	252	755	736	571	365	224	243	156	188	239	27,1	-5,2

Tuhkru ruutloenduse jäljeindeks aastatel 2013-2022.
Snow track index of polecat in 2013-2022.

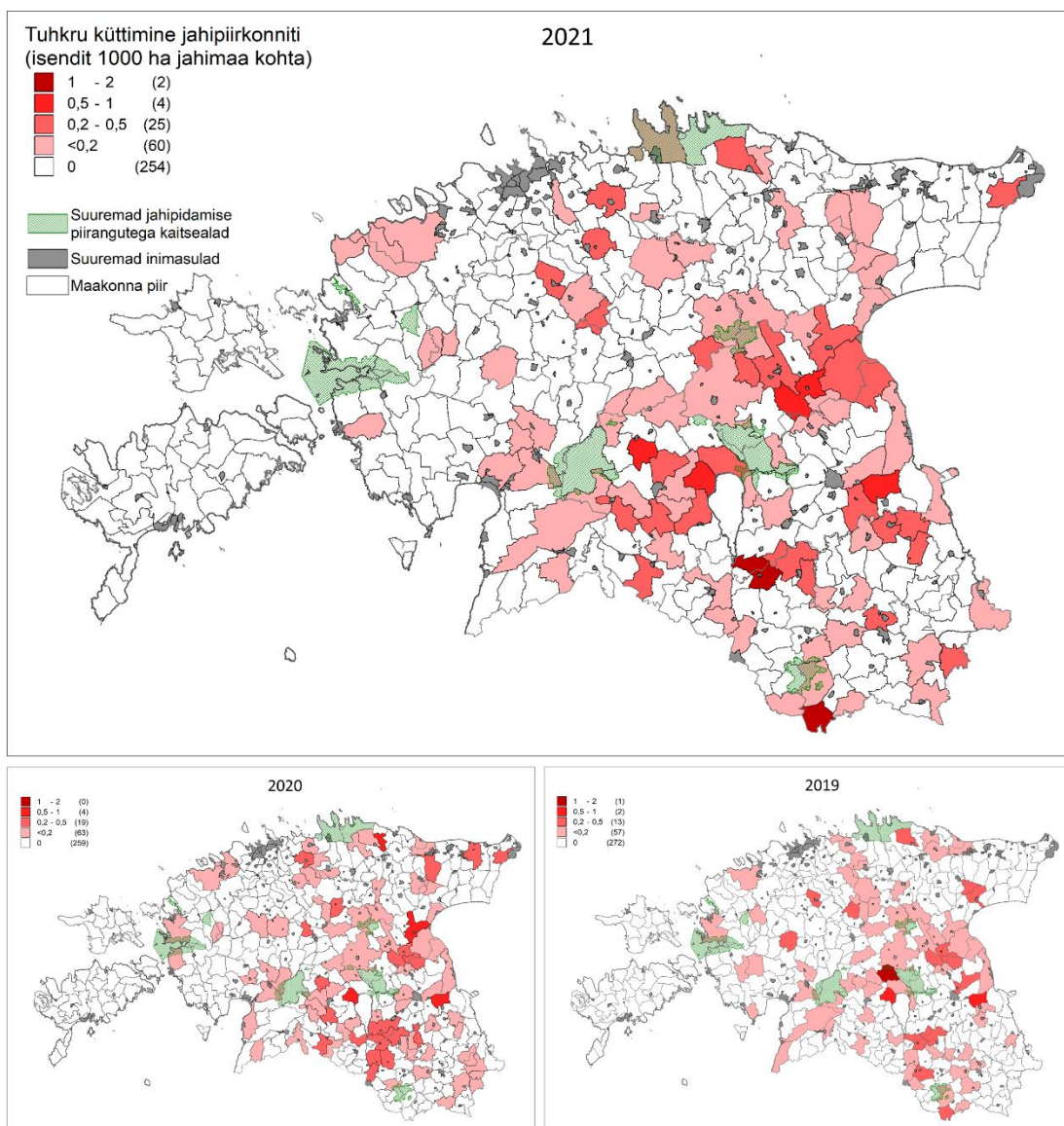
Maakond County	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)									
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Harjumaa	0,010	0,010	0,000	0,005	0,007	0,002	0,003		0,000	0,003
Hiiumaa	0,000					0,000			0,000	0,000
Ida-Virumaa	0,003	0,008	0,008	0,024	0,006	0,018	0,005	0,013	0,011	0,005
Jõgevamaa	0,005		0,000	0,031		0,008	0,000		0,014	0,037
Järvamaa	0,000	0,021	0,021	0,026	0,017	0,016	0,034	0,000	0,013	0,056
Läänemaa	0,077			0,007	0,006	0,004	0,012	0,000	0,000	0,000
Lääne-Virumaa	0,000	0,000	0,005	0,006	0,003	0,001	0,008		0,010	0,005
Põlvamaa	0,004			0,012	0,033	0,008	0,013		0,008	0,029
Pärnumaa	0,008			0,033	0,017	0,010	0,011	0,008	0,006	0,000
Raplamaa	0,005	0,006		0,011	0,000	0,004	0,009	0,000	0,004	0,002
Saaremaa	0,000	0,000			0,000	0,000	0,000		0,000	0,000
Tartumaa	0,010		0,000	0,069	0,035	0,010	0,012	0,011	0,000	0,016
Valgamaa	0,017			0,015	0,020	0,032	0,017	0,041	0,048	0,033
Viljandimaa	0,003			0,084	0,033	0,009	0,008	0,000	0,051	0,006
Võrumaa	0,037		0,000	0,012	0,064	0,000	0,005	0,018	0,047	0,000
Kokku Total	0,011	0,014	0,003	0,026	0,019	0,008	0,009	0,006	0,014	0,012

Jahipiirkonna kasutajate kevadine hinnang tuhkru arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga ning Keskkonnaagentuuri küttimissoovitus 2022. aasta jahihooajaks.
Hunters estimated changes in abundance. Estonian EA suggestion for hunting quota in 2022.

Maakond County	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)										Küttimissoovitus Suggestion for quota in 2022
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
Harjumaa	=	=	=	-	+	=	=	-	=	=	→
Hiiumaa	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	→
Ida-Virumaa	=	+	+	=	-	=	=	=	=	=	→
Jõgevamaa	-	=	+	+	=	-	-	=	=	=	→
Järvamaa	-	=	=	+	=	=	=	=	=	=	→
Läänemaa	=	-	=	=	=	=	=	=	=	=	→
Lääne-Virumaa	=	+	+	+	=	=	=	=	=	=	→
Põlvamaa	=	=	=	=	=	-	=	=	=	=	→
Pärnumaa	=	=	=	+	+	=	=	-	=	=	→
Raplamaa	-	=	=	+	=	-	=	=	=	=	→
Saaremaa	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	→
Tartumaa	=	=	-	-	-	-	-	-	-	-	→
Valgamaa	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	→
Viljandimaa	=	+	+	+	=	=	=	=	=	=	→
Võrumaa	-	+	=	=	=	-	-	=	=	=	→
Kokku Total	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	→

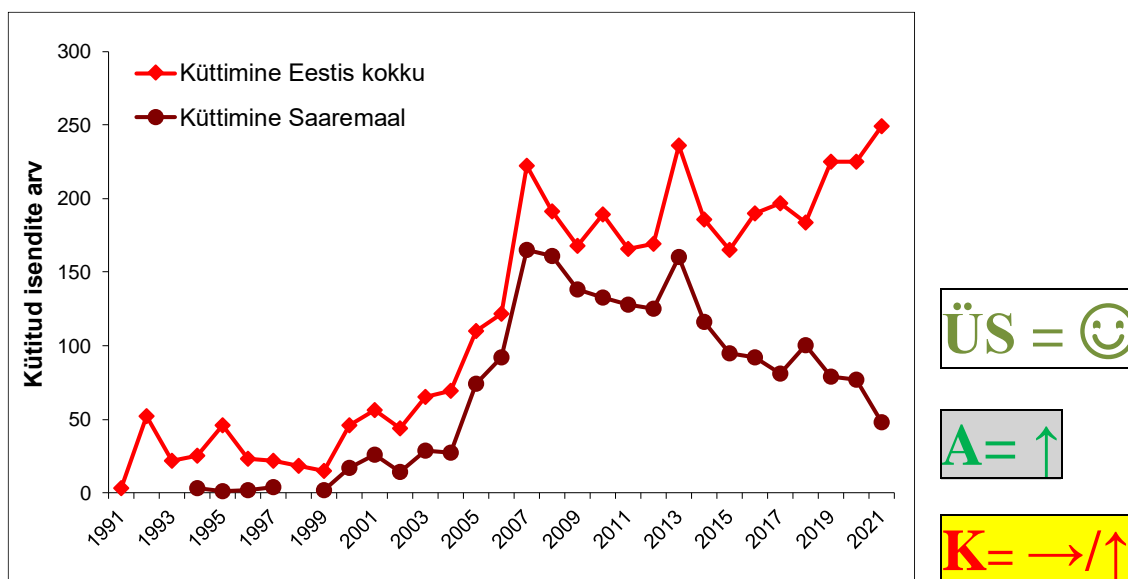

Mingi ja tuhkrute küttimine aastatel 1991-2021. *Hunting of European polecat (red) and American mink (brown).*

Tuhkrute küttimine jahipiirkonniti 2021. ja kahel eelneval jahihooajal. *Hunting of European polecat (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2021 and in previous hunting seasons.*

MÄGER (*Meles meles*)

Mägra küttimine Eestis (sealhulgas Saaremaal) ja Saaremaal eraldi aastatel 1991 - 2021.

The number of Eurasian badger hunted in Saaremaa (brown line) and in Estonia (total including Saaremaa – red line) in 1991 – 2021.

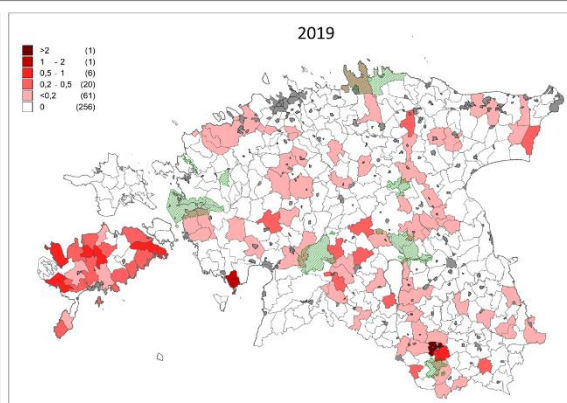
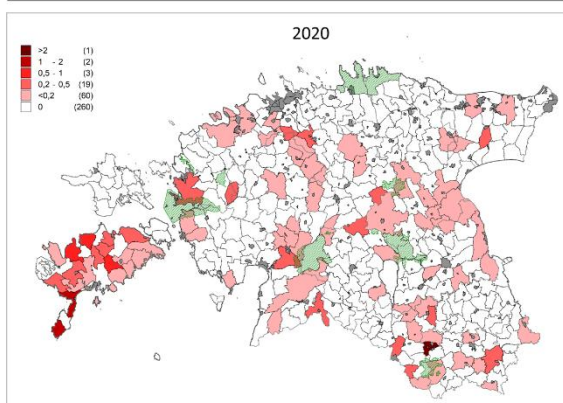
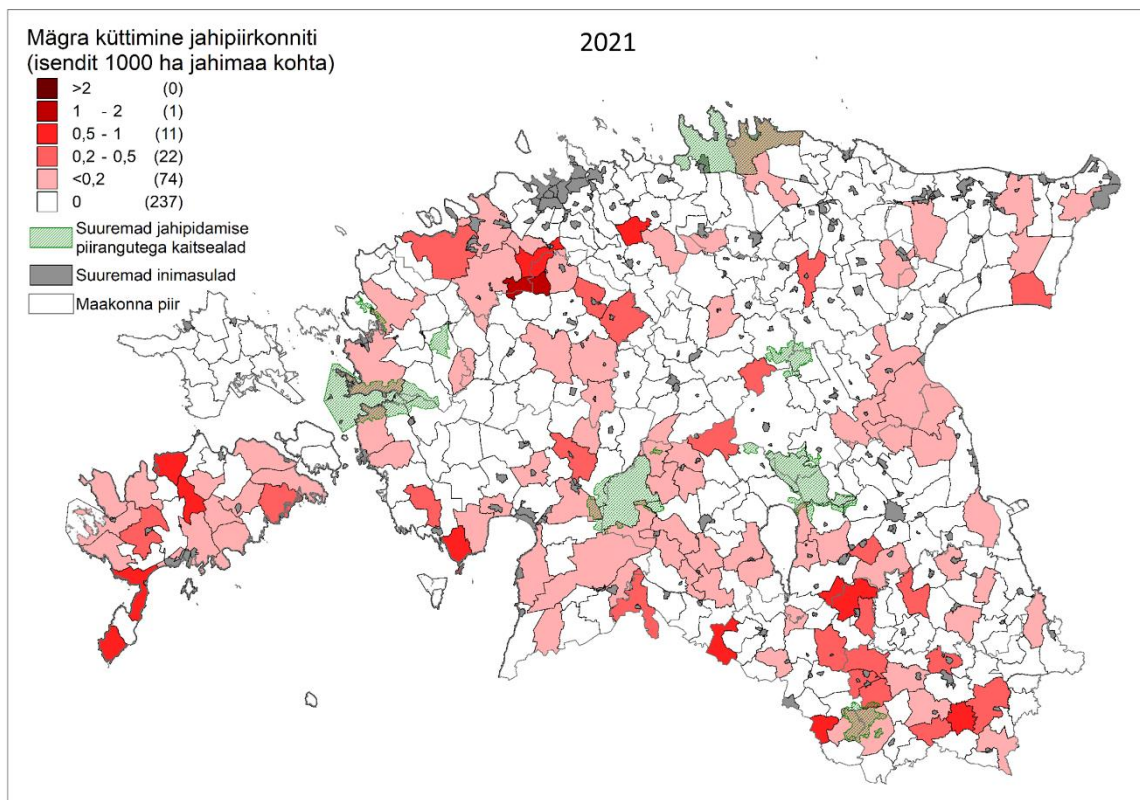
- Mägra arvukus on läbi kogu viimase aastakümne olnud tõusutrendis. Seda väljendavad hästi nii jahimeeste hinnangud kui ka küttimisandmed.
- Samaaegselt mägra arvukuse pideva suurenemisega Mandri-Eestis väljendub Saaremaal selle püsiv langus küttimisandmete järgi juba üle kümne aasta.
- Mäkra kütitakse väga tagasihoidlikul määral, kuna mäger on jahilukina väheatraktiivne liik, kelle küttimiseks pole üldjuhul ka mingit muud tõsiselt võetavat põhjust (kahjustused, haiguste levitamine jne).
- Mägra asurkonna üldseisundit võib pidada väga heaks.
- Sarnast tagasihoidlikku küttimist võib mägra puhul jätkata ja asurkonna head seisundit ning arvukuse kasvu arvestades võib seda huvi korral ka mõistlikul määral suurendada.

Mägri kütmine maakonniti 2012 – 2021 jahihooaegadel.
Hunting bag of badger in last ten years.

Maakond County	Kütmine Hunting bag										2021/2020 muutus (%)	2021/2012 muutus (%)
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Change in hunting bag	Change in hunting bag
Harjumaa	4	7	12	13	21	3	7	9	9	23	155,6	475,0
Hiiumaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Ida-Virumaa	2	5	1	3	3	6	8	7	5	9	80,0	350,0
Jõgevamaa	4	10	4	4	12	11	4	7	13	5	-61,5	+
Järvamaa	1	4	6	3	8	1	2	3	4	4	0,0	300,0
Läänemaa	0	2	0	2	8	5	4	5	16	9	-43,8	+
Lääne-Virumaa	2	4	6	4	6	5	5	9	3	5	66,7	150,0
Põlvamaa	7	2	4	6	6	5	8	6	1	6	500,0	-14,3
Pärnumaa	4	6	10	8	8	10	14	21	13	23	76,9	475,0
Raplamaa	3	3	5	4	3	8	2	4	9	30	233,3	900,0
Saaremaa	125	160	116	95	92	81	100	79	77	48	-37,7	-61,6
Tartumaa	5	9	6	7	3	11	4	3	4	10	150,0	100,0
Valgamaa	3	7	7	7	6	18	5	7	14	30	114,3	900,0
Viljandimaa	3	12	3	3	6	10	7	24	13	19	46,2	533,3
Võrumaa	6	5	6	6	8	23	14	41	44	28	-36,4	366,7
Kokku Total	169	236	186	165	190	197	184	225	225	249	10,7	47,3

Jahipiirkonna kasutajate kevadine hinnang mägri arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga ning Keskkonnaagentuuri kütmissoovitus 2022. aasta jahihooajaks.
Hunters estimated changes in abundance. Estonian EA suggestion for hunting quota in 2022.

Maakond County	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)										Kütmissoovitus Suggestion for quota in 2022
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
Harjumaa	=	+	+	+	+	+	+	+	+	+	→/↑
Hiiumaa	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	→
Ida-Virumaa	=	+	+	+	+	+	+	+	+	+	→/↑
Jõgevamaa	=	=	+	+	+	+	=	+	+	+	→/↑
Järvamaa	=	+	+	=	+	+	+	+	+	+	→/↑
Läänemaa	=	-	=	=	=	=	=	+	=	=	→
Lääne-Virumaa	=	=	+	+	+	+	+	+	+	+	→/↑
Põlvamaa	+	+	+	++	+	+	++	++	+	+	→/↑
Pärnumaa	=	+	+	+	+	+	+	++	+	+	→/↑
Raplamaa	=	=	+	+	++	+	+	+	+	+	→/↑
Saaremaa	+	=	+	+	+	=	+	=	-	+	→/↑
Tartumaa	+	+	=	+	+	+	+	+	+	+	→/↑
Valgamaa	=	+	+	+	+	+	+	++	+	++	→/↑
Viljandimaa	+	+	+	+	++	+	++	+	+	++	→/↑
Võrumaa	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	→/↑
Kokku Total	=	+	+	+	+	+	+	+	+	+	→/↑

Mägra kütmine jahipiirkonniti 2021. ja kahel eelneval jahihooajal.
Hunting of Eurasian badger (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2021 and in previous hunting seasons.

JAHILINNUD

Birds

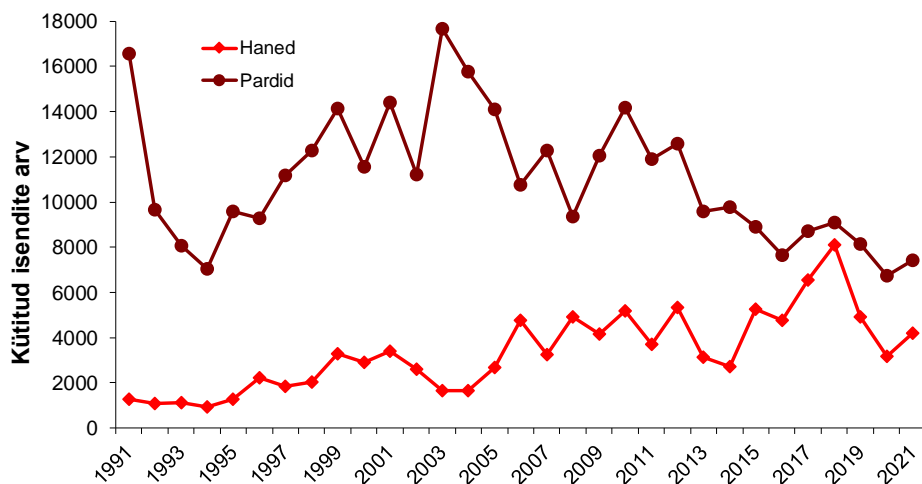
Jahilindude küttimine Eesti erinevates maakondades 2021. a jahihooajal.

Hunting of game birds in different counties in Estonia in 2021.

Liik	Harjumaa	Hiiumaa	Ida-Virumaa	Jõgevamaa	Järvamaa	Läänemaa	Lääne-Virumaa	Põlvamaa	Pärnumaa	Raplamaa	Saaremaa	Tartumaa	Valgamaa	Viljandimaa	Võrumaa	EESTI KOKKU
Laanepüü (<i>Bonasa bonasia</i>)	0	0	16	0	0	0	0	0	3	0	0	1	0	0	2	22
Nurmkana (<i>Perdix perdix</i>)	8	0	0	0	0	0	0	1	8	0	0	0	0	0	0	17
Faasan (<i>Phasianus colochicus</i>)	15	0	0	0	2	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	20
Metskurvits (<i>Scolopax rusticola</i>)	12	1463	175	0	0	49	6	0	626	5	817	1	0	4	0	3158
Tikutaja (<i>Gallinago gallinago</i>)	0	13	0	1	0	4	0	1	2	1	7	0	0	0	0	29
Kaelustuvi (<i>Columba palumbus</i>)	235	0	24	8	49	156	13	1	90	80	108	88	21	43	17	933
Kodutuvi (<i>Columba livia f. domestica</i>)	7	13	28	0	10	10	13	0	20	175	9	15	0	31	16	347
Hallvares (<i>Corvus corone</i>)	38	99	199	12	0	42	8	4	73	16	166	9	2	16	8	692
Künnivares (<i>Corvus frugilegus</i>)	6	0	0	0	0	1	4	0	2	0	6	7	0	12	0	38
Ronk (<i>Corvus corax</i>)	0	0	0	0	0	2	2	0	0	0	0	0	0	3	0	7
Hallrästas (<i>Turdus pilaris</i>)	26	0	15	20	0	0	5	0	0	0	0	15	0	56	6	143
Höbekajakas (<i>Larus argentatus</i>)	2	10	1	0	0	2	6	0	2	0	4	2	0	0	0	29
Merikajakas (<i>Larus marinus</i>)	4	0	0	0	0	0	26	0	5	0	1	0	0	0	0	36
Naerukajakas (<i>Larus ridibundus</i>)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	2
Kalakajakas (<i>Larus canus</i>)	1	1	0	0	0	3	25	0	4	0	3	0	0	0	0	37
Lauk (<i>Fulica atra</i>)	1	0	63	0	0	0	1	0	2	0	11	10	0	0	0	88
Kormoran (<i>Phalacrocorax carbo</i>)	27	17	7	2	0	24	10	180	154	0	218	56	5	0	1	701
Hallhaigur (<i>Ardea cinerea</i>)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rabahani (<i>Anser fabalis</i>)	75	12	202	80	128	236	160	40	152	95	39	40	33	20	13	1325
Suur-laukhani (<i>Anser albifrons</i>)	43	0	158	24	14	153	94	13	56	34	28	48	7	34	10	716
Hallhani (<i>Anser anser</i>)	10	9	95	66	61	47	39	35	25	15	49	13	2	18	3	487
Valgepösk-lagle (<i>Branta leucopsis</i>)	47	296	203	0	13	761	143	0	18	26	115	4	0	0	2	1628
Kanada lagle (<i>Branta canadensis</i>)	1	0	0	0	0	15	2	0	0	1	1	0	0	0	0	20
Haned kokku	176	317	658	170	216	1212	438	88	251	171	232	105	42	72	28	4176
Viupart (<i>Anas penelope</i>)	23	145	56	0	0	121	33	4	253	1	96	11	0	1	1	745
Rääkspart (<i>Anas strepera</i>)	11	20	85	0	0	37	17	0	36	0	83	1	0	2	8	300
Piilpart (<i>Anas crecca</i>)	83	150	92	23	0	295	54	11	245	0	251	13	2	9	30	1258
Sinikael-part (<i>Anas platyrhynchos</i>)	428	143	477	158	27	623	150	136	521	93	510	536	26	100	325	4253
Soopart (<i>Anas acuta</i>)	13	13	12	0	3	11	16	0	116	0	28	7	0	0	7	226
Rägapart (<i>Anas querquedula</i>)	1	28	3	0	0	30	8	0	87	1	21	5	0	0	0	184
Luitsnokk-part (<i>Anas clypeata</i>)	14	17	44	1	0	41	15	0	71	2	108	6	0	1	2	322
Punapea-vart (<i>Anas ferina</i>)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tuttvart (<i>Aythya fuligula</i>)	0	0	7	0	0	1	11	0	2	0	22	0	0	0	0	43
Hahk (<i>Somateria mollissima</i>)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Aul (<i>Clangula hyemalis</i>)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mustvaeras (<i>Melanitta nigra</i>)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10	0	0	0	0	10
Sõtkas (<i>Bucephala clangula</i>)	4	12	11	0	0	6	23	7	6	0	6	4	0	1	0	80
Pardid kokku	577	528	787	182	30	1165	327	158	1337	97	1135	583	28	114	373	7421

Jahilindude kütmine Eestis aastatel 2003 – 2021.
Hunting of game birds in Estonia during 2003 - 2021.

Linnuliik	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Rabahani (<i>Anser fabalis</i>)	411	484	726	1419	1400	1481	1487	1104	760	2360	697	724	1125	1060	2586	1985	1346	1182	1325
Suur-laukhani (<i>Anser albifrons</i>)	77	90	155	448	453	846	559	288	225	683	171	236	351	415	1525	714	652	634	716
Hallhani (<i>Anser anser</i>)	750	762	837	1529	922	1239	1005	977	705	1162	555	612	712	663	1024	933	677	551	487
Valgepõsk-lagle (<i>Branta leucopsis</i>)	280	292	952	919	462	1324	1085	2778	2005	1112	1710	1092	3039	2622	1355	4474	2194	785	1628
Kanada lagle (<i>Branta canadensis</i>)	2	2	14	84	15	9	17	23	21	2	7	32	13	12	44	9	39	21	20
Määramata hani (<i>unspecified geese</i>)	138	25	4	39	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
HANED KOKKU	1658	1655	2688	4438	3252	4929	4153	5170	3716	5319	3141	2696	5240	4772	6534	8115	4908	3173	4176
Total n of hunted geese																			
Viupart (<i>Anas penelope</i>)	844	1726	1466	1027	1078	761	1255	1454	1066	1179	967	902	1308	786	1434	1371	1039	642	745
Rääkspart (<i>Anas strepera</i>)	165	341	345	158	164	55	106	161	92	64	75	60	116	163	63	86	172	274	300
Pilpart (<i>Anas crecca</i>)	4570	2556	2166	2055	3118	1426	2341	3688	2963	2453	1883	2081	1503	1281	1619	1527	1522	1123	1258
Sinikael-part (<i>Anas platyrhynchos</i>)	6321	8964	7931	4813	6204	6024	7125	7492	6577	7515	5614	5738	5242	4668	4605	5237	4688	4131	4253
Soopart (<i>Anas acuta</i>)	334	769	754	145	364	494	558	678	490	606	372	427	353	262	390	336	212	134	226
Rägapart (<i>Anas querquedula</i>)	1625	312	311	300	299	151	161	161	198	156	168	132	56	113	146	95	158	116	184
Luitsnokk-part (<i>Anas clypeata</i>)	325	458	457	100	226	275	288	270	263	382	360	331	220	246	252	233	203	149	322
Punapea-vart (<i>Anas ferina</i>)	35	34	19	11	6	8	45	41	9	25	1	12	25	18	3	2	7	1	0
Tuttvart (<i>Aythya fuligula</i>)	4	7	31	10	43	21	33	25	44	25	11	24	11	53	18	29	15	21	43
Merivart (<i>Aythya marila</i>)	40	56	45	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Hahk (<i>Somateria mollissima</i>)	0	0	3	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Aul (<i>Clangula hyemalis</i>)	223	205	173	3	7	11	70	10	20	15	18	0	2	1	75	0	0	0	0
Mustvaeras (<i>Melanitta nigra</i>)	10	68	1	2	1	49	3	1	12	6	0	2	0	0	0	0	0	19	10
Sõtkas (<i>Bucephala clangula</i>)	102	88	43	91	92	94	54	177	171	139	107	77	67	74	107	180	129	119	80
Määramata part (<i>unspecified duck</i>)	3063	171	400	399	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PARDID KOKKU	17667	15755	14145	9114	12291	9369	12042	14158	11905	12565	9576	9790	8903	7665	8712	9096	8145	6729	7421
Total n of hunted ducks																			
Laanepüü (<i>Bonasa bonasia</i>)	176	55	170	70	84	57	20	37	63	49	28	43	36	39	36	35	63	30	22
Nurmkana (<i>Perdix perdix</i>)	96	23	111	32	41	46	13	45	6	12	46	40	62	22	45	47	16	9	17
Faasan (<i>Phasianus colochicus</i>)	1366	1942	651	642	140	56	127	112	54	14	1	20	18	16	13	36	70	37	20
Metskurvits (<i>Scolopax rusticola</i>)	1034	659	750	291	1192	979	976	1475	990	827	817	1547	1146	1408	1657	2384	3371	710	3158
Tikutaja (<i>Gallinago gallinago</i>)	88	49	29	59	7	31	20	107	12	22	32	17	14	17	31	4	8	10	29
Kaelustuvi (<i>Columba palumbus</i>)	276	398	374	373	300	317	426	802	824	812	765	683	755	850	824	1037	1057	1074	933
Kodutuvi (<i>Columba livia f. domestica</i>)	793	246	543	117	413	336	606	1075	825	625	636	1028	955	946	1028	975	698	860	347
Hallvares (<i>Corvus corone</i>)	2069	2383	1964	1740	1743	1870	2599	2438	2663	2304	1960	1905	1365	1366	1246	1150	893	847	692
Künnivares (<i>Corvus frugilegus</i>)	0	5	8	38	25	28	22	61	53	32	41	225	62	49	27	25	49	22	38
Ronk (<i>Corvus corax</i>)	2	11	22	244	209	175	243	193	398	217	154	251	122	20	36	19	3	4	7
Lauk (<i>Fulica atra</i>)	97	17	73	47	30	84	50	93	76	33	38	20	32	57	60	78	89	97	88
Kormoran (<i>Phalacrocorax carbo</i>)	158	127	101	290	345	407	707	594	498	508	413	392	528	871	778	909	690	700	701
Hallrastas (<i>Turdus pilaris</i>)	34	73	70	51	43	114	91	66	80	137	235	130	160	121	198	174	421	205	143
Kajakas (<i>Larus sp</i>)	83	74	162	173	120	233	348	274	295	168	97	204	97	48	55	90	36	31	104
Hallhaigur (<i>Ardea cinerea</i>)	23	45	39	38	25	55	88	76	148	94	73	138	152	6	5	17	5	7	0

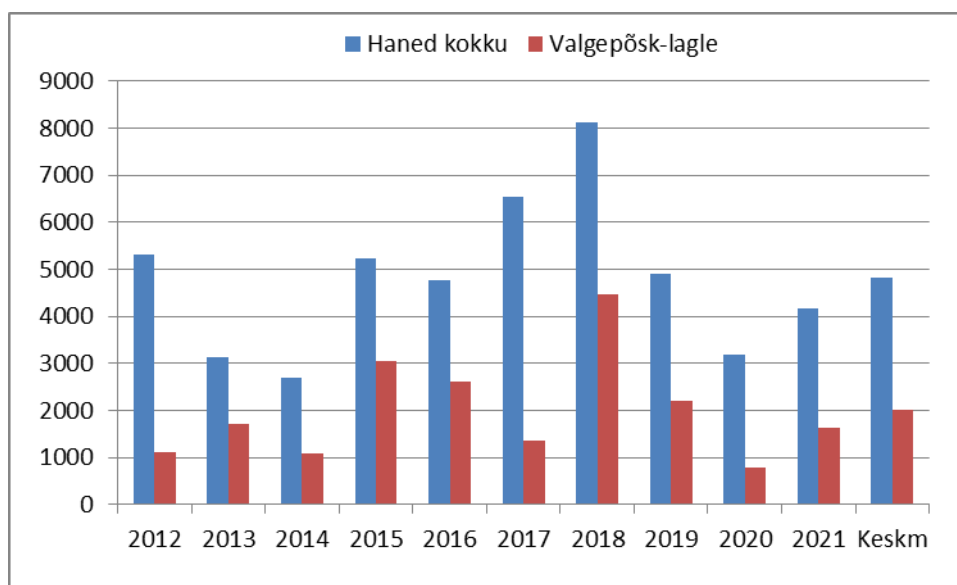

Partide ja hanede kütmine Eestis aastatel 1991 - 2021.

The number of ducks (brown line) and geese (red line) hunted in Estonia in 1991 – 2021.

Möödunud sügisel kütiti hanesid ~ 1000 võrra rohkem, kui aasta varem, kuid küttemaht jäi siiski viimase kümne aasta keskmisele alla. Mingeid ühesuunalisi trende viimasel 15 aastal hanede küttemises märgata pole. Aastate lõikes väga suured erinevused kütitud hanede hulgas on peaaegselt tingitud sügisrände ajal valitsevatest ilmastikuoludest,

millest sõltub nende siinviibimise aeg ehk nende jahihooaja tegelik pikkus. Seetõttu, isegi kui me väga sooviks sügisest jahti hanede arvukuse ohjamiseks tõhustada (üks eesmärkidest suur-laukhane osas värskes hanede kaitse- ja ohjamise tegevuskavas), ei pruugi see meist sõltumatute asjaolude tõttu vähemalt osadel aastatel üldse võimalik olla.

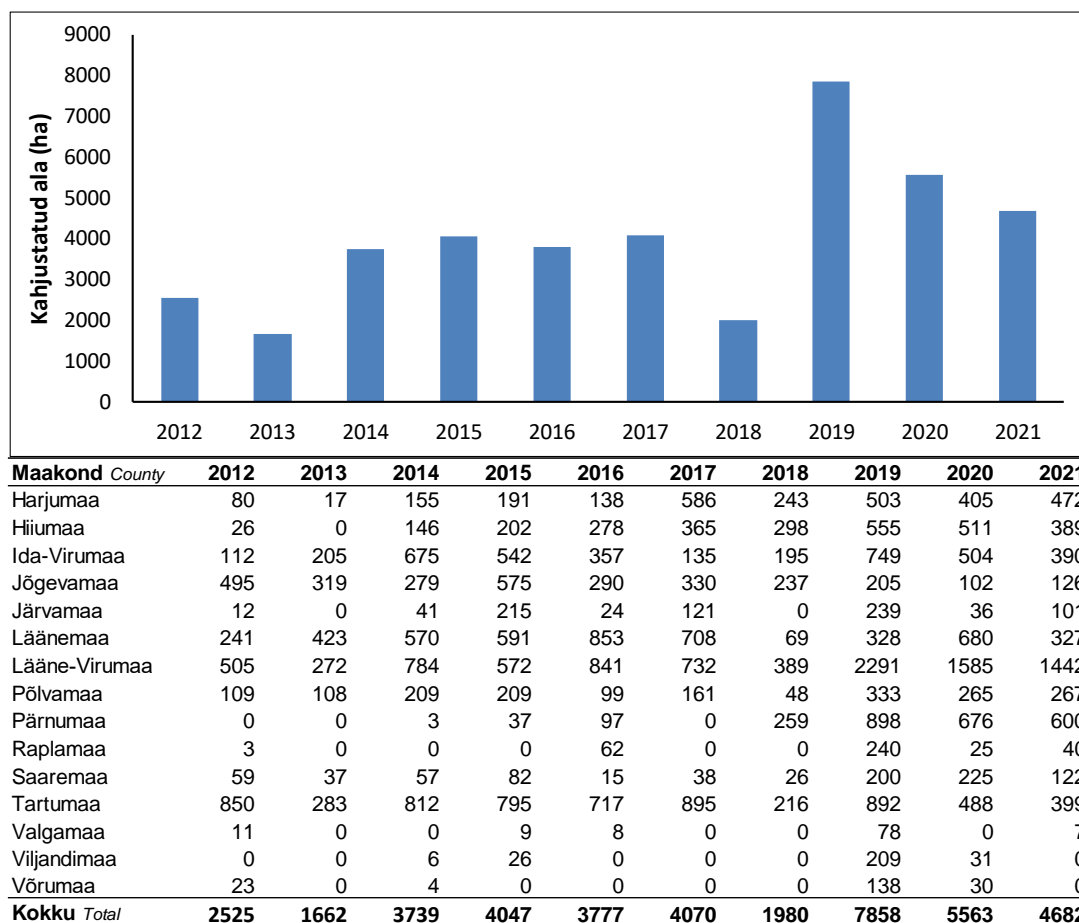

Kütitud valgepõsk-lagled ja haned kokku aastatel 2012-2021 ning perioodi keskmine.
Hunted barnacle goose (red) and geese in total (blue) in 2012-2021.

Nii hanede kui partide küttimismahtude kerge tõus võrreldes 2020. aastaga on seostatav ka koroonaeepideemia tõttu kehtestatud riikidevaheliste liikumispiirangute lõpetamisega, mis hoogustas taas linnujahi väliturismi. Liikumispiirangute lõpetamise mõju väljendub eriti ilmekalt metskurvitsa, kui ühe atraktiivsema linnujahiturismi objekti, küttimisnumbreid vaadates: neid lasti sarnaselt 2019. aastaga taas üle kolme tuhande, 2020. aastal aga vaid 710.

Registreeritud kevadrändel olevate hanede ja sookurgede kahjustatud põllukultuuride pindala oli 2021. aastal võrreldes 2020. aastaga taas vähenenud. Kui suur osa selles vähenemises on seotud registreerimise aktiivsuse (motivatsiooni) languse ja kui suur osa hanede möödunud kevadel siinviibitud lühema ajaga, ei ole teada. Ka lindude kahjustatud põllukultuuride suuruse puhul on aastate vahelised kõikumised väga suured, mistõttu mingit ühesuunalist trendi välja tuua ei ole võimalik.

Rändel olevate hanede ja sookure kahjustatud põllukultuurid hektarites aastatel 2012-2021 (andmed: Keskkonnaamet, Tõnu Talvi). *Crop damages made by geese and crane (in hectares).*

Kui kevadiste hanekahjustuste vähendamiseks lubati 2019. ja 2020. aastal teatud piirkondades pidada heidutusjahti, siis viimasel kahel aastal on seda võimalust antud vaid marginaalsel alal ja ulatuses. Kuigi heidutusjaht ei ole mõeldud arvukuse reguleerimiseks, vaid toetavaks tegevuseks muu heidutuse kõrval põllukultuuride kaitsel, oleks kevadjaht iseenesest sügisjahiga võrreldes märksa efektiivsem meede kõrge arvukusega liikide ohjamiseks.

Lisaks hanedele (suur-laukhani ja valgepõsk-lagle) on kõrge ja kasvava arvukusega probleemlik ka kormoran, kelle küttimine on samuti selgelt liiga vähene mõjutamaks tema juurdekasvu. Kormoranil on kasvav negatiivne mõju kalandusele.

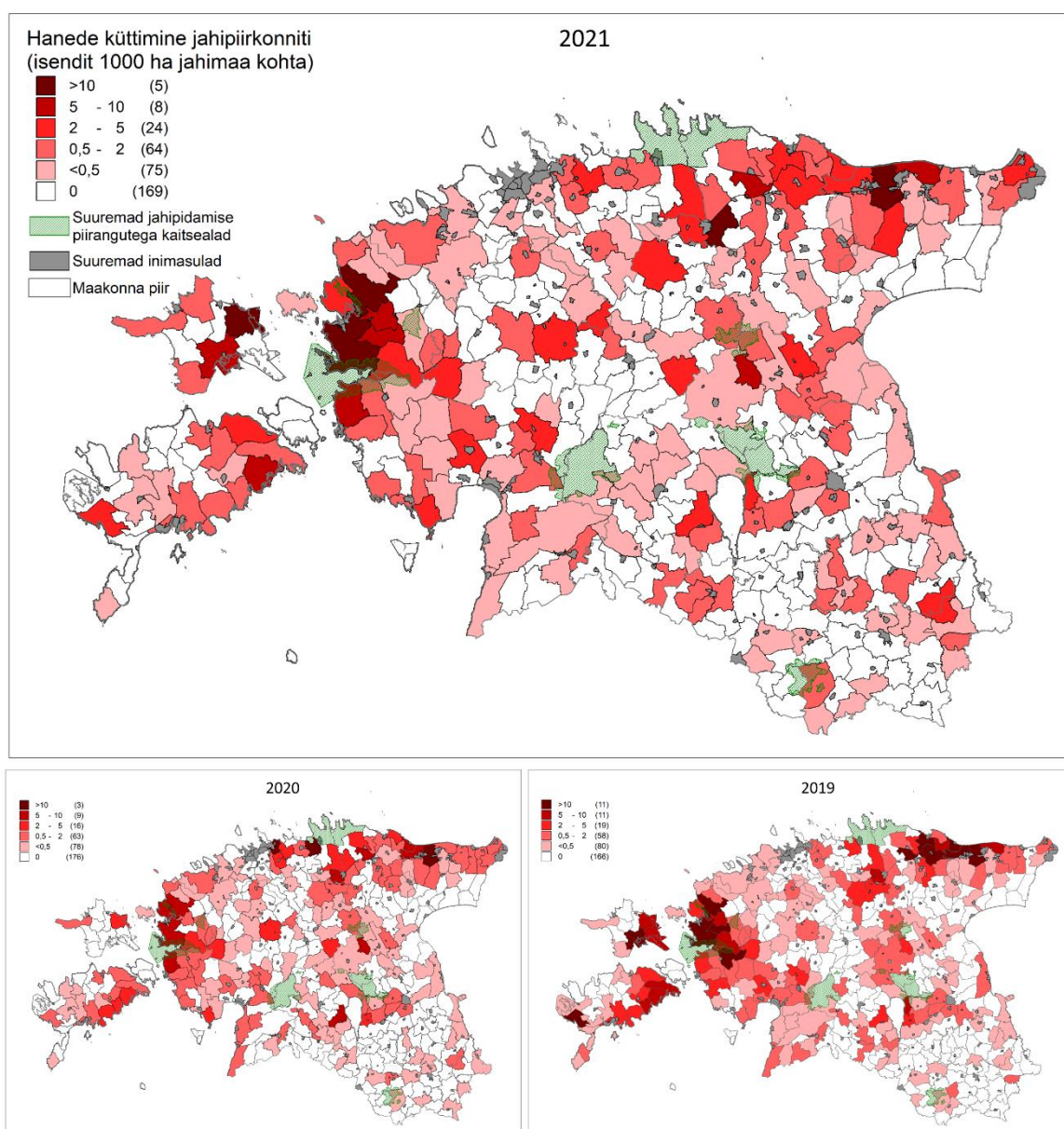
Praegu tundub jätkuvalt domineerivat seisukoht, et kui lindu sööb lind, on tegemist loodusliku protsessiga, kuid kui seda teeb imetaja, siis enam mitte. Vaid nõnda saab selgitada olukorda, kus kaitsealal on igasugune linnujaht keelatud, kuid osade imetajate, kelle arvukus ei sõltu otseselt inimtegevusest ja kes ka kahju ei tekita, jaht mitte. Kui lindude jaotamine kasulikeks ja kahjulikeks, koos viimaste vaenamisega, lõpetati ära juba

aastakümned tagasi, siis imetajate osas kehtib see jätkuvalt edasi. Oleks ammu aeg seda seisukohta muuta.

Siinkohal soovitame:

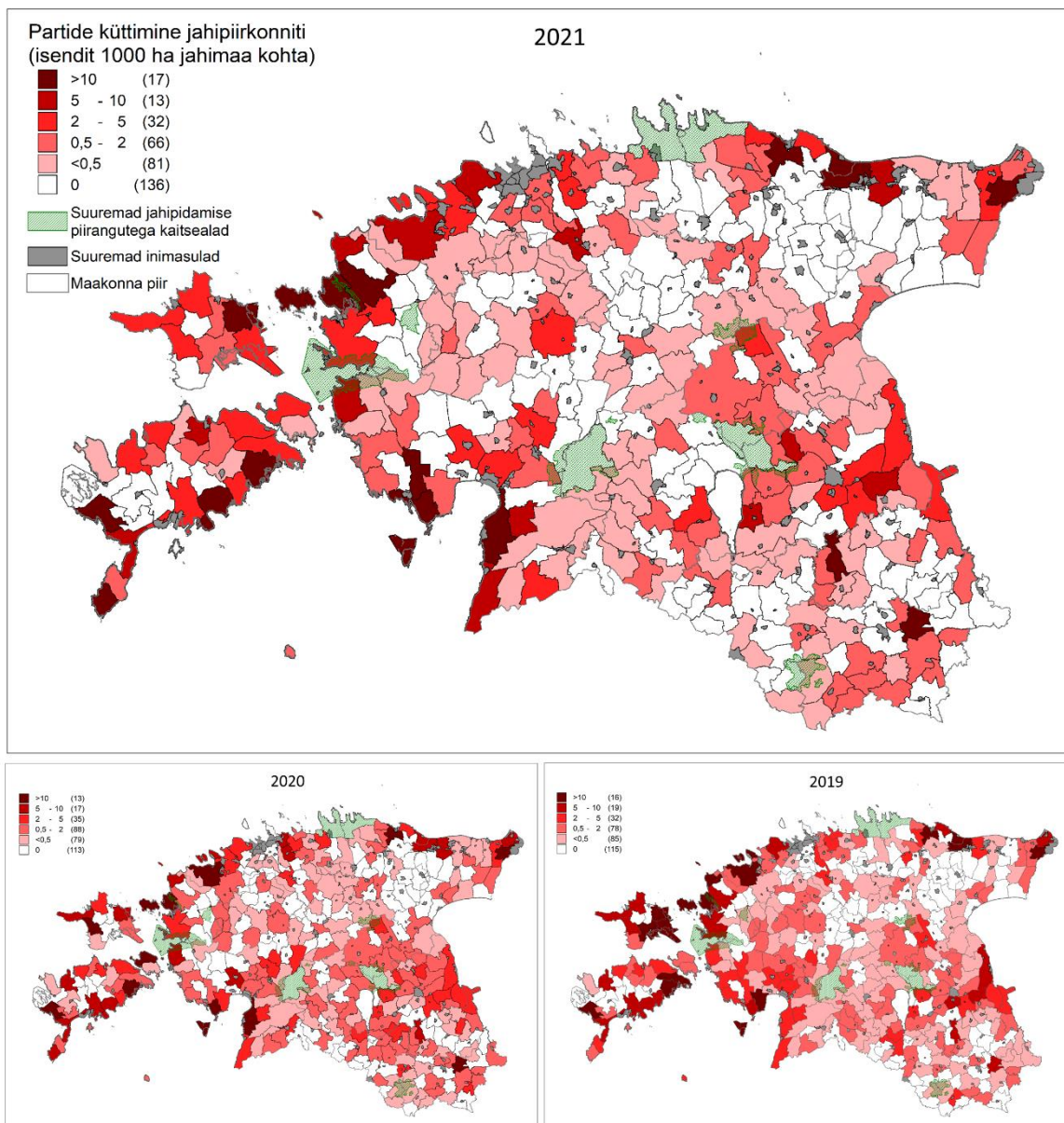
- looduskaitseliste tegevuste edasisel planeerimisel võtta suund elurikkuse kui terviku kaitsele, austades kõiki looduslikke liike ja nende osa ökosüsteemis võrdväärselt sõltumata nende süstemaatilise kuuluvusest. Võrdse kohtlemise põhimõtet peaks järgima ka erinevate probleemliikide puhul, kes maamajandusele oma elutegevusega kahju tekitavad;
- teadvustada, et mõned linnuliigid on praegu probleemliigid ning neid tuleks käsitleda teistest selle süstemaatilise rühma esindajatest erinevalt, nagu seda tehakse näiteks imetajate puhul. Vajalik on märksa suurem paindlikkus, sõltuvalt olukorra muutustest, nende kaitse- ja ohjamise tegevuste korraldamisel. Siiani oleme näinud peaaesjalikult nende ohjamise võimaluste täiendavat piiramist, olgugi et olukord nõuaks hoopis vastupidist tegevust;
- mitte seada uusi ajalisi ega ruumilisi piiranguid hanede küttimisele jahihooajal, mis vähendaksid võimalusi selle suureneva arvukusega probleemrühma arvukuse kasvu kiiruse ohjeldamiseks. Põhjendatud uute linnujahi piirangute sätestamisel kaitsealadel eristada jahilukitest haned ja lagled rühmana, kellele on jaht erandina lubatud ning vajadusel ala selle osas tsoneerida;
- valgepõsk-lagle arvukuse kasvu efektiivsemaks ohjeldamiseks tõlgendada kahjustuskohana geograafiliselt laiemat piirkonda, kui vaid konkreetne põld. Teisisõnu, lubada jahihooajal valgepõsk-laglet küttida kõikjal üle Eesti, kus kaitseeeskirjad seda ei keela;
- jätta võimalus põllumeestel põllukultuuride kaitseks jätkata kevadist hanede heidutusjahti rangelt kontrollitud alustel, võttes kasutusele meetmed minimeerimaks väike-laukhane ja taiga-rabahane laskmise riski;
- lubada kalastiku kaitseks olulistel kudemisaladel (nt Pärnu jõe alamjooks) kevadist kormorani heidutusjahti;
- jahimeestel intensiivistada probleemliikide – rabahane, suur-laukhane, valgepõsk-lagle ja kormorani küttimist jahihooajal, aidates sellega kaasa nende arvukuse kasvu kiiruse pidurdamisele ja selle kaudu nende tekitatud kahju vähendamisele ning haiguste, eelkõige linnugripi, leviku tõkestamisele;

- võimalusel jätta laskmata soopart, viupart ja luitsnökk-part, kes viimase linnudirektiivist lähtuva aruande järgi on kahaneva arvukusega või ohualdid/ohulähedased liigid. Nende liikide laskmata jätmise linnujahi käigus on muidugi mõeldav eelkõige siis, kui vastavaid isendeid on olnud eelnevalt võimalik paremini jälgida, lennupildis on nende eristamine teistest pardiliikidest üsna keeruline;
- teiste jahilindude puhul võib jätkata nende küttimist eelnevate aastatega samas ulatuses ja mahus.

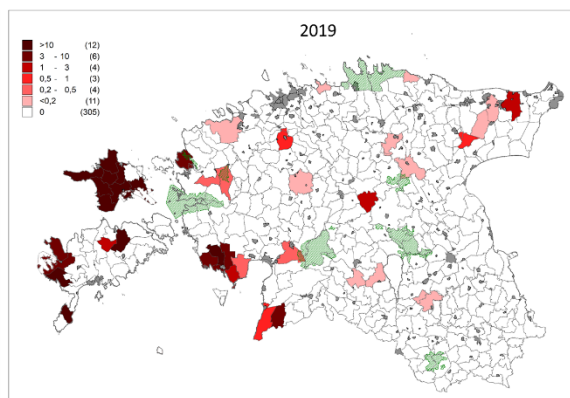
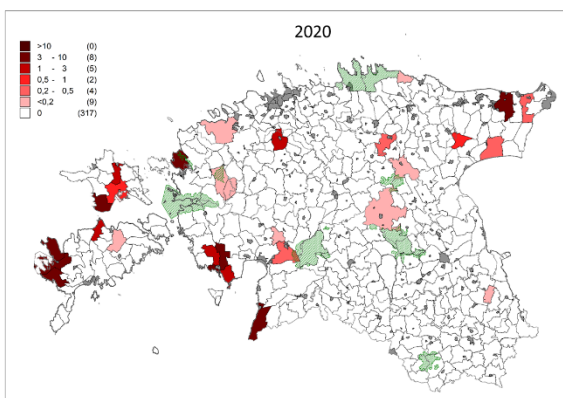
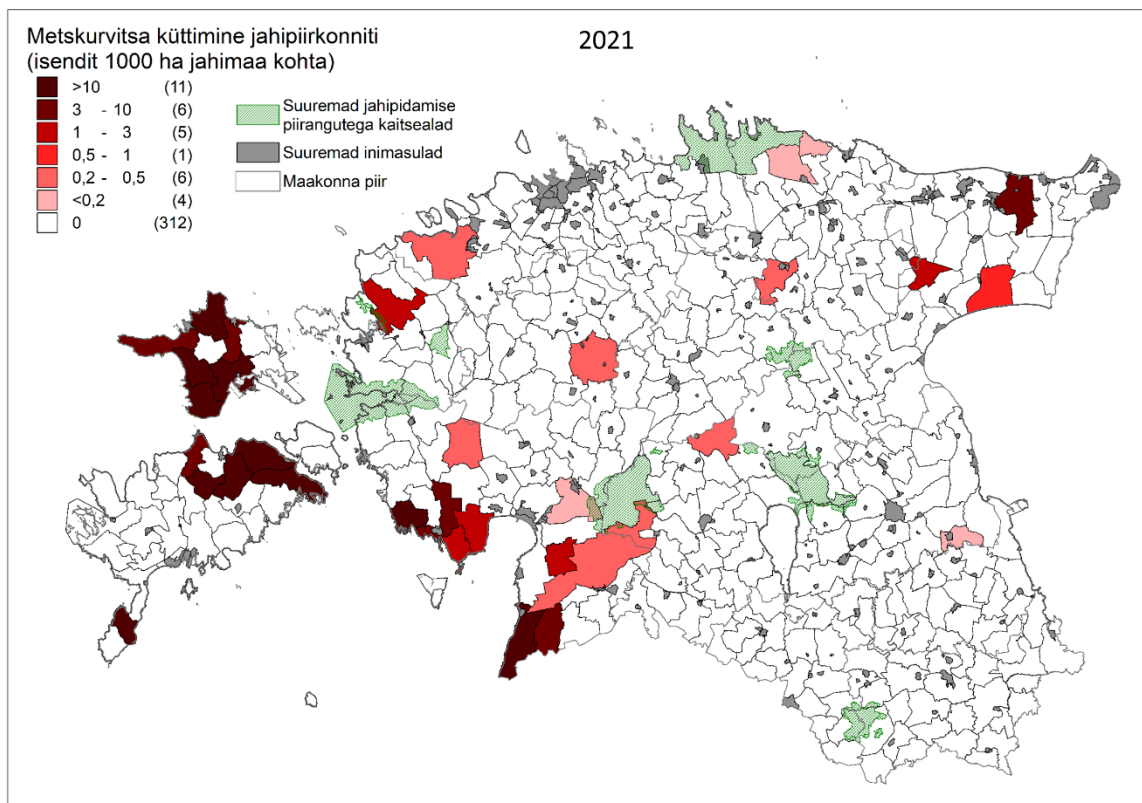

Hanede küttimine jahipiirkonniti 2021. ja kahel eelneval jahihooajal.

Hunting of geese (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2021 and in previous hunting seasons.

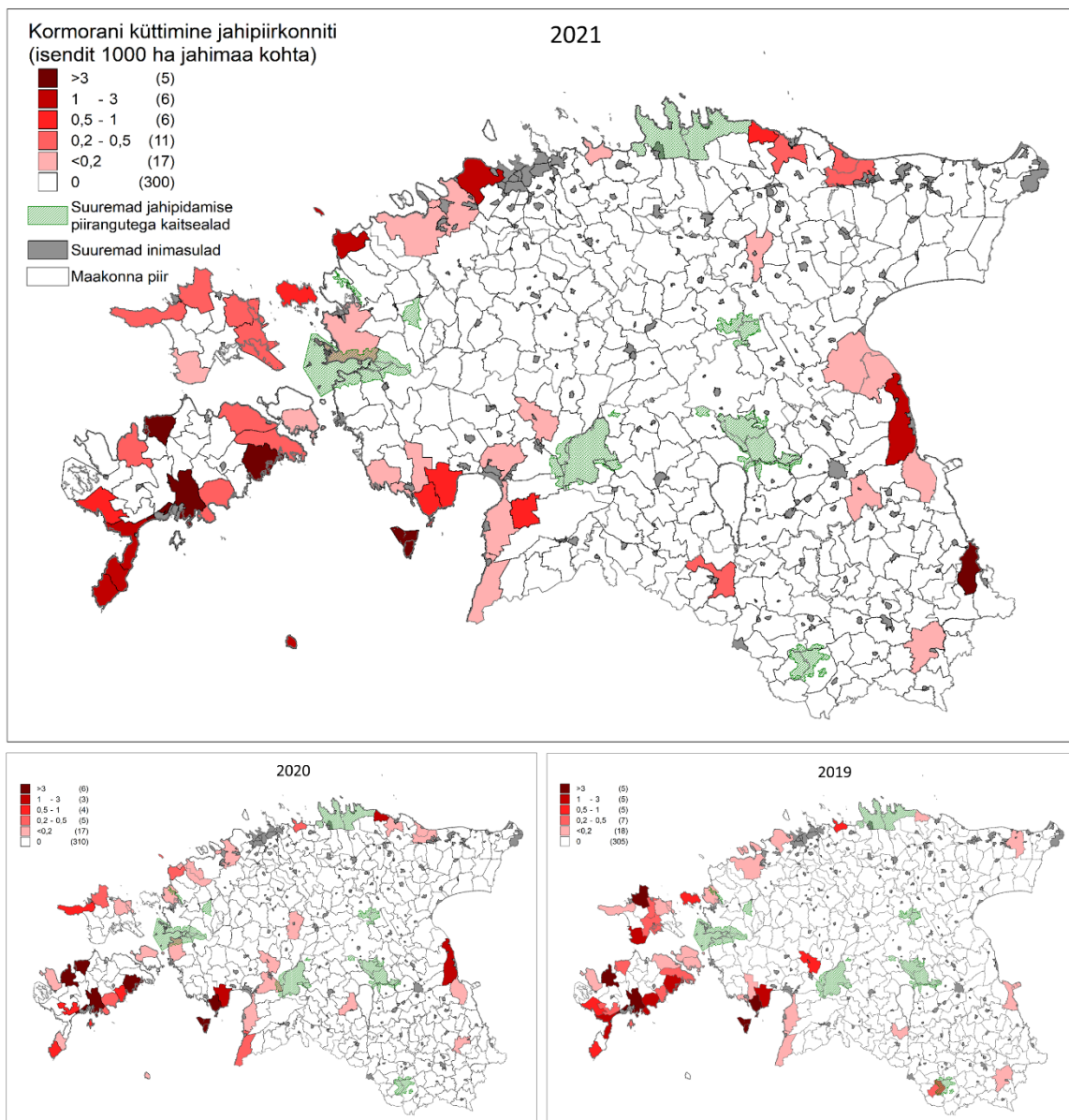

Partide kütmine jahipiirkonniti 2021. ja kahel eelneval jahihooajal.
Hunting of ducks (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2021 and in previous hunting seasons.

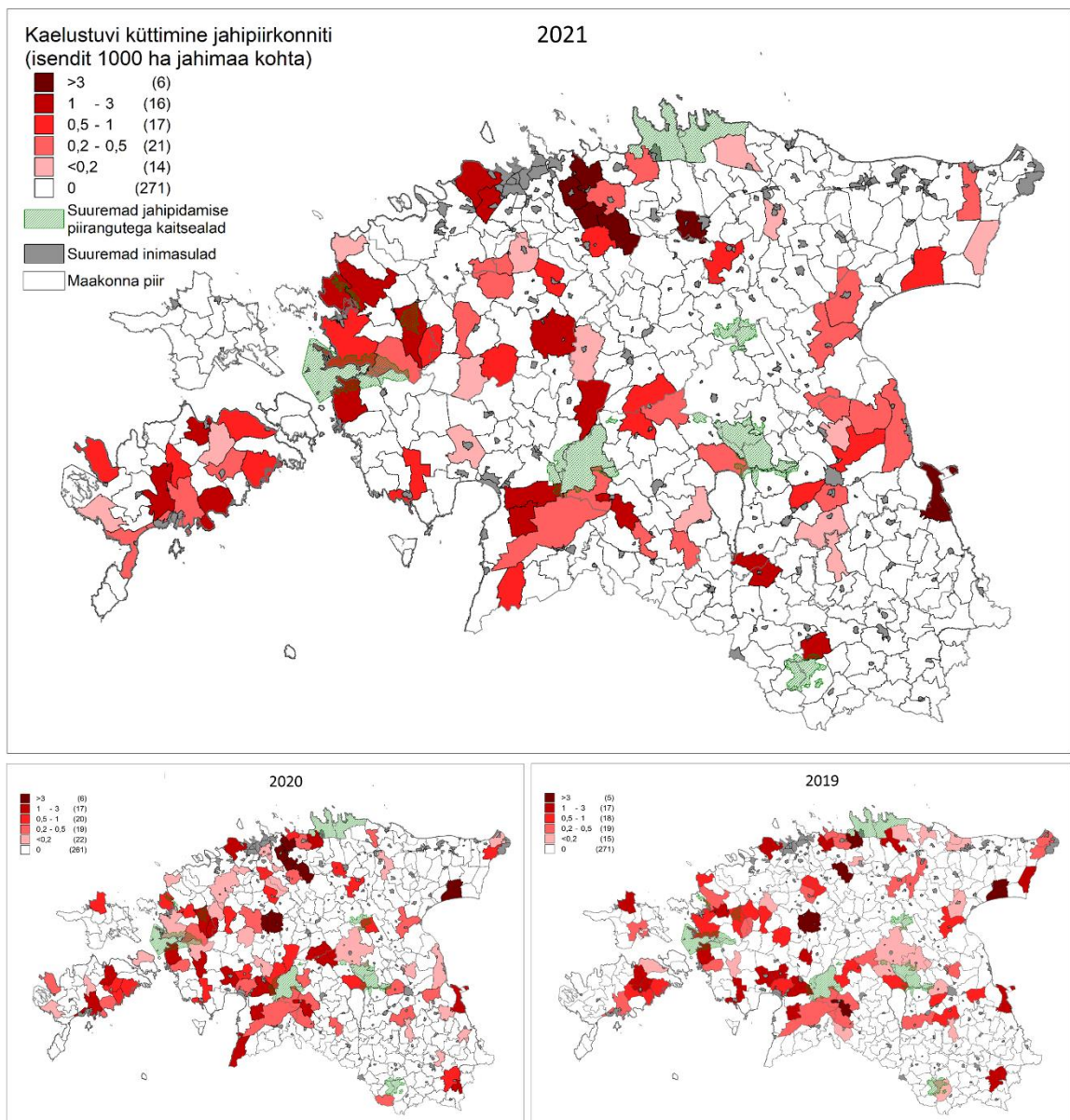

Metskurvitsate küttimine jahipiirkonniti 2021. ja kahel eelneval jahihooajal.

Hunting of Eurasian woodcock (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2021 and in previous hunting seasons.

Kormorani kütmine jahipiirkonniti 2021. ja kahel eelneval jahihooajal.
Hunting of cormorant (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2021 and in previous hunting seasons.

Kaelustuvi küttime jahipiirkonniti 2021. ja kahel eelneval jahihooajal.

Hunting of common wood pigeon (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2021 and in previous hunting seasons.

KOKKUVÕTE

Põdra arvukus on püsinud eelmise aastaga sarnasel tasemel ja sarnasel tasemel püsisid ka põtrade tekitatud metsakahjustused. Asurkonna üldsuurus jäi 2021/2022 talve lõpus 11 000 – 12 500 isendi vahemikku. Piirkondlikud erinevused põdra asustustiheduses on aga kohati väga suured: leidub nii väga kõrge asustustihedusega piirkondi, kus tuleks kütmissurvet võrreldes eelneva hooajaga oluliselt suurendada ning ka selliseid, kus väga madalale langenud asustustiheduse tõttu tuleks küttimismahte oluliselt vähendada. Põdra üldarvukuse hoidmiseks ligilähedaselt sarnasel tasemel võiks eelseisval jahihooajal kütida Eestis kokku kuni 4800 põtra. Arvukuse mõõdukaks langetamiseks vahemikku 10 000 – 11 000 isendit talvitavas asurkonnas tuleks eelseisval jahihooajal kütida aga ligi 5400 põtra. Punahirve kõrge arvukuse tõttu nii Saare- kui Hiiumaa möödunud jahihooajal oluliselt suurendatud küttimismahtude toel on sel aastal arvukuse tõusu suudetud vältida ning võrreldes eelmise aastaga tõenäoliselt isegi veidi langetada. Saavutatud efekti kinnistamiseks ja arvukuse edasiseks langetamiseks soovitame mõlemal saarel eelseisval jahihooajal kütida hirvi vähemalt samas mahus kui 2021. jahihooajal. Mandri- Eestis, kus hirve leviala ja arvukus on aasta-aastalt suurenenud, tuleks küttimismahte arvukuse olulise tõusu vältimiseks eelseisval jahihooajal suurendada.

Metssea üldarvukuses, mis aastatel 2019-2021 näitas kiiret tõusu, ei ole viimase aasta jooksul suuri muutuseid toimunud ja asurkonna suurus 2021/2022 talve lõpus jäi aastatagusega võrreldes samale tasemele: 12 000 – 13 000 isendit. Kuna metssea asurkonna juurdekasv asurkonda lisandunud põrsaste näol oli 2021. aastal veidi tagasihoidlikum, siis suudeti soovitatust tagasihoidlikuma kütimisega 2021. aasta jahihooajal ära hoida küll arvukuse tõus, kuid arvukuse langetamiseks jäi realiseeritud küttimismaht liiga väikseks.

Sigade Aafrika katk (SAK) ei ole paraku Eestist taandunud ning uusi SAK viiruse leide on tuvastatud ka 2022. aasta esimestel kuudel Harju, Lääne-Viru, Ida-Viru ja Võru maakonnas kütitud või surnuna leitud metssigadel. Oht uute taudikollete tekkimiseks ja nakkuse ülekandumiseks metssigadelt kodusigadele püsib ning metssigade asustustiheduse kasvu korral ka suureneb. Metssigade arvukuse tõusu takistamiseks ja kõrgema asustustihedusega piirkondades arvukuse langetamiseks tuleks käesoleval jahihooajal üleriigiliselt metssea küttimismahtu tõsta vähemalt juba ka eelneval hooajal soovitatud 14 000 isendini.

Metskitse arvukus on võrreldes eelmise aastaga veidi langenud. Eelnenud talvedega võrreldes mandril märksa paksema lumikattega möödunud 2021/2022 talv oli metskitsede jaoks küll ebasoodsam, piirates metskitsede liikumist ja mõjutades erinevate elupaikade

kasutust, kuid õnneks sellega tavapärasest väga palju kõrgemat talvist suremust ei kaasnenud. Arvukuse hoidmiseks samal tasemel ning kõrgema asustustihedusega piirkondades ka arvukuse mõõdukaks langetamiseks soovitame käesoleval jahihooajal küttida Eestis metskitsi kokku eelmise hooaja küttimisega sarnases mahus. Küttimissurvet soovitame suurendada eelkõige kõrgema asustustihedusega Kagu-Eesti maakondades, vähendada hõredama kitse asustustihedusega piirkondades Põhja- ja Loode Eestis. Jätmaks kõik võimalused looduslikuks valikuks soovitame sokkude küttimises pidada vahet juulikuus, millal on metskitse jooksuaja tippfaas.

Viimased 15 aastat tõusutrendis olnud karu suvine arvukus jäi 2021. aastal eelneva 2020. aastaga võrreldes samale 900-950 isendi tasemele. Erinevaid sama-aastaste poegade emakarusid tuvastati 2021 aasta vaatlusandmete analüüsil kokku 91 ja see näitaja on viimased kolm aastat püsinud üsna samal tasemel. Karude poolt mesindusele tekitatud kahjud oli 2021. aastal senise teadaoleva perioodi suurimad. Eeloleval hooajal soovitame küttida kokku maksimaalselt 90-96 karu. Küttimist tuleks senisest enam suunata kahjustuspiirkondadesse ning esmajärjekorras tuleks küttida korduvalt kahjustusi tekitavad ja ebatavaliselt julge käitumisega isendid (nuhtlusisendid).

Hundi arvukus langes 2021. aastal eelkõige sellele eelneval jahihooajal intensiivistunud küttimise tulemusel soovitud vahemikku. Hundi kutsikatega karju oli 2021. aasta sügisel 26 ja üldarvukus veidi alla 250 isendi. Hundi tekitatud kahjustuste hulk, mis 2020. aastal oli viimase kümne aasta kõrgeim, vähenes 2021. aastal kümne aasta madalaimale tasemele. Kuna 2021. aastal oli hundi küttimismaht suhteliselt tagasihoidlik, võib tänavu prognoosida arvukuse mõningast suurenemist ning selle edasise kasvu vältimiseks üle tegevuskavas soovitatud ülempiiri, tekib tõenäoliselt vajadus nende küttimist eeloleval hooajal mõnevõrra suurendada.

Ilvese populatsioon näitab üle pika aja selgeid taastumise märke. Erinevaid poegade emailveseid eristati 2021. aasta vaatlustes 74, eelneval neljal aastal püsis pesakondade arv vahemikus 61-64. Siiski ei saa ilvese asurkonna seisundit veel soodsaks pidada, kuna asurkonna suurus ja poegade pesakondade arv on jätkuvalt allpool soovitud miinimumtaset. Seetõttu ei ole ilvese küttimist ka tänavu võimalik lubada.

Hallhülgeasurkonna üldine seisund Eestis ja Läänemeres on hea. Hallhülge küttimismaht on võrreldes varasemate aastatega kasvanud, samuti on kasvanud ka kevadel karvavahetuse ajal loendatud hüljeste arv. Hallhülge tekitatud kahjud kalandusele on jätkuvalt suured, kuid nuhtlusisendite küttimist seadusandlus ei toeta. Seetõttu soovitame kokku kutsuda ümarlaua, kus koos erinevate osapooltega otsitakse lahendusi kahjude vahendamiseks

kalandusele. Samuti näeme vajadust uue hallhülge kaitse- ja ohjamiskava koostamiseks. Šaakali arvukus on jäänud 2020. aastaga võrreldes samale tasemele, tema levikuala on laienenud Harjumaale. Šaakal on tugeva küttimissurve all, mistõttu soovitame ka teda küttides järgida jätkusuutliku jahinduse põhimõtteid ning lasta üle juurdekasvu määra vaid neil aladel, kus nad karjakasvatusele probleemiks on.

Väikeulukite asurkondades suuremaid arvukuse muutusi viimase aasta jooksul ei ole märgata. Kopra arvukus on püsinud eelneva aastaga võrreldes samal tasemel. 2021. aastal toimus taas kopra pesakondade üle-eestiline kaardistamine, mille käigus registreeriti ~3040 pesakonda. Eelmisel aastal kinnitati kopra kaitse ja ohjamise tegevuskava. Mägra arvukus väljendab küttimisandmete järgi pikemaajalist püsivat kasvutrendi Mandri-Eestis. Arvukus on suurenemas ka halljänesel ja kährikkoeral ning kerges kasutrendis näib olevat arvukus ka tuhkrul. Eelmise aastaga samal tasemel on püsinud rebase, valgejänese ja metsnugise arvukus. Jahimeestel soovitame väikeuluke küttimist jätkata eelmise aastaga samade põhimõtete järgi ning invasiivseid võõrliike: nii minki kui ka kährikkoera, küttida rohkem. Mitmete väikeuluki liikide küttimine on võrreldes nende asurkondade suurusega väga tagasihoidlik ning küttimine marginaalse mõjuga. Selliste liikide puhul peegeldab aastane küttimistulemus pigem jahimeeste huvi neid liike küttida ja küttimistulemuse seos liigi arvukuses toimuvaga sisuliselt puudub.

Jahilindudest on jätkuvalt kõrge arvukusega probleemliikidest hanede, valgepõsk-lagle ja kormorani küttimist suurendada ning nende küttimisvõimalusi avardada. Samas soovitame võimalusel vältida/vähendada luitsnokk-pardi, soopardi ja viupardi küttimist.

Kõik jahipiirkonnad peaksid üritama küttida kõiki suurulukeid sellises soolis-vanuselises vahekorras, mis säilitaks asurkonna struktuuri võimalikult lähedasena looduslikule. Dominantseid loomi tuleks hoida kõikide suurulukiliikide puhul ning mitte neid eelistatuna küttida.

Seoses jahinduse infosüsteemi JAHIS arenduste ja laialdasema kasutuselevõttuga on märkimisväärselt paremaks muutumas mitmete jahimeeste esitatavate ulukivaatluste hulk ja kvaliteet. Eeldame ja soovitame JAHISe veelgi laialdasemat kasutuselevõttu jahimeeste seas, sellega paraneks kindlasti seire algandmete maht, kvaliteet ja tulemused.

Jahipidamise korraldamisel tuleb üha enam arvestada erinevate huvipooltega, sh ka jahivastastega, kes jõulisemalt on hakanud sekkuma jahinduse korraldusse, mis nii praegu kui arvatavasti ka tulevikus jahinduslikku tegevust tugevalt mõjutab.

Looduskaitseliste tegevuste planeerimisel soovitame aga võtta tugevam suund elurikkuse kui terviku kaitsele, austades kõiki looduslikke liike ja nende osa ökosüsteemis võrdväärselt

sõltumata nende süstemaatilisest kuuluvusest. Võrdse kohtlemise põhimõttest soovitame lähtuda ka erinevate maamajandusele oma elutegevusega kahju tekitavate probleemliikide ohjamise ja kaitse korraldamisel.

Aruande koostajad tänavad veelkord kõiki seirematerjali kogujaid ning soovivad kõigile jahimeestele edu käimasoleval jahihooajal.